Sayı 9 | 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİ

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

YASAMA BÜLTENİ

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİ

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Yıllık Bilgi Derleme

YASAMA BÜLTENİ

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

Yayına Hazırlayan
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
Araştırma ve İnceleme Bürosu

Yasama Bülteni, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı yayınıdır.
Yılda bir yayımlanır.

Yasama Bülteni, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı yayınıdır. Yılda bir yayımlanır.
Yasama Bülteni, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki yasama ve denetim uygulamalarını izlemeyi ve bu alanda bilgi birikimi oluşturmayı amaçlar. Bültende, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundaki usul tartışmaları ile Başkanlık tutumları, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığınca yasama uzmanları marifetiyle hazırlanan inceleme yazıları (bilgi derlemeleri, araştırmalar, istatistikler, bilgi notları), yasama alanını ilgilendiren haberler ve söyleşiler yer alır.
Yasama Bülteni'nde yer alan yazılarda ifade edilen görüşler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının resmî görüşü olarak değerlendirilemez ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını bağlamaz. Yazılar, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosunun ön incelemesi, en az başkan yardımcısı düzeyinde bir yöneticinin onayı ve Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının oluru ile yayımlanır.

Yönetim Yeri
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
Ana Bina 1. Kat Bakanlıklar – 06543 – ANKARA
Tel: (312) 420 38 84

Yayın No: TBMM 2025/1-KKB/1

TBMM Basımevi
Baskı Adedi: 200

Ankara
2025

İÇİNDEKİLER

Mutabakat Metinleri

1_12

1998 Mutabakatı....3
2011 Mutabakatı....4
2016-Siyasi Parti Grup Başkanvekilleri Mutabakat Metni....6
2016-TBMM Başkanvekillerinin Uygulamalarında Birlik Sağlanmasına Yönelik Karar....8
2023 Mutabakatı....10
2024 Mutabakatı....12

Ortak Bildiriler

13_24

2024 Yılı TBMM Ortak Bildiri ve Ortak Açıklamaları....15
Ortak Bildiri ve Açıklama Metinleri....16

Usul Tartışmaları, Tutumlar ve İçtihatlar Sicili

27_36

Genel Kuruldaki Başkanlık Tutumları Listesi....29
Genel Kuruldaki Başkanlık Tutumları....30

Kanun ve Karar Sicili

37_72

2024 Yılında Kabul Edilen Kanunlar....39
2024 Yılında Kabul Edilen Kanunlara İlişkin İstatistiksel Veriler....41
2024 Yılı TBMM Kararları....65

Bilgi Notları

73_208

Genel Kurul Sandalye Dağılımındaki Değişimin Gerektirdiği Hâllerde Komisyondaki Bağımsız Üyelerden Hangisinin Üyeliğinin Sona Ereceğine Karar Verme Usulü 75

Kanun Önerilerinde Maddi Hataların Düzeltilmesi Uygulamaları 78

2011-2013 Anayasa Uzlaşma Komisyonu Döneminde Yeni Anayasa Yapımına İlişkin Toplumsal Katılım Mekanizmaları 88

Olağanüstü Toplantı Çağrısına Konu Kanun Tekliflerinin Görüşülme Süreçleri 91

TBMM Genel Kurulu Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi 100

Dilekçe Komisyonu Kararlarına İtiraz Süreci ve Komisyon İşlemlerine İlişkin İstatistiksel Veriler 105

1921 Anayasası'nın Kabul Süreci 113

Yabancı Devlet ve Uluslararası Kuruluş Temsilcilerinin Genel Kurula Hitap Etmesiyle İlgili Uygulamalar 115

1. Yasama Döneminden 17. Yasama Dönemine Kadar Genel Kurulda Okunan Ortak Bildiriler, Deklarasyonlar ve Ortak Açıklama Metinleri 131

Yasama Dönemleri İtibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin Üye Tamsayısı ve Dönem İçi Üye Sayısında Meydana Gelen Değişiklikler 160

Yasama Verileri ve İstatistikler

209_299

2024 Yılı Yasama ve Denetim Verileri 211

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığına İlişkin Veriler ve Başkanlığın Başlıca Faaliyetleri 232

Yasama Dönemleri İtibarıyla Kanun Teklifi İadeleri 234

Kanun Teklifi Taslağı Hazırlama Talepleri ile Kanun Teklifi Düzeltme ve İnceleme Faaliyetlerine İlişkin Veriler 234

28. Yasama Dönemi Kanun Teklifi Taslağı Hazırlama Taleplerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı 236

2024 Yılı Kanun Teklifi Taslağı Hazırlama Taleplerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı 237

Yasama Dönemlerine Göre Denetim Önergeleri Sayıları 238

28. Yasama Döneminin 1.,2. ve 3. Yasama Yıllarında İşleme Alınan Denetim Önergeleri 238

28. Yasama Dönemi Yazılı Soru, Meclis Araştırması ve Genel Görüşme Önergelerinin Yasama Yıllarına Göre Dağılımları 240

2024 Yılı Disiplin Cezası Uygulamaları 241

2024 Yılında Yürütme Adına Genel Kurulda Yapılan Konuşmalar 242

2024 Yılında TBMM Başkanlığına Sunulan Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılmasına İlişkin Dosyalar 243

2024 Yılında Boşalan Üyelikler.....249
6216 Sayılı Kanun'un 39'uncu Maddesi Gereğince Anayasa Mahkemesi Tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine Gönderilen İptal Davası Dilekçesi Bildirimleri (2024 Yılı) (Kanunlar) 250
6216 Sayılı Kanun'un 39'uncu Maddesi Gereğince Anayasa Mahkemesi Tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine Gönderilen İptal Davası Dilekçesi Bildirimleri (2024 Yılı) (Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri).....256
Disiplin Cezası Uygulamalarına İlişkin Çizelge 259
1946'dan Günümüze TBMM Seçimlerinin Yenilenmesine İlişkin Kanunlar ve Kararlar 299

MUTABAKAT METİNLERİ

5.10.1998 TARİHİNDE T.B.M.M. BAŞKANI BAŞKANLIĞINDA BAŞKANVEKİLLERİ İLE YAPILAN TOPLANTIDA, YENİ GENEL KURUL SALONUNDA ELEKTRONİK SİSTEMLE YAPILACAK ÇALIŞMALARA İLİŞKİN TESPİT VE MUTABAKATLAR

1.- İlk haftalarda, açılış yoklaması için 10 dakika, istem üzerine yapılacak yoklamalar için 5 dakika süre verilecek.

2.- Yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamaması halinde verilecek ara için mevcut uygulamaya devam edilecek (Gruplara da sorarak 1 saat içinde olmak kaydıyla başkanların takdirinde olacak).

3.- Oylamalarda 5 dakika süre verilecek.

4.- Yoklama süresince ve toplantı yeter sayısı bulunamadığı hallerde yoklama pusulası verilmeyecek ve verilen pusulalar kabul edilmeyecek.

5.- Toplantı yeter sayısı sağlanıp görüşmelere başlandıktan sonra gelen yoklama pusulaları kabul edilecek.

6.- Oylama işlemi bittikten sonra oy kullanmak isteyen üyelerin oyları kabul edilmeyecek.

7.- İstem üzerine kısa aralıkla yoklama yapılıp yapılmama hususu (hakkın suiistimaline mahal vermemek kaydıyla) Başkanların takdirinde olacak.

8.- İşaretle oylama, ihtilaflı (Başkan ve Katip üyeler arasında) ve itirazlı haller ile karar yeter sayısının arandığı durumlarda elekronik sistemle, diğer hallerde ise üyelerin el kaldırması suretiyle yapılacak.

9.- Yoklama ve açık oylamalarda süresi içinde sisteme giremediğini yine süresi içinde ifade eden üyelerin talepleri, mükerrerliği kontrol edilmek kaydıyla dikkate alınacak; kontrolü mümkün olmayan işaret ve gizli oylamalarda dikkate alınmayacak.

10.- Karar yeter sayısının bulunamaması halinde en fazla 3 defa ve Başkanların takdirinde makul sürelerle ara verilecek.

11.- Karar yeter sayısı istendiğinde toplantı yeter sayısı ne olursa olsun sadece karar yeter sayısına bakılacak.

14 KASIM 2011 TARİHİNDE GRUP BAŞKANVEKİLLERİ İLE YAPILAN TOPLNATIDA MUTABIK KALINAN HUSUSLARA İLİŞKİN NOTLAR

- Danışma Kurulu toplantı saati belli olduğunda, resmi yazıdan önce bu saat hemen Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü tarafından telefonla gruplara bildirilecek ve hangi saatte kiminle görüşüldüğünün kaydı tutulacaktır.

- Danışma Kurulu için Meclis Başkanının imzasıyla gruplara yazı gönderildikten sonra başka bir gruptan Danışma Kurulu için istem gelirse, yeni bir yazıya gerek kalmadan bu istemin fotokopisi Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü tarafından imza karşılığı diğer gruplara dağıtılacaktır.

- Danışma Kurulu için çağrı mümkün olduğunca erken yapılacaktır. Genel Kurulun başlamasına yarım saat veya daha az bir süre kala gruplar tarafından Danışma Kurulu çağrısı yapılmayacaktır.

- Siyasi parti grup önerilerinde ilk söz hakkı lehte öneri sahibi grubun başkanvekilinin işaret ettiği milletvekiline aittir. Kalan lehte ve aleyhte söz talepleri uzlaşma olmaması halinde kura çekilerek belirlenecektir.

- Danışma Kurulu ve grup önerileri üzerinde söz sırası lehte, aleyhte, lehte ve aleyhte şeklinde verilecektir.

- Danışma Kurulu veya grup önerisiyle gündemdeki tasarı veya tekliflerinin sıralaması belirlenirken yarım kalan işlerin önüne iş alınabilecektir.

- Gündem dışı konuşmanın ardından konunun niteliğine göre, örneğin bir ilin sorunları hakkında konuşulmuşsa o ilin diğer milletvekillerine veya genel bir sorun hakkında konuşulmuşsa grup başkanvekillerine veya her gruptan birer milletvekiline İçtüzüğün 60 ıncı maddesine göre yerinden kısa söz verilebilir.

- Başkanvekillerinin gündem dışı konuşmaları verirken haftalık dağılımda AK Parti 3, CHP 3, MHP 2 ve BDP 1 söz hakkı şeklinde dağılım yapması uygun olacaktır.

- Genel Kurula ürün veya eşya getirilmeyecektir.

- Yoklama ve oylamalar için verilen süre bittikten sonra kesinlikle pusula kabul edilmeyecektir. Elektronik cihaza girenlerin yeterli sayıya ulaşamadığı yoklama ve oylamalarda pusula gönderen milletvekillerinin isimleri okunarak Genel Kurulda olup

olmadıkları tespit edilecektir. Ancak Başkanvekili oylama veya yoklama bitmeden pusula gönderen milletvekillerinin Genel Kuruldan ayrılmamaları konusunda gerekli uyarıyı yapacaktır.

- Bütçenin ilk ve son günkü konuşmaları ile Genel Başkanların konuşmaları hariç hatiplere ek süre verilmeyecektir.

- Konuşmacılar görüşülen konudan ayrılmaları halinde Başkanvekili tarafından konuya gelmeye davet edilecektir. Bu konuda mümkün olduğunca disiplin hükümlerine başvurmadan çözüm aranacaktır.

- Lehte söz alıp aleyhte veya aleyhte söz alıp lehte konuşma yapan hatipler Başkanvekili tarafından uyarılacaktır.

- Tasarı veya teklife yeni bir geçici madde ilavesini öngören değişiklik önergeleri için, yeni madde ihdasında olduğu gibi komisyonun salt çoğunluğu aranacaktır.

- Kapalı oturum önergesinin gerekçesini açıklamak için hükümet, siyasi parti grupları veya istem sahibi bir milletvekiline 5 dakika süre verilecektir.

- **Ayrıca**
    - Kulislere ziyaretçi alınmayacaktır. Ancak grup personeli ile danışmanlar kulislere kısa süreli olarak girebilecektir.
    - Kapalı otoparkta her milletvekilinin sadece bir aracını park etmesi için gruplara yazı yazılacaktır.
    - Milletvekilleri ile birlikte gelen misafirler girişte kimlik karşılığı giriş kartı alacaklardır.
    - TBMM güvenlik personeli ve korumalar milletvekillerine daha saygılı davranmaları konusunda uyarılacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

95.yıl

MUTABAKAT METNİ

31 Mart 2016 Perşembe günü, TBMM Başkanlık Divanı Toplantı Salonu'nda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve siyasi parti gruplarını temsilen birer grup başkanvekilinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda aşağıdaki hususlarda mutabakat sağlanmıştır.

İsmail KAHRAMAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Mehmet Naci BOSTANCI
Adalet ve Kalkınma Partisi
Grup Başkanvekili

Levent GÖK
Cumhuriyet Halk Partisi
Grup Başkanvekili

İdris BALUKEN
Halkların Demokratik Partisi
Grup Başkanvekili

Erkan AKÇAY
Milliyetçi Hareket Partisi
Grup Başkanvekili

1- Danışma Kurulu toplantı saati belli olduğunda, resmî yazıdan önce bu saat hemen Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından telefonla gruplara bildirilecek ve hangi saatte kiminle görüşüldüğünün kaydı tutulacaktır.

2- Danışma Kurulu için Meclis Başkanının imzasıyla gruplara yazı gönderildikten sonra başka bir gruptan Danışma Kurulu için istem gelirse, yeni bir yazıya gerek kalmadan bu istemin fotokopisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından imza karşılığı diğer gruplara dağıtılacaktır.

3- Danışma Kurulu için çağrı mümkün olduğunca erken yapılacaktır. Genel Kurulun başlamasına iki saatten az bir süre kala gruplar tarafından Danışma Kurulu çağrısı yapılmayacaktır.

4- Siyasi parti grup önerilerinde ilk söz hakkı, lehte öneri sahibi grubun grup başkanvekiline veya onun işaret ettiği milletvekiline aittir. Kalan lehte ve aleyhte söz talepleri uzlaşma olmaması hâlinde kura çekilerek belirlenecektir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

95.yıl

5- Danışma Kurulu ve grup önerileri üzerinde söz sırası lehte, aleyhte, lehte ve aleyhte şeklinde verilecektir.

6- Danışma Kurulu veya grup önerisiyle gündemdeki tasarı veya tekliflerin sıralaması belirlenirken yarım kalan işlerin önüne iş alınabilecektir.

7- Grup başkanvekillerinin söz talepleri hariç olmak üzere, gündem dışı konuşmaların ardından İçtüzüğün 60'ıncı maddesine göre yerinden bir dakika ile sınırlı olacak şekilde kaç milletvekiline söz verileceği TBMM Başkanı'nın TBMM Başkanvekilleri ile gerçekleştireceği görüşmede belirlenecektir.

8- TBMM Başkanvekilleri gündem dışı konuşmaları verirken haftalık dağılımda AK Parti'ye 3, CHP'ye 3, HDP'ye 2 ve MHP'ye 1 söz hakkı tanınacak şekilde dağılım yapmaları uygun olacaktır.

9- Genel Kurula ürün veya eşya getirilmeyecektir.

10- Yoklama ve oylamalar için verilen süre bittikten sonra kesinlikle pusula kabul edilmeyecektir. Elektronik cihaza girenlerin yeterli sayıya ulaşamadığı yoklama ve oylamalarda pusula gönderen milletvekillerinin isimleri okunarak Genel Kurulda olup olmadıkları tespit edilecektir. Ancak Başkanvekili, oylama veya yoklama bitmeden pusula gönderen milletvekillerinin Genel Kuruldan ayrılmamaları konusunda gerekli uyarıyı yapacaktır.

11- Bütçenin ilk ve son günkü konuşmaları ile Genel Başkanların konuşmaları hariç hatiplere ek süre verilmeyecektir.

12- Konuşmacılar, görüşülen konudan ayrılmaları hâlinde, Başkanvekili tarafından konuya gelmeye davet edilecektir. Bu konuda mümkün olduğunca disiplin hükümlerine başvurmadan çözüm aranacaktır.

13- Lehte söz alıp aleyhte veya aleyhte söz alıp lehte konuşma yapan hatipler Başkanvekili tarafından uyarılacaktır.

14- Tasarı veya teklife yeni bir geçici madde eklenmesini öngören değişiklik önergeleri için, yeni madde ihdasında olduğu gibi komisyonun salt çoğunluğu aranacaktır.

15- Kapalı oturum önergesinin gerekçesini açıklamak için hükümet, siyasi parti grupları veya istem sahibi bir milletvekiline 5 dakika süre verilecektir.

16- Kulislere ziyaretçi alınmayacaktır. Ancak grup personeli ile danışmanlar kulislere kısa süreli olarak girebilecektir.

17- Milletvekilleri ile birlikte gelen misafirler, girişte kimlik karşılığı giriş kartı alacaklardır.

18- TBMM güvenlik personeli ve korumalar milletvekillerine daha saygılı davranmaları konusunda uyarılacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

95.yıl

TBMM BAŞKANVEKİLLERİNİN UYGULAMALARINDA BİRLİK SAĞLANMASINA YÖNELİK

KARAR

7 Nisan 2016 Perşembe günü, TBMM Başkanlık Divanı Toplantı Salonu'nda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Meclis başkanvekillerinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda aşağıda 11 madde halinde belirtilen hususlarda mutabakat sağlanmıştır.

İsmail KAHRAMAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Ayşe Nur BAHÇEKAPILI
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ahmet AYDIN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Mehmet Akif HAMZAÇEBİ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Pervin BULDAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

1- *Gündem dışı konuşmalardan sonra kısa söz taleplerinin sayısal sınırlandırılması.*

Gündeme geçmeden önce Grup başkanvekillerine 2+1'er dakika ve gündeme geçildikten sonra 1'er dakika söz verilebilecektir.

Gündem dışı konuşmaların ardından İçtüzüğün 60'ıncı maddesine göre yerinden birer dakika ile sınırlı olacak şekilde 15 milletvekiline söz verilebilecektir.

2- *İşaretle oylamalarda pusula kabul edilmemesi.*

Yoklama ve açık oylamalarda süresi içinde sisteme giremeyen, yine süresi içinde bunu ifade eden üyelerin talepleri, mükerrerliği kontrol edilmek kaydıyla dikkate alınacaktır. Kontrolü mümkün olmadığı için, işaretle oylamalarda pusulalar dikkate alınmayacaktır. Ayrıksı olarak, elektronik cihazla oy kullanması fiziksel engeli sebebiyle mümkün olmayan milletvekillerinin pusulaları kabul edilip işleme alınacaktır.

3- *İşaretle oylamada usul ile elektronik cihazla oylamada talep olmaması hâlinde karar yeter sayısının aranmaması.*

İşaretle oylamalar önce el kaldırmak suretiyle yapılacaktır. Divan üyeleri arasında anlaşmazlık olması durumunda oylama, elektronik cihazla tekrarlanacak; elektronik cihazla oylamada ayrıca istenilmemişse karar yeter sayısı aranmayacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

95.yıl

4- *Bakanların oy kullanmasına ilişkin genel vekâletin geçerliliği ile bir bakanın birden fazla bakana vekâleten oy kullanamaması.*

Gizli oylama dâhil, bakanların vekâletle oy kullanmasında, genel vekâletlerin bulunması durumunda ayrıca belli bir oylama için özel bir vekâlet aranmayacak; sadece bir bakanın birden fazla bakana vekâleten oy kullanmaması hususu gözetilecektir.

5-Birleşimi yöneten Başkanın yoklamada sayılması

Birleşimi yöneten Başkan yoklamalarda var sayılacaktır.

6- *Kabul edilmeyen kapalı oturum önergesinin tutanak özetinin okunmaması ve kapalı oturumdan çıkma usulü.*

Kapalı oturum önergesi kabul edilmezse, tutanak özetlerinin okutulması için yeni bir kapalı oturum yapılmaz ve bu özetler okutulmaz.

Başkanın açık oturuma geçilmesi teklifinin Genel Kurulca reddedilmesi durumunda; İçtüzüğün 70'inci maddesinde kapalı oturuma geçme önergesi vermeye yetkili olan kişiler, açık oturuma geçme önergesi verebilirler (Başbakan, bir bakan, bir siyasî parti grubu veya yirmi milletvekili).

7- *Kanun tekliflerinin havalesine itiraz edilememesi.*

İçtüzüğün 73'üncü maddesi sadece kanun tasarıları için getirilmiş olduğundan, kanun tekliflerinin havalesine yapılan itirazlar işleme alınmayacaktır.

8- *Başkanlıkça karşılanmayacak usul tartışması talepleri.*

İçtüzükte açıkça düzenlenmiş veya teamülü yerleşmiş hususlar ile gündem dışına çıkılmasını konu edinen veya başkanın tutumuna ilişkin olmayan usul tartışması talepleri, Başkanlıkça karşılanmayacaktır.

9-Lehte ve aleyhte konuşma süresi.

Lehte ve aleyhte sırasıyla ikişer milletvekiline üçer dakika söz verilecektir.

10- *Değişiklik önergesi verme hakkının düzenlenmesi.*

Kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesi sırasında verilen değişiklik önergeleri; ilgili maddenin konusuyla örtüşmesi, madde sıralamasına uygun düşmesi hususlarında kanun sistematiği bakımından incelenecek, ancak uygun bulunması hâlinde işleme alınacaktır.

11- TBMM Başkanının Başkanlığında, TBMM Başkanvekilleri ile siyasi partileri temsilen grup başkanvekillerinin katılımıyla yeni bir toplantı yapılarak,

- -gündem öncesinde grup başkanvekillerinin söz alması,
- -kabul edilmeyen kapalı oturum önergesinin tutanak özetinin okunmaması,
- -Genel Kurula ürün veya eşya getirilmemesi,
- -gündem dışı konuşmaların parti gruplarına göre dağılımı,
- -Genel Kurulda sataşmadan dolayı söz istemleri,
- -Genel Kurulda konuşma üslubu ile ilgili sorunlar,

Konularının görüşülmesi ve bir uygulama birliği sağlanması amacıyla TBMM Başkanınca uygun görülen bir tarihte çağrı yapılacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
GENEL SEKRETERLİK
Tarih: 16/11/2023 11:49
Sayı: E--Mutabakat Metni-1326076

MUTABAKAT METNİ

Kamu kaynaklarının verimli kullanılmasını sağlamak, artan kâğıt israfını ve basım maliyetlerini azaltmak ve basım sürecini hızlandırmak amacıyla, Sıra Sayıları ile Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunun yıllık denetim raporlarının basım adetlerinin güncellenmesine karar verilmiştir.

Bu çerçevede siyasi parti grup başkanlıklarına 10'ar olmak üzere toplam 60 adet, ilgili esas komisyona üye sayısı kadar (17-35 adet), esas komisyon başkanlığına 5 adet, Genel Kurula 25 adet, grubu bulunmayan siyasi partiler ve bağımsızların sayısı kadar (36 adet), TBMM Başkanlığı Özel Kalem Müdürlüğüne 3 adet, TBMM Başkanvekillerine 4 adet, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığına 20 adet, Tutanak Hizmetleri Başkanlığına 2 adet, Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığına 2 adet, Basın Bürosuna 5 adet olmak üzere toplam 192 adet olarak dağıtımının yapılması, siyasi parti gruplarına mensup milletvekillerinin talepleri halinde sıra sayılarının basılı olarak aynı gün içerisinde talep eden milletvekillerine iletilmesi hususlarında mutabakata varılmıştır.

EK: Liste

Numan KURTULMUŞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Adalet ve Kalkınma Partisi
Grubu Başkanvekili

Cumhuriyet Halk Partisi
Grubu Başkanvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi
Grubu Başkanvekili

Milliyetçi Hareket Partisi
Grubu Başkanvekili

İYİ Parti
Grubu Başkanvekili

Saadet Partisi
Grubu Başkanvekili

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
GENEL SEKRETERLİK
Tarih: 16/11/2023 11:49
Sayı: E-Mutabakat Metni-1326076

EK: SIRA SAYISI DAĞITIM LİSTESİ

AK PARTİ	10	
CHP	10	
HEDEP	10	
MHP	10	
İYİ PARTİ	10	
SAADET PARTİSİ	10	
GRUPLAR TOPLAM	**60**	
Genel Kurul	25	
Esas Komisyon	30	(17-35)
Esas Komisyon Başkanlık Makamı	5	
Grubu olmayan siyasi partiler ve bağımsızlar	36	
TBMM Başkanlığı Özel Kalem Müdürlüğü	3	
TBMM Başkanvekilleri	4	
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı	20	
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı	2	
Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı	2	
Basın Bürosu	5	
GENEL TOPLAM	192	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

MUTABAKAT METNİ

TBMM Bilgi İşlem Başkanlığının teknik görüşü doğrultusunda hiçbir suretle parmak izi alınamayan Ankara Milletvekili Vedat BİLGİN, Mersin Milletvekili Nureddin NEBATİ, Gaziantep Milletvekili Mehmet Eyup ÖZKEÇECİ, İstanbul Milletvekili İsmail ERDEM, Tekirdağ Milletvekili Faik ÖZTRAK, İstanbul Milletvekili İlhan KESİCİ, Şanlıurfa Milletvekili İbrahim ÖZYAVUZ, Çorum Milletvekili Vahit KAYRICI, Mersin Milletvekili Burhanettin KOCAMAZ, İstanbul Milletvekili Mehmet Selim ENSARİOĞLU ve İzmir Milletvekili Haydar ALTINTAŞ'ın Genel Kurul oylama ve yoklama sistemine elektronik kart ile giriş yapabilmeleri hususunda mutabakata varılmıştır.

Numan KURTULMUŞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Adalet ve Kalkınma Partisi
Grubu Başkanvekili
Abdülhamit Gül

Cumhuriyet Halk Partisi
Grubu Başkanvekili
Gökhan Günaydın

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi
Grubu Başkanvekili
Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Milliyetçi Hareket Partisi
Grubu Başkanvekili
Erkan Akçay

İYİ Parti
Grubu Başkanvekili
Turhan Yömez

Saadet Partisi
Grubu Başkanvekili
Bülent Kaya

1

ORTAK BİLDİRİLER

2024 YILI TBMM ORTAK BİLDİRİ VE ORTAK AÇIKLAMALARI	
Tarih	**Konu ve Açıklamalar**
16.01.2024	*Irak'ın kuzeyinde Pençe-Kilit Harekâtı Bölgesinde 12 Ocak 2024 günü gerçekleştirilen terör saldırısı hakkında (Teröre Karşı Bildiri konulu) Başkanlık tezkeresi *TBMM Başkanı Numan KURTULMUŞ imzalı Başkanlık tezkeresi gündemin "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmında okundu, işaretle oylandı ve kabul edilerek Meclis Kararı oldu. * Terörle Mücadelede Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tavizsiz Desteğine Dair Karar – Karar No. 1399 * Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı. (RG, Sayı: 32432, Tarih: 17.01.2024).
02.05.2024	*Fransa Ulusal Meclisinin Asuri ve Keldanilerle ilgili 29 Nisan 2024 tarihli kararına karşı Bildiri (Başkanlık Tezkeresi) *TBMM Başkanı Numan KURTULMUŞ imzalı Başkanlık tezkeresi gündemin "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmında okundu, işaretle oylandı ve kabul edilerek Meclis Kararı oldu. *Fransa Ulusal Meclisinin 29 Nisan 2024 Tarihli Kararının Kınanmasına Dair Karar – Karar No. 1410 *Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı. (RG, Sayı: 32535, Tarih: 03.05.2024).
29.05.2024	*İsrail'in Refah Katliamlarına Karşı Bildiri *TBMM Başkanı Numan KURTULMUŞ imzalı Başkanlık tezkeresi gündemin "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmında okundu, işaretle oylandı ve kabul edilerek Meclis Kararı oldu. *İsrail'in Refah Katliamlarının Lanetlenmesine Dair Karar– Karar No. 1411 *Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı. (RG, Sayı: 32561, Tarih: 30.05.2024).
18.07.2024	*Kıbrıs Barış Harekâtı'nın 50. Yıl Dönümü konulu Başkanlık tezkeresi *TBMM Başkanı Numan KURTULMUŞ imzalı Başkanlık tezkeresi gündemin "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmında okundu, işaretle oylandı ve kabul edilerek Meclis Kararı oldu. * Kıbrıs Barış Harekâtı'nın 50'nci Yıl Dönümüne Dair Karar – Karar No. 1420 *Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı. (RG, Sayı: 32607, Tarih: 20.07.2024).
27.07.2024	*İsrail Başbakanı Netanyahu'nun ABD Kongresinde Konuşması Hakkında Başkanlık tezkeresi *TBMM Başkanı Numan KURTULMUŞ imzalı Başkanlık tezkeresi gündemin "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmında okundu, işaretle oylandı ve kabul edilerek Meclis Kararı oldu. *İsrail Başbakanı Netanyahu'nun ABD Kongresinde Konuşması Hakkında Karar – Karar No.1424 *Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı. (RG, Sayı: 32615, Tarih: 28.07.2024).
24.10.2024	*TUSAŞ'a Yönelik Terör Saldırısı Hakkında Başkanlık Tezkeresi *TBMM Başkanı Numan KURTULMUŞ imzalı Başkanlık tezkeresi gündemin "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmında okundu, işaretle oylandı ve kabul edilerek Meclis Kararı oldu. TUSAŞ'a Yönelik Alçak Terör Saldırısına Karşı Karar – Karar No.1433 *Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı. (RG, Sayı: 32703, Tarih: 25.10.2024).

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KANUNLAR VE KARARLAR
BAŞKANLIĞI
Tarih: 16/01/2024 17:21
Sayı: Z-43452547-110.05-1363034

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-110.05-
Konu : Teröre Karşı Bildiri

16 Ocak 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULUNA

Irak'ın kuzeyinde Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde, 12 Ocak 2024 tarihinde bir üs bölgemize sızmaya çalışan teröristlerle çıkan çatışmada, 9 kahraman askerimiz; Piyade Üsteğmen Gökhan Delen, Piyade Uzman Çavuşlar Serkan Sayin, Ahmet Köroğlu ve Hakan Gün, Piyade Sözleşmeli Erler Kemal Batur, Müslüm Özdemir ve Emrullah Gülmez, İstihkam Sözleşmeli Erler Murat Atar ve Muhammed Tunahan Evcin vatan aşkı ile şehadet şerbetini içmişlerdir. Şehitlerimiz hepimizin evladı, bu memleketin gururudur.

Gazi Meclis olarak şehitlerimize Allah'tan rahmet, milletimize ve şehitlerimizin kederli ailelerine başsağlığı diliyoruz. Saldırıda yaralanan kahraman askerlerimize acil şifalar diliyoruz.

Bu menfur terör saldırısını gerçekleştirenler bunun karşılığını kuşkusuz ki ağır bedellerle ödemişlerdir ve ödemeye devam edeceklerdir. Terör hiçbir zaman hedefine ulaşamayacaktır. Türk milletinin teröre asla boyun eğmeyeceğini, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliğine tehdit oluşturan başta PKK/YPG/PYD ve DEAŞ olmak üzere tüm terör örgütleriyle içeride ve dışarıda kararlılıkla mücadele edecek güç ve kudrete sahip olduğunu tüm dünyaya ilan ediyoruz. Kendi başkentlerinde Türkiye'yi hedef alan terör örgütlerinin propaganda araçlarına, elebaşlarının barınmasına, finans, eleman ve silah teminine sessiz kalan ve hatta destek olan devletlerin terörle mücadelede samimiyetlerini de sorguluyor, çifte standartlı yaklaşımlarını sona erdirmeleri gerektiğini bir kez daha önemle hatırlatıyoruz.

Başta komşu ülkeler olmak üzere diğer ülke parlamentoları ve uluslararası kuruluşlardan Türkiye'ye yönelik terör eylemlerine karşı net ve tavizsiz bir tutum sergilemelerini beklemekteyiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KANUNLAR VE KARARLAR
BAŞKANLIĞI
Tarih: 16/01/2024 17:21
Sayı: Z-43452547-110.05-1363034

Bütün dünya bilmelidir ki; son terörist etkisiz hale getirilinceye, terör kaynağı kurutuluncaya ve terörün arkasındaki tüm destekler ortadan kaldırılıncaya kadar mücadelemiz tavizsiz bir şekilde sürecektir. Milli iradenin tecelligahı olan Gazi Meclisimiz bu sürecin yakından takipçisi olmaya devam edecektir.

Bu bildirinin oylanarak kabul edilmesi ve alınan kararın Resmî Gazete'de yayımlanması hususunu Genel Kurulun tasviplerine arz ederim.

Numan KURTULMUŞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-110.05-1418598
Konu : Fransa Ulusal Meclisinin Kararına Karşı Bildiri

02 Mayıs 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULUNA

Fransa Ulusal Meclisi tarafından 29 Nisan 2024 tarihinde kabul edilen, hukuki ve tarihi temelden yoksun, önyargılara dayanan Asuri ve Keldanilerle ilgili kararı esefle ve şiddetle kınıyoruz.

Kendi sömürgeci ve kanlı geçmişleriyle gerçek anlamda yüzleşemeyenlerin ülkemize karşı hasmane bir tutumla gündeme getirdikleri mesnetsiz iddialarının bir karşılığı yoktur.

Tarihin siyasi saiklerle tahrif edilmesini en güçlü şekilde reddediyoruz.

Parlamentoların, tarihten düşmanlık çıkarmak yerine, ülkeler ve halklar arasında dostluk ve işbirliğini geliştirmesi, mevcut ve gelecek nesiller için daha barışçıl bir dünya yaratmaya gayret etmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Başka ülkelerin tarihi konusunda karar almak, başka ulusları yargılamaya kalkmak parlamentoların görevi değildir. Parlamentolar kendilerini tarihçilerin ve yargıçların yerine koyamaz.

Bu gerçekleri bir kez daha hatırlatarak, art niyetli, haksız ve hukuksuz bu kararı en güçlü şekilde kınıyor, Fransa Ulusal Meclisi ve diğer mercileri, dostluk ve müttefiklik ruhu ile uluslararası hukuka uygun şekilde hareket etmeye davet ediyoruz.

Bu bildirinin oylanarak kabul edilmesi ve alınan kararın Resmî Gazete'de yayımlanması hususunu Genel Kurulun tasviplerine arz ederim.

Numan KURTULMUŞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KANUNLAR VE KARARLAR
BAŞKANLIĞI
Tarih: 29/05/2024 16:00
Sayı: Z-43452547-110.05-1435782

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-
Konu : İsrail'in Refah Katliamlarına Karşı Bildiri

29 Mayıs 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULUNA

Uluslararası mahkemelerin tüm kararlarını hiçe saymaktan çekinmeyen, işgalciliği ve zalimliğiyle bilinen Netanyahu yönetimindeki İsrail, sivil yerleşim alanlarını hedef almayı sürdürmektedir.

Uluslararası Adalet Divanının operasyonların durdurulması kararına rağmen, Siyonistlerin vahşeti tüm dünyanın gözü önünde devam etmektedir.

İnsanlık cephesi karşısında yalnız kalmaya mahkûm İsrail'in Gazzelilere uyguladığı baskı ve zulüm politikaları tüm Filistin'i yaşanmaz hale getirmektedir.

İşgalci İsrail yönetimi, Gazzeli kardeşlerimizin güvenli alan olarak gösterilen Refah'taki çadırlarını dahi yakıcı silahlarla bombalayarak yüzlerce masumun kanına girmiştir.

Uluslararası antlaşmaları ve hukuk kurallarını hiçe sayan Netanyahu ve çetesi, bu cinayetlerle dünyada eşi benzeri olmayan bir ırkçılığı pervasızca sergilemektedir.

Son Refah saldırısıyla insanlığa karşı suçların en rezil örneğini gerçekleştiren İsrail'in eylemleri apartheid rejimi uygulamalarının da ötesine geçerek bir soykırıma dönüşmektedir.

Bu katliamlara ve insanlık suçlarına sessiz kalmamak her bir ferdin ve insan haklarına değer veren her bir ülkenin boynunun borcudur.

Vicdanlı, adil halkların başını çektiği insanlık cephesi nasıl ki Holokost'u lanetlemekteyse, bugün de Siyonist çetenin Holokost'un ardına sığınarak Gazzelilere yönelik gerçekleştirdiği bu katliamları ve İsrail yönetimini tel'in etmektedir.

Uluslararası hukuku hiçe sayarak sivilleri hedef alan katliamları bir kez daha lanetliyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti tüm kurumlarıyla tek ses olarak, İsrail'in durdurulması ve ateşkesin sağlanması yönündeki tavrını uluslararası camiada açıkça ilan etmektedir. Milletimizin kalbi de masum Gazze halkıyla birliktedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KANUNLAR VE KARARLAR
BAŞKANLIĞI
Tarih: 29/05/2024 16:00
Sayı: Z-43452547-110.05-1435782

Refah'tan gelen görüntüleri hiçbir zaman unutmayacak ve yaşanan katliamın faillerinin hak ettikleri cezaya çarptırılmaları için çaba sarf etmeye aralıksız devam edeceğiz. Netanyahu ve çetesi, insanlık vicdanında mahkûm edildiği gibi uluslararası mahkemeler önünde de yaptıklarının hesabını verecektir.

TBMM olarak, İsrail'i durdurmak adına tüm dünya milletlerine ve meclislerine sesleniyoruz.

Uluslararası toplum ve devletler, Filistin'in tanınması gibi hakkaniyetli ve zorunlu adımları atmaya süratle devam etmeli ve İsrail yönetimi tamamen yalnızlaştırılmalıdır.

Esas gaye, Filistin halkının insan haysiyetine uygun bir hayata kavuşturulmasıdır. Bu sebeple, öncelikle katliamların derhal durdurulması için harekete geçilmelidir.

TBMM olarak ilgili tüm kurumlarımızla birlikte, hukuki süreci özenle takip ederek, uluslararası camiada Filistin'e destek sağlamaya devam edeceğiz. Son Refah saldırılarının sorumluları da cezasız kalmayacaktır.

Bu vesileyle, BM Güvenlik Konseyi'ni acilen toplanmaya ve İsrail'in saldırılarına son vermesi hususunda karar almaya davet ediyoruz. İnsanlık onuruna ve uluslararası hukuka saygı gösterilerek, masum insanların can güvenliği ivedilikle sağlanmalıdır.

Bu bildirinin oylanarak kabul edilmesi ve alınan kararın Resmî Gazete'de yayımlanması hususunu Genel Kurulun tasviplerine arz ederim.

Numan KURTULMUŞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-110.05-1661056 18/07/2024
Konu : Kıbrıs Barış Harekâtı'nın 50. Yıl Dönümü

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULUNA

Kıbrıs Barış Harekâtı'nın 50. yıl dönümünü büyük bir gurur ve mutlulukla idrak ediyor, Kıbrıs Türk Halkı'nın Barış ve Özgürlük Bayramı'nı içtenlikle tebrik ediyoruz.

20 Temmuz, yıllardır çektiği acı ve zorluklara cesaret ve sabırla karşı koyan Kıbrıs Türk Halkı'nın kurtuluş günüdür. Ada'daki egemenlik haklarının ve eşit statüsünün korunmasının sembolüdür.

1963 yılında, Kıbrıslı Rumların ortaklık devletini gasp etmesiyle başlayan, sürgün ve katliamlarla devam eden karanlık dönem bu harekâtla son bulmuş, Kıbrıs Türkü'nün varlık ve güvenliği teminat altına alınmış, Ada'da huzur ve güven ortamı tesis edilmiştir.

İzleyen yarım asır boyunca Kıbrıs Adası'nda kan dökülmemiş olması, Barış Harekâtı'nın kalıcı mirası ve başarısının tartışılmaz kanıtıdır.

Adını barıştan alan, Kıbrıs Türkü'nü mutlak bir yok oluştan kurtaran bu harekât, Türkiye Cumhuriyeti'nin 1960 Garanti Anlaşması'ndan kaynaklanan hak ve yükümlülükleri temelinde icra edilmiştir. Bu sayede Ada'nın Enosis hayalleriyle ve bir oldubittiyle ilhakının da önüne geçilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kahraman askerleri ve Kıbrıslı mücahitlerin el ele ulaştıkları zafer, bağımsız Kıbrıs Türk Devleti'nin teşekkülünde atılan ilk adım olmuştur.

Bu vesile ile, harekât kararını alan Başbakan Bülent Ecevit'i, Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan'ı, zorluklarına rağmen harekâtı büyük bir başarıyla icra edip zaferle sonuçlandıran Genelkurmay Başkanı Semih Sancar'ı, bağımsızlık mücadelesinin öncü isimleri Dr. Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş'ı saygıyla, minnetle ve rahmetle anıyoruz.

Kıbrıs Türkü'nün varoluş mücadelesinde omuz omuza çarpışan Mehmetçik ve mücahitlerimizi, harekâtın isimsiz kahramanlarını, şehit ve gazilerimizi rahmet ve şükranla yâd ediyoruz.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Geride bıraktığımız 50 yılda Barış Harekâtı'nın açtığı yolda başarı ve güvenle yürüyen Kıbrıs Türkleri, 1983 yılında, Kurucu Cumhurbaşkanı merhum Rauf Denktaş'ın önderliğinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ilan ederek egemenlik mücadelelerini taçlandırmıştır.

Kıbrıs Türk Halkı, Türkiye'nin de desteğiyle adil, kalıcı ve sürdürülebilir bir çözüm için iyi niyetle çaba sarf etmiştir. Ancak, 50 yılı aşkın süredir devam eden müzakere sürecinde Türk tarafının yapıcı rolüne rağmen, Rum tarafının uzlaşmaz tavrı nedeniyle sonuç alınamamıştır. Kıbrıslı Rumlar Avrupa Birliği üyeliği ile ödüllendirilirken Kıbrıslı Türkler haksız ve insanlık dışı bir izolasyona, kısıtlama ve ambargolara maruz bırakılmıştır.

Kıbrıs Türkü bu duruma ne layıktır ne de razıdır!

Oyalanmaya, siyasi eşitliği ve Ada'nın doğal kaynaklarını eşitlik temelinde paylaşımı öngörmeyen önerilerle zaman kaybına tahammülleri de kalmamıştır.

Artık Ada'da tek ve kesin çözüm, Kıbrıs Türk Halkı'nın özden gelen haklarının teslim edilmesi, egemen eşitliğinin ve eşit uluslararası statüsünün tescil edilmesidir.

İki devletli çözüm siyaseti, Akdeniz bölgesinde istikrar ve kalıcı barışı sağlamanın da yegâne yoludur.

Ada'da iki ayrı halkın ve iki ayrı devletin varlığı daha fazla göz ardı edilmemelidir. Kıbrıs meselesinin çözümüne yönelik teşebbüslerin, bu gerçek üzerine inşa edilmesi şarttır. Kıbrıs Türk Devleti'nin, uluslararası toplumun bağımsız ve eşit egemen bir üyesi olarak hak ettiği yeri alması daha fazla tehir edilemez.

Bu çerçevede, Türk Dünyası'nın ayrılmaz bir parçası olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Türk Devletleri Teşkilatı'nda ve Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi'nde gözlemci üye statüsü kazanması memnuniyet vericidir.

Bu gelişmelerin ileri adımlarla tamamlanması en tabii beklentimizdir.

Uluslararası toplumu Ada'daki gerçekleri kabul ederek, Kıbrıs Türk Halkı'nın maruz kaldığı insanlık dışı izolasyona bir an önce son vermeye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni hak ettiği şekilde tanımaya davet ediyoruz.

Kıbrıs Türkü kardeşlerimizle birlikte bu yöndeki gayretlerimizi sonuca ulaşana dek sürdüreceğimizi vurguluyoruz.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Türkiye, bugüne kadar olduğu gibi gelecekte de Kıbrıs Türklerinin özgürlük ve refahının teminatı olmaya devam edecek; "Garantör Devlet" ve "Anavatan" olarak sorumluluklarını hassasiyetle yerine getirmeyi sürdürecektir. Kıbrıs Türk Halkı'nın meşru hak ve çıkarlarının aşındırılmasına hiçbir şekilde müsaade etmeyecektir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne tam desteği her koşulda ve kesintisiz olarak devam edecektir.

Kıbrıs Barış Harekâtı'nın 50. yıl dönümünü idrak ettiğimiz bu tarihi günde, Kıbrıslı soydaşlarımızla gönül ve dava beraberliğimizi teyit ediyoruz, sarsılmaz birlik ve dayanışmamızı bir kez daha tüm dünyaya ilan ediyoruz.

Kıbrıs Türkleri, sonsuza kadar bağımsız devletlerinin çatısı altında ve kendi bayraklarının gölgesinde barış, huzur ve güvenle yaşamaya devam edecektir.

Bu bildirinin oylanarak kabul edilmesi ve alınan kararın Resmî Gazete'de yayımlanması hususunu Genel Kurulun tasviplerine arz ederim.

Numan KURTULMUŞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

B.110
27.07.2024
KABUL
3/912

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-110.05-146552 6 27/07/2024
Konu : İsrail Başbakanı Netanyahu'nun
ABD Kongresinde Konuşması Hakkında

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULUNA

Filistin'de on yıllardır devam eden haksız işgal ve ağır hukuk ihlallerini, Gazze'deki acımasız bir etnik temizlik kampanyasıyla eşi benzeri görülmemiş bir boyuta taşıyan İsrail Başbakanı Benyamin Netanyahu'nun ABD Kongresine hitabı tarihe bir utanç tablosu olarak geçmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bu demokratik ayıbı esefle karşıladığımızı ilan ediyoruz.

Gazze'de on ay içinde çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu en az 40 bin sivil katledilmiştir. Yaşam alanları kasıtlı olarak tahrip edilen iki milyon Gazzeli yerlerinden edilmiştir. Hayatta kalabilenler, her türlü insani yardımın engellendiği dar bir bölgede açlık ve hastalıklar karşısında yaşam mücadelesi vermektedir. Gazze'deki insani trajedi her geçen gün derinleşirken, Batı Şeria'daki işgalci şiddeti de tırmanmakta; Filistinlilerin canına ve mülklerine yönelik saldırılar hız kazanmaktadır.

Bu tablonun baş mimarı olan eli kanlı bir savaş suçlusunun, demokrasi ve insan hakları savunuculuğunu kimseye bırakmayan bir ülkenin müşterek meclisinde alkış ve tezahüratlar eşliğinde konuşturulması sadece demokratik bir ayıp değil, aynı zamanda hukuka, her türlü insani ve ahlaki değere karşı talihsiz bir meydan okumadır.

Demokratik bir kurumun, İsrail'in sınır tanımayan saldırganlığını dizginlemek yerine büyük insanlık suçlarının faillerine güç ve cesaret veren yalanlarla dolu bir sahne şovuna alet olması esef vericidir.

Buna mukabil, Kongre binasının içinde ve dışında maşeri vicdanın sesi olanların gösterdiği tavrı son derece kıymetli buluyor, şaibeli bir ismin parlamentolarında konuşturulmasına cesaretle karşı çıkarak oturuma katılmayan sağduyu sahibi Kongre üyelerini de takdirle karşılıyoruz.

Tüm insanlığın başından itibaren tanık olduğu soykırıma varan katliamın ve açık savaş suçlarının üstünü örtmeye Netanyahu'nun yalana dayalı şovu yetmeyecektir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Başta ABD Kongresi olmak üzere İsrail üzerinde siyasi etki sahibi olan bütün karar alıcıları, Gazze'de akan kanı durdurmak için etkili tedbirler almaya, acil bir ateşkes için İsrail üzerindeki siyasi baskıları artırmaya ve işlenen vahim suçlar sebebiyle hesap verebilirlik çabalarına destek olmaya davet ediyoruz.

Savaş suçlularının konuşacakları yer, parlamento kürsüleri değil, uluslararası mahkemelerde sanık sandalyesidir.

Bu bildirinin oylanarak kabul edilmesi ve alınan kararın Resmî Gazete'de yayımlanması hususunu Genel Kurulun tasviplerine arz ederim.

Numan KURTULMUŞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

KABUL
G:12/24/10/2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547- 110.05-151911 7 24/10/2024
Konu : TUSAŞ'a Yönelik Terör Saldırısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULUNA

23 Ekim 2024 tarihinde Ankara'da Türk Havacılık ve Uzay Sanayii Anonim Şirketi tesislerine yönelik terör saldırısı, ülkemizin barışına ve huzuruna kasteden alçakça bir girişimdir. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar dileriz. Milletimizin başı sağ olsun.

Hiçbir güç ülkemizin ve milletimizin birlik ve beraberliğini bozamayacaktır. Arkasında emperyalist güçlerin ve karanlık odakların olduğu terör saldırıları Ülkemizin huzur ve istikrar ortamına zarar veremeyecektir.

Bu saldırının esas amacı milli savunma sanayimiz ve tam bağımsız Türkiye istikametindeki kararlı yürüyüşümüzdür.

Saldırı sonrasında milletimizin gösterdiği metanet ve birlik duygusu, tarihten gelen millet olma bilincimizin simgelediği çelikten irade her türlü terörist girişimi boşa çıkaracak güçtedir.

Burada milli iradenin tecelligâhı, demokrasimizin merkezi Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak terör örgütlerine ve tüm destekçilerine karşı mücadele etme kararlılığımızı bir kez daha ifade ediyoruz. Ortak duruşumuzu ilan eden bu tezkerenin kabulünü ve bu kararın Resmî Gazete'de yayımlanması hususunu Genel Kurulun tasviplerine arz ederim.

3/935

Numan KURTULMUŞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Anayasa, kanunlar ve içtüzük metinlerinin yanı sıra parlamento teamülleri ve başkanlık tutumları/içtihatları, parlamento hukukunun temel kaynakları arasında yer almaktadır. Anayasa, kanun ve içtüzük hükümlerinin tutarlı bir yorumuna ulaşmak, parlamento teamüllerini kökleştirmek, Genel Kurulda Başkanlık tutumlarına istikrar kazandırmak, ancak parlamento uygulamalarının titiz bir biçimde takip edilmesi ile olanaklıdır.

Usul Tartışmaları, Tutumlar ve İçtihatlar Sicili; parlamento usullerine ilişkin tartışmaları, yorumları, içtihatları ve uygulamaları, ilgili tutanaklar eşliğinde yıllara sâri şekilde izlemeyi amaçlamaktadır. Bu sicilin uzun vadede, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının temel bilgi havuzunu oluşturması ve parlamento hukukunun başlıca kaynakları arasında yer alması öngörülmektedir.

USUL TARTIŞMALARI, TUTUMLAR VE İÇTİHATLAR SİCİLİ

Mevzuat	Tarih	Dönem/Yıl (Birleşim)	Konu	Başkan/Başkanvekili	Sayfa
İçt. 7, 57, 63 AY. 96	28 Şubat 2024	28/2 (65. B)	Birleşimi Açarken Yoklama Yapılıp Yapılmamasının Başkanın Takdirinde Olduğuna İlişkin	Bekir BOZDAĞ	30
İçt. 45/2, 87/9	28 Temmuz 2024	28/2 (111. B)	Genel Kurulda Komisyonun Salt Çoğunluğunun Komisyon Sıralarında Bulunmadığı Hâllerde Komisyon Temsilcisinin Değişiklik Önergelerinin Reddini "Katılmıyoruz" İfadesiyle de İsteyebileceğine İlişkin	Bekir BOZDAĞ	35

28/2 İçt. 7, 57, 63 AY. 96	**Birleşimi Açarken Yoklama Yapılıp Yapılmamasının Başkanın Takdirinde Olduğuna İlişkin**
Tarih/Birleşim: 28.02.2024/B.65	**Başkanvekili**: Bekir BOZDAĞ
Tutanak Metni	BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 65'inci Birleşimini açıyorum. Toplantı yeter sayısı vardır. Görüşmelere başlıyoruz. ASU KAYA (Osmaniye) – Yeterli sayı yok gibi görünüyor. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Başkanım, toplantı yeter sayısının olmadığı görülüyor, toplantı yeter sayısı açıkça yok. Genel Kurulun çalışabilmesi için yeter sayının olmadığı görülüyor. ASU KAYA (Osmaniye) – Yok Başkanım. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Bu konuda 57'nci madde hükmü de açıktır, oylama yapmanızı diliyoruz. ASU KAYA (Osmaniye) – Yok Başkanım. BAŞKAN – Sayın Başkan, toplantı yeter sayısı olduğunu, itiraz edilmeden önce tespit ettiğim için bundan sonraki süreçlerde istediğinizde tespitten önce olursa şey yaparız. SIRRI SAKİK (Ağrı) – Şimdi istiyor Başkan yani… BAŞKAN – Şu anda bizim gördüğümüz kadarıyla tespit ettik. SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Nasıl tespit ettiniz gelir gelmez Başkan? BAŞKAN – Tespit ettik. ASU KAYA (Osmaniye) – İtiraz ediyoruz Başkanım, burada da… BAŞKAN – Ne var? (…) BAŞKAN – (…) Kaçıncı maddeydi? GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – 57, 57; arkadaşlar gösteriyorlar. (…) BAŞKAN – "Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar." diyor. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Tereddüde düşmüyor musunuz Başkanım? BAŞKAN – Şimdi bende; Meclisin geleneklerine uygun bir şekilde, her zaman böyle açıldığı için, herhangi bir itiraz da olmadığı için bir tereddüt oluşmadı ama bundan sonraki şeyde… SIRRI SAKİK (Ağrı) – İtiraz var, var, var; hepimiz itiraz ediyoruz. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Usul hakkında söz istiyoruz, usul tartışması açacağız Başkanım, bu çok açık, usul tartışması açıyoruz. BÜLENT KAYA (İstanbul) – Başkanım, sizim tereddüdünüz olmazsa tarafsızlığınız tereddüde düşer. Onun için eğer tutumunuzu devam ettirecekseniz usul tartışması başlatmak istiyoruz. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Usul tartışması açıyoruz, madde 63, madde 63 Başkanım, açık. Arkadaşlar göstersinler yeniden, madde 63. BÜLENT KAYA (İstanbul) – Tereddüde düşmüyorsanız tarafsızlığınız tereddüde düşer Başkanım; açıkça görülüyor 200 kişinin olmadığı. Elektronik oylama yapın, tarafsızlığınızı da korumuş olursunuz Sayın Başkan; değilse tutumunuzla ilgili usul tartışmasını açalım. BAŞKAN – Değerli Başkanlar, değerli milletvekilleri; bu tamamen Başkanın takdirinde olan bir şey. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Başkanım, tamam, takdir sizin. BAŞKAN – Ve bu konuda da ben toplantı yeter sayısı olduğunu gördüm ve açtım. Bir itiraz sonradan yapıldı.

	BÜLENT KAYA (İstanbul) – Tutumunuzla ilgili bir usul tartışması… BAŞKAN – Başlangıçta olsa… ASU KAYA (Osmaniye) – Başlangıçta zaten ama Başkanım. BAŞKAN – Hayır, ben tespit ettikten sonra oldu. BÜLENT KAYA (İstanbul) – Divan üyeleriniz bile itiraz ediyor Sayın Başkan, Divan üyeleriniz bile itiraz ediyor. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Başkanım, her takdirinize karşılık bizim usul tartışması açma hakkımız vardır; takdir sizin, usul tartışması açma hakkı bizim. BAŞKAN – Ben Genel Kurulu açtıktan sonra yaptığım için… GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Usul tartışması açıyoruz. BAŞKAN – Usul tartışması için, ben açarım, buyurun. (…) BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; 57'nci madde çok açık. 57'nci madde "Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar. Tezkerelerin oylanması ile kanunların oylanması esnasında işaretle oylamaya geçilirken en az 20 milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir." şeklinde çok açık ifade ediyor. Dolayısıyla, herhangi bir tereddüt söz konusu olmadığı için kararınız yerindedir efendim. BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Aleyhte Sayın Gökhan Günaydın, buyurun. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışabilmesi için üye tam sayısının en az üçte birinin Genel Kurulda bulunmasının zorunlu olduğunu biliyoruz, bunu biz biliyorsak Meclis Başkan Vekili olarak siz de biliyorsunuz, zaten Meclis personeli arkadaşımız da İç Tüzük konusunda sizi destekliyor. Buraya bakalım, burada 200 kişi var mı? HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Teamülü söylüyor. Teamüller nasıl? GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – İç Tüzük'ü açıkça ihlal eden bir hükmü "teamül" olarak açıklamak ancak cehaletle mümkündür. SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Anayasa 96'yı ihlal ediyor. GÖKHAN GÜNAYDIN (Devamla) – Dolayısıyla, sizin burada tereddüde düşme durumunuz açıktır. Burada tereddüde düşeceksiniz çünkü burada bırakın 200 sayısını 100 sayısı bile yok; insan 5'te, 10'da yanılır, 100 sayısında yanılmaz. Dolayısıyla, siz, açıkça AKP'li bir Meclis Başkan Vekili gibi davranıyorsunuz ve tarafsızlığını yitirmiş durumdasınız. (…) GÖKHAN GÜNAYDIN (Devamla) – Orta yerde üye tam sayısının üçte biri yoktur, 57 uyarınca bu Meclisi açamazsınız. İktidar partisi de bu Meclisi çalıştırmak istiyorsa önce milletvekillerini Genel Kurula getirmek gibi bir sorumluluğu vardır. (CHP sıralarından alkışlar) Meclise kendi milletvekilini getiremeyenler, nasıl buradan yasa çıkartacaklar? Biz AKP'li vekillerle mi uğraşacağız, sizinle mi uğraşacağız? Yani burada diyorsunuz ki: "Tereddüde düşerse… Tereddüde düşmedim." Sayın Başkan Vekili de diyor ki: "Tereddüde düşecek bir şey yok." Ya, insaf, burada 200 var mı? 200'ün olmadığı… (…) GÖKHAN GÜNAYDIN (Devamla) – Açıkça "teamül" diyerek Meclisin Tüzük'ünü ihlal ediyorsunuz. İç Tüzük ihlal edilemez. Bu, açıkça yasaya aykırıdır. Meclisi çalıştıramazsınız. Meclise milletvekilini getiremeyen AKP'nin yasa çıkartmak gibi bir meşruiyeti yoktur. (CHP sıralarından alkışlar) BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum. Aleyhte İstanbul Milletvekili Bülent Kaya, buyurun. BÜLENT KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütün milletvekilleri olarak biz burada ilk gün Anayasa'ya sadakatle ilgili Anayasa üzerine yemin içtik. Anayasa'nın 96'ncı maddesi toplantı yeter sayısı için 200, karar yeter sayısı için 151'i asgari olarak şart görüyor. Meclis Başkanı ve Başkan Vekillerinin

	görevi hakemliktir. Hakemin görevi de penaltı olduğu zaman, topu penaltı noktasına dikmektir. (…) BÜLENT KAYA (Devamla) – Ama Sayın Başkan, siz şu an penaltı noktasına değil, topu taç noktasına ya da korner noktasına… (AK PARTİ sıralarından gürültüler) (…) TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Siz Meclisi çalıştırmak istemiyorsunuz! (…) ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Seni millet Meclisi kapat diye mi seçti? BÜLENT KAYA (Devamla) – Sayın Başkan, siz hakemsiniz eğer penaltı noktasına dikmeniz gereken topu korner noktasına dikiyorsanız hakemliğinize, tarafsızlığınıza… (…) BÜLENT KAYA (Devamla) – Sizin bulunduğunuz yer tam da Meclisin ortası. Size tavsiyem eğer tarafsızlığınızda tereddüde düşürecek bu davranışlarınız devam edecekse lütfen kürsünüzü AK PARTİ sıralarının oraya kaydıralım, siz AK PARTİ Grubunu yönetin, bu Meclisi yönetmeyin. (…) BÜLENT KAYA (Devamla) – Bu birkaç dakikalık süre AK PARTİ'ye bir şey kazandırmaz ama emin olun sizin tarafsızlığınızdan, sizin adalet duygunuzdan çok şey alıp götürür. Onun için, bu Meclisi tarafsız yönetin. ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Sizin derdiniz sadece bu Meclisi kapatmak, değil mi? BÜLENT KAYA (Devamla) – AK PARTİ, 200 kişiyi buraya getirebilecek güce sahiptir, sizin bu taraflı yönetiminize ihtiyaç hissetmiyor. (…) BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Değerli milletvekilleri, İç Tüzük'ün 57'nci maddesinin birinci fıkrası birleşimi açarken Başkana yoklama konusunda takdir yetkisi vermektedir. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – O takdir yetkisi, açık yetki değildir, bağlı yetkidir. BÜLENT KAYA (İstanbul) – Takdir yetkisi sınırsız değil Başkanım. Vicdan ve adaletle kullanılır, İç Tüzük'le kullanılır. BAŞKAN – Başkan, tereddüde düşmezse yoklama yapmadan birleşimi açabilir. Bu konuda uygulama da bu şekilde gelişmiştir. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Takdir yetkinizi açıkça yanlış kullanıyorsunuz ya! BAŞKAN – Nitekim, bu dönem birleşimlerin tamamına yakını neredeyse yoklama yapılmadan müşahede üzerine açılmıştır. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Ya, bugüne kadar yanlış yaptık, devam edeceğiz, öyle mi? BAŞKAN – Gerekçede de açılışta yoklamanın zorunlu olmadığı belirtilmiştir. 20 milletvekilinin yoklama istemi yetkisi ise birleşimin başında değil, ikinci fıkraya göre işaretle oylamaya geçilirkendir. Bu nedenle, tutumumda bir değişiklik yoktur. BÜLENT KAYA (İstanbul) – Başkanım, bundan sonra tarafsız olarak yönetemeyeceğinizi dikkate alarak çalışmalara devam ediyoruz. (…) GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – İçimizden bazıları, siz de ben de dâhil olmak üzere hukuk fakültelerini bitirdik. Takdir yetkisi konusunda bağlı yetki ve açık takdir yetkisi vardır yani ucu açık bir takdir yetkisi keyfiliğe varır, yaptığınız budur. Bağlı yetki, Tüzük'e bağlı kalmaktır. 200 sayısının olmadığı çok açıktır, çok açıkça İç Tüzük ihlali yapıyorsunuz. Dolayısıyla bunu 57'nin 1'ine sığınarak açıklayamazsınız. Size verilen bilgi de doğru değil, yaptığınız açıklama da doğru değildir. BAŞKAN – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

	Bakın, Meclis, yeni yasama dönemi başladığı günden beri hem benim yönetimimde hem de diğer başkan vekili arkadaşlarımın yönetiminde uygulanan usul hep böyle. GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Ha, bu açıklama olabilir mi Başkanım ya! Böyle bir açıklama olabilir mi yani! BAŞKAN – İçerideki şeye bakılarak karar veriliyor ve teamüller de bu şekilde ama gruplar arası ihtilaf olduğu zaman tabii, farklı şeyler olabiliyor, bugün bunu gördük ama benim tutumumda bir değişiklik yoktur ve tutumum da İç Tüzük'e uygundur. (…) BAŞKAN – İç Tüzük'ü çiğneyen bir yaklaşım söz konusu değildir. (…) HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Takdir yetkisi keyfî değildir. Takdir yetkisi sınırsız değildir. (…) BÜLENT KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, muhalefet tarafından Meclisin kapalı olduğu durumlarda olağanüstü toplantı talepleri oldu, oturumu açan Başkan ne yaptı? Elektronik oylamayla 200 şartını aradı. İktidar toplanmadığı için mi Meclis Başkanımız bu şekilde davrandı? Bir ihtilaf varsa, sizin tarafsızlığınızda tereddüde düşecek bir durum varsa niçin elektronik yoklama yapmaktan kaçınıyorsunuz? (...) BÜLENT KAYA (İstanbul) – Başkanım, şu an çok kritik bir şeyi müzakere ediyoruz. Sizin tarafsızlığınız söz konusu, tarafsızlığınız. Sizin adaletle bu Meclisi yönetemeyeceğiniz söz konusu. Bundan daha önemli bir şey olabilir mi? BAŞKAN – Ama kritik bir şey. Ben tutumumu açıkladım. Siz de görüşlerinizi açıkladınız, hepsi kayda geçti ve İç Tüzük'ün 7'nci maddesinde de olağanüstü toplantılarda birleşim yeterli çoğunlukla açılabildiği için Başkan yoklamayla açmıştır. O da İç Tüzük'e uygundur. BÜLENT KAYA (İstanbul) – Başkanım, tarafsızlığınızı yitiriyorsunuz. Başkan gibi yönetin, AK PARTİ'li gibi yönetmeyin Sayın Başkan, bu Genel Kurulu. BAŞKAN- Bizim yaptığımız da hem İç Tüzük'e hem teamüllere uygundur. BÜLENT KAYA (İstanbul) – İşinize gelen İç Tüzük'e uygun oluyor, işinize gelmeyen İç Tüzük'e aykırı oluyor. BAŞKAN- Tutumumda bir değişiklik olmadığını ifade ediyor, şimdi gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.
İşlem	Usul tartışması açılmıştır. Başkan tutumunu değiştirmemiştir. Yoklama yapılmamıştır.
Notlar	Genel Kurulun 28.02.2024 tarihli 65'inci Birleşiminde, Başkanın Birleşimi açarken yoklama yapmadan, toplantı yeter sayısının olduğunu varsayarak görüşmelere başlaması üzerine, bu uygulamanın TBMM İçtüzüğü'nün 57'nci maddesine aykırı olduğu, Başkanın birleşimi açarken tereddüt halinde yoklama yapması gerektiği itirazı öne sürülmüş ve usul tartışması açılmıştır. Usul tartışması sonunda Başkan, bu konuda İçtüzük hükmünün kendisine takdir yetkisi tanıdığına işaret ederek tutumunda bir değişiklik olmadığını açıklamış ve yoklama yapmamıştır.
İçtüzük	**Tatilde veya aravermede toplantı** **MADDE 7-** Türkiye Büyük Millet Meclisi, tatil veya araverme sırasında Cumhurbaşkanı veya Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından toplantıya çağrılması halinde, belirtilen gün ve saatte toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı doğrudan gerek görürse toplantı çağrısına karar verebilir. Üyelerin beşte birinin imzasını taşıyan gerekçeli önergedeki çağrı istemini ise en geç yedi gün içinde yerine getirir. Bu çağrılarda, toplantı gün ve saatinin ve bu toplantıyı gerektiren konunun belirtilmiş olması şarttır. Birleşim yeterli çoğunlukla açılabildiği takdirde, Başkan, ilk önce çağrı yazısını okutur ve bu toplantıyı gerektiren konu görüşülür. Konu üzerinde gerekli işlemler

	tamamlanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarına devama karar vermediği takdirde, tatile veya aravermeye devam olunur. Yeterli çoğunluk sağlanamazsa çağrı düşer. **Yoklama** **MADDE 57-** Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar. Tezkerelerin oylanması ile kanunların oylanması esnasında, işaretle oylamaya geçilirken en az yirmi milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir. Yoklama, elektronik oy düğmelerine basmak veya imzalı pusula vermek suretiyle yapılır. Oturumu yöneten Başkan ve diğer Başkanlık Divanı üyeleri toplantı yeter sayısına dâhil edilir. Yoklama sonucunda, üye tamsayısının en az üçte birinin mevcut olmadığı anlaşılırsa, oturum en geç bir saat sonrasına ertelenebilir. Bu oturumda da toplantı yeter sayısı yoksa, birleşim kapatılır. **Usul hakkında konuşma** **MADDE 63-** Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur. Bu yolda bir istemde bulunulursa, üçer dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir. Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse oylama işaretle yapılır.
İçtüzük Md. 57 Gerekçe Metni	Bu maddede yoklama konusu düzenlenmiştir. Birleşim açılınca yoklama yapılması kendiliğinden zorunlu olmayacaktır. Başkan, toplantı yetersayısı olup olmadığında tereddüde düşerse yoklama yapacaktır. (…)
Anayasa	**D. Toplantı ve karar yeter sayısı** **MADDE 96-** Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

28/2 **İçt. 45/2, 87/9**	**Genel Kurulda Komisyonun Salt Çoğunluğunun Komisyon Sıralarında Bulunmadığı Hâllerde Komisyon Temsilcisinin Değişiklik Önergelerinin Reddini "Katılmıyoruz" İfadesiyle de İsteyebileceğine İlişkin**
Tarih/Birleşim: 28.07.2024/B.111	**Başkanvekili:** Bekir BOZDAĞ
Tutanak Metni	BAŞKAN – Peki, değerli milletvekilleri, 1'inci madde üzerinde aynı mahiyette 4 önerge vardır, önergeleri birlikte işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım. Şimdi, aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Görüşülmekte olan 160 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz. (…) BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu? TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞCİ (Kahramanmaraş) – **Katılmıyoruz** Sayın Başkan. BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'a ait. Sayın Şenyaşar, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – (…) BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şenyaşar. Sayın Kılıç Koçyiğit, buyurun. GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan, az önce Komisyona görüşünü sorduğunuzda "Katılmıyoruz." dedi. Divanın salt çoğunluğunun olup olmadığını kontrol etmenizi istiyoruz, "Katılmıyoruz." hüküm içeriyor, "**Katılamıyoruz**" demeleri gerekirdi salt çoğunlukları olmadığında. Onun için işlemi yeniden baştan almanız gerekiyor Sayın Başkan. BAŞKAN – Sayın Kılıç Koçyiğit, "Katılamıyoruz." sözü genellikle nezaketen burada kullanılan bir sözdür. Katılmak için salt çoğunluk gerekiyor, katılmamak için gerekmiyor çünkü katılmak için çoğunluk gerekiyor. O yüzden Meclisin teamülleri de böyle, uygulamaları da böyle. Geçmişte benzer konular tartışılmış ve her defasında da aynı... GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan, salt çoğunluk yoksa hüküm içeremez ki. BAŞKAN – Efendim, hüküm değil, nezaketen söylenen bir söz. GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Hayır "Katılmıyoruz." değil "Katılamıyoruz." demesi gerekir Sayın Başkan. BAŞKAN – Katılmak için bu çoğunluk aranıyor, uygulamada bu. Dikkatiniz için teşekkür ediyorum, bu açıklamayı yapma fırsatı verdiniz. GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Öyle olmadığını ikimiz de biliyoruz. Ben tutanaklara geçireyim en azından. BAŞKAN – Geçti tutanaklara. GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Salt çoğunluğu olmadığında "Katılamıyoruz." demesi gerekir Sayın Başkan ama "Katılmıyoruz" diye hüküm içeren bir ifadede bulundular. BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.
İşlem	Usul tartışması açılmamıştır. Birleşimi yöneten Başkanvekili yerleşik uygulamayı anımsatmıştır.

Not	Genel Kurulun 28.07.2024 tarihli 111'inci Birleşiminde madde üzerindeki önerge görüşmeleri esnasında Komisyon temsilcisinin önergeye "katılmıyoruz" demesi üzerine önerge üzerindeki konuşmadan sonra bir milletvekili, Komisyonun salt çoğunluğu bulunmadığı için Komisyon temsilcisinin önergeye ilişkin görüşünü "katılamıyoruz" şeklinde ifadesi etmesi gerektiğini belirterek uygulamaya itiraz etmiştir. Birleşimi yöneten Başkanvekili, "katılamıyoruz" sözünün genellikle nezaketen kullanılan bir söz olduğunu, katılmak için salt çoğunluğun gerektiğini, katılmamak için gerekmediğini, Meclisin teamüllerinin de bu yönde olduğunu ifade etmiştir. İçtüzüğün 45'inci maddesinin ikinci fıkrası, Genel Kurulda komisyon sıralarında toplantı yeter sayısını temin edecek sayıda komisyon üyesinin bulunmadığı durumlarda, komisyon temsilcisinin değişiklik önergelerinin sadece reddini ya da komisyona iadesini isteyebileceğini (dolayısıyla önergeye katılma yönünde irade beyan edemeyeceğini) hükme bağlamaktadır. Önergeyi reddetmek için komisyonun toplantı yeter sayısını sağlayacak sayıda üyenin komisyon sıralarında bulunması gerekmediğinden, komisyon temsilcisinin ret beyanını "katılamıyoruz" şeklinde açıklamasına yönelik özel bir gereklilik bulunmamaktadır. Komisyon temsilcisi, İçtüzük hükmünden aldığı yetkiyle "katılmıyoruz" ifadesini kullanabilir. İçtüzük'te söz konusu ret beyanının şeklinin ne olması gerektiğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla beyanın ret yönünde olduğunu ortaya koyan herhangi bir ifadenin kullanılmasında, İçtüzük hükümleri ve yerleşik uygulamalar bakımından bir sakınca bulunmamaktadır.
İçtüzük	**Genel Kurulda komisyonların temsili** **MADDE 45-** Komisyonlar, Genel Kurulda başkan veya başkanvekili veya o konu için seçilmiş özel sözcü veya sözcüler tarafından temsil olunurlar. Komisyon sıralarında, toplantı yeter sayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almamışsa, komisyon temsilcisi; komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir. **Değişiklik önergeleri** **MADDE 87-** (…) *(Dokuzuncu Fıkra)* Başkan, önergeye katılıp katılmadığını komisyona sorar. Komisyon katılmama gerekçesini kısaca açıklayabilir. Komisyonun katılmadığı önerge, sahibi tarafından beş dakikayı geçmemek üzere açıklanabilir. Önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez.

KANUN VE KARAR SİCİLİ

2024 YILINDA KABUL EDİLEN KANUNLAR[1]

1. 25/1/2024 tarihli ve 7495 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
2. 21/2/2024 tarihli ve 7496 sayılı Sağlıkla İlgili Bazı Kanunlarda ve 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
3. 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
4. 17/4/2024 tarihli ve 7500 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
5. 2/5/2024 tarihli ve 7501 sayılı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
6. 23/5/2024 tarihli ve 7511 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
7. 30/5/2024 tarihli ve 7512 sayılı Dışişleri Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Kanunu
8. 12/6/2024 tarihli ve 7517 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
9. 26/6/2024 tarihli ve 7518 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
10. 4/7/2024 tarihli ve 7519 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
11. 18/7/2024 tarihli ve 7521 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
12. 28/7/2024 tarihli ve 7524 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

1 2024 yılında toplam 46 kanun kabul edilmiş olup, bunlardan 24'ünü uluslararası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulma kanunları ile bu kanunlarda değişiklik yapan kanunlar oluşturmaktadır. Bu bölümde, uluslararası andlaşmalara ilişkin kanunlar dışında kalan kanunlara (22 kanun) ilişkin sicil bilgilerine yer verilmiştir.

13. 30/7/2024 tarihli ve 7527 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
14. 10/10/2024 tarihli ve 7528 sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu
15. 24/10/2024 tarihli ve 7529 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
16. 7/11/2024 tarihli ve 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
17. 14/11/2024 tarihli ve 7532 sayılı Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
18. 21/11/2024 tarihli ve 7533 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
19. 5/12/2024 tarihli ve 7534 sayılı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
20. 21/12/2024 tarihli ve 7535 sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu
21. 21/12/2024 tarihli ve 7536 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu
22. 25/12/2024 tarihli ve 7537 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

2024 YILINDA KABUL EDİLEN KANUNLARA İLİŞKİN İSTATİSTİKSEL VERİLER

1. Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Tekliflerinin Görüşüldüğü Esas Komisyon

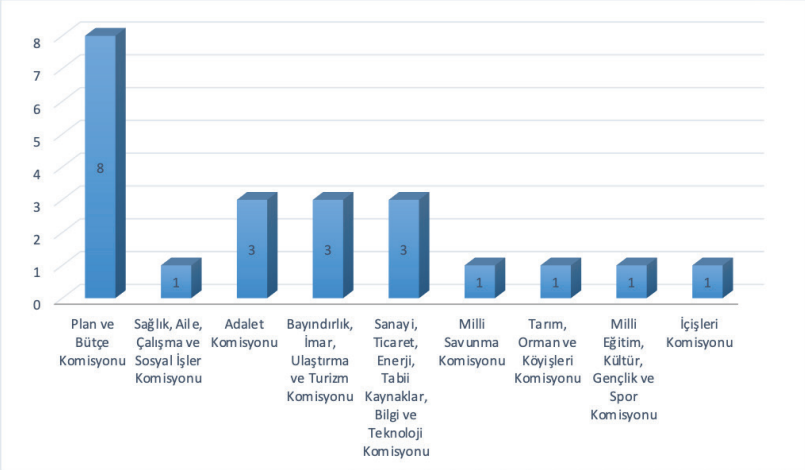

2. Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Tekliflerinin Genel Kurulda Görüşülme Usulü

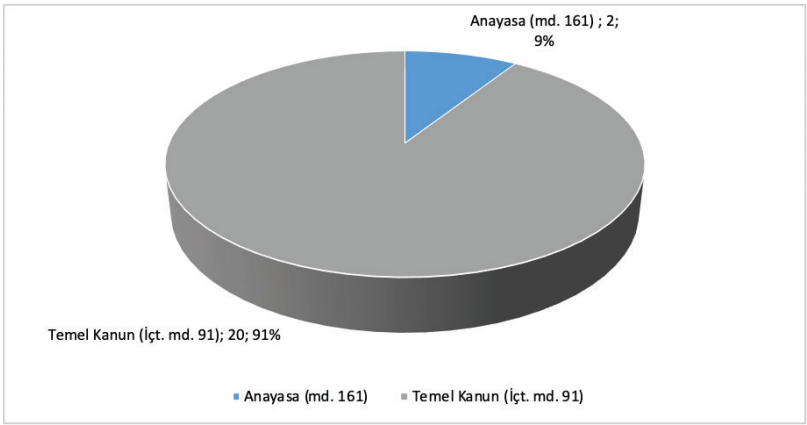

3. Kanunlara Dayanak Oluşturan Kanun Tekliflerine İlişkin Veriler

Veri Türü[1,2]	Toplam	Kanun Başına Ortalama
Kanun Sayısı	20	
Madde Sayısı	570	28,5
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı	74	3,7
Genel Kurulda Görüşülme Süresi (Birleşim Sayısı)	66	3,3
Toplam Kanunlaşma Süresi (Gün)	816	40,8

1 Bütçe ve Kesin Hesap Kanun Tekliflerine ilişkin veriler hesaplamaya dâhil edilmemiştir.
2 Veri türleri hakkında ayrıntılı bilgi için bir izleyen sayfanın dipnotlarına bakınız.

<table>
<tr><td>Dönem: 28
Yasama Yılı: 2</td><td colspan="2">İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7495</td><td>Kabul Tarihi:
25.01.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32449 / 03.02.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi[1]: 11 gün</td><td>Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 91
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
18.01.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
51. Birleşim 23.01.2024
52. Birleşim 24.01.2024
53. Birleşim 25.01.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 12
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 4
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları[2]: 4447, 3146, 5510, 6331
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı[3]: 1</td></tr>
</table>

1 “Kanunlaşma Süresi”, kanun teklifinin TBMM Başkanlığına sunulduğu günden Genel Kurulda kabul edildiği güne kadar geçen süreyi göstermektedir. Kanun teklifinin TBMM Başkanlığına sunulduğu gün ile Genel Kurulda kabul edildiği gün de hesaplamaya dâhil edilmektedir.

2 Numaralardan kanun hükmünde kararnamelere ilişkin olanların yanına ayraç içinde “KHK” kaydı düşülmüştür. Bu kaydın yer almadığı numaralar, kanun numaralarını göstermektedir.

3 Genel Kurulda belli bir maddeye ilişkin olarak aynı mahiyette birden çok önerge kabul edilmişse, bunlar sadece bir önerge olarak hesaba dâhil edilmiştir.

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="3" rowspan="2">SAĞLIKLA İLGİLİ BAZI KANUNLARDA VE 663 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanun No. 7496</td><td>Kabul Tarihi:
21.02.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32476 / 01.03.2024</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kanunlaşma Süresi: 17 gün</td><td>Esas Komisyon: Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 107
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
08.02.2024</td></tr>
<tr><td colspan="3">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
60. Birleşim 14.02.2024
61. Birleşim 15.02.2024
62. Birleşim 20.02.2024
63. Birleşim 21.02.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Madde Sayısı: 28
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (9+1) 10
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 1219, 1262, 6197, 209, 492, 2809, 3359, 4924, 5258, 663 (KHK)
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="3" rowspan="2">CEZA MUHAKEMESİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7499</td><td>Kabul Tarihi:
02.03.2024</td><td colspan="2">Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32487 / 12.03.2023</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 16 gün</td><td colspan="2">Esas Komisyon: Adalet Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 109
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
20.02.2024, 21.02.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
65. Birleşim 28.02.2024
66. Birleşim 29.02.2024
67. Birleşim 01.03.2024</td><td colspan="2">Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Madde Sayısı: (41+1) 42
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 17
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 2004, 3713, 4721, 5237, 5271, 6384, 6698, 4675, 5252, 5275, 5320, 5326, 5395, 6100, 6502, 4562, 5510,
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 2</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28

Yasama Yılı: 2</td><td colspan="2">TURİST REHBERLİĞİ MESLEK KANUNU İLE SEYAHAT ACENTALARI VE SEYAHAT ACENTALARI BİRLİĞİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7500</td><td>Kabul Tarihi:
17.04.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32529 / 27.04.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 69 gün</td><td>Esas Komisyon: Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 108
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
14.02.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
71. Birleşim 16.04.2024
72. Birleşim 17.04.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 13
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 2
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 6326, 1618
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">MADEN KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7501</td><td>Kabul Tarihi:
02.05.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32543/ 11.05.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 95 gün</td><td>Esas Komisyon: Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 92
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
01.02.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
75. Birleşim 24.04.2024
76. Birleşim 30.04.2024
77. Birleşim 02.05.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 16
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 7
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 3213, 3621, 4646, 5346, 5627, 6446, 7381
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 2</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="3" rowspan="2">TÜRK TİCARET KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7511</td><td>Kabul Tarihi:
23.05.2024</td><td colspan="2">Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32560 / 29.05.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 21 Gün</td><td colspan="2">Esas Komisyon: Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 110
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
09.05.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
81. Birleşim 14.05.2024
82. Birleşim 15.05.2024
84. Birleşim 21.05.2024
85. Birleşim 22.05.2024
86. Birleşim 23.05.2024</td><td colspan="2">Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Madde Sayısı: 24
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 9
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 1163, 4054, 5174, 5300, 5957, 6102, 6502, 6585, 7223
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">DIŞİŞLERİ TEŞKİLATINI GÜÇLENDİRME VAKFI KANUNU</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7512</td><td>Kabul Tarihi:
30.05.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32568 / 06.06.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 23 Gün</td><td>Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 111
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
15.05.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
87. Birleşim 28.05.2024
88. Birleşim 29.05.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: (11+1) 12
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 5510
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">TÜRK SİLÂHLI KUVVETLERİ PERSONEL KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7517</td><td>Kabul Tarihi:
12.06.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32586 / 28.06.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 21 Gün</td><td>Esas Komisyon: Milli Savunma Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 125
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
29.05.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
91. Birleşim 05.06.2024
92. Birleşim 06.06.2024
94. Birleşim 12.06.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 57
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 20
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 657, 1632, 7201, 211, 926, 1325, 2692, 2803, 2847, 2941, 3225, 3269, 4566, 4752, 5202, 5217, 5510, 6191, 6413, 6756
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 3</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">SERMAYE PİYASASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7518</td><td>Kabul Tarihi:
26.06.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32590 / 02.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 42 Gün</td><td>Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 126
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
30.05.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
95. Birleşim 25.06.2024
96. Birleşim 26.06.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 19
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 6362
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 2</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="3" rowspan="2">TÜRK SİVİL HAVACILIK KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA VE 655 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7519</td><td>Kabul Tarihi:
04.07.2024</td><td colspan="2">Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32597 / 09.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 35 gün</td><td colspan="2">Esas Komisyon: Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 141
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
05.06.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
97. Birleşim 02.07.2024
98. Birleşim 03.07.2024
99. Birleşim 04.07.2024</td><td colspan="2">Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Madde Sayısı: 29
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (8+1) 9
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 618, 4922, 6831, 2920, 4490, 6001, 6102, 6475 655 (KHK)
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 2</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28
Yasama Yılı: 2</td><td colspan="2">BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7521</td><td>Kabul Tarihi: 18.07.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32613 / 26.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 14 gün</td><td>Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 156
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi: 10.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
103. Birleşim 16.07.2024
104. Birleşim 17.07.2024
105. Birleşim 18.07.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 31
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (16+2) 18
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 132, 237, 488, 2809, 4646, 4734, 4749, 4760, 5015, 5018, 5302, 5345, 5549, 5779, 6015, 6107, 375 (KHK), 631 (KHK)
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 4</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">VERGİ KANUNLARI İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7524</td><td>Kabul Tarihi:
28.07.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32620 / 02.08.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 13 gün</td><td>Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 159
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
18.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
106. Birleşim 23.07.2024
107. Birleşim 24.07.2024
108. Birleşim 25.07.2024
109. Birleşim 26.07.2024
110. Birleşim 27.07.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: (61+1) 62
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (13+1) 14
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 6183, 193, 213, 3065, 3218, 4760, 5335, 5510, 5520, 5597, 2577, 2690, 2802, 375 (KHK)
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 9</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">HAYVANLARI KORUMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 2</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7527</td><td>Kabul Tarihi:
30.07.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32620 / 02.08.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 14 gün</td><td>Esas Komisyon: Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 160
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
17.07.2024, 22.07.2024, 23.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
111. Birleşim 28.07.2024
112. Birleşim 29.07.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 17
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 5199
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="3" rowspan="2">ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ KANUNU</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanun No. 7528</td><td>Kabul Tarihi:
10.10.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32696 / 18.10.2024</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kanunlaşma Süresi: 107 gün</td><td>Esas Komisyon: Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 143
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
03.07.2024, 04.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="3">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
100. Birleşim 09.07.2024
101. Birleşim 10.07.2024
102. Birleşim 11.07.2024
3. Birleşim 03.10.2024
5. Birleşim 09.10.2024
6. Birleşim 10.10.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Madde Sayısı: 38
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 6
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 375 (KHK), 5271, 5510, 652 (KHK), 7179, 7354
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 5</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 3</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7529</td><td>Kabul Tarihi:
24.10.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32707 / 30.10.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 99 gün</td><td>Esas Komisyon: Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 161
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
23.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
7. Birleşim 15.10.2024
8. Birleşim 16.10.2024
10. Birleşim 22.10.2024
11. Birleşim 23.10.2024
12. Birleşim 24.10.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 15
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 4
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 6502, 6563, 213, 3621
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 6</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="3" rowspan="2">BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 3</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7531</td><td>Kabul Tarihi:
07.11.2024</td><td colspan="2">Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32722 / 14.11.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 128 gün</td><td colspan="2">Esas Komisyon: Adalet Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 157
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
11.07.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
13. Birleşim 30.10.2024
14. Birleşim 05.11.2024
15. Birleşim 06.11.2024
16. Birleşim 07.11.2024</td><td colspan="2">Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Madde Sayısı: 30
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 17
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 2004, 1136, 2547, 2576, 2802, 2918, 4721, 5235, 5237, 5271, 5395, 5737, 6087, 6100, 6216, 6325, 7036
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 11</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">NOTERLİK KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 3</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7532</td><td>Kabul Tarihi:
14.11.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32735 / 27.11.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 28 gün</td><td>Esas Komisyon: Adalet Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 164
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
22.10.2024 ve 23.10.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
18. Birleşim 13.11.2024
19. Birleşim 14.11.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 21
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 10
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 1136, 1512, 2575, 2797, 2802, 4721, 5235, 5271, 5275, 6085
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 3</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="3" rowspan="2">DAHİLİYE MEMURLARI KANUNU VE BAZI KANUNLAR İLE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanun No. 7533</td><td>Kabul Tarihi:
21.11.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32738 / 30.11.2024</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kanunlaşma Süresi: 18 gün</td><td>Esas Komisyon: İçişleri Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 166
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
07.11.2024</td></tr>
<tr><td colspan="3">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
20. Birleşim 19.11.2024
21. Birleşim 20.11.2024
22. Birleşim 21.11.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Madde Sayısı: 48
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (17+1) 18
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 1700, 3201, 6136, 657, 926, 1512, 1774, 2692, 2803, 2918, 4678, 5188, 5253, 5271, 6458, 7068, 7245, 375 (KHK)
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 4</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28
Yasama Yılı: 3</td><td colspan="2">KÖY KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7534</td><td>Kabul Tarihi: 5.12.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32750 / 12.12.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 18 gün</td><td>Esas Komisyon: Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 174
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
21.11.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
23. Birleşim 26.11.2024
24. Birleşim 27.11.2024
25. Birleşim 28.11.2024
27. Birleşim 4.12.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 26
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 8
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 442, 775, 3065, 3194, 4708, 6306, 7221, 7261
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 5</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">2025 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 3</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7535</td><td>Kabul Tarihi:
21.12.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32769 (1. Mük) / 31.12.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 66 gün</td><td>Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 162
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
22.10.2024, 30.10.2024, 31.10.2024,
05.11.2024, 06.11.2024, 07.11.2024,
08.11.2024, 12.11.2024, 13.11.2024,
14.11.2024, 15.11.2024, 18.11.2024,
19.11.2024, 20.11.2024, 21.11.2024,
22.11.2024, 25.11.2024, 26.11.2024,
27.11.2024, 28.11.2024, 29.11.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
29. Birleşim 09.12.2024
30. Birleşim 10.12.2024
31. Birleşim 11.12.2024
32. Birleşim 12.12.2024
33. Birleşim 13.12.2024
34. Birleşim 14.12.2024
35. Birleşim 15.12.2024
36. Birleşim 16.12.2024
37. Birleşim 17.12.2024
38. Birleşim 18.12.2024
39. Birleşim 19.12.2024
40. Birleşim 20.12.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Anayasa (md. 161)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 16
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: -
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: -
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 3</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7536</td><td>Kabul Tarihi:
21.12.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32769 (2. Mük) / 31.12.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 177 gün</td><td>Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 163
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
22.10.2024, 30.10.2024, 31.10.2024,
05.11.2024, 06.11.2024, 07.11.2024,
08.11.2024, 12.11.2024, 13.11.2024,
14.11.2024, 15.11.2024, 18.11.2024,
19.11.2024, 20.11.2024, 21.11.2024,
22.11.2024, 25.11.2024, 26.11.2024,
27.11.2024, 28.11.2024, 29.11.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
29. Birleşim 09.12.2024
30. Birleşim 10.12.2024
31. Birleşim 11.12.2024
32. Birleşim 12.12.2024
33. Birleşim 13.12.2024
34. Birleşim 14.12.2024
35. Birleşim 15.12.2024
36. Birleşim 16.12.2024
37. Birleşim 17.12.2024
38. Birleşim 18.12.2024
39. Birleşim 19.12.2024
40. Birleşim 20.12.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Anayasa (md. 161)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 7
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: -
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: -
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Dönem: 28</td><td colspan="2" rowspan="2">DEVLET MEMURLARI KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN</td></tr>
<tr><td>Yasama Yılı: 3</td></tr>
<tr><td>Kanun No. 7537</td><td>Kabul Tarihi:
25.12.2024</td><td>Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi:
32765 / 27.12.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kanunlaşma Süresi: 27 gün</td><td>Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu
Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 177
Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi:
04.12.2024</td></tr>
<tr><td colspan="2">Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri:
41. Birleşim 24.12.2024
42. Birleşim 25.12.2024</td><td>Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Madde Sayısı: 30
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (8+5) 13
Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 657, 213, 2879, 4760, 5393, 5429, 234 (KHK), 375 (KHK), 399 (KHK), 635 (KHK), 4447, 5510, 6114,
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 12</td></tr>
</table>

2024 YILI TBMM KARARLARI

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
1	28	2	49	16.1.2024	1399		Terörle Mücadelede Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tavizsiz Desteğine Dair Karar	Diğer kararlar
2	28	2	50	17.1.2024	1400		Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Görev Süresinin Uzatılmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
3	28	2	50	17.1.2024	1401		Gereği, Kapsamı ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetleri Deniz Unsurlarının Bölge Ülkelerinin Karasuları Dışında Olmak Üzere Aden Körfezi, Somali Açıkları, Arap Denizi ve Mücavir Bölgelerde Deniz Haydutluğu, Silahlı Soygun Eylemleri ve Denizde Terörizmle Mücadele Amacıyla Görevlendirilmesi ve Bununla İlgili Gerekli Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 10/2/2024 Tarihinden İtibaren Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar
4	28	2	50	17.1.2024	1402		Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Üyeliği İçin Yapılan Seçime Dair Karar	TBMM'nin üye seçimi (Sayıştay, RTÜK, HSK vb.) kararları

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
5	28	2	55	31.1.2024	1403	90	Hâkimler ve Savcılar Kurulu Üyeliğine Yapılan Seçime Dair Karar	TBMM'nin üye seçimi (Sayıştay, RTÜK, HSK vb.) kararları
6	28	2	60	14.2.2024	1404		Erzincan'ın İliç İlçesindeki Bir Altın Madeninde Meydana Gelen Kazanın Tüm Yönleriyle Araştırılması ve Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
7	28	2	65	28.2.2024	1405		Türkiye Büyük Millet Meclisinin Çalışmalarına Ara Vermesine Dair Karar	TBMM çalışmalarına (tatil, ara verme, süre uzatımı) ilişkin kararlar
8	28	2	66	29.2.2024	1406		Dilekçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
9	28	2	66	29.2.2024	1407		Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
10	28	2	66	29.2.2024	1408		İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
11	28	2	72	17.4.2024	1409		Erzincan'ın İliç İlçesindeki Bir Altın Madeninde Meydana Gelen Kazanın Tüm Yönleriyle Araştırılması ve Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
12	28	2	77	2.5.2024	1410		Fransa Ulusal Meclisinin 29 Nisan 2024 Tarihli Kararının Kınanmasına Dair Karar	Diğer kararlar
13	28	2	88	29.5.2024	1411		İsrail'in Refah Katliamlarının Lanetlenmesine Dair Karar	Diğer kararlar
14	28	2	95	25.6.2024	1412		Türkiye Büyük Millet Meclisinin Çalışma Süresinin Uzatılmasına İlişkin Karar	TBMM çalışmalarına (tatil, ara verme, süre uzatımı) ilişkin kararlar
15	28	2	99	4.7.2024	1413		Dijital Mecralar Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
16	28	2	99	4.7.2024	1414		Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
17	28	2	99	4.7.2024	1415		İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
18	28	2	99	4.7.2024	1416		Dilekçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
19	28	2	103	16.7.2024	1417		Dışişleri Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
20	28	2	103	16.7.2024	1418		Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
21	28	2	103	16.7.2024	1419		Plan ve Bütçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
22	28	2	105	18.7.2024	1420		Kıbrıs Barış Harekâtı'nın 50. Yıl Dönümüne Dair Karar	Diğer kararlar
23	28	2	106	23.7.2024	1421		Anayasa Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
24	28	2	106	23.7.2024	1422		Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
25	28	2	110	27.7.2024	1423		Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, 2713 (2023) Sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararına ve Uluslararası Hukuktan Kaynaklanan Yükümlülüklerimize Uygun Bir Biçimde, Gerektiğinde Üçüncü Ülkeler ve Uluslararası Örgütlerle İş Birliği İmkânları da Kullanılarak, Somali ile Ülkemiz Arasında Akdedilen Milletlerarası Anlaşmaların Uygulanması Kapsamında, Türk Silahlı Kuvvetleri Unsurlarının, Somali'nin Terörizm, Deniz Haydutluğu, Yasadışı Balıkçılık, Her Türlü Kaçakçılık ve Diğer Tehditlere Karşı Güvenliğinin Sağlanması Faaliyetlerine Destek Verilmesi Amacıyla Somali'nin Deniz Yetki Alanları Dâhil Olmak Üzere İki Ülke Tarafından Müştereken Belirlenecek Bölgelerinde ve Münhasıran Tespit Edilecek Kurallarla Görevlendirilmesi ve Bununla İlgili Gerekli Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca İki Yıl Süreyle İzin Verilmesine Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
26	28	2	110	27.7.2024	1424		İsrail Başbakanı Netanyahu'nun ABD Kongresinde Konuşması Hakkında Karar	Diğer kararlar
27	28	2	110	30.7.2024	1425		Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatile Girmesine İlişkin Karar	TBMM çalışmalarına (tatil, ara verme, süre uzatımı) ilişkin kararlar
28	28	3	2	02.10.2024	1426		Yapay Zekânın Kazanımlarına Yönelik Atılacak Adımların Belirlenmesi, Bu Alanda Hukuki Altyapının Oluşturulması ve Yapay Zekâ Kullanımının Barındırdığı Risklerin Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
29	28	3	4	08.10.2024	1427		Çocukların Her Türlü Şiddet, İhmal ve İstismardan Korunarak Akıl, Ruh ve Beden Sağlıklarının Gelişimi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
30	28	3	6	10.10.2024	1428		Kişisel Verileri Koruma Kurulu Üyelikleri İçin Yapılan Seçime Dair Karar	TBMM'nin üye seçimi (Sayıştay, RTÜK, HSK vb.) kararları
31	28	3	6	10.10.2024	1429		Kadınların Her Türlü Şiddet ve Ayrımcılığa Maruz Kalmalarının Önlenerek Bu Alandaki Mevcut Düzenlemelerin Gözden Geçirilmesi ve Alınması Gereken Ek Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
32	28	3	10	22.10.2024	1430		Bazı Özel Sağlık Kuruluşlarında Yaşanan Bebek Ölümlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılması, Özel Sağlık Kuruluşlarının Yenidoğan, Çocuk, Engelli ve Yaşlılarla İlgili Bakım Servislerindeki Uygulamalarının ve Mevzuatın İncelenerek Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
33	28	3	11	23.10.2024	1431		Hudut, Şümul ve Miktarı Cumhurbaşkanınca Belirlenecek Türk Silahlı Kuvvetleri Unsurlarının, 1701 (2006) Sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı ve 880 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararıyla Tespit Edilen İlkeler Kapsamında 31/10/2024 Tarihinden İtibaren Bir Yıl Daha UNIFIL'e İştirak Etmesi ve Bununla İlgili Gerekli Düzenlemelerin Cumhurbaşkanınca Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca İzin Verilmesine Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar
34	28	3	12	24.10.2024	1432		Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tespit Edilmek Üzere, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Birleşmiş Milletlerin Orta Afrika Cumhuriyeti'nde İcra Ettiği Harekât ve Misyon Kapsamında Yurt Dışına Gönderilmesi ve Cumhurbaşkanınca Verilecek İzin ve Belirlenecek Esaslar Çerçevesinde Bu Kuvvetlerin Kullanılması İçin Verilen İznin Süresinin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 31/10/2024 Tarihinden İtibaren Bir Yıl Uzatılmasına Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar
35	28	3	12	24.10.2024	1433		Tusaş'a Yönelik Alçak Terör Saldırısına Karşı Karar	Diğer kararlar
36	28	3	17	12.11.2024	1434		Çocukların Her Türlü Şiddet, İhmal ve İstismardan Korunarak Akıl, Ruh ve Beden Sağlıklarının Gelişimi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
37	28	3	17	12.11.2024	1435		Bazı Özel Sağlık Kuruluşlarında Yaşanan Bebek Ölümlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılması, Özel Sağlık Kuruluşlarının Yenidoğan, Çocuk, Engelli ve Yaşlılarla İlgili Bakım Servislerindeki Uygulamalarının ve Mevzuatın İncelenerek Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
38	28	3	17	12.11.2024	1436	165	Kamu Başdenetçiliği Seçimine İlişkin Karar	TBMM'nin üye seçimi (Sayıştay, RTÜK, HSK vb.) kararları
39	28	3	20	19.11.2024	1437		Kadınların Her Türlü Şiddet ve Ayrımcılığa Maruz Kalmalarının Önlenerek Bu Alandaki Mevcut Düzenlemelerin Gözden Geçirilmesi ve Alınması Gereken Ek Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar

BİLGİ NOTLARI

GENEL KURUL SANDALYE DAĞILIMINDAKİ DEĞİŞİMİN GEREKTİRDİĞİ HÂLLERDE KOMİSYONDAKİ BAĞIMSIZ ÜYELERDEN HANGİSİNİN ÜYELİĞİNİN SONA ERECEĞİNE KARAR VERME USULÜ[1]

İçtüzüğün 22'nci maddesinde yer alan "*Genel Kurulda siyasî parti gruplarının oranlarında değişiklik olması sonucunda bunların bir komisyonda sahip oldukları üyeliklerin sayısı değişen oranlara uymuyorsa, Başkan bu durumu tespit eder. Bunun üzerine 21 inci madde uyarınca[2] gereken işlem yapılır.*" hükmü gereğince TBMM Başkanlığı, TBMM komisyonlarındaki üyeliklerin siyasi parti grupları ve bağımsızlar arasındaki dağılımının Genel Kuruldaki sandalye dağılımıyla uyumunu sürekli bir şekilde kontrol etmekte ve uyumsuzluk durumunda bu uyumsuzluğu ortadan kaldıracak şekilde siyasi parti gruplarından üye bildirmelerini ya da üyeliklerini çekmelerini istemektedir.

Değişen oranlar gereği üye çekilmesinin gerektiği durumlarda, TBMM Başkanlığının belirtilen istemine karşılık olarak siyasi parti grupları yukarıda alıntılanan İçtüzük hükmü gereğince komisyona üye olan grup üyesi milletvekillerinden hangisinin üyeliğinin sona erdirildiğine ilişkin kararını TBMM Başkanlığına bildirmektedir. Çekilmesi gereken üyenin komisyonun bağımsız üyelerinden biri olduğu durumda ise bu kararın nasıl alınacağına ilişkin TBMM'nin çalışmalarına ilişkin düzenleyici işlemler içerisinde -İçtüzük ve bağımsız üyelerin temsil edildiği komisyonlarla[3] ilgili özel kanunlar[4] dahil olmak üzere- herhangi bir hüküm bulunmadığı gibi parlamento tarihi içerisinde bir teamül de gelişmemiştir.

---

1 Onur ÇAM – Yasama Uzmanı, Hakan MURAT – Yasama Uzmanı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Komisyonlar Bürosu-I)

2 21'inci maddenin 22'nci maddede atıf yapılan ilgili hükümleri şöyledir: *"Başkan, 11 inci maddenin ilk fıkrasında belirtilen oranlara göre* [atıf yapılan 11'inci maddede belirtilen oran, Genel Kuruldaki sandalye dağılımıdır], *komisyonlarda da siyasî parti gruplarına düşen üye sayısını tespit eder.*
(…)
Siyasî parti grupları, adaylarını belli edilecek bir süre içerisinde Başkanlığa bildirirler. Bütün komisyonlar için, siyasî parti gruplarınca bildirilen adayların isimlerini gösterir listelerin Genel Kurulca, işaret oyu ile oylanması suretiyle seçim tamamlanmış olur…"

3 Bağımsız milletvekillerinin temsil edildiği komisyonlar; Avrupa Birliği Uyum Komisyonu, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonudur.

4 Bağımsız üyelerin temsil edildiği komisyonlarla ilgili kanunlar; 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 5/12/1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu, 15/4/2003 tarihli ve 4847 sayılı Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu ve 25/2/2009 tarihli ve 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu'dur.

Değişen oranlar gereği komisyona üye bağımsız üyelerden birinin üyeliğinin sonlanmasının gerekliliği durumu, 2023 yılının Haziran ayının ilk gününde Genel Kuruldaki sandalye dağılımında gerçekleşen değişiklik sonucunda, -bu tarihte üç bağımsız üyesi bulunan- Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda bağımsızlara düşen üyelik sayısının üçten ikiye düşmesiyle yaşanmıştır. TBMM Başkanlığının konuyla ilgili aşağıdaki duyurusu, Genel Kurulun 11 Temmuz 2023 tarihli 13'üncü Birleşiminde okunmuştur;

> Yeni bir siyasi parti grubu kurulması nedeniyle değişen oranlar neticesinde, Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyeliğine siyasi parti grubu mensubu olmayan milletvekillerine düşen kontenjandan seçilen 3 sayın milletvekilinden birinin Komisyondan istifa etmesi gerekmektedir. 14 Temmuz 2023 Cuma günü saat 18.00'e kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına istifa ulaşmaması hâlinde, üyeliği sona erecek milletvekilinin belirlenmesi amacıyla söz konusu 3 üye arasından Genel Kurulda kura çekimi yapılması gerekecektir.

Komisyonun bağımsız üç üyesi duyuruda belirtilen süre içerisinde komisyondan istifa etmemiştir. Bunun üzerine TBMM Başkanınca söz konusu milletvekillerine yazılan 21 Eylül 2023 tarihli yazıda milletvekillerine süreç hatırlatılmış ve "*Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyeliğinize ilişkin tasarrufun… 29 Eylül 2023...'[e] kadar Başkanlığ[a] bildirilmesi*" rica edilmiştir. Milletvekillerinden biri cevabında istifa etmeyeceğini bildirmiş, diğeri kura çekilmesini istemiş, bir diğeri "*İçtüzük'te Komisyon üyeliğinin kura yoluyla sonlandırılmasına ilişkin bir düzenleme bulunmadığından Başkanlığın… konuya ilişkin başka bir çözüm yolu [bulması gerektiğini] … Genel Kurulda yapılan bir seçim işleminin yine aynı usulle sonuçlandırılması[nın] İçtüzük'e daha uygun [olacağını]"* belirtmiş ve *"[benimsenecek usulün] gerekiyorsa Başkanlık Divanında görüşülerek tespit edilmesi[ni]*" önermiştir.

Belirtilen son öneriyi içeren milletvekili dilekçesini TBMM Başkanı 2023 yılının Ekim ayında Başkanlık Divanına havale etmiştir. Başkanlık Divanının 25 Ekim 2023 tarihli 10 sayılı Kararının konuyla ilgili kısmı şöyledir;

> Saadet Partisi Grubunun kurulması sonucunda Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda siyasi parti grubu mensubu olmayan milletvekillerine düşen kontenjan sayısının üçten ikiye düşürülmesi ve mevcut üç üyeden hiçbirinin üyelikten çekilmemesi nedeniyle, Komisyon üyeliği sonlandırılması gereken milletvekilinin belirlenmesine yönelik seçim usulünün Genel Kurul tarafından tespit edilmesine ve Başkanlık Divanının bu önerisinin Genel Kurul onayına sunulmasına [karar verildi].

Başkanlık Divanı kararını takip eden süreçte, sorunun çözümü için çeşitli seçenekler değerlendirilmiş, bu kapsamda Danışma Kurulunun Genel Kurul kürsü arkasında gerçekleştirilen 12 Kasım 2024 tarihli toplantısında, Kamu

İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda siyasi parti grubu bulunmayan milletvekilleri kontenjanından çekilecek bir üyenin tespiti amacıyla kura çekilmesi usulünün benimsenmesi yönünde görüş birliğine varılmış, bu doğrultuda Komisyon üyesi olup siyasi parti grubu bulunmayan üç milletvekilinin katılımıyla çekilen kura sonucunda, İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt'un komisyon üyeliğinden istifa ettiğine dair yazısı teslim alınmıştır. Danışma Kurulunun söz konusu tavsiyesi çerçevesinde gerçekleştirilen istifa işlemi, Genel Kurulun aynı tarihli 17'nci Birleşiminde gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında duyurulmuş, İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt'un Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyeliğinden istifasına dair yazısının 12 Kasım 2024 tarihinde TBMM Başkanlığına ulaştığı hususu Genel Kurulun bilgisine sunulmuştur.

Danışma Kurulunda uzlaşı sağlanamasaydı, Genel Kurulun benimsenecek usul hakkında bir karar vermesi gerekecekti. Böylesi bir kararla ya kura çekme usulü benimsenecek ya da Genel Kurulda seçim yapılması gerekecekti.

Kura çekme, Genel Kurulda tarafların uzlaşıya varamadığı durumlarda -aynı anda verilen söz talepleri ve değişiklik önergeleri örneklerinde olduğu gibi- teamülen başvurulan bir usuldür. Gösterilen örneklerle benzer olarak çalışmanın ele aldığı konuda da uzlaşı bulunmadığı ve tarafların nitelikleri arasında bir ayrım yapılamadığı için kuranın benimsenmesi gerektiği makul olarak öne sürülebilir. Ayrıca, komisyona üye olacak bağımsız milletvekilleri hakkında Genel Kurul hâlihazırda bir seçim yapmış olduğu için, kura usulüne başvurulması Genel Kurulun aynı konuda iki kez karar vermesini de engellemiş olacaktır.

Komisyon üyeliği sona erecek milletvekilinin Genel Kurulda seçimle belirlenmesi usulünün olumlu yanı ise komisyonun oluşumuyla ilgili siyasi bir niteliği bulunan ve dahası siyasal sonuçları da olabilecek bir kararın kura usulünde olduğu gibi şansa bırakılmamasını, bu türden bir siyasi kararın olabilecek en meşru şekilde, Genel Kurul kararıyla alınmasını sağlamasıdır. Ayrıca böylesi bir bilinçli seçim, bir meclisin genel kurulu ile komisyonları arasındaki asil-vekil ilişkisinin gereği olarak genel kuruldaki siyasi eğilim ile komisyonlardaki siyasi eğilimin olabildiğince aynı olması ilkesine de uygun olacaktır.

Seçim yapılmasına karar verilirse, gerçekleştirilecek seçim için üç farklı usul benimsenebilir. Birincisi, pusula ile yapılan seçim sonucunda en çok oy alan milletvekilinin üyeliği sonlandırılabilir. İkincisi, usulde paralellik ilkesi uyarınca, mevcut durumda üye olan milletvekillerinin isminin olduğu pusula ile yapılan seçim sonucunda en çok oy alan milletvekilinin/milletvekillerinin üyeliği devam edebilir. Üçüncüsü, İçtüzüğün 22'nci maddesinin son fıkrasının kıyasen uygulanması düşünülebilir. Bu bağlamda, TBMM Başkanlığının durumu tespit eden yazısı tezkereye dönüştürülerek Genel Kurulun oyuna başvurulabilir. Genel Kurul kararı ile mevcut üyelerin üyeliği sonlandırılarak bağımsızlara düşen üyelik/üyelikler için tekrar başvuru alınıp seçim gerçekleştirilebilir.

KANUN ÖNERİLERİNDE MADDİ HATALARIN DÜZELTİLMESİ UYGULAMALARI[1]

Türkiye Büyük Millet Meclisinde, 1927'den günümüze, İçtüzük hükümlerine dayanarak kanun önerilerindeki maddi hataların Genel Kurul aşamasında düzeltilmesi usulüne başvurulmaktadır. Bu usulün içtüzüklerde düzenlenmesinin amacının, kanun önerilerinde yer alan hata veya noksanlıkların düzeltilerek daha nitelikli kanunların oluşturulmasına imkân sağlanması olduğunu söylenebilir. Her ne kadar bu usulün genel çerçevesi içtüzüklerde düzenlenmiş olsa da kanun önerilerindeki maddi hataların ne şekilde düzeltileceği ve "maddi hata" ibaresinin kapsamının ne olduğu konusunda tam bir belirlilik bulunmamaktadır. Bu durum, tarihsel olarak, uygulamada farklılıkların ortaya çıkmasına ve ortak bir usulün benimsenememesine sebebiyet vermiştir.

Genel Kurul uygulamaları incelendiğinde, maddi hatalara ilişkin düzeltmelerin ekseriyetle *komisyon başkanı veya temsilcisi tarafından*, *maddenin görüşülmesi sırasında*, *madde kabul edildikten sonra* veya *kanun önerisinin kabulünü gerektirecek oylamanın yapılmasından önce* sözlü şekilde talep edildiği görülmektedir. Bununla birlikte, düzeltmelerin *oturumu yöneten başkan veya bir milletvekili* tarafından sözlü şekilde talep edildiğine ilişkin uygulama örnekleri de bulunmaktadır. Her ne kadar maddi hataların düzeltilmesi çoğunlukla *sözlü* şekilde talep edilmiş olsa da *önerge* verilmesi suretiyle düzeltme yapılmasının talep edildiğine ilişkin örnekler de bulunmaktadır. 1973 tarihli TBMM İçtüzüğü öncesindeki içtüzüklerde, yapılan düzeltmelerin oya sunulması gerektiğine, yürürlükteki 1973 İçtüzüğü'nde ise düzeltme yapılan madde veya maddelerin yeniden oylanacağına ilişkin hükümler yer almaktadır. Uygulama örneklerine bakıldığında, *madde kabul edilmeden düzeltme yapılması durumunda maddenin düzeltmeyle beraber oylanması*, *kabul edilmiş madde üzerinde düzeltme yapıldığında ise düzeltme talebinin kendisinin ya da maddenin yeniden oylanması* usullerinin benimsendiği görülmektedir. *Düzeltme talebinin herhangi bir oylama yapılmaksızın dikkate alındığına* ilişkin istisnai örnekler de bulunmaktadır. Önerge verilmesi suretiyle düzeltme yapılmasının talep edildiği durumlarda ise *önergenin kendisi ya da önergenin madde ile birlikte oya sunulması* usulleri benimsenmiştir.

1927'den Günümüze Maddi Hataların Düzeltilmesine İlişkin İçtüzük Hükümleri

2.5.1927 tarihli TBMM Dahilî Nizamnamesi'nin[2] "*İbare ve Tertip Yanlışlıkları*" başlıklı 109'uncu maddesinde "*Lâyiha veya teklifin katiyen kabulü*

1 Regaip BOLAT - Yasama Uzman Yardımcısı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Komisyonlar Bürosu-I)
2 https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/yirmi-yedi-ictuzuk

reye konmadan evvel, ibare ve üslûp, yahut tertip ve tensik itibariyle noksan veya iltibas olduğu aza veya encümen tarafından dermeyan olunursa metin, ait olduğu encümene gider. Edilen tashihlerin reye iktiran etmesi lâzımdır." hükmü yer almaktadır. Bu hükümden lâyiha (tasarı) veya teklifin son oylamasının yani kabulünü gerektirecek oylamanın yapılmasından önce tasarı veya teklifte yer alan ibare ve üslup noksanlığının milletvekili veya komisyon tarafından ileri sürülmesi durumunda, metnin ait olduğu komisyona geri verileceği, yapılan düzeltmelerin de oya sunulması gerektiği anlaşılmaktadır.

Benzer bir hüküm Millî Birlik Komitesi İçtüzüğü'nün[3] 57'nci maddesinde yer almaktadır. Bu hükme göre "*Kesin olarak kabulü oya konmadan önce bir tasarı veya teklifte cümle, üslûp ve sıralanış bakımından eksiklik veya andırışma bulunduğu üyeler yahut komisyon tarafından ileri sürülürse metin ilgili komisyona gönderilir. Yapılan düzeltmelerin yeniden oylanması gerektir.*"

27.12.1963 tarihli Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün[4] "*İbare, üslûp ve tertip hataları"* başlıklı 76'ncı maddesi *"Tasarı veya teklifin, kesin olarak oylanmasından önce, ibare ve üslûp veya tertip itibariyle hata olduğu bir üye veya komisyon tarafından ileri sürülür ve bu iddia Genel Kurulca yerinde görülürse metin ilgili komisyona geri verilir. Yapılan düzeltmelerin oya sunulması lazımdır.*" şeklindedir. Burada, yukarıda verilen içtüzük hükümlerinden farklı olarak, ileri sürülen ibare veya üslup hatasının Genel Kurul tarafından yerinde görülmesi hâlinde metnin komisyona geri verilebileceği düzenlenmiştir.

20.11.1981 tarihli Danışma Meclisi İçtüzüğü'nün[5] "*Maddi hatalar*" başlıklı 80'inci maddesinde ise "*Kanun tasarı veya teklifinin Danışma Meclisince kabulünü gerektirecek oylamanın yapılmasından önce, metinde yazılış veya sıra bakımından bozukluk olduğu veya maddi hatalar bulunduğu ileri sürülür ve esas komisyon veya hükümet bu görüşe katılırsa, metin, esas komisyona geri verilir. Bu şekilde düzeltilen maddeler de yeniden oylanır.*" hükmü yer almaktadır.

Hâlihazırda yürürlükte bulunan 05.03.1973 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün *"Tetkik kurulu ve maddî hatalar"* başlıklı 85'inci maddesinin ikinci fıkrasında *"Kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisince kabulünü gerektirecek oylamanın yapılmasından önce, metinde yazılış veya sıra bakımından bozukluk olduğu veya maddî hatalar bulunduğu ileri sürülürse ve esas komisyon bu görüşe katılırsa, metin, esas komisyona geri verilir. Bu şekilde düzeltilen maddeler de yeniden oylanır.*" hükmü yer almaktadır.

---

3 Millî Birlik Komitesi İçtüzüğü'nün kesin olarak hangi tarihte kabul edildiği bilinmemektedir. Ayrıca, mezkûr İçtüzük Resmî Gazete'de yayımlanmamıştır. Şeref İBA, *Osmanlıdan Günümüze Meclis İçtüzük Metinleri,* TBMM Basımevi, Ankara, 2007, s. 219.

4 18 Ocak 1964 tarihli ve 11610 sayılı Resmî Gazete.

5 21 Kasım 1981 tarihli ve 17521 sayılı Resmî Gazete.

	MECLİS	YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI / TOPLANTI YILI	BİRLEŞİM	BİRLEŞİM TARİHİ	KANUN ÖNERİSİNİN ADI	SIRA SAYISI	TALEP EDEN	TALEP EDİLDİĞİ AŞAMA	MADDE	OYLAMA	ÖNERGE	İLGİLİ HÜKME ATIF
1	TBMM	3	1	24	29.12.1927	Hudut ve Sevahil Müdiriyeti Umumiyesinin 1928 Senesi Bütçesi Hakkında (1 /34) Numaralı Kanun Lâyihası	34	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	6'ncı madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
2	TBMM	3	4	31	02.03.1931	Islâhı Hayvanat Kanununun 4 üncü Maddesinin Tadiline dair 1/819 Numaralı Kanun Lâyihası	74	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	1'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
3	TBMM	4	1	11	08.06.1931	Tütün İnhisarı Kanununun 42 inci Maddesine Bir Fıkra Tezyili Hakkında (1/37) Numaralı Kanun Lâyihası	30	Milletvekili	Maddenin görüşülmesi sırasında	1'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
4	TBMM	5	1	23	04.05.1935	İnhisarlar İdaresi 1935 Senesi Bütçesi Hakkında (1/8) Numaralı Kanun Lâyihası	75	Milletvekili	Maddenin görüşülmesi sırasında	10'uncu madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
5	TBMM	5	1	23	04.05.1935	376 Numara ve 26 - XI - 1339 Tarihli Kanuna Müzeyyel Kanun Lâyihası	82	Milletvekili	Maddenin görüşülmesi sırasında	4'üncü madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
6	TBMM	6	1	18	26.05.1939	Nafia Vekâleti Teşkilât ve Vazifeleri Hakkında Kanun Lâyihası	60	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	24, 26 ve 27'nci maddeler	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
7	TBMM	7	1	23	14.05.1943	Askerlik Kanununun 34 ncü Maddesinin Değiştirilmesi ve 5 nci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Lâyihası	37	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	1'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
8	TBMM	7	1	25	21.05.1943	Şose ve Köprüler Kanununun Bazı Maddelerinin Tadili Hakkındaki 1882 Sayılı Kanuna Ek Kanun Teklifi	20	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	2'nci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
9	TBMM	7	1	33	04.06.1943	Vilâyet İdaresi Kanununun 58 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Lâyihası	67	Milletvekili	Maddenin görüşülmesi sırasında	1'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok

	MECLİS	YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI / TOPLANTI YILI	BİRLEŞİM	BİRLEŞİM TARİHİ	KANUN ÖNERİSİNİN ADI	SIRA SAYISI	TALEP EDEN	TALEP EDİLDİĞİ AŞAMA	MADDE	OYLAMA	ÖNERGE	İLGİLİ HÜKME ATIF
10	MİLLET MECLİSİ	1	1	58	27.02.1962	1962 Yılında Gelir Vergilerinin 3, Kurumlar Vergisinin 2 Taksitte Ödenmesi ve 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununa Geçici Bir Madde İlâvesi Hakkında Kanun	48	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	1'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
11	MİLLET MECLİSİ	1	2	65	01.04.1963	Devlet Memurları aylıklarının Tevhit ve Teadülüne Dair 3656 Sayılı Kanuna Bağlı (1) Sayılı Cetvelin Maliye Bakanlığı Kısmında Değişiklik Yapılması ve Hesap Uzmanları Kurulu Kurulmasına Dair 4709 Sayılı Kanunun 6. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı	90	Hükümet	Maddenin görüşülmesi sırasında	1'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
12	MİLLET MECLİSİ	2	4	80	15.04.1969	İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinin «İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi» Adı Altında Ege Üniversitesine Katılması Hakkında Kanun Tasarısı	852	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	3'üncü madde	Madde önerge ile beraber oylanmıştır.	Var	Yok
13	MİLLET MECLİSİ	3	3	133	15.09.1972	Toptancı Halleri Kanun Teklifi	433	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	9, 11, 19, 28, ve geçici 2'nci maddeleri	Önerge oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Var	Var
14	MİLLET MECLİSİ	3	4	19	13.12.1972	Millet Meclisi İçtüzük Teklifi	763	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	86'ncı madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
15	MİLLET MECLİSİ	3	4	72	05.03.1973	Millet Meclisi İçtüzük Teklifi	763	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	Teklif'in birçok maddesi için talep edilmiştir.	Önerge oylanmış, maddeler yeniden oylanmamıştır.	Var	Var
16	MİLLET MECLİSİ	5	2	43	01.02.1979	Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun Tasarısı	131	Milletvekili	Madde kabul edildikten sonra	2'nci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle yeniden oylanmıştır.	Yok	Var

	MECLİS	YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI / TOPLANTI YILI	BİRLEŞİM	BİRLEŞİM TARİHİ	KANUN ÖNERİSİNİN ADI	SIRA SAYISI	TALEP EDEN	TALEP EDİLDİĞİ AŞAMA	MADDE	OYLAMA	ÖNERGE	İLGİLİ HÜKME ATIF
17	CUMHURİYET SENATOSU	1	2	77	19.06.1963	Kamu İktisadi Teşebbüslerinin 1960 ve Daha Önceki Bütçe Yıllarına Ait Bir Kısım Vergi Borçlarının Tasfiyesi Hakkında Kanun Tasarısı	156	Oturumu Yöneten Başkan	Maddenin görüşülmesi sırasında	1'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
18	CUMHURİYET SENATOSU	1	3	70	07.05.1964	Damga Vergisi Kanunu Tasarısı	449	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	17'nci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
19	CUMHURİYET SENATOSU	1	17	77	04.10.1978	Devletçe İşletilecek Madenler Hakkında Kanun Tasarısı	819	6'ncı madde için Hükümet, 10'uncu madde için Oturumu Yöneten Başkan	Maddenin görüşülmesi sırasında	6 ve 10'uncu maddeler	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
20	CUMHURİYET SENATOSU	1	18	47	27.02.1979	1.7.1948 Gün ve 5237 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi	896	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	12'nci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
21	TBMM	17	1	58	26.04.1984	2644 Sayılı Tapu Kanununun 26 ncı Maddesine Bir Fıkra İlave Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun Tasarısı	39	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	Geçici 1'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Var
22	TBMM	17	1	90	13.07.1984	Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	100	Hükümet	Tümünün oylanmasından önce	Plan'a ekli tablolar için talep edilmiştir.	Önerge oylanmıştır.	Var	Var
23	TBMM	17	2	73	14.03.1985	2.9.1971 Tarihli ve 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Bir Fıkrasının Kaldırılmasına ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı	260	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	21'inci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle yeniden oylanmıştır.	Yok	Var

	MECLİS	YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI / TOPLANTI YILI	BİRLEŞİM	BİRLEŞİM TARİHİ	KANUN ÖNERİSİNİN ADI	SIRA SAYISI	TALEP EDEN	TALEP EDİLDİĞİ AŞAMA	MADDE	OYLAMA	ÖNERGE	İLGİLİ HÜKME ATIF
24	TBMM	17	2	96	08.05.1985	Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı	292	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	3'üncü madde	Madde düzeltilmiş hâliyle yeniden oylanmıştır.	Yok	Var
25	TBMM	17	2	97	09.05.1985	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun Tasarısı	287	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	12'nci madde	Düzeltme talebi oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Yok	Yok
26	TBMM	17	2	98	14.05.1985	17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı	308	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	2 ve 3'üncü maddeler	Madde düzeltilmiş hâliyle yeniden oylanmıştır.	Yok	Var
27	TBMM	17	3	23	31.10.1985	Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	353	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	34,36 ve 37'nci maddeler	Düzeltme talebi oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Yok	Var
28	TBMM	17	3	26	07.11.1985	Savunma Sanayii Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının Kurulması ile Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun İki Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı	359	Milletvekili	Tümünün oylanmasından önce	4 ve 6'ncı maddeler	Düzeltme talebi oylanmış, madde tekrardan oylanmamıştır.	Var	Var
29	TBMM	17	3	108	21.05.1986	Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı	440	2'nci madde için Komisyon, 40'ıncı madde için Hükümet	2'nci madde için tümünün oylanmasından önce, 40'ıncı madde için maddenin görüşülmesi sırasında	2 ve 40'ıncı maddeler	Düzeltme talebi oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Yok	Var

	MECLİS	YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI / TOPLANTI YILI	BİRLEŞİM	BİRLEŞİM TARİHİ	KANUN ÖNERİSİNİN ADI	SIRA SAYISI	TALEP EDEN	TALEP EDİLDİĞİ AŞAMA	MADDE	OYLAMA	ÖNERGE	İLGİLİ HÜKME ATIF
30	TBMM	17	4	121	20.06.1987	1580 Sayılı Belediye Kanunu, 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 2972 Saydı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun ve 3194 Sayılı İmar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı	596	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	4 ve 6'ncı maddeler	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
31	TBMM	18	1	70	25.05.1988	2821 Sayılı Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bu Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı	60	Oturumu Yöneten Başkan	Maddenin görüşülmesi sırasında	17 ve 18'inci maddeler	Düzeltme talebi (maddelerin yer değiştirmesi istemi) oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Yok	Var
32	TBMM	18	1	6	29.09.1988	27.7.1967 Tarihli ve 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Ek Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı	70	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	19'uncu madde	Herhangi bir oylama yapılmamıştır.	Yok	Yok
33	TBMM	18	1	76	12.04.1989	11.4.1928 Tarih ve 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun 41 inci Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna 7 Ek ve 3 Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi	144	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	2'nci madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Var
34	TBMM	19	1	84	17.06.1992	Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı	92	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	3'üncü madde	Madde düzeltilmiş hâliyle yeniden oylanmıştır.	Yok	Var

	MECLİS	YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI / TOPLANTI YILI	BİRLEŞİM	BİRLEŞİM TARİHİ	KANUN ÖNERİSİNİN ADI	SIRA SAYISI	TALEP EDEN	TALEP EDİLDİĞİ AŞAMA	MADDE	OYLAMA	ÖNERGE	İLGİLİ HÜKMEATIF
35	TBMM	19	1	85	18.06.1992	16.10.1981 Tarih ve 2533 Sayılı Siyasî Partilerin Feshine Dair Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi	106	Milletvekili	Tümünün oylanmasından önce	2 ila 10'uncu maddeler	Önerge oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Yok	Var
36	TBMM	19	1	91	01.07.1992	2.3.1984 Tarihli ve 2985 Sayılı Toplu Konut Kanununun 2 nci Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi	140	Oturumu Yöneten Başkan	Tümünün oylanmasından önce	1'inci madde	Herhangi bir oylama yapılmamıştır.	Yok	Yok
37	TBMM	19	2	74	25.02.1993	Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda, Atama Usulüne İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması ve 2477 Sayılı Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı	222	Oturumu Yöneten Başkan	Maddenin görüşülmesi sırasında	3'üncü madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Var
38	TBMM	19	2	80	11.03.1993	Türkiye Cumhuriyeti ile Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Arasındaki İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	129	Milletvekili	Tümü üzerinde yapılan görüşmeler sırasında	Tasarı'nın başlığı ile 1'inci maddesi	Herhangi bir oylama yapılmamıştır.	Yok	Yok
39	TBMM	19	4	47	07.12.1994	Yargıtay Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı	683	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	23'üncü madde	Düzeltme talebi oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Yok	Var
40	TBMM	19	4	93	30.03.1995	Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde ile Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı	815	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	5'inci madde	Herhangi bir oylama yapılmamıştır.	Yok	Yok

	MECLİS	YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI / TOPLANTI YILI	BİRLEŞİM	BİRLEŞİM TARİHİ	KANUN ÖNERİSİNİN ADI	SIRA SAYISI	TALEP EDEN	TALEP EDİLDİĞİ AŞAMA	MADDE	OYLAMA	ÖNERGE	İLGİLİ HÜKME ATIF
41	TBMM	20	1	90	29.08.1996	İl İdaresi Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu, Kuvvetli Tayın Kanunu, Er Kazanından İaşe Edileceklere İlişkin Kanun, Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun ve Kimlik Bildirme Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı	91	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	10'uncu madde	Herhangi bir oylama yapılmamıştır.	Yok	Yok
42	TBMM	21	2	35	16.12.1999	Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı	293	Hükümet	Maddenin görüşülmesi sırasında	4'üncü madde	Madde düzeltilmiş hâliyle oylanmıştır.	Yok	Yok
43	TBMM	22	2	111	07.07.2004	Belediyeler Kanunu Tasarısı	616	Hükümet	Maddenin görüşülmesi sırasında	51'inci madde	Önerge oylanmıştır.	Var	Yok
44	TBMM	23	3	95	28.05.2009	Türk Vatandaşlığı Kanun Tasarısı	90	Milletvekili	Maddenin görüşülmesi sırasında	22'nci madde	Önerge oylanmıştır.	Var	Yok
45	TBMM	23	3	96	29.05.2009	Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı	293	Milletvekili	Maddenin görüşülmesi sırasında	22'nci madde	Önerge oylanmıştır.	Var	Yok
46	TBMM	23	5	51	13.01.2011	Türk Ticaret Kanunu Tasarısı	96	Milletvekili	Maddenin görüşülmesi sırasında	136, 193, 562 ve 778'inci maddeler	Önerge oylanmıştır.	Var	Yok
47	TBMM	23	5	67	16.02.2011	Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Bir Kısım Borç ve Alacaklarının Düzenlenmesine Dair Kanun Tasarısı	535	Milletvekili	Tümünün oylanmasından önce	2'nci madde	Düzeltme talebi oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Yok	Var
48	TBMM	24	2	25	29.11.2011	Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı	82	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	1, 2, 3 ve 4'üncü maddeler	Herhangi bir oylama yapılmamıştır.	Yok	Var

	MECLİS	YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI / TOPLANTI YILI	BİRLEŞİM	BİRLEŞİM TARİHİ	KANUN ÖNERİSİNİN ADI	SIRA SAYISI	TALEP EDEN	TALEP EDİLDİĞİ AŞAMA	MADDE	OYLAMA	ÖNERGE	İLGİLİ HÜKMEATIF
49	TBMM	24	2	121	19.06.2012	İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı	277	Komisyon	Maddenin görüşülmesi sırasında	26'ncı madde	Madde Komisyonun düzeltme istemi ile birlikte oylanmıştır.	Yok	Yok
50	TBMM	24	3	11	18.10.2012	Toplu İş İlişkileri Kanunu Tasarısı	197	Milletvekili	Maddenin görüşülmesi sırasında	63'üncü madde	Önerge oylanmıştır.	Var	Yok
51	TBMM	24	3	69	21.02.2013	Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İşbirliği Modeli ile Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması Hakkında Kanun Tasarısı	417	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	19 ve 22'nci maddeler	Herhangi bir oylama yapılmamıştır.	Yok	Yok
52	TBMM	24	5	16	19.11.2014	Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı	615	Komisyon	Tümünün oylanmasından önce	24'üncü madde	Düzeltme talebi oylanmış, madde yeniden oylanmamıştır.	Yok	Var

2011-2013 ANAYASA UZLAŞMA KOMİSYONU DÖNEMİNDE YENİ ANAYASA YAPIMINA İLİŞKİN TOPLUMSAL KATILIM MEKANİZMALARI

(1) 2011-2013 Anayasa Uzlaşma Komisyonu döneminde yeni anayasa çalışmaları kapsamındaki ilk görüşler 19 Eylül 2011 tarihinden itibaren TBMM'ye gelmeye başlamıştır.

30 Kasım 2011'de Alt Komisyon ilk dinleme toplantısını gerçekleştirmiştir.

Katılım Aşaması, Çalışma Usulleri'nde belirtildiği üzere (m. 11) 30 Nisan 2012 tarihinde sona ermiştir.

(2) Katılımı sağlamak amacıyla:

Kamu spotu hazırlanmış ve medya aracılığı ile katılım özendirilmiştir.

165 üniversite, 78 baro, 60 siyasi parti, 18 belediye birliği, 17 kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu, 6 muhtarlar birliği dernekleri, 4 işçi ve işveren sendikaları üst kuruluşu, RTÜK, Vilayetler Hizmet Birliği, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı ile posta yoluyla yazışma gerçekleştirilmiştir.

14.538 derneğe, 4.000'den fazla vakfa, 1.700 yerel ve ulusal radyoya, 197 yerel televizyon kanalına e-posta ile görüş istemli yazılar yazılmıştır.

(3) Anayasa Platformunun «Türkiye Konuşuyor» toplantıları desteklenmiştir.

STK, üniversite ve sendikaları dinlemek amacıyla alt komisyonlar kurulmuştur.

(4) Katılım yolları:

Alt komisyonlarda dinleme

«Yeni Anayasa» web sayfası üzerinden sadece kimlik numarası girilerek görüş yazma

E-mail

Faks

Posta yolu

olarak belirlenmiştir.

(5) Görüş alma yollarından ilki bağlamında 3 alt komisyon kurulmuştur:

- Anayasal kurumlar ve siyasi partiler alt komisyonu; 21 toplantıda 42 kurum ve kuruluş dinlemiştir.

- Meslek örgütleri ve sendikalar alt komisyonu; 15 toplantıda 39 kuruluş dinlemiştir.

- Sivil toplum örgütleri alt komisyonu; 21 toplantıda 79 dernek, vakıf ve platform dinlemiştir.

Görüş alma yollarından ikincisi olan yeni anayasa web sayfası üzerinden; 66.015 kişi tarafından görüş gönderilmiştir.

Bir diğer katılım yolu olarak belirlenen elektronik posta üzerinden 1.872 özel ve tüzel kişi görüş göndermiştir.

Posta yoluyla görüş bildirmeyi tercih eden kişi ve kuruluş sayısı 1.050'dir. Bu görüşler yaklaşık 18.350 sayfa tutmaktadır.

Bu görüşlerin kurumsal dağılımı şu şekildedir:

Üniversite:	104
Enstitü:	5
Vakıf:	58
Dernek:	102
Platform:	32
Siyasi Parti:	21
Kamu Kurumu:	21
Meslek Örgütü:	34
Sendika:	30
Diğer STK:	19
TOPLAM:	426

TAM ANAYASA METNİ ÖNEREN KURULUŞLAR- 19 ÖNERİ

Birlik Vakfı
Çağ Üniversitesi
Ergenekon Partisi
Fatih Medreseleri
Fatih Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Hak-İş Sendikası
Hukuk Bilimleri Araştırma Merkezi
Hukukçular Birliği Vakfı
Koç Üniversitesi

Liberal Demokrat Parti

MER-DER (Mersavî Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Kültür ve Eğitim Derneği)

MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği)

SODEP (Sosyal Demokrat Parti)

TESİAD Federasyonu (Tüm Etkin Sanayici İş Adamları ve İş Kadınları Federasyonu)

Turgut Özal Üniversitesi

Türk Mallarının Tanıtımı ve Kullanılmasını Teşvik Derneği

Türkiye Barolar Birliği

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

(6) Komisyon anayasa yapımına katılımı artırmak amacıyla çatı kuruluşları olarak da adlandırılan TESK, HAK-İŞ, KESK, KAMU-SEN, MEMUR-SEN ve DİSK'i ziyaret etmiştir.

(7) TOBB organizasyonundaki çatı kuruluşlardan oluşan Anayasa Platformu tarafından düzenlenen, yeni anayasa konulu Türkiye Konuşuyor Toplantıları'na Anayasa Uzlaşma Komisyonu destek vermiş ve bu kapsamda 12 ilde gerçekleştirilen 13 toplantıya TBMM Başkanı ve Komisyon üyelerince katılım sağlanmıştır.

Bu toplantıların teknik altyapısı ve verilerin analizi TEPAV tarafından gerçekleştirilmiştir.

12 ayrı ilde, 5.500 civarında vatandaşın katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Cep telefonlarına gönderilen rastlantısal SMS mesajları ile heterojen gruplar oluşturulmuştur.

780 yuvarlak masa toplantısında anayasal konularda vatandaşların görüşleri alınmıştır.

Toplantıların tutanakları ayrıca basılmış ve Komisyona sunulmuştur.

Veri analizleri, katılım aşamasının bitmesine yakın Komisyon ile paylaşılmıştır.

Komisyon, görüşlerin sistematik bir şekilde incelenebilmesi amacıyla 23 ana başlık ve 20 alt başlıktan oluşan «Tasnif Kriterleri» belirlenmiştir.

Görüşlerin tasnifi, arşivlenmesi ve Komisyon üyelerinin kullanımına sunulması amacıyla TBMM Bilgi İşlem Başkanlığınca bir program yazılmış, teknik heyet oluşturulmuştur.

OLAĞANÜSTÜ TOPLANTI ÇAĞRISINA KONU KANUN TEKLİFLERİNİN GÖRÜŞÜLME SÜREÇLERİ[1]

(1) Tatil ve aravermede toplantı olarak nitelenen olağanüstü toplantıya ilişkin hükümler Anayasa'nın 93'üncü maddesi ile İçtüzük'ün 7'nci maddesi ile düzenlenmiştir. İçtüzük'ün 7'nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre *birleşim yeterli çoğunlukla açılabildiği takdirde, Başkan, ilk önce çağrı yazısını okutur ve bu toplantıyı gerektiren konu görüşülür. Konu üzerinde gerekli işlemler tamamlanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarına devama karar vermediği takdirde, tatile veya aravermeye devam olunur. Yeterli çoğunluk sağlanamazsa çağrı düşer.*

(2) Olağanüstü toplantı çağrısına konu iş hâlen Genel Kurul veya komisyon gündeminde olan bir iş olabileceği gibi yeni bir iş de olabilmektedir. Çağrıya konu iş, yeni bir iş ise söz konusu teklif veya önerge, çağrı yazısına eklenir.

(3) Olağanüstü toplantı çağrısına konu iş Genel Kurul veya komisyon gündeminde bulunmayan yeni bir kanun teklifi olduğunda, söz konusu kanun teklifinin Genel Kurulda görüşülmesi için öncelikle komisyonda görüşülmesi gerekmektedir. Uygulamada bu durum çağrı yazıları okunduktan sonra oturumu yöneten Başkan tarafından açıklanmakta, ardından bu hususta verilmiş Danışma Kurulu veyahut siyasi parti grubu önerisi okunmaktadır. Öneride çağrıya konu kanun teklifinin kırk sekiz saat beklemeden komisyonda görüşülmesi ve Genel Kurul gündemine alınması ile Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine ilişkin hususlara yer verilmektedir.

(4) Kanun teklifi, olağanüstü toplantının yapıldığı gün ilgili komisyona havale edilmekte ve Genel Kurulda alınan karar uyarınca Komisyon toplanmaktadır. Bu esnada Birleşime, Komisyonun kanun teklifini görüşerek sıra sayısı olarak bastırıp üyelere dağıtımına kadar ara verilmekte, sıra sayısı bastırılıp dağıtıldıktan sonra Genel Kurul görüşmeleri devam etmektedir.

(5) Genellikle olağanüstü toplantı konusu kanun teklifinin görüşmeleri tamamlandıktan sonra tatil veya aravermeye devam edilmektedir. Bu durumun istisnasını olağanüstü toplantı çağrısına konu birden fazla kanun teklifinin olduğu durumlar oluşturmaktadır. Bu durumda bu tekliflerden bir veya birden fazlası; Genel Kurulda komisyonun hazır bulunmaması, teklifin Komisyon tarafından geri çekilmesi ve komisyon görüşmelerinin tamamlanamayacağının belirlenmesi

1 Merve ÖZTÜRK ÇELİK – Yasama Uzmanı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu)

gibi durumlar ile Danışma Kurulunca görüşmelerin olağan çalışma döneminde yapılmasına ilişkin önerisinin Genel Kurulca kabul edilmesi hâllerinde tamamlanamadan olağanüstü toplantı çağrısının düştüğü açıklanarak tatil veya aravermeye devam edilmektedir.

KANUN TEKLİFİ GÖRÜŞMELERİ İÇİN YAPILAN OLAĞANÜSTÜ TOPLANTI ÇAĞRILARINA İLİŞKİN LİSTE

S.NO	YD	BAŞVURAN	KONU	TOPLANTI TARİHİ	SÜREÇ
1	17	İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 88 milletvekili	Türkiye Büyük Millet Meclisi 17. Dönem Milletvekili Ara Seçimi Hakkında Kanun Teklifini görüşmek için	10.07.1986	Olağanüstü toplantı çağrıları okunduktan sonra oturumu yöneten Başkan tarafından kanun teklifinin, henüz komisyonda görüşülmediğinden, Genel Kurulda hemen ele alınması ve görüşülmesinin mümkün olmadığı açıklanmış ve ardından ANAP Grubunun toplantı konusu kanun teklifinin Komisyonda kırk sekiz saat geçmeden görüşülmesine ve toplantı konusu teklifin görüşmelerinin tamamlanması için Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine ilişkin önerisi okunarak kabul edilmiştir. Aynı birleşimde saat 16.06'da olağanüstü toplantı konusu kanun teklifinin Komisyonda görüşülebilmesi için, saat 21.00'de toplanmak üzere birleşime ara verilmiştir. Kanun teklifi aynı gün Komisyona havale edilerek komisyon görüşmelerine başlanmıştır. Genel Kurulda alınan karar gereğince toplanan Komisyonda kanun teklifi görüşülerek Komisyon Raporu sıra sayısı olarak bastırılmış, üyelere dağıtılmış ve aynı günkü gelen kâğıtların ekinde yayınlanmıştır. Komisyonun, teklifin kırk sekiz saat beklemeden Genel Kurul gündemine alınarak görüşülmesine ilişkin tezkeresi Genel Kurulda oylanarak kabul edilmiştir. Olağanüstü toplantı konusu Teklifin görüşmeleri aynı birleşimde tamamlanmış ve tatile devam edilmiştir.
2	17	Niğde Milletvekili Haydar Özalp ve 242 milletvekili	Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 18. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanun Teklifini görüşmek için	09.09.1987	Olağanüstü toplantı çağrıları okunduktan sonra oturumu yöneten Başkan tarafından kanun teklifinin, henüz komisyonda görüşülmediğinden, Genel Kurulda hemen ele alınması ve görüşülmesinin mümkün olmadığı açıklanmış ve ardından ANAP Grubunun toplantı konusu kanun teklifinin Komisyonda kırk sekiz saat geçmeden görüşülmesine ve toplantı konusu teklifin görüşmelerinin tamamlanması için Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine, kanun teklifinin kırk sekiz saat beklenmeden gündeme alınarak görüşmelerine başlanması ilişkin önerisi kabul edilmiştir. Aynı Birleşimde, Komisyonun olağanüstü toplantı konusu kanun teklifini görüşebilmesi için, birkaç defa birleşime ara verilmiştir. Kanun teklifi aynı gün Komisyona havale edilerek komisyon görüşmelerine başlanmıştır. Genel Kurulda alınan karar gereğince toplanan Komisyonda kanun teklifi görüşülerek Komisyon Raporu sıra sayısı olarak bastırılmış, üyelere dağıtılmıştır. Olağanüstü toplantı konusu Teklifin görüşmeleri aynı birleşimde tamamlanmış ve genel seçimlere kadar tatil kararı alınmıştır.
3	17	Vecihi Ataklı ve Arkadaşları	3403 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve yeni bazı maddelerin eklenmesi amacıyla	Ret	Talep, Meclis Başkanı Necmettin Karaduman'ın 1/10/1987 tarihli yazısı ile olağanüstü toplantı çağrısı gerekçesinin TBMM Başkanlığınca benimsenmemesi/ paylaşılmaması, seçim sürecine girilmiş olması nedeniyle reddedilmiştir. (TBMM Başkanlığının 1/10/1987 tarihli ve 9480/36930 sayılı ret kararının iptali istemiyle İzmir Milletvekili Vural ARIKAN ve İstanbul Milletvekili Doğan KASAROĞLU tarafından Ankara 2 No'lu İdare Mahkemesine dava açılmıştır. Dava konusu karar, yasama organınca alındığı ve idarenin idari işlevine ilişkin olmadığı için denetimi idari yargının görev alanı dışında bulunmuştur)

S.NO	YD	BAŞVURAN	KONU	TOPLANTI TARİHİ	SÜREÇ
4	17	İzmir Milletvekili Vural Arıkan ve 103 milletvekili; İzmir Milletvekili Erdal İnönü, Samsun Milletvekili Hüsamettin Cindoruk, Zonguldak Milletvekili Cahit Karakaş ve 101 milletvekili; İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 89 milletvekili	Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 18. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında 10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ile 10.6.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda ve Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 18. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında 10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini görüşmek için	16.10.1987	Olağanüstü toplantı çağrıları okunduktan sonra oturumu yöneten Başkan tarafından kanun teklifinin, henüz komisyonda görüşülmediğinden, Genel Kurulda hemen ele alınması ve görüşülmesinin mümkün olmadığı açıklanmış ve ardından ANAP Grubunun toplantı konusu kanun teklifinin komisyonda kırk sekiz saat geçmeden görüşülmesine ve toplantı konusu teklifin görüşmelerinin tamamlanması için Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine, kanun teklifinin kırk sekiz saat beklenmeden Genel Kurul gündemine alınarak görüşmelerine başlanmasına, Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine ve olağanüstü toplantı konusunun bitiminden sonra çalışmaların devamına karar verildiği takdirde, bazı illerde olağanüstü halin uzatılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresinin görüşmelerine hemen başlanarak bitirilmesine ilişkin önerisi kabul edilmiştir. Aynı Birleşimde Komisyonun olağanüstü toplantı konusu kanun teklifini görüşebilmesi için, birkaç defa birleşime ara verilmiştir. Kanun teklifi aynı gün Komisyona havale edilerek komisyon görüşmelerine başlanmış, sıra sayısı olarak bastırılmış ve üyelere dağıtılmıştır. Olağanüstü toplantı konusu Teklifin görüşmeleri aynı birleşimde tamamlanmış ve genel seçimlere kadar tatil kararı alınmıştır.
5	18	İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 172 milletvekili	Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 127 nci Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifini görüşmek için	02.08.1988-06.08.1988	Olağanüstü toplantı çağrıları okunduktan sonra oturumu yöneten Başkan tarafından kanun teklifinin, henüz komisyonda görüşülmediğinden, Genel Kurulda hemen ele alınması ve görüşülmesinin mümkün olmadığı açıklanmış ve ardından ANAP Grubunun toplantı konusu kanun teklifinin komisyonda kırk sekiz saat geçmeden görüşülmesine ve toplantı konusu teklifin görüşmelerinin tamamlanması için Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine ilişkin önerisi kabul edilmiştir. 02.08.1988 tarihli birleşim kanun teklifini görüşmek üzere bir sonraki gün toplanmak üzere kapanmıştır. Aynı gün teklif Anayasa komisyonunda görüşülerek sıra sayısı bastırılmış ve üyelere dağıtılmıştır. Sıra Sayısının görüşmelerine Genel Kurulun 03.08.1988 tarihli Birleşiminde başlanmış, 06.08.1988 tarihli Birleşimde Anayasa değişikliğine ilişkin kanun teklifinin ikinci görüşmeleri tamamlanmış ve ardından başkaca kanun tekliflerini görüşmek için çalışmalara devam kararı alınmıştır. 07.08.1988 tarihli Birleşimde kanun teklifi görüşmeleri tamamlandıktan sonra tatile devam edilmiştir.
6	18	Rize Milletvekili A. Mesut Yılmaz ve 130 milletvekili	Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve 19. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde Uygulanacak Hükümler Hakkında Kanun Teklifini görüşmek için	23.08.1991-28.08.1991	Olağanüstü toplantı çağrıları okunduktan sonra oturumu yöneten Başkan tarafından kanun teklifinin, henüz komisyonda görüşülmediğinden, Genel Kurulda hemen ele alınması ve görüşülmesinin mümkün olmadığı açıklanmış ve ardından Danışma Kurulunun toplantı konusu kanun teklifinin komisyonda kırk sekiz saat geçmeden görüşülmesine ve toplantı konusu teklifin görüşmelerinin tamamlanması için Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine ilişkin önerisi kabul edilmiştir. 23.08.1991 tarihli Birleşimde kanun teklifini görüşmek üzere bir sonraki gün toplanmak üzere birleşim kapanmıştır. Aynı gün teklif Anayasa komisyonunda görüşülerek sıra sayısı bastırılmış ve üyelere dağıtılmıştır. Sıra Sayısının görüşmelerine Genel Kurulun 24.08.1991 tarihli Birleşiminde başlanmış, bu Birleşimde kanun teklifi kabul edildikten sonra çalışmalara devam kararı alınmış, 28.08.1991 tarihli Birleşimde alınan kararla tatile devam edilmiştir.

S.NO	YD	BAŞVURAN	KONU	TOPLANTI TARİHİ	SÜREÇ
7	19	Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu ve 99 milletvekili	Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu ve 99 Milletvekilinin; Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına, Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ve Terörle Mücadele Kanununun Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair 21.5.1992 tarih ve 3801 sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporunun görüşülmesi için	26.08.1992	Çağrıya konu Kanun teklifi komisyon tarafından geri çekildiğinden, diğer bir olağanüstü toplantı çağrısı için ertesi gün toplanmak üzere Birleşim kapatılmıştır.
8	19	Rize Milletvekili A. Mesut Yılmaz ve 93 milletvekili	Bosna-Hersek konusunda genel görüşme önergesi (8/42, 43, 65,66, 67, 68, 69) ile 15 Ekim 1995 günü Milletvekili Ara Seçimi Yapılması Hakkında Kanun Teklifinin görüşülebilmesi için	14.08.1995	TBMM Başkanı, Genel Kurulu, 19.07.1995 tarihli Birleşimde açılması kabul edilen Bosna-Hersek konusundaki genel görüşmeyi yapmak üzere 14.08.1995 Pazartesi günü saat 15.00'te, kanun teklifini görüşmek üzere ise, 16.08.1995 Çarşamba günü saat 15.00'te olağanüstü toplantıya çağırmıştır. Komisyon Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının olağanüstü toplantı çağrısı nedeni olan kanun teklifini görüşmek üzere 15.08.1995 tarihinde toplanmış ve görüşmelerini aynı gün tamamlamıştır. Danışma Kurulunun 15.08.1995 tarihli gelen kâğıtlarda yayımlanan ve bastırılıp dağıtılan 884 sıra sayılı Ara Seçimlerle İlgili Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu raporunun kırk sekiz saat geçmeden gündeme alınarak, görüşmelerinin, Genel Kurulun 16.8.1995 Çarşamba günkü Birleşiminde yapılması ve görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılmasına dair önerisi kabul edilmiştir. **Komisyonun, kanun tekliflerinin reddine dair raporu Genel Kurulda kabul edilerek kanun teklifleri reddedilmiş ardından tatile devam edilmiştir.**
9	20	Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile Ankara Milletvekili Saffet Ankan Bedük ve 120 milletvekili	Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile Ankara Milletvekili Saffet Ankan Bedük ve 120 milletvekilinin, Çalışanlardan Yapılmakta Olan Tasarruf Kesintilerine Son Verilmesi Hakkında Kanun Teklifini görüşmek üzere	27.08.1996-30.08.1996	Olağanüstü toplantı konusu olan kanun teklifi, Başkanlıkça aynı gün Komisyona havale edilmiş olup henüz komisyonda görüşülmediğinden, Genel Kurulda ele alınması ve görüşülmesi mümkün olmadığı açıklanmış ardından bu hususta Doğru Yol Partisi ile Refah Partisi Gruplarının kanun teklifinin komisyonda kırk sekiz saat geçmeden görüşülmesine ve toplantı konusu teklifin görüşmelerinin tamamlanması için Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine ilişkin müşterek grup önerileri kabul edilmiştir. Alınan karar uyarınca olağanüstü toplantıya konu kanun teklifini görüşmek için, birleşime birkaç defa ara verilmiştir. Kanun teklifi aynı gün Komisyona havale edilerek komisyon görüşmelerine başlanmış, sıra sayısı olarak bastırılmış ve üyelere dağıtılmıştır. Kanun teklifi aynı gün Genel Kurulda kabul edilerek kanunlaşmış ardından çalışmalara devam kararı alınmış ve 30.08.1996 tarihinde tatile devam edilmiştir.

S.NO	YD	BAŞVURAN	KONU	TOPLANTI TARİHİ	SÜREÇ
10	21	Resen	Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifini görüşmek üzere	17.09.2001-28.09.2001	Olağanüstü toplantı konusu Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi henüz komisyonda görüşülemediğinden, Genel Kurulda ele alınması ve görüşülmesinin mümkün olmadığı açıklanmış ardından oturumu yöneten Başkan tarafından sunuşları ve seçimleri yapmak için, 18.09.2001 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşim kapanmıştır. Ertesi gün Kanun Teklifinin Anayasa Komisyonundaki görüşmelerinin tamamlanabilmesi maksadıyla Genel Kurul çalışmalarına 24.09.2001 tarihine kadar ara verilmesine ilişkin Danışma Kurulu önerisi kabul edilmiştir. Kanun Teklifi 17.09.2001 tarihinde Komisyon havale edilmiş Komisyon 21.09.2001 tarihinde raporunu bastırıp dağıtmıştır. Genel Kurulun 24.09.2001 tarihli Birleşiminde başlanan kanun teklifi görüşmeleri 28.09.2001 tarihine kadar devam etmiş ve Anayasa değişikliğine ilişkin kanun teklifinin birinci görüşmeleri tamamlanmıştır. İkinci görüşmeye kırk sekiz saat geçmeden başlanamayacağından ve bu tarih olağan çalışma dönemine denk geleceğinden yeni yasama yılında toplanmak üzere olağanüstü toplantı sona erdirilmiştir.
11	21	1- MHP Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse, Hatay Milletvekili Mehmet Şandır ve 121 milletvekili 2- ANAP Grup Başkanvekili Denizli Milletvekili Beyhan Aslan ile SP Grup Başkanvekili Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu ve 122 milletvekili	1- MHP Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse, Hatay Milletvekili Mehmet Şandır ve 121 arkadaşının milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve erken seçimin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasını öngören önergeyi görüşmek için 2- Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması ile Milletvekili Genel Seçimlerinin 3 Kasım 2002 Pazar Günü Yapılmasına ilişkin Kanun Teklifi, Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanun Tasarısı, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine ilişkin İhtiyarî Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı, Siyasî Partiler ve Seçim Kanunlarına ilişkin (2/454, 2/819, 2/820, 2/826, 2/854, 2/725, 2/816, 2/724, 2/627, 2/723) esas numaralı kanun teklifleri ile 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifini görüşmek üzere,	29.07.2002-06.08.2002	Milletvekili seçimlerin yenilenmesine ilişkin Anayasa Komisyonu Raporunun kırk sekiz saat geçmeden görüşülmesine ve buna ilişkin görüşmelerin bitimine kadar Genel Kurulun çalışmasına ilişkin 3 ayrı önerge işleme konulmuş ve kabul edilmiştir. Kanun teklifleri aynı gün Komisyona havale edilmiştir. Anavatan Partisi Grup Başkanvekilleri Denizli Milletvekili Beyhan Aslan, Eskişehir Milletvekili İbrahim Yaşar Dedelek ile Kırıkkale Milletvekili Nihat Gökbulut'un; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında **Kanun Teklifinin (2/1 021) (SS: 891) reddine dair Anayasa Komisyonu Raporu üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.** Raporun oylanması sırasında istem üzerine elektronik cihazla yapılan yoklamalar sonucunda Genel Kurulda toplantı yeter sayısı bulunmadığı anlaşıldığından, olağanüstü toplantı çağrısı konusunun görüşülme imkânı kalmadığı ve çağrı önergesinin düştüğü; olağanüstü toplantı çağrısının konusunu oluşturan seçimlerin yenilenmesi önergesinin de kabul edilmiş olduğu belirtilerek, söz konusu olağanüstü toplantı çağrısının düştüğü açıklanmıştır.

S.NO	YD	BAŞVURAN	KONU	TOPLANTI TARİHİ	SÜREÇ
12	21	1- MHP Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Koray Aydın, DYP Grup Başkanvekili Mersin Milletvekili Turhan Güven, ANAP Grup Başkanvekili Denizli Milletvekili Beyhan Aslan, DSP Grup Başkanvekili Konya Milletvekili Mehmet Emrehan Halıcı, YTP Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Oğuz Aygün, AK Parti Grup Başkanvekili Van Milletvekili Hüseyin Çelik, SP Grup Başkanvekili Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu ve 187 milletvekili 2- Giresun Milletvekili Turhan Alçelik ve 121 milletvekili 3- Bursa Milletvekili Burhan Orhan ve 115 milletvekili 4- Sivas Milletvekili Temel Karamollaoğlu ve 119 milletvekili 5-Resen	1- (1/955) esas numaralı İş Kanunu ile Sendikalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısını görüşmek üzere 2- (2/13) ve (2/48) esas numaralı Şebinkarahisar İlçesinin İl Yapılması Hakkında Kanun Tekliflerini görüşmek üzere 3- (2/301) ve (2/357) esas numaralı İnegöl Adıyla Bir İl; Alanyurt, Cerrah, Kurşunlu, Tahtaköprü ve Yenice Adıyla 5 İlçe Kurulması Hakkında Kanun Tekliflerini görüşmek üzere 4- (2/27) esas numaralı Suşehri İlinin Kurulması Hakkında Kanun Teklifini görüşmek üzere 5- (1/1034) Esas Numaralı 4726 Sayılı 2002 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısını görüşmek için	8.08.2002	Olağanüstü toplantı çağrıları ve Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okunduktan sonra Genel Kurul gündemindeki sıralamanın yeniden düzenlenmesine, gündemde bulunan kanun tasarı ve tekliflerinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışma süresinin uzatılmasına, 4726 sayılı Kanun Tasarısının kırk sekiz saat geçmeden gündemin birinci sırasına, İş Kanunu ile Sendikalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının da kırk sekiz saat geçmeden gündemin ikinci sırasına alınmasına ve çalışma süresinin uzatılmasına ilişkin siyasi parti grubu önerisi kabul edilmiştir. (1/1034) ve (1/955) Esas Numaralı kanun teklifleri kabul edilmiş ve kanunlaşmış, sonraki görüşmelerde yoklama isteminde yeter sayı bulunamamış ve olağanüstü toplantı çağrısı düşmüş, tatile devam edilmiştir.
13	21	Adana Milletvekili Ali Gören, Amasya Milletvekili Gönül Saray Alphan ve 124 milletvekili	1.Seçimlerin yenilenmesi hakkında 31/7/2002 tarih ve 745 sayılı TBMM kararının iptal edilmesine dair önerge, 2. 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, 3. Seçim yasalarına ilişkin 2/849, 2/854, 2/723, 2/827, 2/627, 2/257, 2/454, 2/819, 2/820 esas numaralı kanun tekliflerini görüşmek üzere	Ret	Talep, Meclis Başkanının 24.09.2002 tarihli yazısı ile Meclisin 01.10.2002'de kendiliğinden toplanacak olması nedeniyle reddedilmiştir.

S.NO	YD	BAŞVURAN	KONU	TOPLANTI TARİHİ	SÜREÇ
14	22	Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri ve 202 milletvekili	Türk Ceza Kanunu Tasarısı (1/593) ile 16.7.2004 Tarihli ve 5229 Sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderme tezkeresini (1/872) görüşmek üzere	14.09.2004-18.09.2004	Daha önce gelen kâğıtlar listesinde yayımlanan ve dağıtılmış bulunan 664 sıra sayılı Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporunun kırk sekiz saat geçmeden, olağanüstü toplantı gündeminin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1 inci sırasına alınmasına ve çalışma sürelerine ilişkin Danışma Kurulu önerisi Birleşimin başında görüşülmüş ve kabul edilmiştir. 1'inci sırasında bulunan, Türk Ceza Kanunu Tasarısının (1/593) (SS: 664) görüşmeleri, daha önce Komisyon tarafından geri alınan maddelere ilişkin rapor henüz gelmediğinden ertelenmiş; 2'nci sıraya alınan ve Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 16.07.2004 tarihli ve 5229 sayılı Kanunun (1/872) (SS: 665) görüşmeleri tamamlanmış ve kabul edilmiştir. 18.09.2004 tarihli Birleşimin başında yapılan iki yoklamada da toplantı yeter sayısı bulunamadığından olağanüstü toplantı çağrısı düşmüş ve tatile devam edilmiştir.
15	22	Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri ile 205 milletvekili	146 sıra sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Tasarısı (1/521), 152 sıra sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı (1/523) ile 664 sıra sayılı Türk Ceza Kanunu Tasarılarının (1/593) görüşmeleri için	26.09.2004	Birleşimin başında Genel Kurulun saat 13.00'e kadar çalışmalarına ara vermesine, çalışma süresinin ise olağanüstü toplantı konularının görüşmelerinin bitimine kadar uzatılmasına ilişkin Danışma Kurulu Önerisi kabul edilmiştir. Tasarıların önceki Genel Kurul görüşmelerinde, Komisyon Başkanlığının talebi üzerine bazı maddeleri Komisyonca geri çekilmiştir. Komisyon, Kanun Tasarılarının geri çekilen maddelerini 26.09.2004 tarihinde görüşerek kabul etmiş, Genel Kurulda da görüşmeler tamamlandıktan sonra tatile devam edilmiştir.
16	22	Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Bursa Milletvekili Faruk Çelik, İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz, Ankara Milletvekili Salih Kapusuz, Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa, Hatay Milletvekili Sadullah Ergin ve 142 milletvekili	Avrupa Birliğine katılım sürecinde açıklanan 9. Uyum Paketi olarak çıkarılması düşünülen, kanun tasarı ve tekliflerini görüşmek üzere	19.09.2006-28.09.2006	Olağanüstü çağrı gündemindeki sıralamanın yeniden düzenlenmesine, çalışma gün ve saatlerinin belirlenmesine, içtüzüğün 91 inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülecek kanun tasarıları ile bunların bölümler halinde görüşülmesine ilişkin AK Parti Grubu önerisi kabul edilmiştir. Görüşlerden sonra olağanüstü toplantı çağrısına konu olan kanun tasarılarından 6'sı görüşülerek kabul edilmiştir. Tohumculuk Kanunu Tasarısının görüşülebilmesi için esas komisyon bulunamamıştır. Sayıştay Kanunu Teklifi ile Vakıflar Kanunu Tasarısının ise komisyonlardaki görüşmelerinin tamamlanamayacağı belirlenmiştir. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 29-30 Eylül 2006 günleri çalışması için de herhangi bir karar alınmadığı açıklanarak tatile devam edilmiştir.
17	23	Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Yozgat Milletvekili Bekir Bozdağ ve 216 milletvekili	Cumhurbaşkanının, Anayasa'nın 89 ve 104'üncü maddeleri uyarınca bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye iade ettiği 1/731 esas numaralı 26/6/2009 tarihli ve 5920 sayılı İş Kanunu, İşsizlik Sigortası Kanunu ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve Anayasa'nın 89'uncu ve 104'üncü maddeleri gereğince Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderme tezkeresinin görüşmelerini yapmak üzere	06.08.2009-11.08.2009	Olağanüstü toplantı konusu olan, Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen Kanun, Plan ve Bütçe Komisyonunda 07.08.2009 tarihinde görüşüleceğinden 06.08.2009 tarihinde Genel Kurulda ele alınmasının mümkün bulunmadığı açıklanmış ve 26/6/2009 tarihli ve 5920 sayılı İş Kanunu, İşsizlik Sigortası Kanunu ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nu görüşmek için 11.08.2009 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşim kapanmıştır. Kanun teklifi üzerindeki görüşmeler 11/8/2009 tarihli Birleşimde tamamlanarak, aynı gün tatile devam edilmiştir.

S.NO	YD	BAŞVURAN	KONU	TOPLANTI TARİHİ	SÜREÇ
18	24	Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal, İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma Satır ve Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı ile 185 Milletvekili	1. (S. Sayısı: 639) İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/931) 2. (S. Sayısı: 642) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşmanın Eki Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve The Trans Anatolian Gas Pipeline Company B. V. Arasında Trans- Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasına İlişkin Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/947) 3. (S. Sayısı: 643) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/948) 4. (S. Sayısı: 641) Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can'ın; Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2282) 5. (S. Sayısı: 628) Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	8.09.2014-10.09.2014	Olağanüstü toplantı çağrısına konu işlerden 641 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin 01.10.2014 tarihinden sonraya bırakılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi kabul edilmiş, diğer kanun teklifleri görüşülerek kabul edilmiş ve tatile devam edilmiştir.

TBMM GENEL KURULU ELEKTRONİK OYLAMA VE YOKLAMA SİSTEMİ[1]

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kullanılan Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'ne milletvekilleri şifreleri ve parmak izleriyle[2] giriş yapmaktadır. Sistem temel olarak *yoklama*, *oylama* ve *söz alma* süreçlerinde kullanılmaktadır.

1) YOKLAMALAR

Genel Kurulda Başkan, birleşimi açtıktan sonra toplantı yeter sayısının var olup olmadığı hususunda tereddüde düşerse yoklama yapmaktadır. Ayrıca görüşmeler sırasında işaretle oylamaya geçilirken, yirmi milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilmektedir.

Yoklama, Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi kullanılarak elektronik oy düğmelerine basmak veya imzalı pusula vermek suretiyle yapılmaktadır. Birleşimi yöneten Başkan tarafından belirlenen süre içinde Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'ne giriş yapamayan üyeler, pusula vermek suretiyle yoklamaya dâhil olmaktadır.

Yoklama

Madde 57- *Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar.*

Tezkerelerin oylanması ile kanunların oylanması esnasında, işaretle oylamaya geçilirken en az yirmi milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir.

Yoklama, elektronik oy düğmelerine basmak veya imzalı pusula vermek suretiyle yapılır. Oturumu yöneten Başkan ve diğer Başkanlık Divanı üyeleri toplantı yeter sayısına dâhil edilir.

Yoklama sonucunda, üye tamsayısının en az üçte birinin mevcut olmadığı anlaşılırsa, oturum en geç bir saat sonrasına ertelenebilir. Bu oturumda da toplantı yeter sayısı yoksa birleşim kapatılır.

---

1 Mustafa KELEŞ – Yasama Uzmanı, Selen BABUR – Yasama Uzmanı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu)

2 Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'ni kullanması fiziksel engeli sebebiyle mümkün olmayan veya teknik sebeplerle elektronik sisteme parmak izi tanımlatılamayan milletvekilleri kendilerine verilen kart ve şifre ile giriş yapmaktadır.

2) OYLAMALAR

TBMM Genel Kurulunda görüşülen bir iş hakkında karar alabilmek için işaretle oylama, açık oylama ve gizli oylama olmak üzere üç şekilde oylama yapılabilir. Oylama öncesi öncelikle oylamanın hangi şekle tabi olduğu tespit edilir. Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi, işaretle oylama ve açık oylamada kullanılmaktadır.

İşaretle Oylama

İşaretle oylama, hangi üyenin hangi yönde oy kullandığına ilişkin bir kaydın tutulmadığı, oya sunulan konu hakkında Genel Kurulda bulunan üyelerin çoğunluğunun hangi yönde irade gösterdiğinin tespiti ile yetinilen oylama türüdür.

Uygulamada işaretle oylamalar önce el kaldırmak suretiyle yapılır. Divan üyeleri arasında anlaşmazlık olması durumunda oylama elektronik cihazla tekrarlanır.

Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi kullanılarak yapılan işaretle oylamada kimin hangi yönde oy kullandığı belli değildir; sadece kabul ve ret oylarının genel toplamlarının bilgisi vardır. Bu toplamlar ayrıca okunmaz, oya sunulan hususun kabul edilip edilmediğinin açıklanması ile yetinilir.

Mükerrer oy kullanımı olup olmadığının kontrolü mümkün olmadığı için işaretle oylamalarda pusulalar dikkate alınmaz. Ayrıksı olarak, Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'yle oy kullanması fiziksel engeli sebebiyle mümkün olmayan milletvekillerinin pusulaları kabul edilip işleme alınır.[3]

İşaretle oylama öncesinde karar yeter sayısı istenmesi hâlinde Başkan karar yeter sayısını aramak zorundadır. Karar yeter sayısı önce müşahede ile Başkan ve kâtip üyeler arasında anlaşmazlık olması durumunda Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'yle yapılan oylamaya bağlı olarak aranır.[4]

Açık Oylama

Açık oylama, hangi üyenin hangi yönde oy kullandığının saptandığı ve buna ilişkin kayıtların Tutanak Dergisi'nde yayımlandığı oylama türüdür.

3 7 Nisan 2016 tarihli Mutabakat Metni (TBMM Başkanvekillerinin Uygulamalarında Birlik Sağlanmasına Yönelik Karar), madde 2.

4 5 Ekim 1998 tarihli Mutabakat Metni (5.10.1998 tarihinde T.B.M.M. Başkanı Başkanlığında Başkanvekilleri ile Yapılan Toplantıda, Yeni Genel Kurul Salonunda Elektronik Sistemle Yapılacak Çalışmalara İlişkin Tespit ve Mutabakatlar), madde 8.

Açık oylama; üzerinde milletvekillerinin ad ve soyadlarıyla seçim çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması, ad cetvelinin okunması üzerine adı okunan milletvekilinin ayağa kalkarak "kabul", "çekimser" veya "ret" kelimelerinden birini yüksek sesle söylemesi ve böylece açıkladığı oyunun kâtip üyelerce kaydedilmesi veya Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'nin çalıştırılması suretiyle yapılır.

Açık oylamanın yapılacağı durumlarda, bu yöntemlerden hangisinin uygulanacağına Genel Kurulun karar vermesi gerekir. Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılması, Genel Kurulun onayına sunulmakta ve kabul edilmesi durumunda oylama bu usulle yapılmaktadır. Uygulamaya bakıldığında açık oylamaların elektronik cihazla yapılması genel kabul görmektedir.

Açık oylamanın elektronik usulde yapıldığı durumda, elektronik sisteme giremeyen milletvekilleri oy pusulası gönderebilir. Bu pusulalar sisteme katılımı gösteren listeyle karşılaştırıldıktan sonra işleme alınır. Mükerrer olduğu tespit edilirse oy pusulası işleme alınmaz.[5]

Oylama şekilleri

MADDE 139- *Oylama üç şekilde yapılır:*

1. İşaretle oylama;

2. Açık oylama;

3. Gizli oylama.

İşaretle oylama üyelerin el kaldırması; tereddüt halinde ayağa kalkmaları; beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi halinde de salonda olumlu ve olumsuz oy verenlerin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır.

Açık oylama, üzerinde milletvekillerinin ad ve soyadlarıyla seçim çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması veya elektronik oylama mekanizmasının çalıştırılması yahut ad cetvelinin okunması üzerine adı okunan milletvekilinin ayağa kalkarak "kabul", "çekimser" veya "ret" kelimelerinden birini yüksek sesle söylemesi ve böylece açıkladığı oyunun kâtip üyelerce kaydedilmesi suretiyle olur.

Oy pusulalarının toplanması kürsüde bulunan bir kutuya oy pusulalarının atılması suretiyle olabileceği gibi kutuların özel görevliler tarafından sıralar arasında dolaştırılması suretiyle de yapılabilir. Açık

5 7 Nisan 2016 tarihli Mutabakat Metni (TBMM Başkanvekillerinin Uygulamalarında Birlik Sağlanmasına Yönelik Karar), madde 2.

oylama şekillerinden birine başvurulması, Genel Kurulun kararına bağlıdır.

Gizli oylama, üzerinde hiçbir işaret bulunmayan yuvarlakların kürsüden kutuya atılması suretiyle yapılır.

Beyaz yuvarlak olumlu, yeşil yuvarlak çekimser ve kırmızı yuvarlak olumsuz oy anlamına gelir.

3) SÖZ ALMA

İçtüzük'ün 60'ıncı maddesi gereği; "*Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum sırasında Başkandan söz almayan hiç kimse konuşamaz.*"

Milletvekillerinin söz talep etmesi için Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'nde; İçtüzük'ün 60'ıncı maddesi uyarınca pek kısa bir söz[6] talep etmek ve -eğer aktifleştirilmişse- kanun tekliflerinin görüşmeleri sırasında yapılan soru-cevap işleminde soru sormak için talepte bulunabilecekleri iki seçenek bulunmaktadır. Başkan ekranından da milletvekillerinin hangisi için söz talebinde bulunduğu görülebilmektedir.

Pek kısa bir sözü olan milletvekilleri söz alabilmek için Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'ne adlarını kaydetmekte ve Başkan tarafından, Başkan için özel olarak tasarlanmış ekrandan milletvekillerine kayıt sırasına göre söz verilmektedir.

Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'nin bir diğer kullanım alanı, kanun teklifleri Genel Kurulda görüşülürken komisyonla yapılan soru ve cevap işlemidir. Soru-cevap işleminin yapılacağı durumlarda soru-cevap ekranı ilgili görevliler tarafından aktifleştirilmekte, soru soracak milletvekilleri elektronik cihaza girmek suretiyle adlarını soru-cevap işlemi için kaydettirmekte ve Başkan kayıt sırasına göre söz vermektedir.

Söz alma, konuşmalar ve yazılı konuşmalar

MADDE 60- *Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum sırasında Başkandan söz almayan hiç kimse konuşamaz.*

Gündemde bulunan veya belli bir günde görüşme konusu olacağı Anayasa, Kanun veya İçtüzük gereğince bilinen konular dışında, kâtip üyeler, söz alma istemi kaydedemezler.

Konuşma, Başkanlığa ve Genel Kurula hitap edilerek kürsüden yapılır.

6 Genel Kurul görüşmelerinde Başkanın izin vermesi üzerine, kısa bir açıklama yapmak istediğini belirten bir milletvekilinin oturduğu yerden yaptığı ve genelde bir-iki dakikayı geçmeyen konuşmadır.

Pek kısa bir sözü olduğunu belirten üyeye Başkan, yerinden konuşma izni verebilir.

Yazılı bir konuşmanın, kürsüden okunması veya Başkanın izni ile bir kâtip üyeye okutturulması mümkündür.

Görüşme sırasında komisyondan soru sormak isteyenler, sorularını yerlerinden sorarlar.

Sorular, konuşmalar bittikten sonra sıra ile sorulur.

İçtüzükte başka bir süre belirtilmemiş veya aksi, Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa siyasî parti grupları ve komisyon adına yapılan konuşmalar yirmi, üyeler tarafından yapılan konuşmalar on dakika ile sınırlıdır. İkinci defa yapılacak konuşmalarda süre bunun yarısı kadardır.

4) DİĞER İŞLEVLER

Bu üç temel fonksiyonunun yanında Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi'nin Başkan, kâtip üyeler ve milletvekillerine yardımcı olmak üzere; kavas çağırma ve simultane tercüme gibi fonksiyonları da bulunmaktadır.

Genel Kurul salonundaki yasama faaliyetleri sırasında Başkanlık Divanına ve milletvekillerine hizmet etmek üzere yeminli kavaslar görevlendirilmiştir. Başkanlık Divanı ve milletvekillerinin kavaslar ile iletişimini kolaylaştırmak için Elektronik Oylama ve Yoklama Sisteminde "Kavas çağır" butonu bulunmaktadır. Kavaslar kendi ekranlarından kim tarafından çağırıldıklarını görmekte ve hızlı bir şekilde milletvekiline yardımcı olmaktadır. Ayrıca, gerekli durumlarda simultane tercümelerin Elektronik Oylama ve Yoklama Sistemi üzerinden dinlenmesine imkân sunan donanım bulunmaktadır.

DİLEKÇE KOMİSYONU KARARLARINA İTİRAZ SÜRECİ VE KOMİSYON İŞLEMLERİNE İLİŞKİN İSTATİSTİKSEL VERİLER[1]

1. Dilekçeler Hakkında Verilen Kararlara İtiraz Süreci ve İlgili Mevzuat

Dilekçe Komisyonuna gelen dilekçeler 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ile TBMM İçtüzüğü'nün 116'ncı ila 120'nci maddesi hükümlerine göre incelenmektedir.

3071 sayılı Kanun'un "Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan başvuruların incelenmesi" başlıklı 8'inci maddesinin birinci fıkrasında; dilekçeleri inceleme ve karara bağlamanın esas ve usullerinin İçtüzük'te düzenleneceği belirtilmiştir. Anılan hüküm aşağıdaki şekildedir:

> *Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen dilekçelerin, Dilekçe Komisyonunda incelenmesi ve karara bağlanması altmış gün içinde sonuçlandırılır. İlgili kamu kurum veya kuruluşları Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonunca gönderilen dilekçeleri otuz gün içinde cevaplandırır. İnceleme ve karara bağlamanın esas ve usulleri Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde gösterilir.*

a. Komisyon Başkanlık Divanı İncelemesi

Başkanlık Divanı, ilk olarak, İçtüzük'ün 116'ncı maddesine göre dilekçelerin Komisyon Genel Kurulunca görüşülüp görüşülemeyeceğini karara bağlamaktadır. Anılan maddeye göre; belirli bir konuyu ihtiva etmeyen, yasal düzenleme yapılmasını gerektiren, yargı mercilerinin görev alanına giren veya hakkında yargı mercilerince verilmiş bir karar bulunan, idari başvuru yolları tüketilmeyen ve kanunen dilekçede bulunması gereken zorunlu şartlardan herhangi birini içermeyen dilekçelerin görüşülemeyeceği karara bağlanmaktadır. Aynı hüküm doğrultusunda bu kararlara, milletvekillerinin dağıtım tarihinden itibaren 15 gün içerisinde itirazda bulunma hakkı vardır. Anılan madde aşağıdaki şekildedir:

> *Dilekçelerin Başkanlık Divanınca incelenmesi*
>
> *MADDE 116- Dilekçe Komisyonunun; Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibinden oluşan Başkanlık Divanı, komisyona gelen dilekçeleri inceleyerek;*

1 Mustafa TOZAR - Yasama Uzman Yardımcısı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Denetim Bürosu)

1. Belli bir konuyu ihtiva etmeyen,

2. Yeni bir kanunu veya bir kanun değişikliğini gerektiren,

3. Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olan veya haklarında bu merciler tarafından verilmiş bir karar bulunan,

4. Yetkili idarî makamlarca verilen kesin cevap suretini ihtiva etmeyen,

5. Kanunun dilekçede bulunmasını zorunlu gördüğü şartlardan herhangi birini taşımayan,

Dilekçelerin görüşülemeyeceğini karara bağlar.

Komisyon Başkanlık Divanı, bu kararlarını bastırır ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtır. Dağıtım tarihinden itibaren onbeş gün içinde itiraz olunmayan Başkanlık Divanı kararları kesinleşir ve durum dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

Komisyon Başkanlık Divanı; görüşülemeyeceğini karara bağladığı dilekçelerden, kanun olarak düzenlenmelerinde toplumsal yarar gördüklerinin birer örneğini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve bilgi için Cumhurbaşkanlığına gönderir.

b. Komisyon Genel Kurulu İncelemesi

İçtüzük'ün 117'nci maddesine göre; Başkanlık Divanının hakkında verdiği karar itiraza uğrayan dilekçeler ile İçtüzük'ün 116'ncı maddesi doğrultusunda görüşülemeyeceği karara bağlanmayan dilekçeler Komisyon Genel Kurulunca incelenmektedir. İçtüzük'ün 117 ve 118'inci maddeleri aşağıdaki şekildedir:

Dilekçelerin Komisyon Genel Kurulunca incelenmesi

MADDE 117- Komisyon Başkanlık Divanının 116 ncı maddenin dışında gördüğü dilekçeler ile aynı madde gereğince karara bağladığı dilekçelerden süresi içinde itiraza uğrayanlar, Komisyon Genel Kuruluna sevk edilir.

Komisyon Genel Kurulu, kendisine gönderilen dilekçeleri, ilk önce; 116 ncı madde hükmü gereğince inceleyerek karar konusu olup olamayacakları hususunu kararlaştırır.

Komisyon Genel Kurulu kararlarının dağıtılması

MADDE 118- Komisyon Başkanlık Divanı, Komisyon Genel Kurulunca alınan kararları bastırır, bütün milletvekillerine dağıtır ve gereği için Cumhurbaşkanı yardımcıları ile bakanlara gönderir.

c. TBMM Genel Kurulunda Görüşme

Başkanlık Divanı kararlarına benzer şekilde; İçtüzük'ün 119'uncu maddesine göre, milletvekillerinin 30 gün içerisinde dağıtılan Komisyon Genel Kurulu

kararlarına gerekçeli ve yazılı bir şekilde itiraz etme hakkı bulunmaktadır. Bu durumun gerçekleşmesi hâlinde anılan maddeye göre Komisyon, itiraz tarihinden itibaren 30 gün içinde bir rapor düzenleyerek TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi için TBMM Başkanlığına sunmaktadır. Anılan madde aşağıdaki şekildedir:

Komisyon Genel Kurulu kararlarına itiraz

MADDE 119- Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi Komisyon Genel Kurulunun kararına, kararın dağıtım gününden itibaren otuz gün içinde gerekçeli bir yazıyla itiraz edebilir. Aksi halde, dilekçe hakkındaki karar kesinleşir.

Komisyon Genel Kurulu, itiraz edilen dilekçeler için, itiraz tarihinden itibaren otuz gün içinde bir rapor düzenleyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Türkiye Büyük Millet Meclisinin alacağı karar kesindir.

Bu madde hükümleri gereğince kesinleşen kararlar, dilekçe sahiplerine ve ilgili Cumhurbaşkanı yardımcılıkları ile bakanlıklara bildirilir.

2. Dilekçe Komisyonuna Yapılan Başvuruların Güncel İstatistiklerine İlişkin Tablolar[2]

Komisyona 17 ila 28'inci Yasama Dönemleri arasında, toplamda 134.427 başvuru yapılmıştır. Dönemlere göre kabul edilen dilekçe sayılarına Tablo-1'de yer verilmiştir.

YASAMA DÖNEMİ	DİLEKÇE SAYISI
17. Yasama Dönemi	4.548
18. Yasama Dönemi	4.300
19. Yasama Dönemi	4.147
20. Yasama Dönemi	2.313
21. Yasama Dönemi	3.187
22. Yasama Dönemi	12.312
23. Yasama Dönemi	9.112
24. Yasama Dönemi	35.009
25. Yasama Dönemi	908
26. Yasama Dönemi	16.028
27. Yasama Dönemi	28.219
28. Yasama Dönemi	14.344
TOPLAM	**134.427**

Tablo-1: Yasama Dönemlerine Göre Dilekçe Komisyonunca Kabul Edilen Başvuru Sayıları[3]

2 Çalışmada yer alan 28'inci Yasama Döneminde Dilekçe Komisyonuna yapılan başvurulara ve 1982 Anayasası sonrası dilekçeler hakkındaki Komisyon Başkanlık Divanı veya Komisyon Genel Kurulu kararlarına yapılan itirazlara ilişkin istatistikler 31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla geçerli olan verileri göstermektedir.

3 TBMM, Dilekçe Komisyonu, s. 15; https://edilekcesistemi.tbmm.gov.tr, Erişim Tarihi: 06/02/2025.

28'inci Yasama Dönemindeki dilekçelerin başvuru yöntemlerine göre dağılımına ise Tablo-2'de yer verilmiştir.

BAŞVURU YÖNTEMİ	DİLEKÇE SAYISI	ORANI
e-Dilekçe Sistemi	12.165	%84,81
KEP	1.239	%8,64
Posta	857	%5,97
Elden	44	%0,31
Milletvekili	15	%0,10
Faks	13	%0,09
Kurum İçi	9	%0,06
e-Posta	1	%0,01
Diğer Kurumlar	1	%0,01

Tablo-2: 28. Yasama Döneminde Dilekçe Komisyonuna Gelen Dilekçelerin Başvuru Türlerine Göre Dağılımı[4]

28. Yasama Döneminde 29 Başkanlık Divanı toplantısı yapılmış, bu toplantılarda 12.748 dilekçe hakkında 7.103 adet Başkanlık Divanı kararı[5] alınmıştır. Bu kararlar her toplantı sonrası cetvel hâline getirilerek yayımlanmıştır.

3. 1982 Anayasası Döneminde İtiraza Uğrayan ve Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunda Karar Konusu Olmuş Başkanlık Divanı Kararları ile İtiraza Uğrayan Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararlarına İlişkin Tablolar

1982 Anayasası döneminde itiraza uğradığı için Komisyon Genel Kurulunda karar konusu olmuş 12 adet Başkanlık Divanı kararı bulunmaktadır. Bu kararlara Tablo-3'te yer verilmiştir.

İTİRAZA UĞRAYAN VE DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURULUNDA KARAR KONUSU OLMUŞ BAŞKANLIK DİVANI KARARLARI	İTİRAZ HAKKINDA VERİLEN KOMİSYON GENEL KURUL KARARI
1) Artvin ili Ardanuç ilçesi Kutlu köyündeki tarihi değeri olan, Metri Kisman Ahmet Kalesi'nin restorasyonunun yapılarak korumaya alınması talebini içeren dilekçe hakkında Başkanlık Divanının 15/12/2005 tarihli ve 8221 numaralı kararı.	16/02/2006 tarihli ve 21 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
2) Askeri tesislerin güvenliği ileri sürülerek Muğla ili Köyceğiz ilçesi Sultaniye köyü Büyükkaraağaç Mahallesi'nin boşaltılmasına ilişkin uygulamalara son verilmesi talebini içeren dilekçeler hakkında Başkanlık Divanının 29/06/2006 tarihli ve 9518 numaralı kararı.	22/12/2010 tarihli ve 23 numaralı karar. (İtiraz edildiği için kesinleşmemiştir.)

4 https://edilekcesistemi.tbmm.gov.tr, Erişim Tarihi: 06/02/2025.
5 Aynı konuya ilişkin dilekçeler birleştirilerek karara bağlandığı için karar sayısı dilekçe sayısından daha azdır.

3) Başvuranın 2556 sayılı Kanun'a göre kazandığı yüksek hakimlik tazminatı ve sair haklarına intibakının yapılması ve 2802 Sayılı Kanun'un uygulamasından doğan mağduriyetinin giderilmesini istediği dilekçe hakkında Başkanlık Divanının 30/11/2006 tarihli ve 10387 numaralı kararı.	24/01/2007 tarihli ve 31 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
4) Bilecik ili Gülümbe köyünde yaşanan yolcu taşıma işlerindeki ihtilafın çözülmesi talebini içeren dilekçe hakkında Başkanlık Divanının 17/11/2009 tarihli ve 4123 numaralı kararı.	27/10/2010 tarihli ve 13 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
5) Güvence Hesabı Kurumunca zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası kapsamında gerekli ödemelerin yapılmadığı ve hesabın kamu tarafından yeterince denetlenmediği iddialarını içeren dilekçeler hakkında Başkanlık Divanının 17/02/2012 tarihli ve 1352 numaralı kararı.	04/07/2013 tarihli ve 14 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
6) 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile idari görevlerde çalışan muhasebe ve milli emlak denetmenlerinin, muhasebe ve milli emlak uzmanları ile birleştirilerek defterdarlık uzmanı kadrolarına atanmaları ve bu düzenlemeyle denetim haklarının ellerinden alındığı ve statü olarak geriledikleri şikâyetlerini içeren dilekçeler hakkında Başkanlık Divanının 22/10/2012 tarihli ve 3164 numaralı kararı.	04/07/2013 tarihli ve 15 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
7) Ankara Ulaşım Koordinasyon Merkezinin 2012/42 sayılı kararı üzerine Ankara Büyükşehir Belediyesi EGO Genel Müdürlüğünün 193 ve 195 sayılı otobüs hatlarını kaldırması ve metrobüs sistemine geçmesi sonucu mağduriyet oluştuğu ve eski sisteme geri dönülmesi talepleriyle ilgili dilekçeler hakkında Başkanlık Divanının 29/03/2013 tarihli ve 4775 numaralı kararı.	04/07/2013 tarihli ve 16 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
8) Başvuruculaın, 2003, 2004 ve 2006 tarihlerinde aynı yarışma sınavı ile mesleğe alındıklarını ancak farklı kadro unvanlarına atandıklarını belirterek zaman içerisinde yapılan düzenlemeler sonucu bu kadrolar arasında ortaya çıkan statü ve ekonomik farklar nedeniyle oluşan mağduriyetlerin giderilmesi gerektiği talebini içeren dilekçeler hakkında Başkanlık Divanının 17/07/2013 tarihli ve 6811 numaralı kararı.	07/11/2013 tarihli ve 22 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
9) Defterdar yardımcılığına görevde yükselme sınavı yoluyla ya da doğrudan atananların emekli aylıklarındaki farkların giderilmesi ile Milli Emlak Daire Başkanları ve defterdar yardımcıları arasındaki 600 puan ek gösterge farkının yasal düzenlemeyle giderilmesi talebini içeren dilekçe hakkında Başkanlık Divanının 17/01/2014 tarihli ve 9825 numaralı kararı.	20/11/2019 tarihli ve 7 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)

10) Muhasebat kontrolörlerinin kanuni düzenlemeyle maliye uzmanı kadrosuna atanmasına itiraz ve mesleğe alınma, yetiştirme ve çalışma usulleri dikkate alındığında merkezi denetim elemanı olarak farklı bir ünvan ve birimde istihdam edilmeleri talebini içeren dilekçe hakkında Başkanlık Divanının 09/09/2014 tarihli ve 14853 numaralı kararı.	20/11/2019 tarihli ve 8 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
11) Başvuranın iş akdinin geçersiz bir nedenle feshedildiğine mahkemece karar verilmesine rağmen, işverence tekrar işe başlatılmamasından şikâyet ettiği dilekçe hakkında Başkanlık Divanının 21/02/2019 tarihli ve 2583 numaralı kararı.	20/11/2019 tarihli ve 9 numaralı karar. (Kesinleşmiştir.)
12) Isparta ili Sütçüler ilçesi Yeşilyurt köyünde faaliyet gösteren bir mermer şirketinin dökmüş olduğu hafriyat ve molozların Mandallar ve Gedik Mahallesi'nde heyelan tehlikesi oluşturduğuna dair şikâyeti içeren dilekçe hakkında Başkanlık Divanının 17/12/2021 tarihli ve 10419 numaralı kararı.	02/07/2024 tarihli ve 7 numaralı karar. (İtiraz edildiği için kesinleşmemiştir.)

Tablo-3: 1982 Anayasası Döneminde İtiraza Uğrayan ve Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunda Karar Konusu Olmuş Başkanlık Divanı Kararları

1982 Anayasası döneminde 23'üncü, 24'üncü ve 28'inci Yasama Dönemlerinde birer karar olmak üzere toplam 3 Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu kararına itiraz edilmiştir. Bu itirazlar üzerine Komisyon Genel Kurulunca, kararların İçtüzük'ün 119'uncu maddesi uyarınca bir rapor düzenlenerek TBMM Genel Kuruluna sevk edilmesine karar verilmiştir. Buna rağmen bu raporlar TBMM Genel Kurulunda görüşülmemiştir. Bu kararlara Tablo-4'te yer verilmiştir.

İTİRAZA UĞRAYAN DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURULU KARARLARI	DİLEKÇE VE KARARIN AKIBETİ
1) Askeri tesislerin güvenliği ileri sürülerek Muğla ili Köyceğiz ilçesi Sultaniye köyü Büyükkaraağaç Mahallesi'nin boşaltılmasına ilişkin uygulamalara son verilmesi talebini içeren dilekçeler hakkında Komisyon Genel Kurulunun 22/12/2010 tarihli ve 23 numaralı kararı.	Karara itiraz edilmesi üzerine İçtüzük'ün 119'uncu maddesi uyarınca dilekçe hakkında hazırlanan Komisyon Genel Kurulu raporu TBMM Genel Kuruluna gönderilmiştir. 23'üncü Yasama Döneminde görüşülüp sonuçlandırılmayan[6] raporun TBMM Başkanlığınca 24'üncü Yasama Döneminde Komisyona iade edilmesi üzerine herhangi bir işlem yapılmamış, 26'ncı Yasama Döneminde ise söz konusu karar yeniden TBMM Genel Kuruluna gönderilmeden aynen benimsenmiş ve 30 günlük itiraz süresi beklenerek kesinleşmiştir.

6 TBMM Genel Kuruluna gönderilen Komisyon raporları, İçtüzük'ün 77'nci maddesine göre bir yasama döneminde sonuçlandırılmadığında kadük/hükümsüz sayılan belgelerden biri olarak düzenlenmemiştir. Bu nedenle, uygulamada Komisyon raporları, yeni yasama dönemi başlangıcında TBMM Başkanlığı tarafından Komisyona geri gönderilmektedir.

2) Kayıp-kaçak kullanım bedelinin tüketicilerden haksız olarak tahsil edildiği ve elektrik sayaçlarının tüketicinin talebi olmaksızın değiştirilerek bedelinin haksız olarak tüketiciye yüklendiği iddialarını içeren dilekçeler hakkında Komisyon Genel Kurulunun 22/02/2012 tarihli ve 6 numaralı kararı.	Karara itiraz edilmesi üzerine İçtüzük'ün 119'uncu maddesi uyarınca dilekçe hakkında hazırlanan Komisyon Genel Kurulu raporu TBMM Genel Kuruluna gönderilmiştir. 24'üncü Yasama Döneminde görüşülüp sonuçlandırılmadığı için TBMM Başkanlığınca Komisyona iade edilen karar, 26'ncı Yasama Döneminde yeniden TBMM Genel Kuruluna gönderilmeden aynen benimsenmiş ve 30 günlük itiraz süresi beklenerek kesinleşmiştir.
3) Isparta ili Sütçüler ilçesi Yeşilyurt köyünde faaliyet gösteren bir mermer şirketinin dökmüş olduğu hafriyat ve molozların Mandallar ve Gedik Mahallesi'nde heyelan tehlikesi oluşturduğuna dair şikâyeti içeren dilekçe hakkında Komisyon Genel Kurulunun 02/07/2024 tarihli ve 7 numaralı kararı.	28'inci Yasama Döneminde karara itiraz edilmesi üzerine İçtüzük'ün 119'uncu maddesi uyarınca dilekçe hakkında hazırlanan Komisyon Genel Kurulu raporu TBMM Genel Kuruluna gönderilmiş; ancak Genel Kurulda henüz görüşülmemiştir.

Tablo-4: 1982 Anayasası Döneminde İtiraza Uğrayan Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararları

		Dilekçelerin Sonuçlandırılmasına İlişkin Alınan Kararlar			TBMM Genel Kuruluna Sevk Edilen Dilekçeler				
Yasama Dönemi	Toplam Karar Sayısı[7]	Komisyon Başkanlık Divanınca, Komisyon Genel Kurulunda Esasen Görüşülmesi Uygun Görülen	Komisyon Başkanlık Divanı Kararına İtiraz Doğrultusunda	Toplam	TBMM Genel Kurulunda Görüşülmesinde Yarar Görülen	Komisyon Genel Kurul Kararına İtiraz Doğrultusunda	Önceki Dönemlerde TBMM Genel Kurulunda Görüşülmeyen Raporların Benimsenmesi Yoluyla	Toplam	Önceki Dönemlerde TBMM Genel Kurulunda Görüşülmeyen Raporların Yeniden Genel Kurula Sevk Edilmesine Yer Olmadığı Kararları
22	32	23	2	25	2	-	-	2	-
23	55	44	2	46	-	1	1	2	1
24	24	9	4	13	-	1	1	2	-
26	23	8	-	8	-	-	-[8]	0	1
27	18	6	3	9	-	-	-	0	-
28	11	-	1	1	-	1	-	1	-

Tablo-5: 1982 Anayasası Döneminde Yasama Dönemlerine Göre Dilekçe Komisyonu Genel Kurul Kararlarının Sayısı

7 Bu istatistik başlığı; dilekçelerin sonuçlandırılmasına ilişkin olmayan kararları da (komisyonun çalışmalarına ilişkin tüm kararları) içermektedir.

8 26'ncı Yasama Döneminde, Komisyon Genel Kurulunun 13/01/2016 tarihli toplantısında; 23'üncü Yasama Döneminde itiraz doğrultusunda TBMM Genel Kuruluna sevk edilen ancak bu dönemin sonunda görüşülmediği için Komisyona iade edilen, daha sonra ise tekrar sevk işlemi yapılmayan "22/12/2010 tarihli ve 23 numaralı karar" ile aynı şekilde 24'üncü Yasama Döneminde itiraz doğrultusunda TBMM Genel Kuruluna sevk edilen ancak bu dönemin sonunda görüşülmediği için Komisyona iade edilen "22/02/2012 tarihli ve 6 numaralı karar" aynen benimseme ve bu kararlar üzerinde tekrar 30 günlük itiraz süresi başlatılması usulüyle TBMM Genel Kuruluna sevk edilmeden, kararlara itirazda da bulunulmamasıyla birlikte kesinleştirilmiştir.

1921 ANAYASASI'NIN KABUL SÜRECİ[1]

(1) 1921 Anayasası'nın dayanağını oluşturan ilk metin, literatürde *Halkçılık Programı*, *Halkçılık Beyannamesi* ya da *Halkçılık Bildirgesi* gibi isimlerle anılan ve 18 Eylül 1920 günü BMM Genel Kurulunda okunan hükûmet beyannamesidir.

Söz konusu beyanname, "Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal" imzasıyla[2] "Büyük Millet Meclisi Riyasetine" hitaben yazılmış bir tür hükûmet programı olarak sunulmuştur. Söz konusu beyannamenin okunduğu kısım, BMM tutanaklarında "Teşkilâtı Esasiye Kanunu Lâyihası" şeklinde başlıklandırılmıştır.

Beyannamenin hukuksal ve siyasal niteliğine ilişkin olarak Maliye Bakanı Ferit Bey'in hükûmet adına Genel Kurula yaptığı açıklama şu şekildedir:

> *Efendim şimdiye kadar azayi kiram tarafından teşkilât hakkında, bilhassa ahalinin hukukunu tevsi etmek suretile, bazı teşkilât lüzumu hakkında efkâr dermeyan edilmiş ve Hükümetin bu hususta ne gibi fikirlerde bulunduğu sual edilmiştir. Hükümet programını Heyeti âliyenize yalnız muhtıra olmak üzere arzediyor. Riyaseti Celileden yazılmış tezkerede bildirildiği veçhile Hükümet buna ait mütaleatı muhtasırca beyan ediyor. Tabii bu, kanun değildir. Bu kadar muhtasar bir kanun olamaz. Çünki içinde teşkilâta ait hukuku esasiyeye müteallik kısımlar vardır. İdarei umumiyei vilâyata, idarei hususiyei vilâyata, nevahiye ait kısımlar vardır ki, bunların her birisi başlı başına mutavvel bir kanun olmak lâzımgelir. Bunların her birisi hakkında lâzımgelen kanunları da her daire vekili bilhassa hazırlamaktadır.*
>
> *Heyeti âliyenize gayet yakın bir zamanda takdim edilecektir. Bu, Hükümetin bu gibi hususatta ne gibi esasat takip ettiğini göstermek üzere bir programdan ibarettir. Binaenaleyh biz öyle zannediyoruz ki Heyeti âliyeniz tarafından biraz intizar buyurulacak olursa bu kanunlar mufassal olarak takdim edilecektir. Böyle üç dört madde ile ne bir idarei vilâyat, ne teşkilâtı vilâyat olur. Ne de teşkilâtı esasiye olur. Bu yalnız esasatı iare ediyor. Hükümetin siyasî programı mahiyetindedir. Azayi kiram tarafından izhar edilen arzuya binaen Heyeti muhteremenize arzedilmiştir. Bir kanun mahiyetinde olmadığını arzederim.*

1 Dr. Günal SEYİT – Yasama Uzmanı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu)

2 Meclis hükûmeti sisteminin uygulandığı bu dönemde hükûmetin Meclisin dışında ayrı bir hukuksal varlığı yoktur. Meclis Başkanı, aynı zamanda hükûmetin de başıdır.

Beyannamenin okunmasından sonra üzerinde Genel Kurulda müzakere mi açılması gerektiği yoksa ilgili ihtisas komisyonuna mı gönderilmesi gerektiği hususu tartışma konusu olmuş ve metnin komisyona havale edilmesi benimsenmiştir. Tartışmalar sonucunda havalenin Kanun-u Esasi Encümenine değil, fakat yeni oluşturulacak özel bir komisyona (Encümeni Mahsus) yapılması kararlaştırılmıştır.

(2) Encümeni Mahsus, yaklaşık iki ay süren bir çalışmanın sonucunda beyanname metnini esas alarak yeni bir kanun layihası ve buna bağlı mazbatayı (komisyon raporu) hazırlayarak Genel Kurula sunmuştur. Rapor tarihi, 21 Ekim 1920'dir. Layiha ve mazbatanın Genel Kurulda okunma ve müzakerelerin başlama tarihi ise 18 Kasım 1920'dir.

Söz konusu yeni kanun layihası, daha sonra 1921 Anayasası olarak anılacak metnin esas dayanağını oluşturmaktadır. Zira Meclis müzakereleri bu metin üzerinden yürütülmüştür.

Yeni layihayı hazırlayan özel komisyonun başkanı, İzmir Mebusu Yunus Nadi'dir. Mazbata muharriri Burdur Mebusu İsmail Suphi Soysallı, Kâtip Karahisarısahip Mebusu Mehmet Şükrü'dür. Komisyonun diğer üyeleri ise, Çorum Mebusu Fuat Bey, Saruhan Mebusu İbrahim Süreyya Bey ve Karesi Mebusu Mehmet Vehbi Bey'dir. Sürecin gelişimi bir bütün olarak izlendiğinde, Encümeni Mahsus üyesi bu milletvekillerinin, 1921 Anayasası'na dayanak oluşturan layihanın hazırlayıcıları ya da imza sahipleri olduğunu söylemek mümkündür.

(3) 20 Ocak 1921 tarihinde kabul edilen Teşkilatı-ı Esasiye Kanunu, 1876 Kanun-u Esasisi'ni yürürlükten kaldırmamış, 1924 Anayasası'nın yürürlüğe girdiği tarihe kadar iki anayasa metni birlikte yürürlükte kalmıştır. Her iki anayasa metni 1924 Anayasası'nın 104'üncü maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır:

> *MADDE 104- 1293 tarihli Kanûn-i Esâsî ile mevâdd-ı muaddelesi ve 20 Kânunusani 1337 tarihli Teşkilat-ı Esâsiyye Kanûnu ve müzeyyelat ve tâdîlatı mülgâdır.*

YABANCI DEVLET VE ULUSLARARASI KURULUŞ TEMSİLCİLERİNİN GENEL KURULA HİTAP ETMESİYLE İLGİLİ UYGULAMALAR[1]

Türkiye'de parlamento tarihi boyunca birçok devlet ve uluslararası kuruluş temsilcisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna hitap etmiştir. Parlamento hukuku ve uygulamaları bağlamında bu hitapların değerlendirilmesi için bu hitaplara ilişkin düzenleyici işlemler, süreklilik kazanıp geçerliliğini hâlen devam ettiren teamüller, uygulamadaki farklılıklar, sürekli hâle gelememiş uygulamalar incelenebilir.

Yabancı konukların hitaplarına ilişkin olarak TBMM İçtüzüğü'nde ve TBMM ile ilgili kanunlarda hüküm bulunmamaktadır. Bununla beraber, 2/5/2005 tarihli ve 134 sayılı Başkanlık Makamı Oluru'nda bu konuya ilişkin çeşitli düzenlenmelere yer verilmiştir. Bu Olur'a göre, Cumhurbaşkanının resmî konuğu olarak Türkiye'de bulunup Meclis Başkanı ile görüşmek isteyen yabancı devlet başkanları ve Meclis Başkanının resmî konuğu olarak Türkiye'de bulunan yabancı meclis başkanları ile uluslararası asamblelerin başkanları talepte bulunmaları ve bu talebin TBMM Başkanı tarafından da uygun görülmesi hâlinde TBMM Genel Kuruluna hitap edebilmektedirler. Olur uyarınca bu kişilerin Genel Kurula hitabı istisnai olarak değerlendirilmekte, hitapta Genel Kurulun çalışma günleri[2] ve karşılıklılık ilkesi dikkate alınmaktadır.

Bu bağlamdaki usullerle ilgili olarak süreklilik kazanan başlıca uygulama, yabancı konuğun Genel Kurula hitap etme talebinin Genel Kurulun oyuna sunulmasıdır. Hitap etmenin Genel Kurul kararıyla uygun görülmesi usulü, tespit edilen ilk yabancı konuk hitabı olan 1955 yılından bu yana 66 hitabın tamamında -hiçbir istisna olmaksızın- uygulanmış, yetmiş yıldır süregelen güçlü bir teamüldür.

Hitabın uygun görülmesi kararlarının çoğunlukla konuğun hitap etmesinden hemen önce alındığı görülmektedir. Bununla birlikte hitaba ilişkin uygun görme kararının birkaç gün öncesindeki bir birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında alındığı birçok örnek de bulunmaktadır. Bu kararların bazen Danışma Kurulu önerisi ya da -eski tarihli örneklerde- Başkanlık önerisi kapsamında alındığı örnekler de bulunmaktadır.

---

1 Elif Nur YAZAR MURAT – Yasama Uzman Yardımcısı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu)

2 "Genel Kurulun çalışma günleri" ile kastedilenin TBMM İçtüzüğü'nün 54'üncü maddesinde belirlenen olağan çalışma günleri mi yoksa Genel Kurulca çalışma kararı alınmış olan herhangi bir gün mü olduğu hususunda bir netlik bulunmamakla birlikte muhtemelen ikinci durumun kastedildiği düşünülmektedir.

Hitaplar genellikle Genel Kurulun olağan çalışma günlerinde, bazen de hitaptan bağımsız olarak olağan çalışma günleri dışında toplanma kararlarının alınmış olduğu günlerde gerçekleştirilmektedir. Özellikle hitap için Genel Kurulun toplandığı yalnızca birkaç örnek bulunmaktadır.

Hitabın birleşim içerisindeki zamanına ilişkin olarak ise çok çeşitli uygulamalar yapıldığı görülmektedir. Hitapların gündemin farklı kısımlarında gerçekleşmesinden ve oturumu yöneten başkanların açıklamalarından anlaşılan, bu konudaki uygulamanın yabancı konuğun programı esas alınarak yapıldığıdır.

Hitaplar genellikle özel bir konuya ilişkin değildir, konuğun genel hitabından ibarettir ve hatibin konuşmasından sonra Genel Kurul gündemindeki diğer işleri görüşmeye devam etmiştir. 23 Nisan gibi özel günler ya da Kıbrıs sorunu gibi özel siyasi önemi olan konular istisnadır. Özellikle 23 Nisan kutlamaları dikkate değerdir. 1985 yılından 2000 yılına kadar devam eden süre içerisinde 12 kez Genel Kuruldaki 23 Nisan gündeminin bir parçası olarak "yabancı ülke parlamenterlerinden -bazı örneklerde yabancı parlamento başkanlarından- en kıdemli parlamentere" söz verilmiştir. Konuğun konuşması genellikle Meclis Başkanı ve siyasi parti temsilcilerinin ardından gerçekleşmiştir. Bunun istisnası, 1998 yılında gerçekleşen 23 Nisan Birleşiminde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a Meclis Başkanından sonra, siyasi parti temsilcilerinden önce söz verilmiştir. Hitabın gerçekleştirildiği birleşimde başka bir işlemin yapılması örnekleri ise, Kıbrıs'la ilgili iki hitapta hatibin konuşmasıyla ilişkili ortak bildiri kabul edilmesi ve -çok eski tarihlerde- hatibin ülkesini selamlamaya ilişkin önerilerin kabul edilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Kıbrıs'a ilişkin kimi hitaplar, hitaptan sonra görüşmelere devam edilmemesi uygulamalarına da örnek oluşturmaktadır.

Konuyla ilgili bir diğer usul, oturumu yöneten Başkanın konuşma öncesinde konuğu takdim etmek ya da konuşma sonrasında konuğa teşekkür etmek için kısa ya da daha uzun konuşmalar yapmasıdır.

Sonuç olarak, yabancı konukların Genel Kurula hitap etmesine ilişkin bir olur dışında düzenleyici işlemin olmayışı, konunun büyük ölçüde temsili niteliği ve diplomatik ilişkiler ile yabancı konukların ziyaret programının uygulamada belirli ölçüde bir esnekliği gerektirmesiyle ilgili olabilir. Kanun tasarı ve tekliflerinin görüşmelerinin yarıda bırakılıp hitabın gerçekleştiği, hitaptan sonra olağan işlerin görüşülmesine devam edildiği uygulama örnekleri de bu esnekliğe örnek oluşturmaktadır. Zira bu örneklerden, konuşmanın yapılacağı tarih ve saatin kararlaştırılmasında önceden belirlenen kurallar ya da kararlardan daha çok, yabancı konuğun uygunluk durumunun ön planda olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber, en nihayetinde yabancı konukların hitap edebilmesi için Genel Kurulun hitabın uygun görülmesi kararı alması gerekliliğinin köklü bir teamül haline gelmesi, yabancı devlet ve uluslararası kuruluşların temsilcilerinin Genel Kurula hitap etmesine ilişkin usule önemli bir düzenlilik getirmektedir.

TBMM GENEL KURULUNA HİTAP EDEN YABANCI TEMSİLCİLER VE HİTABA İLİŞKİN UYGULAMALAR[3]

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas	15/08/2024	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitap edilmiştir.	Yalnızca hitap için TBMM olağanüstü toplanmıştır.	Yok
Birleşmiş Milletler Genel Kurul Başkanı Volkan Bozkır	06/04/2021	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı sözler dahil olmak üzere olağan işlere devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Tunus Cumhurbaşkanı Moncef Marzouki	29/05/2013	28/05/2013 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündeme geçilmeden hemen önce, gündem dışı sözlerden sonra hitap edilmiştir. Sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Filistin Cumhurbaşkanı Mahmud Abbas	10/12/2012	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Kanun Teklifleri ve Komisyonlardan Gelen Diğer İşlerin Görüşülmesi kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhammedov	29/02/2012	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Kanun Teklifleri ve Komisyonlardan Gelen Diğer İşlerin Görüşülmesi kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok

3 Bu çizelgede, 31/12/2024 tarihine kadar gerçekleştirilen uygulamalar esas alınmıştır.
10/04/2025 tarihli 75'inci Birleşimde Endonezya Cumhurbaşkanı Prabowo Subianto Genel Kurula hitap etmiştir. Hitabın uygun görülmesi kararı, hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce alınmış ve hitap sonrası birleşim kapanmıştır.

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Kırgızistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev	12/01/2012	11/01/2012 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula sunuşları kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Başkanı Mevlüt Çavuşoğlu	10/01/2012	05/01/2012 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı sözler dahil olmak üzere olağan işlere devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Avrupa Parlamentosu Başkanı Jerzy Buzek	24/11/2011	23/11/2011 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Kanun Teklifleri ve Komisyonlardan Gelen Diğer İşlerin Görüşülmesi kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Pakistan Başbakanı Seyid Yusuf Rıza Gilani	07/12/2010	Hitapla aynı birleşimde, birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı sözler dahil olmak üzere olağan işlere devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Almanya Federal Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Christian Wulff	19/10/2010	Hitapla aynı birleşimde, birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözler ve gündeme geçilmesinden önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı sözler dahil olmak üzere olağan işlere devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Endonezya Cumhurbaşkanı Susilo Bambang Yudhoyono	29/06/2010	Hitapla aynı birleşimde, gündem dışı konuşmalar ve pek kısa sözlerden sonra, gündeme geçilmeden hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula sunuşları kısmında, diğer sunuşlardan sonra hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev	22/10/2009	21/10/2009 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Portekiz Cumhurbaşkanı Anibal Cavaco Silva	12/05/2009	Hitapla aynı birleşimde, birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözler ve gündeme geçilmesinden önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Barack Obama	06/04/2009	Hitabın uygun görülmesi kararı 31/03/2009 tarihli Birleşimde Danışma Kurulu önerisinin[4] kabul edilmesi ile alınmıştır.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitap edilmiştir.[5]	Danışma Kurulu önerisi üzerine alınan karar gereğince olağan çalışma günlerinin dışında, yalnızca hitap edilmesi için Genel Kurul toplanmıştır.	Yok

4 Danışma Kurulu önerisinin ilgili kısmı şöyledir:
"Genel Kurulun; 6 Nisan 2009 Pazartesi günü saat: 15.00'te toplanması, bu Birleşimde ülkemizi ziyaret etmekte olan Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Barack Obama'nın konuşma yapması, bu konuşmanın tamamlanmasından sonra diğer konuların görüşülmemesi önerilmiştir."

5 Konuğun hitabı 6/04/2009 tarihli Genel Kurul Gündeminin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında yer almıştır.

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev	06/11/2008	05/11/2008 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.[6]	Gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada Genel Kurula hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı konuşmalara devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
AB Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso	10/04/2008	09/04/2008 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.[7]	Gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşlerin Görüşülmesi kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Filistin Ulusal Yönetimi Başkanı Mahmud Abbas	13/11/2007	08/11/2007 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada Genel Kurula hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı konuşmalara devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
İsrail Devlet Başkanı Şimon Peres	13/11/2007	08/11/2007 tarihli Birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada Genel Kurula hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı konuşmalara devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanı Rene Van Der Linden	09/11/2005	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada Genel Kurula hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı konuşmalara devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok

6 Bu Birleşimin sonunda oturumu yöneten Başkan temsilcinin hitap edeceği tarih ve saati duyurmuştur.

7 2008 yılında AB Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso'nun Genel Kurula hitabı öncesi İzmir Milletvekili Oktay Vural Dış İlişkiler Protokol Müdürlüğünden bir faks aldıklarını ve bu faksta Barroso'nun Genel Kurula hitaben konuşma yapacağının bildirildiğini belirtmiştir. Vural, Genel Kurul bu konuda bir karar vermemiş olduğu hâlde, bu tür bir konuşma yapılacağının bildirilmesini, "millî irade olmadan birilerinin" konuşma yapması olarak değerlendirmiştir. Bu uyarıdan sonra Başkan konuşma isteğini oylamıştır. Barosso sonraki birleşimde konuşmasını yapmıştır.

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Avrupa Parlamentosu Başkanı Josep Borrell Fontelles	03/12/2004	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler kısmında Genel Kurula hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş	15/04/2004	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında karar alınmıştır. Hitabın uygun görülmesi kararı ile hitap arasında Başkanlığın diğer sunuşları görüşülmüştür.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Hitabın konusuna ilişkin bir deklarasyon yayınlanmasıyla ilgili bir önergenin işleme alınmaması üzerine usul tartışması açılmıştır.[8]
Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev	14/04/2004	Hitapla aynı birleşimde, gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı konuşmalara devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Avrupa Parlamentosu Başkanı Pat Cox	02/03/2004	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Sözlü sorular kısmında Genel Kurula hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Pakistan Cumhurbaşkanı Pervez Müşerref	20/01/2004	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Sözlü Sorular kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok

8 Başkan, deklarasyon önerisinin bütün gruplar tarafından imzalanmadığı için işleme alınamayacağını belirtmiştir. Yapılan usul tartışmasının ardından önerge işleme alınmamıştır.

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Romano Prodi	15/01/2004	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Kanun tasarısının görüşmeleri devam ederken hitap edilmiş, hitabın ardından birleşim kapatılmıştır.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş	06/03/2003	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Hitap sonrası ortak deklarasyon yayınlanmasına karar verilmiştir.
Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev	13/03/2001	Hitapla aynı birleşimde, gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Ukrayna Cumhurbaşkanı Leonid Kuchma	23/11/2000	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.[9]	Gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Türkmenistan Meclis Başkanı Sahad Muradov	23/04/2000	18/04/2000 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "yabancı ülke parlamento başkanlarından birine 10 dakika süreyle söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.

9 Hitabın zamanı ile ilgili zaman planlamasına ilişkin bir uygulama örneği olarak oturumu yöneten Başkanın bu kararın alınması sırasındaki sözleri burada alıntılanabilir: *"Sayın Cumhurbaşkanı, konuşmasını bugün saat 16.00'da yapacaktır. Biz, programımıza devam edeceğiz. Saat 16.00'da kürsüde olan arkadaşımdan ara vermesini rica edeceğim, Sayın Cumhurbaşkanının Meclisi ziyareti gerçekleştikten sonra da, kürsüde sözünü kesmek zorunda kaldığımız değerli milletvekili arkadaşımıza, konuşmasına tekrar devam etme imkânını vereceğiz."*

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Polonya Cumhurbaşkanı Aleksander Kwasniewski	14/04/2000	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Ürdün Kralı Hüseyin Abdullah Bin Ali	07/03/2000	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin, Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Amerika Birleşik Devletleri Başkanı William Jefferson Clinton	15/11/1999	Hitapla aynı birleşimde, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler kısmında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş	15/07/1999	13/07/1999 tarihli Birleşimde, Danışma Kurulu önerisiyle "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'a da söz verilmesi ve konuşmasının süreyle sınırlandırılmaması" kararı alınmıştır.[10]	Alınan karar gereğince, gündemin Özel Gündemde Yer Alacak İşler kısmında hitap edilmiştir, hitabın ilgili olduğu konunun önemi gerekçe gösterilerek diğer işler görüşülmemiştir.	Olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Hitap, alınan karar gereğince, gündemdeki işle ilgili olarak gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır. Ayrıca, aynı işle ilgili ortak bildiri yayınlanmıştır.

10 İlgili Danışma Kurulu önerisi şöyledir:
"Danışma Kurulunun 9.7.1999 Cuma günü yaptığı toplantıda, Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıl dönümü münasebetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 15.7.1999 Perşembe günkü birleşiminde özel bir görüşme açılması, konunun, önemi dikkate alınarak, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer alması ve İçtüzüğün 72 nci maddesine göre yapılacak görüşmelerde siyasî parti grupları ile hükümet adına yapılacak konuşmaların 20'şer dakika, kişisel konuşmaların 10'ar dakika olması, ayrıca, bu görüşmelerde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'a da söz verilmesi ve konuşmasının süreyle sınırlandırılmaması hususlarının Genel Kurula önerilmesi uygun görülmüştür."

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Hindistan Meclis Başkanı Gantı Mohana Chandra Balayogi	30/06/1998	Hitapla aynı birleşimde, gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündem dışı konuşmalar yapıldığı sırada hitap edilmiştir, sonrasında gündem dışı konuşmalara devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş	23/04/1998	14/04/1998 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisiyle hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, TBMM Başkanından sonra, siyasi parti temsilcilerinden önce hitap edilmiştir.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
Arnavutluk Cumhurbaşkanı Rexep Meidani	12/02/1998	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Bulgaristan Cumhurbaşkanı Petar Stoyanov	29/07/1997	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev	06/05/1997	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Romanya Cumhurbaşkanı Emil Constantinescu	29/04/1997	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş	21/01/1997	Hitapla aynı Birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Hitabın konusuyla ilgili bir ortak bildiri yayınlanmıştır.
Gürcistan Devlet Başkanı Eduard Shcvardnadze	04/04/1996	Hitapla aynı Birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Hırvatistan Cumhuriyeti Temsilciler Meclisi Başkanı Katıca Ivaniçeviç	23/04/1995	18/04/1995 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "yabancı ülke parlamenterleri arasından, en kıdemli parlamento başkanına 10 dakika süreyle söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında Birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
Kırgızistan Cumhurbaşkanı Askar Akayev	13/10/1994	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclis Başkanı Halit Acarkan	23/04/1994	14/04/1994 tarihli Birleşimde Başkanlık önerisi üzerine "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi Başkanına da yedi dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında Birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev	09/02/1994	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra, gündem dışı sözlerden önce hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş	10/06/1993	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları Kısmındaki işlerin tamamlanmasından sonra, Gündemin Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler kısmındaki Kıbrıs konulu işin görüşmelerine başlamadan önce[11] hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ebulfeyz Elçibey	26/06/1992	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları sırasında hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Bosna Hersek Başbakan Yardımcısı Muhammed Cengiç	12/05/1992	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Gündeme geçilmesinden önce hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yalnızca hitap edilmiştir.
Kazakistan Yüksek Şura Başkanı Abdildin Serikbolsun	23/04/1992	14/04/1992 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "parlamento başkanı olanlardan en kıdemli parlamentere on dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.

11 Oturumu yöneten Başkanın ilgili açıklamaları şöyledir:
"Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, Kıbrıs konusundaki genel görüşmenin öngörüşmesine başlıyoruz. Ancak, görüşmelere başlamadan önce, şu anda Meclisimizde bulunan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş Genel Kurula hitaben bir konuşma yapmak istemişlerdir."
(hitap gerçekleştirilmiştir)
"Sayın milletvekilleri..., Birleşmiş Milletlerde cereyan eden Kıbrıs müzakereleri konusunda ... bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesinin öngörüşmelerine başlıyoruz."

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Macar Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Andras Kelemen	23/04/1991	09/04/1991 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "parlamento başkanı olanlardan en kıdemli parlamentere on dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
Malezya Senato Başkanı Ahmed Ural	23/04/1990	18/04/1990 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "parlamento başkanı olanlardan en kıdemli parlamentere on dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
İsviçre Kantonlar Meclisi Başkanı Hüber Reymon	23/04/1989	18/04/1989 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "yabancı ülke parlamenterlerinden en kıdemli parlamentere on dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
Malezya Millet Meclisi Başkanı Sri Dato Mohd Zahir Haji	23/04/1988	18/04/1988 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "yabancı ülke parlamenterlerinden en kıdemli parlamentere on dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
Lüksemburg Millet Meclisi Üyesi Astrid Lulling	23/04/1987	16/04/1987 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "yabancı ülke parlamenterlerinden en kıdemli parlamentere on dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi[12] Başkan Yardımcısı Oliver J. Flanagan	23/04/1986	16/04/1986 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "yabancı ülke parlamenterlerinden en kıdemli parlamentere on dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
Japonya Temsilciler Meclisi Üyesi Sasuma Kobayashi	23/04/1985	17/04/1985 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine "yabancı ülke parlamenterlerinden en kıdemli parlamentere on dakika süre ile söz verilmesi" kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, siyasi parti temsilcilerinin ardından son konuşmacı olarak hitap edilmiştir, sonrasında birleşim kapanmıştır.	23 Nisan Birleşimi	Hitap, alınan karar gereğince, gerçekleştirilen görüşmelerin bir parçasıdır.
Çin Halk Cumhuriyeti Ulusal Halk Kongresi Sürekli Komite Üyesi Lei Jiqionk	05/12/1984	29/11/1984 tarihli Birleşimde, Başkanlık önerisi üzerine yabancı ülkelerin kadın parlamenterlerinden en yaşlı parlamentere 5 dakika süreyle söz verilmesi kararı alınmıştır.	Alınan karar gereğince, Gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında hitap edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Hitap, alınan karar gereğince, Türk Kadınına Milletvekili seçme ve seçilme hakkının verilişinin 50 inci yıl dönümünün kutlanması amacıyla açılan görüşmenin bir parçasıdır.

12 Oturumu yöneten Başkan hatibi "İrlanda Millet Meclisi Üyesi" olarak nitelendirmiştir;
Başkan - *"Muhterem arkadaşlar, şimdi de, ülkemizin davetlisi olarak törenlere katılan yabancı ülke parlamenterlerinden en kıdemli parlamenter olarak, İrlanda Millet Meclisi Üyesi Sayın Oliver Flanagan'ı kürsüye davet edeceğim.*
Yalnız, biraz önce elime geçen sayın parlamenterin konuşma metinlerinde, buraya teftiş için gelen Avrupa Konseyi temsilcilerinden bahsedilmektedir.
Türkiye, teftişi kabul edemeyecek büyük bir özgürlük ülkesidir. («Bravo» sesleri ve alkışlar)
Bu ifadenin, konuşmalarında zuhulen yer aldığını kabul ediyor ve metinden çıkarıyorum. («Bravo» sesleri ve alkışlar)
Buyurun Sayın Flanagan."

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
Tunus Cumhurbaşkanı Habib Burgiba	25/03/1965	17/03/1965 tarihli Birleşimde hitabın yapılmasının uygun görülmesini talep eden bir Başbakanlık Tezkeresinin okutulmasından sonra hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Hitap, gündemin Öncelikle Görüşülmesi Kararlaştırılan İşler kısmında, bir kanun tasarısının görüşmeleri sırasındadır. Hitap sonrasında tasarının görüşmeleri kaldığı yerden devam etmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yalnızca hitap edilmiştir.
SSCB Komünist Partisi Genel Sekreteri Nikolay Podgorny	05/01/1965	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları sırasında hitap edilmiştir. Sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	TBMM'nin Birleşik Toplantısında hitap edilmiştir.	Yalnızca hitap edilmiştir.
Federal Almanya Parlamentosu Başkanı Eugen Gerstenmaier	01/04/1964	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.[13]	Hitap, gündemin Öncelikle Görüşülmesi Kararlaştırılan İşler kısmında, bir kanun tasarısının görüşmeleri sırasındadır. Hitap sonrasında tasarının görüşmelerine kaldığı yerden devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Hitap üzerine görüşme açılmamıştır. Meclis Başkanı, oturumu yönetmediği halde, hitabın gerçekleşmesinden önce hatibi takdim etmek için kısaca konuşmuştur.
Endonezya Cumhurbaşkanı Ahmet Soekarno	24/04/1959	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Hitabın öncesinde bir kanun teklifi görüşülmektedir. Hitap sonrasında birleşim kapanmıştır.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok

13 Konuğun konuşmasından önce Niğde Milletvekili Mehmet Altınsoy tarafından verilen bir önerge ile Birleşime ara verilmesi istenmiştir. Verilen aranın ardından Genel Kurula hitap edilmiştir. Önerge metni şöyledir:

Millet Meclisi Başkanlığına

Federal Almanya'nın Sayın Parlâmento Başkanı C. H. P. Grup salonunda Türk Parlömanterlerine hitabetmek üzeredir. Bu mühim görüşmeyi Millet Meclisinin de takibetmesini teminen 30 dakika oturuma ara verilmesini teklif ederim.

Hatip	Hitabın Tarihi	Hitabın Uygun Görülmesi Kararının Zamanı	Hitabın Gündemdeki Yeri ve Hitap Sonrası Uygulama	Hitabın Meclisin Olağan Çalışma Günleri ile İlişkisi	Hitapla İlişkili İşlem veya Söz Alma
İran Mebusan Heyeti Reisi Serdar Fahir Hikmat	01/11/1958	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Hitap öncesinde Meclis Başkanlığı seçimi, sonrasında Meclis Başkanvekilleri seçilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Pakistan Parlamento Heyeti Reisi Nevvap Muzaffer Ali	07/06/1957	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra hitap edilmiş, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Hitap sonrasında, hitap üzerine Meclis Başkanı konuşmuştur. Sonrasında, hitaba ilişkin bir önerge kabul edilmiştir.[14]
Pakistan Cumhurbaşkanı İskender Mirza	16/07/1956	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Birleşim açıldıktan hemen sonra hitap edilmiştir, sonrasında gündemdeki işlerin görüşülmesine devam edilmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Yok
Irak Mebusan Meclisi Reisi Abdülvahap Mercan	15/04/1955	Hitapla aynı birleşimde, konuğun konuşmasından hemen önce hitabın uygun görülmesi kararı alınmıştır.	Hitap, bir kanun tasarısının görüşmeleri sırasındadır. Hitap sonrasında tasarının görüşmeleri kaldığı yerden devam etmiştir.	Genel Kurulun olağan çalışma gününde hitap edilmiştir.	Hitap üzerine görüşme açılmamıştır. Sonrasında, hitaba ilişkin bir önerge kabul edilmiştir.[15]

14 Önerge metni:

Yüksek Riyasete

Pakistan Parlâmetosunun Sayın Heyetinin aramızda bulunmasından duyduğumuz heyecan içinde Meclisimizin Pakistan Meclisine olan sevgi ve bağlılıklarımızla birlikte bütün Pakistan milletine huzur ve saadet temennilerimizin iblâğını rica ederiz.

15 Önerge metni:

Yüksek Reisliğe

Muhterem mümessillerini aramızda görmekten doğan sevinç içinde Türkiye ile aziz Irak arasındaki sarsılmaz dostluğu tesidederken kardeş Irak Parlâmentosuna T. B. M. M. nin selâm ve sevgilerinin iblâğını Yüksek Meclisin tasvibi ne arz ederim.

1. YASAMA DÖNEMİNDEN 17. YASAMA DÖNEMİNE KADAR GENEL KURULDA OKUNAN ORTAK BİLDİRİLER, DEKLARASYONLAR VE ORTAK AÇIKLAMA METİNLERİ[1] [2]

Bu çalışmada Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) 1. Yasama Dönemi ila 11. Yasama Dönemi arasındaki dönemleri ve Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosu dönemlerini kapsayan ortak bildiri, deklarasyon ve ortak açıklama metinleri incelenmiştir. Bu inceleme sırasında söz konusu metinler; TBMM tutanakları ile Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu dönemlerine ilişkin tutanaklar taranmak suretiyle tespit edilmiştir.[3]

Çalışma kapsamında; anılan metinlerin isimleri, imzacı milletvekilleri, seçim bölgeleri ve siyasi parti grupları gözetilerek edinilen bilgiler kronolojik şekilde sıralanarak tablo biçiminde okuyucuların bilgisine sunulmuştur.

Çalışma yapılırken, tek parti dönemlerinde bir yahut birkaç milletvekilinin bireysel olarak söz alarak gündeme getirilen metinlerine rastlanılmaktayken çok partili hayata geçilmesinden sonra ise gerek milletvekillerinin bireysel olarak ve gerekse siyasi parti gruplarının ortak açıklamalarda bulunduğu görülmüştür. Yine anılan metinlerin akıbeti bakımından, bazılarının oylamaya sunularak Resmî Gazete'de yayımlanarak karar olduğu ya da karar olmaksızın yalnızca oylamaya sunulduğu; yahut bazı örneklerde metinlerin oylamaya sunulmaksızın Genel Kurul gündemine geldiği görülmüştür.

1. Yasama Dönemi'ndeki ortak bildiri, deklarasyon veya ortak açıklama metinlerinde daha çok Millî Mücadele'ye ve bu mücadelenin Türk-İslam birliğinin sağlanması ile daha etkin hale geleceğine vurgu yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte bu dönemde genel olarak; Mustafa Kemal başta olmak üzere Millî Mücadele kahramanlarına ve orduya dair takdir, teşekkür, saygı, sevgi, güven ve bağlılığı ön plana çıkaran ortak açıklamalara rastlanılmaktadır. 2. Yasama Dönemi'nde ise çoğunlukla diğer ülkelerin liderlerine veya bu ülkelerdeki gelişmelere yönelik

---

1 Mustafa Burak YILDIZ - Yasama Uzman Yardımcısı (Dilekçe Komisyonu)

2 17. Yasama Döneminden 26. Yasama Dönemine kadar olan süreçteki Ortak Bildiri ve Ortak Açıklama metinleri için bkz. *Yasama Bülteni,* Sayı: 2, Ankara, 2018, s. 302-15. Bu süreci izleyen ve günümüze uzanan Ortak Bildiri ve Ortak Açıklama metinleri için Yasama Bülteni'nin söz konusu 2'nci sayısını izleyen sayılarına bkz.

3 Bu çalışma, Genel Kurul tutanakları incelenmek suretiyle hazırlanmış olup kaynak olarak yalnızca TBMM Tutanak Dergisinden faydalanılmıştır. TBMM 1. Yasama Dönemi'ne ve 2. Yasama Dönemi'ne ait Resmî Gazete tarafından yayımlanan herhangi bir karar bulunmadığı için anılan yasama dönemlerine ilişkin Resmî Gazete tarih ve numarasına yer verilememiştir.

ortak açıklamalara yer verilmiştir. Bundan sonra gelen 3. Yasama Dönemi ila 11. Yasama Dönemi arasındaki ortak bildiriler, deklarasyonlar ve ortak açıklama metinleri de genel olarak yukarıda bahsedilen ilk iki yasama dönemindekilerle aynı mahiyettedir.

11. Yasama Dönemi içinde gerçekleşen 27 Mayıs 1960 askerî darbesi sonrasında yapılan 1961 Anayasası ile Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu kurulmuştur. İki meclisli dönemde genellikle ülke içinde ve dışında gerçekleşen önemli gelişmeler hakkında ortak bildirilere, deklarasyonlara ve ortak açıklama metinlerine rastlanılmaktadır. Bu dönemlerde her iki meclisin ayrı ayrı ortak açıklamalarda bulunduğu görülmektedir. Cumhuriyet Senatosunun daha çok Türk Silahlı Kuvvetlerine karşı duyduğu saygı, sevgi ve güveni belirten ortak açıklamalara yer verdiği görülürken, Millet Meclisinin daha çok ülke içi ve dışında gerçekleşen önemli gelişmeler hakkında ortak açıklamalara yer verdiği tespit edilmiştir.

Ortak Bildiriler, Deklarasyonlar ve Ortak Açıklama Metinlerine ilişkin olarak TBMM tutanaklarından elde edilen sayısal bilgiler özetle şöyle bir görünüm sergilemektedir:

Yasama Dönemi	Ortak Bildiriler, Deklarasyonlar ve Ortak Açıklama Metinleri Sayısı
1. Dönem	42
2. Dönem	11
3. Dönem	6
4. Dönem	4
5. Dönem	10
6. Dönem	4
7. Dönem	7
8. Dönem	4
9. Dönem	6
10. Dönem	7
11. Dönem	5
Millet Meclisi 1. Dönem	5
Millet Meclisi 2. Dönem	2
Millet Meclisi 3. Dönem	4
Millet Meclisi 5. Dönem	1
Cumhuriyet Senatosu	15

1. YASAMA DÖNEMİ (23/04/1920 - 16/04/1923)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No
1	1	2	1/32	24.04.1920	Takrirler	Millî mücadeleye atıldığından dolayı Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşlarına Meclis namına teşekkür edilmesine dair takrir	Operatör Emin Bey (Bursa), Ferid Bey (Çorum), Rüşdü Bey (Kastamonu)	2
2	1	2	1/33	24.04.1920	Takrirler	Mustafa Kemal Paşa ile Heyeti Temsiliyeye vatanperane mücahedelerinden dolayı teşekkür edilmesine dair takrir	Mustafa Kemal Bey (Ertuğrul)	2
3	1	3	1/60	25.04.1920	Muhtelif Evrak	Büyük Millet Meclisinin memlekete beyannamesi	Hamdullah Subhi Bey	
4	1	3	1/43	25.04.1920	Takrirler	İzmir Cephesi müdafilerine Meclisin selâm ve teşekküratının iblâğına dair takrir	Hüseyin Mazlum Baba (Denizli)	4
5	1	6	1/123:124	28.04.1920	Muhtelif Evrak	Meclis namına Hakipayi Şahaneye çekilen telgraf	Hamdullah Subhi Bey (Antalya)	8
6	1	12	1/220:221	6.05.1920	Muhtelif Evrak	Büyük Millet Meclisince bir beyanname neşredilmesine dair mevrut telgraf	Kâzım Karabekir	12
7	1	13	1/246:248	9.05.1920	Beyannameler	Şer'iye Encümeni tarafından yazılan beyanname	Müfid Efendi (Kırşehir)	
8	1	13	1/248:249	9.05.1920	Beyannameler	Encümeni İlmiyenin yazmış olduğu beyanname	Hamdullah Subhi Bey (Antalya)	
9	1	14	1/267:268	11.05.1920	Takrirler	İtilaf Devletleri tarafından ika edilen mezalim hakkında beyannameler neşredilerek efkârı umumiyenin tenvir edilmesine dair takrirler	Necati Efendi (Lâzistan) ile Doktor Abidin Bey	
10	1	18	1/342	19.05.1920	Mazbatalar	Düveli İtilâfiye tarafından yapılan mezalimin protesto edilmesine dair takriri ve Adliye Encümeni mazbatası	Mehmed Şükrü (Karahisarı Sahib)	

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No
11	1	18	1/342:344	19.05.1920	Mazbatalar	Damat Ferid Paşa Kabinesinin Hıyaneti Vataniye Kanununa tevfikan gıyaben muhakemesinin icrasına ve Damat Ferid Paşanın vatandaşlık hukukundan tecridine dair takrirleri ve Adliye Encümeni mazbatası	Hamdi Namık Bey (İzmit) ve 10 arkadaşı	16
12	1	30	2/221:228	8.07.1920	Beyanat	Bursa fecayiinin her tarafa neşir ve ilanı takarrür etmesi hakkında	İsmet İnönü	25
13	1	48	3/213	14.08.1920	Takrirler	İstanbul Hükümetince sulh muahedesinin (Sevr) imzalanmasından dolayı İrşat Encümenince millete hitaben bir beyanname kaleme alınmasına dair takrir	Tunalı Hilmi Bey (Bolu)	
14	1	48	3/213:217	14.08.1920	Takrirler	İstanbul Hükümetince imza edilen sulh muahedesinin Büyük Millet Meclisince kabul olunamayacağına dair Türk milletine ve İslâm alemine bir beyanname neşredilmesine dair takrir	Hamdi Bey (Biga)	
15	1	108	6/199:202	4.12.1920	Beyanat	Şark cephesi kumandanı ile Heyeti Murahhasa erkânına teşekkür edilmesi hakkında	Hariciye vekâleti vekili Muhtar Bey	78
16	1	133	7/278:280	13.01.1921	Beyanat ve Nutuklar	Birinci İnönü harbi hakkında beyanat	Mustafa Kemal Atatürk	
17	2	1	9/7:8	1.03.1921	Nutuklar	Meclis namına İsmet Paşaya teşekkür hakkında	Mazhar Müfit Bey (Hakkâri)	103
18	2	1	9.Ara	1.03.1921	Takrirler	Ordu kumandanlarına ve Müdafaai Hukuk cemiyetlerine Meclisten bir teşekkürname yazılmasına dair takrir	Mazhar Müfit Bey (Hakkâri)	104
19	2	69	12/120:121	1.09.1921	Takrirler	Meclisin itimat ve selâmının orduya tebliğ edilmesine dair takrir	Sırrı Bey (İzmit)	169

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No
20	2	76	12/216:217	15.09.1921	Beyanname	Ordumuzun Sakarya vadisindeki zaferi münasebetiyle neşrettikleri beyanname	Büyük Millet Meclisi Reisi ve Başkumandan Mustafa Kemal Atatürk	171
21	2	76	12/217	15.09.1921	Takrirler	Sakarya zaferi münasebetiyle orduya bir teşekkürname yazılmasına veyahut bir heyet gönderilmesine dair takrir	Vehbi Bey (Karesi) ve 10 arkadaşı	
22	2	79	12/262	19.09.1921	Takrirler	Reis ve Başkumandan Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin Umumi Harekâtı Harbiye ve haricî ahval hakkındaki beyanatının aslı ile beraber Fransızca tercümesinin derhal bastırılarak bütün dünyaya neşir ve ilân ettirilmesine dair takrir	Vehbi Bey (Karesi)	172
23	2	114	14/286	21.11.1921	Takrirler	Dâvayı millîinin tahakkuku hususunda gayret sarf etmiş olan Madam Gulis'e Meclisçe beyanı teşekkür edilmesine dair takrir	Van Mebusu Haydar Bey ve 5 arkadaşı	
24	2	117	14/338:339	26.11.1921	Takrirler	İstanbul'da İtilâf Devletlerinin tesis etmiş oldukları askerî mahkemelerin protesto edilmesine dair takrir	Celâleddin Arif Bey (Erzurum)	195
25	2	143	16/16:17	12.01.1922	Takrirler	Müdafaai Milliye Vekâletinden istifa eden Refet Paşaya Meclisin teşekkürlerinin iblâğıyla beraber Meclis takdirnamesiyle taltif edilmesine dair takrir	Selâhaddin Bey (Mersin) ve 41 arkadaşı	211
26	2	148	16/96:97	21.01.1922	Takrirler	Türk dostu Claude Farrere'e teşekkürname yazılmasına ve Piyer Loti'nin Türkiye'nin Paris Mümessilliğince hatırının sorulmasına dair takrir	Celâl Nuri Bey (Gelibolu) ve 34 arkadaşı	214
27	2	154	16/214:215	4.02.1922	Takrirler	Atina Parlâmentosu Âzalığında bulunan bâzı eşhasın Trakya Türkleri namına vâki olan beyanatlarının protesto edilmesine dair takrir	Edirne Mebusu Şeref Bey ve 4 arkadaşı	226

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No
28	2	154	16/218	4.02.1922	Takrirler	Yunan mezaliminin protesto edilmesine dair takrir	Abdülgafur Efendi (Karesi), İbrahim Cevdet Bey (Karesi), Hasan Basri (Karesi)	
29	3	17	18/417	30.03.1922	Takrirler	İkinci İnönü muzafferiyetinin yıl dönümü münasebetiyle Meclisin orduya selâm ve muhabbetinin iblâğ edilmesine dair takrirler	Abdullah Azmi Efendi (Eskişehir) ve 2 arkadaşı ile Hüsrev Bey (Trabzon)	244
30	3	20	18/518:523	4.04.1922	Müzakere Edilen Maddeler	Mütareke teklifine karşı Hariciye Vekâletince ihzar edilen cevabi nota	TBMM Hariciye Vekili Yusuf Kemal Bey	246
31	3	46	20/131:140	3.06.1922	Takrirler	Yunan mezalimine karşı İtilâf devletleri nezdinde teşebbüsatta bulunulmasına dair birleştirilerek kabul edilen takrirler	Mazhar Müfid Bey (Hakkâri), Ziya Hurşid (Lâzistan), Mehmed Şükrü (Karahisarı Sahib), Reşad Bey (Saruhan) ve Tunalı Hilmi (Bolu)	
32	3	59	20/558:564	21.06.1922	Muhtelif Evrak	Yunan mezalimine dair milletlere çekilecek protesto notası	İkinci Reisvekili Musa Kâzım Efendi Hazretleri	258
33	3	92	22/369	28.08.1922	Takrirler	Harbin başlaması ve Afyon Karahisar'ın istirdadı dolayısıyla şanlı ordumuzun kumandan, ümera ve zâbitan ve efradına Meclisin selâmlariyle muvaffakiyet temennilerinin iblâğ edilmesine dair takrir	Mazhar Müfid Bey (Hakkâri)	275
34	3	98	22/552:553	7.09.1922	Takrirler	Düşman tarafından tahliye edilen yerlerin hini tahliyede protesto edilmesine dair takrir	Muhiddin Baha Bey (Bursa) ve 24 arkadaşı	
35	3	100	22/620	11.09.1922	Takrirler	İzmir ve Bursanın istirdadı dolayısıyla Başkumandana Milletin ebedî şükran ve imtinanının iblâğ edilmesine dair takrir	Refik Şevket Bey (Saruhan) ve 2 arkadaşı	

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No
36	3	129	24/256	30.10.1922	Takrirler	Şark Cephesi Kumandanı Kâzım Karabekir ve Garp Cephesi Kumandanı İsmet ve Erkânı Harbiyei Umumiye Reisi Fevzi paşalara muvaffakiyetlerinden dolayı Meclisin teşekküratın bildirilmesine dair takrir	Mazhar Müfid Bey (Hakkâri)	303
37	3	129	24/292:293	30.10.1922	Takrirler	Osmanlı İmparatorluğunun münkariz olduğuna ve yeni Türkiye Hükümetinin onun varisi bulunduğuna Makamı Hilafetin esaretten kurtulacağına dair takrir	Dr. Rıza Nur (Sinop) ve 78 arkadaşı	308
38	3	136	24/464:466	11.11.1922	Beyanname	İstanbul'daki eytam ve eramil ve mütekaitlerle memurlar hakkında Hükümetin beyannamesi	İcra Vekilleri Heyeti Reisi Hüseyin Rauf	312
39	3	146	25/93:94	27.11.1922	Beyanname	Alemi İslâma neşir buyurdukları beyanname	Halife Abdülmecid Hazretleri	
40	3	184	27/73	31.01.1923	Takrirler	Lozan Konferansında menafi ve hukuku milliyenin muhafazasında gösterdiği kudret, cesaret ve kiyasetinden dolayı Heyeti Murahhasa Reisi İsmet Paşaya Meclisin itimat ve teşekküratının iblâğ olunmasına dair müşterek takrirler	Nusrat Efendi (Erzurum) ile Hasib Bey (Maraş)	
41	4	1	2/18:19	1.03.1923	Takrirler	Meclisin itimat ve selâmının orduya tebliğ edilmesine dair takrir	Nebizade Hamdi Bey (Trabzon) ve 2 arkadaşı	358

2. YASAMA DÖNEMİ (11/08/1923 - 26/06/1927)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No
42	1	3	1/43	13.08.1923	Takrirler	Kahraman Ordumuza Büyük Millet Meclisinin şükran ve ihtiramatının isal edilmesi hakkındaki takrir	Hacı İlyas Sami Efendi (Muş) ve 10 arkadaşı	2
43	1	3	1/42	13.08.1923	Takrirler	Birinci Büyük Millet Meclisinin mesaii mücahedanesinin takdiri hakkında takrir	Recep Bey (Kütahya) ve 3 arkadaşı	
44	1	9	1/284	23.08.1923	Takrirler	Lozan Konferansında vazifelerini dirayet ve kiyasetle ifa eden Heyeti Murahhasamıza ve müşavir ve mütehassıslara Meclis namına beyanı teşekkür olunması hakkında takrir	Mazhar Müfid Bey (Denizli), Yusuf Bey (Denizli), Hayda Rüşdü Bey (Denizli), Fikret Bey (Ertuğrul)	9
45	1	16	1/3	9.09.1923	Takrirler	Japonya'nın uğradığı zelzele dolayısıyla beyanı taziyet edilmesine dair temenni takrir	Tunalı Hilmi Bey (Zonguldak)	
46	1	43	3/99	29.10.1923	Karar	Reisicumhur intihabını müteakip yüz bir pare top atılmasına dair karar ve Cumhuriyetinin ilânı şerefine top endaht edilerek Cumhuriyetin tebciline dair takrir	Eyüb Sabri Bey (Konya), Ali Rıza Bey (İstanbul) ve Cevad Abbas Bey (Bolu)	31
47	1	89	5/328:329	24.01.1924	Takrirler	Rusya Şûralar Hükümeti Başkomiseri Lenin Cenaplarının vefatı dolayısıyla Rusya Hükümetine beyanı taziyet edilmesi hakkında takrir	Celâl Nuri Bey (Gelibolu) ve Hakkı Bey (Van)	
48	2	68	15/109	3.03.1925	Takrirler	Alman Reisicumhurunun vefatı dolayısıyla Alman Meclisine beyanı taziyet edilmesine dair takrir	Tunalı Hilmi Bey (Zonguldak)	
49	4	102	25/261	18.05.1926	Takrirler	Berri ve bahri ordulara Meclisin selamlarının iblağına dair takrir	Mazhar Müfit Bey (Denizli) ve 4 arkadaşı	249
50	4	118	26/316	10.06.1926	Takrirler	Reisicumhur Hazretlerine Meclisin hürmet ve muhabbetlerinin arzına dair takrir	Süleyman Sırrı Bey (Bozok)	

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No
51	5	2	27/17:18	3.11.1926	Takrirler	Reisicumhur Gazi Paşa Hazretlerine karşı tertip edilen suikastın akim kalması dolayısıyla Meclisi Âlinin hissettiği meserretleri müşarünileyhe arz etmek üzere bir heyet intihabı hakkında takrir	Refik Bey (Konya)	266
52	5	2	27/18:19	3.11.1926	Takrirler	Reisicumhur Gazi Paşa Hazretlerine karşı ikama tasâddi olunan leim suikast ile Vilâyatı Şarkiye'de zuhur eden irtica vak'ası esbap ve sevaikini kemalile tetkik ve Cumhuriyetin muhafazası hususunda pek yüksek bir dirayet ve faaliyet gösteren İstiklâl Mahkemeleri erkânına meclisi Âlice beyanı takdirat edilmesi hakkında	Refet Bey (Bursa)	

3. YASAMA DÖNEMİ (01/11/1927 - 26/03/1931)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/ Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
53	1	56	3/93	2.04.1928	Takrirler	İzmir'de vukubulan hareketi arz münasebetiyle, İzmirlilere Meclisi Âlice beyanı teessürat edilmesi hakkında takrir	Ragıp Bey (Kütahya)		
54	1	63	3/175	21.04.1928	Takrirler	Bulgaristan'da vuku bulan hareketi arz dolayısıyla Meclisi Âlice Bulgar Meclisi Mebusanına beyanı teessür edilmesi hakkında takrir	Emin Fikri Bey (Aydın)		

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/ Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
55	2	20	6/117	31.12.1928	Takrirler	Maliye Vekili Şükrü Saraçoğlu Beye Anadolu Demiryolu, Mersin-Tarsus-Adana yolları ile Haydarpaşa liman tesisatının memleketin menafiine en muvafık şekilde mubayaası hususunda mesaisinin takdir buyurularak kendilerine teşekkür edilmesi hakkında takrir	Saffet Bey (Erzincan)	470	09.01.1929/1088
56	3	35	17/10	13.03.1930	Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye Maruzatı	Fransa'da vukua gelen feyezandan dolayı Meclisi Âlice Fransız Parlamentosuna beyanı teessür edilmesi hakkında takrir	İbrahim Süreyya Bey (Kocaeli) ve 2 arkadaşı		
57	3	80	20/273	17.06.1930	Takrirler	Meclisi Alinin Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal Hazretlerine arzı veda ve tazimatı hakkında takrir	Süleyman Sırrı Bey (Yozgat)	581	05.07.1931/1537
58	3	81	21/5:6	22.09.1930	Takrirler	"Şark hâdiselerini tenkil eden ordu ve yerli halka Meclisçe beyanı takdirat ve teşekkürat edilmesi hakkında takrir" "Tenkil harekâtını kat'î bir muvaffakiyetle neticelendiren kahraman kıt'atımıza ve zabıtan ve kumanda heyetine takdir ve şükran hislerinin iblağı hakkında takrir" "Şark şakavetini ortadan kaldıran kumanda heyetleriyle zabitan ve efrada teşekkür edilmesine dair takrir"	Ali Bey (Afyon) ve 20 arkadaşı, Nebizade Hamdi Bey (Trabzon), Mazhar Müfit Bey (Denizli) ve 3 arkadaşı	582	24.09.1930/1604

4. YASAMA DÖNEMİ (04/05/1931 - 23/12/1934)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
59	3	61	15/400	28.05.1933	Kararlar	Hükümete ve Adliye vekili Saraçoğlu Şükrü Beyefendiye Büyük Millet Meclis'inin takdirlerinin sunulmasına dair takrir	Refik Bey (Konya) ve Mahmut Esat (İzmir)	764	31.05.1933/2415
60	4	62	22/526	3.05.1934	Takrirler	Başvekil İsmet Paşa Hazretleriyle Nafıa vekili Ali ve Adliye vekili Saracoğlu Şükrü Beyefendilere teşekkür edilmesine dair takrir	Memet Cavit (Balıkesir), Vasfi Memet (Balıkesir), Pertev Etçi (Balıkesir) ve İbrahim Yürük Bey (Balıkesir)	811	3.06.1934/2717
61	4	70	23/222	18.06.1934	Takrirler	İran Şahinşahı Ala Hazreti Hümayunun Türkiye'yi teşrifleri münasebetile Türkiye Büyük Millet Meclisinin İran Şûrayı Millisine ve İran Milletine kalbî muhabbetlerinin ulaştırılması halkında takrir	Cemil Bey (Tekirdağ) ve 7 arkadaşı	822	23.06.1934/2734
62	4	77	23/415:416	4.07.1934	Takrirler	Ordumuza Büyük Millet Meclisinin takdir ve teşekkürlerinin iblâğına dair takrir	Cemil Bey (Tekirdağ) ve 3 arkadaşı	828	7.07.1934/2745
63	4	79	24/4	24.10.1934	Takrirler	Yugoslavya Kıralı Birinci Aleksandr Hazretlerile Fransa Hariciye Nazırı M. Bartu'nun ölümlerinden dolayı Meclisin taziyetlerinin yukarıda adı geçen iki millete bildirilmesine dair takrir	Cemil Bey (Tekirdağ) ve 5 arkadaşı	835	27.10.1934/2839

5. YASAMA DÖNEMİ (01/03/1935 - 27/01/1939)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
64	2	69	11/289:290	27.05.1936	Takrirler	Cümhuriyet ordusuna Kamutayın inan ve selamlarının bildirilmesi hakkında takrir	Rasih Kaplan (Antalya) ve 15 arkadaşı	945	29.05.1936/3316
65	3	30	15/160:173	29.01.1937	Takrirler	Atatürk'e ve İsmet İnönü Hükümetine Hatay işinde elde edilen muvaffakıyetten dolayı Kamutayca teşekkür edilmesi hakkında takrir	Mahmut Esad Bozkurt (İzmir) ve 2 arkadaşı	971	2.02.1937/3523
66	3	30	15/173	29.01.1937	Takrirler	Büyük Millet Meclisinden kahraman orduya selâm gönderilmesine dair takrir	Durak Sakarya (Gümüşhane)	972	2.02.1937/3523
67	3	53	17/161	30.04.1937	Takrirler	TBMM'nin Yugoslavya Mebusan Meclisine teşekkür ve muhabbet duygularının bildirilmesi hakkında takrir	Hasan Saka (Trabzon) ve Dr. Cemal Tunca (Antalya)	990	6.05.1937/3597
68	3	68	18/408	29.05.1937	Takrirler	Büyük Millet Meclisinin kahraman orduya selam ve takdirlerinin sunulmasına dair takrir	Muhiddin Dinçsoy (Şanlıurfa) ve 2 arkadaşı	994	2.06.1937/3620
69	3	72	19/105	7.06.1937	Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye Maruzatı	TBMM'nin İran meclisine selâm ve muhabbetlerinin bildirilmesine dair takrir	General Kâzım Sevüktekin (Diyarbakır) ve 3 arkadaşı		
70	3	75	19/275	12.06.1937	Takrirler	Atatürk'ün çiftliklerini Devlete ihda buyurmaları münasebetile Kamutayın samimi hislerinin ve teşekkürlerinin sunulmasına dair takrir	Cemal Tunca (Antalya) ve 15 arkadaşı	1012	18.06.1937/3634

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
71	4	67	25/214	26.05.1938	Takrirler	Meclisin selâm ve sevgisinin Cumhuriyet ordusuna iblâğına dair takrir	General Kâzım Sevüktekin (Diyarbakır) ve 2 arkadaşı ile Rasih Kaplan (Antalya) ve 1 arkadaşı	1051	28.05.1938/3919
72	4	83	26/510	29.06.1938	Takrirler	Atatürk'e Büyük Millet Meclisinin saygı ve bağlılığının arzına dair takrir	Sırrı İçöz (Yozgat)	1062	2.07.1938/3949
73	5	1	27/8	1.11.1938	Takrirler	Atatürk'e Büyük Millet Meclisi'nin saygı ve bağlılığının arzına dair takrir	Hasan Saka (Trabzon) ve Dr. Cemal Tunca (Antalya)	1063	2.11.1938/4052

6. YASAMA DÖNEMİ (03/04/1939 - 15/01/1943)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
74	1	20	2/374:375	29.05.1939	Takrirler	Büyük Millet Meclisinin orduya selâm ve saygılarının iblâğına dair takrir	General Kazım Sevüktekin (Diyarbakır) ve Şükrü Koçak (Erzurum)	1098	31.05.1939/4220
75	2	57	11/342	28.05.1940	Takrirler	Kahraman ordumuza selâm ve muhabbetlerinin iblâğına dair takrir	General Kazım Sevüktekin (Diyarbakır) ve 1 arkadaşı	1180	31.05.1940/4523

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
76	3	59	18/275	29.05.1941	Takrirler	Büyük Millet Meclisinin orduya itimadının, selâm ve muhabbetinin iblâğı hakkında takrir	General Kâzım Sevüktekin (Diyarbakır) ve Amiral Fahri Engin (Samsun) ile Ali Rıza Erem (Çoruh) ve 12 arkadaşı	1243	31.05.1941/4822
77	4	64	25/367:368	27.05.1942	Takrirler	Türkiye Büyük Millet Meclisinin güveninin ve selâm ve sevgisinin orduya ulaştırılması hakkındaki takrir	General Kazım Sevüktekin (Diyarbakır) ve 2 arkadaşı ile Dr. Muhtar Berker (İçel) ve 2 arkadaşı	1291	31.05.1942/5119

7. YASAMA DÖNEMİ (08/03/1943 - 14/06/1946)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
78	2	Olağanüstü Toplantı	13/10:11	2.08.1944	Takrirler	Almanya ile siyasi ve iktisadi münasebetlerimizin kesilmesine dair	Hasan Saka (Trabzon) ve 3 arkadaşı	1430	3.08.1944/5773
79	2	Olağanüstü Toplantı	13/11	2.08.1944	Takrirler	Müttefikimiz İngiltere Parlâmentosuna selâm ve muhabbet telgrafı çekilmesine dair	Emin Sazak (Eskişehir) ve Mazhar Müfit Kansu (Çoruh)	1431	3.08.1944/5773
80	3	53	17/46:47	11.05.1945	Önergeler	Avrupa harbinin sona ermesi vesilesiyle izhar edilen dilekler hakkında	Abdullah Alptoğan (Bolu) ve 118 arkadaşı	1464	14.05.1945/6005

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
81	3	53	17/47	11.05.1945	Önergeler	Siyasetimizin isabetli görüşle idare edilmesinden dolayı Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye Büyük Millet Meclisinin minnet ve şükranlarının sunulmasına dair	Abdullah Alptoğan (Bolu) ve 119 arkadaşı	1465	14.05.1945/6005
82	3	59	17/282:283	22.05.1945	Önergeler	Büyük Millet Meclisinin Orduya şükran ve selâmlarının tebliğine dair	Hüsamettin Tuğaç (Ağrı) ve General Kâzım Sevüktekin (Diyarbakır)	1466	24.05.1945/6013
83	3	90	19/176:177	5.08.1945	Önergeler	Japonların da teslim olmaları üzerine harbin sona ermesinden dolayı, harpte ölenlere karşı takdir duygularının ve geride kalan ailelerinin elemlerinin paylaşıldığının, Çin, Birleşik Krallık, Birleşik Amerika ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Millî Meclislerine iblağına dair	Ali Rana Tarhan (İstanbul) ve 3 arkadaşı	1478	17.08.1945/6086
84	4	15	20/242	20.12.1945	Önergeler	Büyük Millet Meclisinin Orduya şükran ve selâmlarının tebliğine dair	Şükrü Sökmensüer (Erzincan) ile Dr. Aziz Uras (Mardin) ve arkadaşları	1481	22.12.1945/6187

8. YASAMA DÖNEMİ (05/08/1946 - 24/03/1950)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
85	2	19	3/314	19.12.1946	Önergeler	Meclisin selam ve saygılarının Orduya iblağına dair	General Ali Fuat Cebesoy (Konya) ve 2 arkadaşı ile Ali Rıza İncealemdaroğlu (Zonguldak)	1513	21.12.1946/6486
86	3	25	8/488	28.12.1947	Önergeler	Ordumuza Büyük Millet Meclisinin candan selam ve güveninin bildirilmesine dair	General Eyüp Durukan (Hatay) ve 2 arkadaşı ile General Vehbi Kocagüney (Erzurum) ve 3 arkadaşı	1572	30.12.1948/6793
87	4	51	16/539:540	24.02.1949	Önergeler	"Cumhuriyet Ordumuza Türkiye Büyük Millet Meclisinin selam ve güveninin bildirilmesi hakkında" "Harb kuvvetlerimize Türkiye Büyük Millet Meclisinin selam ve iyi dileklerinin bildirilmesine dair" "Büyük Millet Meclisinin güven ve inancın Kahraman Ordumuza iblağına dair"	Korgeneral Abdullah Alptoğan (Kastamonu) ve 2 arkadaşı, Orgeneral Asım Gündüz (Kütahya) ve 2 arkadaşı ile Ali Rıza Erem (Çoruh) ve 5 arkadaşı	1639	26.02.1949/7142
88	5	47	24/648	15.02.1950	Önergeler	Büyük Millet Meclisinin orduya takdir, güven ve sevgilerinin bildirilmesine dair	Korgeneral Abdullah Alptoğan (Kastamonu) ve 2 arkadaşı ile Dr. Muzaffer Canbolat (Gaziantep) ve 2 arkadaşı	1688	18.02.1950/7436

9. YASAMA DÖNEMİ (22/05/1950 - 12/03/1954)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
89	2	11	2/214:215	27.11.1950	Önergeler	Kore'de savaşan kahraman subay ve erlerimize Büyük Millet Meclisinin, selâm ve sevgilerinin bildirilmesine dair	Saffet Gürol (Konya) ve 9 arkadaşı ile Emrullah Nutku (Erzurum) ve 6 arkadaşı	1701	30.11.1950/7670
90	2	14	3/28:29	4.12.1950	Önergeler	Birleşmiş Milletler orduları saflarında Kore'de savaşan kahramanlarımıza Türkiye Büyük Millet Meclisinin yürekten minnet ve şükran duygularının bir kere daha duyurulmasına dair	Osman Şevki Çiçekdağ (Ankara) ve 45 arkadaşı	1703	7.12.1950/7676
91	2	49	5/579:580	23.02.1951	Önergeler	Ordumuza TBMM'nin güven ve sevgilerinin iblâğına dair	Abidin Potuoğlu (Eskişehir) ve 2 arkadaşı, Adnan Tüfekçioğlu (Giresun) ve 3 arkadaşı, Şevki Hasırcı (Aydın) ve 1 arkadaşı, Mahmut Güçbilmez (Bolu) ve 12 arkadaşı, İzzet Akçal (Rize) ve 3 arkadaşı	1712	27.02.1951/7745
92	4	50	20/776	22.02.1953	Önergeler	Orduya Büyük Millet Meclisinin sevgi ve selâmlarının iblâğına dair	Burhanettin Onat (Antalya)	1829	25.02.1953/8344
93	5	48	28/742	23.02.1954	Takrirler	Ordumuza Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdir ve itimatlarıyla selâm ve muhabbetlerinin bildirilmesine dair	Pertev Arat (İzmir) ve 2 arkadaşı, Rıfat Özdeş (Kırşehir) ve 1 arkadaşı	1837	1.03.1954/8646
94	5	48	28/742	23.02.1954	Takrirler	Kore'de şehit olan kahramanlarımızın ailelerine TBMM'nin sevgi ve selâmlarının bildirilmesine dair	Ali Rıza İncealemdaroğlu (Zonguldak)	1838	1.03.1954/8646

10. YASAMA DÖNEMİ (14/05/1954 - 11/09/1957)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
95	2	46	5/539	22.02.1955	Takrirler	Millî Müdafaa Bütçesinin kabulü münasebetiyle Büyük Millet Meclisinin orduya selâmının iblağına dair	Hulusi Köymen (Bursa) ve 2 arkadaşı ile Nuri Ocakcıoğlu (Malatya) ve 2 arkadaşı	1937	25.02.1955/8940
96	2	50	5/822	26.02.1955	Takrirler	Türkiye ile Irak arasında imzalanan Karşılıklı İş Birliği Antlaşmasının tasdiki münasebetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Irak Milleti hakkında izhar buyurduğu samimî hissiyatın, selâm ve sevgilerinin kardeş Irak Parlâmentosuna iblâğı hakkında	Burhanettin Onat (Antalya)		
97	2	50	5/822	26.02.1955	Takrirler	Türkiye ile Irak arasında imzalanan Karşılıklı İş Birliği Antlaşmasının tasdiki münasebetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Irak Milleti hakkında izhar buyurduğu samimî hissiyatın, selâm ve sevgilerinin kardeş Irak Parlâmentosuna iblâğı hakkında	Enver Karan (Antalya)		
98	2	50	5/822	26.02.1955	Takrirler	Türkiye ile Irak arasında imzalanan karşılıklı İş Birliği Antlaşmasının tasdiki münasebetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Irak Milleti hakkında izhar buyurduğu samimî hissiyatın, selâm ve sevgilerinin kardeş Irak Parlâmentosuna iblâğı hakkındaki takrirler	Refet Aksoy (Ordu)		
99	2	64	6/347	15.04.1955	Takrirler	Türkiye Büyük Millet Meclisinin Irak Parlâmentosuna sevgi ve selâmlarının iblâğına dair	Burhanettin Onat (Antalya)		

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
100	3	3	8/67	18.11.1955	Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye Maruzatı	Kardeş ve müttefik İran'ın Başvekili Hüseyin Alâ'ya tevcih edilen menfur suikast teşebbüsünden dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisinin duyduğu teessür ve âcil şifa temennisinin ve İran milleti hakkındaki saadet dileklerinin İran Şûrayı Millîsine iblağına dair	Yunus Muammer Alakant (Manisa)		
101	3	43	10/680:681	24.02.1956	Takrirler	Şanlı ordumuza Türkiye Büyük Millet Meclisinin selâm ve sevgilerinin bildirilmesine dair	Hüsnü Göktuğ (Elazığ), Arslan Bora (Tunceli) ve 2 arkadaşı, Numan Kurban (Yozgat) ve 2 arkadaşı	1959	29.02.1956/9246
102	3	76	12/299:303	13.06.1956	Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye Maruzatı	Yunan Parlâmentosunun kararı veçhile Kıbrıs Türkleri aleyhinde Yunan Parlâmento Reisinin dünya parlâmentolarına gönderdiği mesnetsiz telgraflar hakkında Hükümetin Büyük Millet Meclisini tenvir etmesine ve mukabele olarak Siyaset tarafından birer telgrafla hakiki durumun dünya parlâmentolarına bildirilmesi hususunun karara bağlanmasına dair	Baha Akşit (Denizli)	1968	19.06.1956/9336
103	4	46	17/763:764	25.02.1957	Takrirler	Millî Müdafaa Vekâleti bütçesinin kabulü münasebetiyle Şanlı ve Kahraman Ordumuza Millet Meclisi'nin selâm ve sevgilerinin iblâğı için karar alınmasına dair	Osman Kavrakoğlu (Rize) ve 1 arkadaşı, Ömer Lütfi Erzurumluoğlu (Yozgat) ve 1 arkadaşı, Nuri Ocakcıoğlu (Malatya) ve 1 arkadaşı, Şevki Yazman (Elazığ) ve 1 arkadaşı, Arslan Bora (Tunceli)	2066	27.02.1957/9546

11. YASAMA DÖNEMİ (01/11/1957 - 25/05/1960)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
104	1	15	1/155	16.12.1957	Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye Maruzatı	İran'da vuku bulan zelzele dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin İran Ayan ve Mebusan meclislerine teessürlerinin iblâğı hakkında	İhsan Gülez (Bolu)		
105	1	45	2/548:549	24.02.1958	Takrirler	Yurdumuzun ve istiklâlimizin koruyucusu Şanlı ve Kahraman Ordumuza Türkiye Büyük Millet Meclisinin güven, selâm ve muhabbetlerinin iblâğına dair	Haluk Şaman (Bursa) ve 2 arkadaşı, Yakup Karabulut (İçel) ve 2 arkadaşı, Hamza Osman Erkan (Sakarya) ve 3 arkadaşı, Numan Kurban (Yozgat), Yümnü Üresin (Bilecik) ve 3 arkadaşı, Şahap Kitapçı (Tokat), Celal Dora (Elazığ)	2099	27.02.1958/9845
106	1	81	4/494:497	16.06.1958	Takrirler	Kıbrıs Adası'nın sulh ve sükûn ve refahını temin ve bu meselenin vahimleştirdiği beynelmilel münasebetlere gerekli dostluk ve anlayış havasını iade etmek için nihai bir hal şekli olarak ancak taksimi kabul ve tatbik mevkiine koymanın zaruri bulunduğunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi tarafından dünya parlâmentolarına duyurulmasına dair	Haluk Şaman (Bursa) ve 2 arkadaşı	2106	25.06.1958/9941

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
107	2	44	7/734	24.02.1959	Takrirler	Yurdumuzun ve istiklâlimizin koruyucusu şanlı ve kahraman ordumuza Türkiye Büyük Millet Meclisinin güven, selâm ve muhabbetlerinin iblâğına dair	Mehmet Atıf Benderlioğlu (Yozgat) ve 2 arkadaşı, Nüvit Yetkin (Malatya) ve 3 arkadaşı, Tacettin Barış (Sakarya) ve 1 arkadaşı, Zeki Cemal Bakiçelebioğlu (Kastamonu) ve 1 arkadaşı, Nüzhet Ulusoy (Samsun) ve 2 arkadaşı, Yakup Karabulut (İçel) ve 1 arkadaşı, Celal Dora (Elazığ)	2119	26.02.1959/10145
108	3	46	12/420:421	24.02.1960	Takrirler	Yurdumuzun ve istiklâlimizin koruyucusu Şanlı ve Kahraman Ordumuza Türkiye Büyük Millet Meclisine güven, selâmı ve Muhabbetlerinin iblâğına dair	Baha Akşit (Denizli) ve 1 arkadaşı, Fethi Çelikbaş (Burdur), Necmeddin Önder (Nevşehir), Nüzhet Akın (Sakarya) ve 1 arkadaşı, Mehmet Diler (Kütahya) ve 1 arkadaşı, Recep Dengin (Ankara) ve 1 arkadaşı, Muzaffer Önal (Rize) ve 1 arkadaşı, Yakup Karabulut (İçel) ve 1 arkadaşı	2243	27.02.1960/10443

MİLLET MECLİSİ 1. YASAMA DÖNEMİ (26/10/1961 - 16/07/1965)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
109	1	109	6/189:190	5.07.1962	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Bağımsızlığa kavuşan kardeş Cezayir milletine, Türk Milletinin takdir hisleriyle tebriklerinin ulaştırılması hakkındaki önerge	İbrahim Etem Kılıçoğlu (Giresun)		
110	2	51	13/48:49	16.02.1963	Kararlar	Tarihî varlığımızın sembolü ve geleceğimizin teminatı olan kahraman Silahlı Kuvvetlerimize Yüce Meclisin engin güven ve sevgilerini teyit ettiğine dair	Nadir Yavuzkan (Burdur), Necip Mirkelâmoğlu (İzmir) ve 1 arkadaşı, Süreyya Koç (Balıkesir) ve 3 arkadaşı, Sadrettin Çanga (Bursa) ve 1 arkadaşı, Dr. İbrahim Öktem (CHP Grubu), Cihat Bilgehan (AP Grubu), Sadık Perinçek (YTP Grubu), Mustafa Kepir (CKMP Grubu), Zekâi Dorman (MP Grubu)	159	23.02.1963/11342
111	3	7	23/69:72	27.11.1963	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Birleşik Amerika Devletleri Başkanı John F. Kennedy'nin menfur bir cinayete kurban gitmesi dolayısı ile Türk Milletinin duyduğu acıyı belirten ve kederli ailesine, büyük ve dost Amerikan Milletine tâziyetlerini bildiren demeçler	Lebit Yurtoğlu (CHP Grubu), Cihat Bilgehan (AP Grubu), Cevat Odyakmaz (CKMP Grubu), Ali Dizman (YTP Grubu), Ömer Zekâi Dorman (MP Grubu), Kasım Gülek (Adana)		

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
112	4	45	35/175:176	26.01.1965	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	İngiltere eski Başvekillerinden Sir Winston Churchill'in ölümü dolayısıyla duyulan derin üzüntüleri belirten Başkanlığın açıklaması	Başkan Vekili Ferruh Bosbeyli (İstanbul)		
113	4	77	37/462	18.03.1965	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Çanakkale Zaferinin 50 nci yıl dönümü dolayısıyla, başta Mustafa Kemal olmak üzere o zafere katılmış olan bütün kumandanları ve şanlı Mehmetçiği tebcil edildiğini ve sevgili yurdumuz uğruna canlarını esirgememiş kutsal şehitlerin ruhlarını rahmetle anıldığını açıklayan demeç	Hilmi Aydınçer (Aydın)		

MİLLET MECLİSİ 2. YASAMA DÖNEMİ (22/10/1965 - 13/06/1969)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
114	1	11	1/335	17.11.1965	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	16 Kasım akşamı vuku bulan uçak kazası sonunda şehit düşen subay ve astsubayların ailelerine ve Genelkurmay Başkanlığına milletvekillerinin derin üzüntülerinin duyurulması hususundaki önergenin yerine getirileceğine dair	Turgut Altunkaya (Artvin) ve Nazım Bayıllıoğlu (Adıyaman)		

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
115	1	18	1/444:445	2.12.1965	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	1.12.1965 Çarşamba günü saat 11'de Kozlu bölgesi Kireçli kuyusunda vuku bulan grizu kazasında ölen işçilerin ailelerine ve mensubu oldukları Zonguldak Maden İşçileri Sendikası ile Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonuna Millet Meclisinin başsağlığı dileğinde bulunmasına dair	Hasan Türkay (Ankara)		

MİLLET MECLİSİ 3. YASAMA DÖNEMİ (22/10/1969 - 25/07/1973)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
116	2	6	9/12	11.11.1970	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Fransa eski Devlet Başkanı Cherles De Gaule'ün ölümü dolayısıyla Fransa Milli Meclisi'ne Millet Meclisinin üzüntülerinin ve başsağlığı dileklerinin iletilmesine dair önerge	AP Grup Başkanvekilleri İbrahim Aytaç (Balıkesir), Orhan Dengiz (Uşak)		
117	2	8	9/46	16.11.1970	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Pakistan'ın uğradığı feci tabii afet dolayısıyla Millet Meclisinin üzüntülerinin duyurulmasına dair önerge	Ali Rıza Uzuner (Trabzon)		

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
118	3	64	23/419:420	31.03.1972	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Üç yabancı teknisyenin hunharca katlinden duyulan derin üzüntünün ailelerine, İngiliz ve Kanada milletlerine iletilmesine, ayrıca vatan hainlerinin yakalanmalarında cansiperane faaliyetleri dolayısıyla güvenlik kuvvetlerine Türk Milletinin sevgi ve takdirlerinin iblâğına karar alınmasına dair önergeler	Özer Ölçmen (Konya) ile Fahri Uğrasızoğlu (Uşak)		
119	3	70	23/677	12.04.1972	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Dost ve kardeş İran Milletinin uğradığı deprem felaketi dolayısıyla, Yüce Meclisin derin üzüntü ve başsağlığı dileklerinin İran Milli Meclisi Başkanlığına iletilmesine dair önerge	Şinasi Özdenoğlu (Ankara)		

MİLLET MECLİSİ 5. YASAMA DÖNEMİ (13/06/1977 - 11/09/1980)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
120	1	122	5/48:49	22.03.1978	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları (Çeşitli İşler)	Türkiye Büyük Millet Meclisi binalarının iç ve dış emniyeti yönünden alınan önlemlere dair	Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanları		

CUMHURİYET SENATOSU (26/10/1961 - 19/08/1980)

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
121	1	45	3/210:211	27.03.1962	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Kıbrıs'ın bazı şehirlerindeki mabet ve türbelerin bomba ile tahrib olunması olayını, Cumhuriyet Senatosunun duygularına tercüman olarak, tel'in ettiklerine dair partiler Grup Başkan ve Başkan vekilleri ile Tabiî ve Cumhurbaşkanlığınca seçilen üyeler adına verilen önerge	Adalet Partisi, CHP, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, C.Senatosu Yeni Türkiye Partisi, Tabiî üyeler adına Fahri Özdilek, Cumhurbaşkanı seçilen üyeler adına Kâzım Orbay		
122	1	79	4/490	4.09.1962	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Irak askerî uçaklarının hududumuzu aşarak şehit ettikleri iki erin ailelerine Cumhuriyet Senatosunun teessür ve taziyetlerinin bildirilmesi hakkında önerge	Senatör Fikret Turhangil (Aydın)		
123	1	79	4/490	4.09.1962	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	İran'ın uğradığı yer sarsıntısı felâketi dolayısıyla Cumhuriyet Senatosunun üzüntü ve taziyetlerinin İran Hükümetine bildirilmesine dair önerge	Senatör Nihat Pasinli (Erzurum) ve 7 arkadaşı		
124	1	80	4/512:513	6.09.1962	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Yersarsıntısı felâketine maruz kalan Iğdırlılara geçmiş olsun temennisiyle ölenlerin ailelerine taziyede ve yaralılara da acil şifalar dileğinde bulunulmasına dair önerge	Turgut Göle (Kars) ve 3 arkadaşı		

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
125	2	102	14/82	29.08.1963	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Cumhuriyetimizin temeli olan 30 Ağustos 1922 Zaferinin yıl dönümü münasebetiyle Cumhuriyet Senatosunun tebriklerinin kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerine sunulması hakkında önerge	CHP, Adalet Partisi, Yeni Türkiye Partisi, Tabiî Senatör Fahri Özdilek, Türkiye İşçi Partisi, Millet Partisi, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, Cumhurbaşkanınca seçilen üyeler adına imzalı Sadi Kocaş ile şahısları adına Osman Cevdet Erkut (Kütahya) ve Akif Eyidoğan (Zonguldak)		
126	2	121	15/299	15.10.1963	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Kuzey'deki Vaiont Barajı faciası münasebetiyle, dost ve müttefikimiz İtalyan Milletinin acılarını Türk Milletinin paylaştığının bildirilmesine dair önerge	Fethi Tevetoğlu (Samsun)		
127	3	37	18/347	4.02.1964	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin kabulü münasebetiyle, kendisine teveccüh eden mukaddes vazifeleri şan ve şerefle ifa etmiş ve gerektiğinde yine de yapacak olan Kahraman Ordumuza Cumhuriyet Senatosunun saygı, sevgi ve güven duygularının Başkanlıkça duyurulmasına dair önerge	Yeni Türkiye Partisi, Millî Birlik Grubu, CHP, Adalet Partisi, Türkiye İşçi Partisi, Tabiî Senatör Refet Aksoyoğlu, Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Grubu, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, Millet Partisi, Bağımsızlar adına Akif Eyidoğan, Tabiî üye Osman Köksal	20	03.03.1962/11050

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
128	3	56	19/620:621	31.03.1964	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Alaska'daki yer sarsıntısının sebep olduğu can kaybı dolayısıyla Cumhuriyet Senatosunun teessürlerinin Amerika Birleşik Devletleri Senatosuna iblâğına dair önerge	Celal Ertuğ (Elazığ)		
129	4	78	27/213	7.05.1965	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Türk Silahlı Kuvvetlerine Cumhuriyet Senatosunun sarsılmaz güven ve sevgilerinin iletilmesine dair önerge	CHP Grubu adına Mehmet Hazer (Kars), Adalet Partisi Grubu adına O.Saim Sarıgöllü (Aydın)	27	27.02.1962/11046
130	6	35	39/7:8	16.02.1967	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Fethiye açıklarında devriye görevi yaparken şehit olan denizcilerimiz için Cumhuriyet Senatosunun başsağlığı dileklerinin Türk Silahlı Kuvvetlerine bildirilmesine dair önerge	Tabiî üye Muzaffer Yurdakuler ve 2 arkadaşı		
131	8	28	50/551	31.01.1969	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Büyük Türk Milletinin ve aziz vatanımızın sarsılmaz gücü ve teminatı olan Kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerine Cumhuriyet Senatosunun güven ve takdirlerinin teyiden ulaştırılmasına dair önergeler	CHP, Adalet Partisi, Güven Partisi, Milli Birlik Grubu, Kontenjan Grubu Cumhurbaşkanınca seçilen üye Cemal Madanoğlu, Tabiî üye Fahri Özdilek	65	13.07.1962/11153
132	10	5	62/50:51	10.11.1970	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Fransa eski Cumhurbaşkanı General De Gaulle'ün vefatından duyulan teessürün Fransa Senatosuna bildirilmesini isteyen önerge	CHP, Adalet Partisi, Güven Partisi, Cumhurbaşkanınca seçilen üye Kontenjan Grubu, Milli Birlik Grubu		

Sıra No	Yasama Yılı	Birleşim	Cilt/Sayfa	Tarih	Ana Başlık	Konusu	Konuşmacı/ Önerge Sahibi	Karar No	Resmî Gazete Tarih/No
133	10	7	62/62	17.11.1970	Çeşitli İşler	Dost ve kardeş Pakistan Milletine uğradığı elim felâket dolayısıyla, Cumhuriyet Senatosunun teessürlerinin duyurulmasının karara bağlanmasını isteyen önerge	Adalet Partisi Grubu Başkanı Ahmet Nusret Tuna		
134	11	27	2/344:345	3.02.1972	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Millî Savunma Bakanlığı Bütçesi münasebetiyle Türk Silahlı Kuvvetlerine Cumhuriyet Senatosunun takdir ve güven hislerinin iletilmesine dair önerge	CHP, Adalet Partisi, Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Grubu, Milli Güven Partisi, Milli Birlik Grubu		
135	12	23	8/366:367	1.02.1973	Başkanlık Divanının Genel Kurula Sunuşları	Millî Savunma Bakanlığı 1973 yılı Bütçesinin kabulü münasebetiyle Türk Silâhlı Kuvvetlerine Cumhuriyet Senatosunun sevgi ve takdir hislerinin iletilmesine dair önerge	CHP, Adalet Partisi, Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Grubu, Milli Güven Partisi, Milli Birlik Grubu	115	02.11.1962/11246

YASAMA DÖNEMLERİ İTİBARIYLA TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN ÜYE TAMSAYISI VE DÖNEM İÇİ ÜYE SAYISINDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER[1]

1. YASAMA DÖNEMLERİ İTİBARIYLA TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN ÜYE TAMSAYISI

Bugüne kadar görev yapan Meclislerin üye tamsayısına ilişkin bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Yasama dönemlerinin başlangıç ve bitiş tarihleri her döneme ilişkin seçim tarihleri dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Tablo: Yasama Dönemlerine Göre Meclislerin Üye Tamsayısı

Dönem Numarası	Tarih (Yıl)	Üye Tamsayısı[2]
1. Dönem	1920-1923	437
2. Dönem	1923-1927	287
3. Dönem	1927-1931	316
4. Dönem	1931-1935	317
5. Dönem	1935-1939	399
6. Dönem	1939-1943	429
7. Dönem	1943-1946	455
8. Dönem	1946-1950	465
9. Dönem	1950-1954	487
10. Dönem	1954-1957	541
11. Dönem	1957-1960	610
12. Dönem[3]	1961-1965	450
13. Dönem	1965-1969	450
14. Dönem	1969-1973	450
15. Dönem	1973-1977	450
16. Dönem	1977-1980	450
17. Dönem	1983-1987	400

1 Ahmet Faruk AKSOY – Yasama Uzman Yardımcısı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Komisyonlar Bürosu II)

2 Erol TUNCER, *Osmanlı'dan Günümüze Seçimler (1877-2002),* TESAV Yayınları, İkinci Baskı, Ankara, 2003, s. 330.

3 12 ila 16'ncı Yasama Dönemleri'ne ilişkin üye sayısı Millet Meclisi üye sayısını ifade etmektedir. 1961 Anayasası'nın yürürlükte olduğu bu dönemlerde Anayasa'nın 67'nci maddesi Millet Meclisinin, dörtyüzelli milletvekilinden kurulu olduğunu hükme bağlamıştır.

18. Dönem[4]	1987-1991	450
19. Dönem	1991-1995	450
20. Dönem[5]	1995-1999	550
21. Dönem	1999-2002	550
22. Dönem	2002-2007	550
23. Dönem	2007-2011	550
24. Dönem	2011-2015	550
25. Dönem	2015-2015	550
26. Dönem	2015-2018	550
27. Dönem[6]	2018-2023	600
28. Dönem	2023-	600

Tablo incelendiğinde Meclisin üye tamsayısının en fazla olduğu dönemin 610 milletvekili ile 11'inci Yasama Dönemi olduğu anlaşılmaktadır. Meclisin üye tamsayısının en az olduğu dönem ise 287 milletvekili ile 2'nci Yasama Dönemi olmuştur. 1'inci Yasama Dönemi'nde üye tamsayısının Meclis-i Mebusan üyelerinin de Meclise katılımı sebebiyle 2'nci Yasama Dönemi'ne göre daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir. 2'nci Yasama Dönemi'nden itibaren 12'nci Yasama Dönemi'ne kadar nüfus artışıyla paralel olarak üye tamsayısında artış yaşandığı görülmektedir[7]. 12'nci Yasama Dönemi'nden 17'nci Yasama Dönemi'ne kadar üye tamsayısı 450 olarak sabit kalmıştır. Meclis, 17'nci Yasama Dönemi'nde 400, 18 ve 19'uncu Yasama Dönemleri'nde 450, 20 ila 26'ncı Yasama Dönemleri'nde 550, 27 ve 28'inci Yasama Dönemleri'nde 600 milletvekilinden oluşmuştur.

---

4 1987 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile dörtyüz olan milletvekili sayısı dörtyüzelli olmuştur. 7.11.1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67, 75, 175. Maddelerinin Değiştirilmesi ve Geçici 4. Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 17.05.1987, Resmî Gazete Tarihi ve No: 18.05.1987 / 19464 (Mükerrer).

5 1995 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile dörtyüzelli olan milletvekili sayısı beşyüzelli olmuştur. 7.11.1982 Tarihli ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Başlangıç Metni ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun, Kabul Tarihi: 23.07.1995, Resmî Gazete Tarihi ve No: 26.07.1995 / 22355.

6 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile beşyüzelli olan milletvekili sayısı altıyüz olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kabul Tarihi: 21.01.2017, Resmî Gazete Tarihi ve No: 11.02.2017 / 29976.

7 1961 yılına kadar yapılan seçimlerde nüfusa oranla milletvekilleri seçilmiş ve bunların toplamı yasama organının üye sayısını meydana getirmiştir.
1923, 1927, 1931 seçimlerinde 03.04.1923 tarihli ve 320 sayılı İntihab-ı Mebusan Kanun-ı Muvakkatı uyarınca ***her 20.000 erkek nüfus için 1 milletvekili*** öngörülmüştür.
1935 ve 1939 seçimlerinde 05.12.1934 tarihli ve 2598 sayılı İntihab-ı Mebusan Kanun-ı Muvakkatı uyarınca ***her 40.000 nüfus için 1 milletvekili*** öngörülmüştür.
1943 seçimlerinde 14.12.1943 tarihli ve 4320 sayılı Mebus Seçimi Kanunu uyarınca ***her 40.000 nüfus için 1 milletvekili*** öngörülmüştür.
1946 seçimlerinde 05.06.1946 tarihli 4918 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu uyarınca ***her 40.000 nüfus için 1 milletvekili*** öngörülmüştür.
1950, 1954 ve 1957 seçimlerinde 16.02.1950 tarihli ve 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu uyarınca ***her 40.000 nüfus için 1 milletvekili*** öngörülmüştür.
Bkz. Erol TUNCER, *Osmanlı'dan Günümüze Seçimler…*, s. 58.

2. YASAMA DÖNEMLERİ İTİBARIYLA DÖNEM İÇİ ÜYE SAYISINDA YAŞANAN DEĞİŞİKLİKLER

1'inci Yasama Dönemi

23.04.1920 ve Haziran/Temmuz 1923 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 102 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 56 milletvekili istifa etmiştir.
- 17 milletvekili istifa etmiş sayılmıştır.
- 1 milletvekili seçimden sonra milletvekilliğini reddetmiştir.
- 5 milletvekilinin milletvekilliği Genel Kurul kararı ile sona ermiştir.
- 23 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

2'nci Yasama Dönemi

Haziran/Temmuz 1923 ve 02.09.1927 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 48 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 20 milletvekili istifa etmiştir.
- 26 milletvekili vefat etmiştir.
- 2 milletvekili, hakkında verilen İstiklal Mahkemesi kararının Genel Kurulda okunması sonucu milletvekili sıfatını kaybetmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 47 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

3'üncü Yasama Dönemi

02.09.1927 ve 25.04.1931 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 28 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 10 milletvekili istifa etmiştir.
- 1 milletvekili istifa etmiş sayılmıştır.
- 16 milletvekili vefat etmiştir.

- 1 milletvekilinin milletvekilliği devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı ile sona ermiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 20 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

4'üncü Yasama Dönemi

25.04.1931 ve 08.02.1935 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 40 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 10 milletvekili istifa etmiştir.
- 4 milletvekiline ait seçim mazbataları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir.
- 26 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 30 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

5'inci Yasama Dönemi

08.02.1935 ve 26.03.1939 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 48 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 10 milletvekili istifa etmiştir.
- 38 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 38 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

6'ncı Yasama Dönemi

26.03.1939 ve 28.02.1943 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 51 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 3 milletvekili istifa etmiştir.
- 47 milletvekili vefat etmiştir.
- 1 milletvekilinin milletvekilliği devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı ile sona ermiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 36 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

7'nci Yasama Dönemi

28.02.1943 ve 21.07.1946 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 37 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 5 milletvekili istifa etmiştir.
- 1 milletvekilinin seçim mazbatası Genel Kurul tarafından reddedilmiştir.
- 31 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 31 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

8'inci Yasama Dönemi

21.07.1946 ve 14.05.1950 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 47 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 5 milletvekili istifa etmiştir.
- 3 milletvekilinin seçim tutanakları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir.
- 39 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 28 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

9'uncu Yasama Dönemi

14.05.1950 ve 02.05.1954 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 32 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 6 milletvekili istifa etmiştir.
- 2 milletvekilinin seçim tutanağı Genel Kurul tarafından reddedilmiştir.
- 24 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 17 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

10'uncu Yasama Dönemi

02.05.1954 ve 27.10.1957 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 19 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu

dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 3 milletvekili istifa etmiştir.
- 16 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçim yapılmamıştır.

11'inci Yasama Dönemi

27.10.1957 ve 27.05.1960 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 18 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 3 milletvekili istifa etmiştir.
- 15 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçim yapılmamıştır.

12'nci Yasama Dönemi

17.11.1961 ve 19.10.1965 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 15 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 4 milletvekili istifa etmiştir.
- 1 milletvekilinin milletvekilliği üye seçilmeye engel bir suçtan kesin hüküm giydiğinden sona ermiştir.
- 1 milletvekilinin milletvekilliği tutanağı Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilmiştir.
- 9 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçim yapılmamıştır.

13'üncü Yasama Dönemi

19.10.1965 ve 12.10.1969 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 12 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 2 milletvekili istifa etmiştir.
- 10 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 6 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

14'üncü Yasama Dönemi

12.10.1969 ve 14.10.1973 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 21 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 4 milletvekili istifa etmiştir.
- 17 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçim yapılmamıştır.

15'inci Yasama Dönemi

14.10.1973 ve 05.06.1977 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 12 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 1 milletvekili istifa etmiştir.
- 11 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 8 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

16'ncı Yasama Dönemi

05.06.1977 ve 12.09.1980 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 13 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebebi aşağıdaki şekildedir:

- 13 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 5 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

17'nci Yasama Dönemi

06.07.1983 ve 29.11.1987 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 15 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 1 milletvekili istifa etmiştir.
- 14 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde üye sayısında meydana gelen eksilmeleri takiben ara seçimlerde 11 milletvekilinin seçildiği tespit edilmiştir.

18'inci Yasama Dönemi

29.11.1987 ve 20.10.1991 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 11 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 1 milletvekili Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- 1 milletvekili istifa etmiştir.
- 9 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

19'uncu Yasama Dönemi

20.10.1991 ve 24.12.1995 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 21 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 14 milletvekilinin milletvekilliği Anayasa Mahkemesinin siyasi parti kapatma kararı nedeniyle sona ermiştir.
- 1 milletvekili belediye başkanlığını tercih etmiştir.
- 1 milletvekili Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- 5 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

20'nci Yasama Dönemi

24.12.1995 ve 18.04.1999 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 15 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 7 milletvekilinin milletvekilliği Anayasa Mahkemesinin siyasi parti kapatma kararı nedeniyle sona ermiştir.
- 1 milletvekili istifa etmiştir.
- 1 milletvekili milletvekilliği tutanağı Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilmiştir.
- 6 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

21'inci Yasama Dönemi

18.04.1999 ve 03.11.2002 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 14 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 2 milletvekilinin milletvekilliği Anayasa Mahkemesinin siyasi parti kapatma kararı nedeniyle sona ermiştir.
- 11 milletvekili vefat etmiştir.
- 1 milletvekilinin Türk vatandaşlığı sona erdiği için milletvekilliği sıfatı kalkmıştır.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

22'nci Yasama Dönemi

03.11.2002 ve 22.07.2007 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 12 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 2 milletvekili istifa etmiştir.
- 3 milletvekilinin milletvekilliği tutanağı iptal edilmiştir.
- 7 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde YSK'nın Siirt ilindeki seçimleri iptal etmesi sonucu yenilenen seçimde 3 milletvekili seçilmiştir.

23'üncü Yasama Dönemi

22.07.2007 ve 12.06.2011 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 10 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 2 milletvekilinin milletvekilliği Anayasa Mahkemesinin siyasi parti kapatma kararı nedeniyle sona ermiştir.
- 1 milletvekili belediye başkanlığını tercih etmiştir.
- 1 milletvekili Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- 6 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

24'üncü Yasama Dönemi

12.06.2011 ve 07.06.2015 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 15 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 10 milletvekili belediye başkanlığını tercih etmiştir.
- 1 milletvekili Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- 4 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

25'inci Yasama Dönemi

07.06.2015 tarihi ile başlayan 25'inci Yasama Dönemi, 24.08.2015 tarihinde Cumhurbaşkanı tarafından seçimlerin yenilenmesi kararı alınması sebebiyle Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yaklaşık 5 aylık süre ile en kısa yasama dönemi olmuştur. Seçimlerin yenilenmesi kararı ile yeni seçim tarihi 01.11.2015 olarak ilan edilmiştir. Bu iki seçim tarihi arasında yani 07.06.2015 ve 01.11.2015 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde milletvekilliği sıfatını sonlandıran bir durum yaşanmamıştır.

26'ncı Yasama Dönemi

01.11.2015 ve 24.06.2018 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 13 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 3 milletvekilinin milletvekilliği devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı ile sona ermiştir.
- 1 milletvekili istifa etmiştir.
- 8 milletvekilinin milletvekilliği sıfatları haklarında verilen kesin hükümlerin Genel Kurulda okunması sonucu sona ermiştir.
- 1 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

27'nci Yasama Dönemi

24.06.2018 ve 14.05.2023 tarihleri arasında Mecliste dönem içinde toplam 25 milletvekilinin milletvekilliği sıfatının sona erdiği sonucuna ulaşılmıştır. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 7 milletvekili bakan olarak atanmıştır.
- 5 milletvekili belediye başkanlığını tercih etmiştir.
- 1 milletvekilinin milletvekilliği devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı ile sona ermiştir.
- 1 milletvekili istifa etmiştir.

- 4 milletvekilinin milletvekilliği haklarında verilen kesin hükümlerin Genel Kurulda okunması sonucu sona ermiştir.
- 7 milletvekili vefat etmiştir.

Bu dönem içerisinde ara seçim yapılmamıştır.

28'inci Yasama Dönemi

14.05.2023 tarihinden itibaren devam eden 28'inci Yasama Dönemi'nde 09.12.2024 tarihi itibarıyla toplam 7 milletvekilinin milletvekilliği sona ermiştir. Üye sayısında meydana gelen azalmaların sebepleri aşağıdaki şekildedir:

- 1 milletvekili bakan olarak atanmıştır.
- 4 milletvekili belediye başkanlığını tercih etmiştir.
- 1 milletvekilinin milletvekilliği sıfatı hakkında verilen kesin hükmün Genel Kurulda okunması sonucu sona ermiştir.
- 1 milletvekili vefat etmiştir.

Devam etmekte olan bu dönemde ara seçim yapılmasını gerektirecek bir durum henüz oluşmadığından üye sayısında artış yaşanmamıştır.

28 yasama dönemi üzerinde yapılan çalışma[8] sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Toplam 149 milletvekilinin istifa ettiği tespit edilmiştir. İlk dönemlerde istifa sayısı görece fazla iken ilerleyen dönemlerde istifa nedeniyle milletvekilliğinin sonlanmasında azalma eğilimi olduğu gözlemlenmiştir.
- Toplam 19 milletvekilinin istifa etmiş (müstafi) sayıldığı tespit edilmiştir.
- Toplam 432 milletvekilinin vefat ettiği tespit edilmiştir. İlk dönemlerde gerçekleşen vefat sayısının sonraki dönemlere göre daha fazla olduğu görülmektedir.
- Toplam 8 milletvekili bakan olarak atandıkları için milletvekilliği sıfatları sona ermiştir.
- Toplam 21 milletvekili belediye başkanlığını tercih ettiği için milletvekilliği sıfatları sona ermiştir.
- Toplam 4 milletvekili Cumhurbaşkanı seçildiği için milletvekilliği sıfatları sona ermiştir.

8 Bu çalışmada ve çalışmaya ekli çizelgelerde Temsilciler Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Danışma Meclisi ile ilgili verilere yer verilmemiştir.

- Toplam 15 milletvekilinin milletvekilliği sıfatları, haklarında verilen kesin hükmün Genel Kurulda okunması sonucu sona ermiştir.
- Toplam 6 milletvekilinin milletvekilliği sıfatları yaptıkları devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı ile sona ermiştir.
- Toplam 25 milletvekilinin milletvekilliği sıfatları Anayasa Mahkemesinin temelli siyasi parti kapatma kararı sebebiyle sona ermiştir.
- 1 milletvekili Türk vatandaşlığını kaybettiği için milletvekilliği sıfatını kaybetmiştir.
- Toplam 10 milletvekilinin milletvekilliği sıfatları, haklarında düzenlenen milletvekilliği tutanaklarının Genel Kurul tarafından reddedilmesi sebebiyle sona ermiştir.
- Toplam 5 milletvekilinin milletvekilliği sıfatları haklarında düzenlenen milletvekilliği tutanaklarının Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilmesi sebebiyle sona ermiştir.
- 1 milletvekili, üye seçilmeye engel bir suçtan kesin hüküm giydiği için milletvekilliği sona ermiştir.
- 1 milletvekili, milletvekilliğini reddetmiştir.
- Toplam 5 milletvekilinin milletvekilliği Genel Kurul kararı ile sona ermiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Üye Sayısındaki Azalmalara İlişkin Çizelge[9]

1. YASAMA DÖNEMİ				
	Adı	**Seçim Çevresi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Ahmet Tevfik Bey	Adana	İstifa	Meclise katılmadı
2	İbrahim Bey	Adana	İstifa	Meclise katılmadı
3	Hacı Atıf Efendi	Ankara	İstifa	28.03.1923
4	Ahmet Rüstem Bey	Ankara	İstifa	08.09.1920
5	Ahmet Şükrü Efendi (Yavuzyılmaz)	Aydın	İstifa	22.11.1920
6	Sadık Bey	Aydın	Ölüm	27.12.1920
7	Abdülkadir Cami Bey (Baykurt)	Aydın	İstifa etmiş sayıldı	21.10.1922
8	Hacı Mehmet Efendi	Bayazıt	Ölüm	25.01.1923
9	Hacı Abdülvahap Efendi	Bolu	Milletvekilliğini reddetti	Meclise katılmadı
10	Yusuf İzzet Paşa	Bolu	Ölüm	05.04.1905
11	Mehmet Ali Ulvi Bey	Burdur	Ölüm	16.10.1922
12	İsmail Hakkı Bey (Küçük)	Burdur	İstifa etmiş sayıldı	06.07.1920
13	Ahmet Şevket Bey	Burdur	Ölüm	10.09.1920
14	Halil Hulusi Efendi	Burdur	Ölüm	25.04.1920
15	Veli / Veliyüddin Bey (Saltıkgil)	Burdur	İstifa etmiş sayıldı	Meclise katılmadı
16	Fahrettin Bey (Çiloğlu)	Burdur	İstifa	06.07.1920
17	Hasan Fehmi Bey	Bursa	İstifa	03.10.1920
18	Hasan Fehmi Bey	Canik (Samsun)	İstifa	30.10.1920
19	Atıf Bey	Çorum	İstifa	Meclise katılmadı
20	Mehmet Fuat Bey	Çorum	Ölüm	31.08.1921
21	Necip Bey (Buldanlıoğlu)	Denizli	İstifa etmiş sayıldı	28.12.1920
22	Mustafa Nuri Bey (Tavaslıoğlu)	Denizli	İstifa etmiş sayıldı	28.12.1920

9 Bu çizelge Birinci Dönem Meclis Albümü (1920-1923), TBMM Albümü (1920-2010) 1. 2. ve 3. Ciltler ile TBMM Kanun ve Kararlar Bilgi Sistemi'nde yer alan verilerin derlenmesi ile oluşturulmuştur.

23	Mehmet Kadri Bey (Üçok)	Diyarbakır	İstifa	19.10.1920
24	Hasan Tahsin Bey (Berk)	Elaziz (Elâzığ)	İstifa etmiş sayıldı	13.12.1920
25	Mustafa Şükrü Bey (Çağlayan)	Elaziz (Elâzığ)	İstifa	06.12.1920
26	Kadri Bey	Ergani	Genel Kurul kararı ile milletvekilliği düşürüldü	10.02.1921
27	Memduh Bey	Ergani	İstifa	22.08.1920
28	Kazım Vehbi Bey (Oral)	Ergani	İstifa	02.07.1920
29	Ali Şefik Bey	Ergani	İstifa	Meclise katılmadı
30	Salih Efendi	Ergani	İstifa	Meclise katılmadı
31	Ahmet Hamdi Bey (Lakşe)	Ertuğrul (Bilecik)	İstifa etmiş sayıldı	20.01.1921
32	Mehmet Ziyaettin Bey (Gözübüyük)	Erzurum	İstifa	25.04.1920
33	Zihni Bey (Orhon)	Erzurum	İstifa	27.11.1920
34	Veysel Rıza Bey	Gümüşhane	İstifa	06.01.1921
35	Ziya Bey	Gümüşhane	Ölüm	06.05.1920
36	Seyyid Taha Efendi	Hakkâri	İstifa etmiş sayıldı	Meclise katılmadı
37	İbrahim Halil Bey (Arvas)	Hakkâri	İstifa	Meclise katılmadı
38	Seyyit Muslihittin Efendi	Hakkâri	İstifa	Meclise katılmadı
39	Ömer Efendi	Hakkâri	İstifa	Meclise katılmadı
40	Ahmet Selahattin Bey	İstanbul	Ölüm	18.04.1921
41	Mustafa Şevket Bey (Bengisu)	İzmir	İstifa etmiş sayıldı	08.08.1921
42	Ahmet Reşit Bey	İzmir	Ölüm	22.08.1920
43	Mustafa Tahir Bey (Barlas)	İzmit (Kocaeli)	İstifa	27.12.1920
44	Mehmet Fuat Bey (Carım)	İzmit (Kocaeli)	İstifa	24.07.1922
45	Müştak Bey	Kangırı (Çankırı)	İstifa	21.10.1920
46	Halil Hilmi Bey (Bozca)	Karahisar-ı Sahip (Afyonkarahisar)	İstifa etmiş sayıldı	08.08.1921
47	Ahmet Rüştü Bey (Çolakoğlu)	Kastamonu	İstifa	22.11.1920
48	Mehmet Murat Bey	Kastamonu	Ölüm	18.09.1921

49	Ahmet Remzi Efendi (Akgöztürk)	Kayseri	İstifa	09.11.1920
50	Ahmet Cemalettin Çelebi Efendi	Kırşehir	Ölüm	20.01.1922
51	Bekir Sıtkı Bey	Kırşehir	Genel Kurul kararı ile milletvekilliği düşürüldü	06.12.1920
52	Ömer Vehbi Efendi	Konya	İstifa	22.06.1922
53	İbrahim Hulusi Bey (Göksu)	Konya	İstifa etmiş sayıldı	30.04.1921
54	Mehmet Reşit Paşa	Kozan	İstifa	02.10.1920
55	İbrahim Şevki Efendi	Lazistan (Rize)	İstifa	04.10.1920
56	Lütfullah Lütfi Bey	Malatya	Ölüm	06.03.1923
57	Hasan Tahsin Bey	Malatya	Ölüm	16.04.1920
58	Abdülvahap Efendi	Malatya	İstifa	Meclise katılmadı
59	Hacı Mustafa Efendi	Malatya	İstifa	Meclise katılmadı
60	İsmet Efendi	Malatya	İstifa	Meclise katılmadı
61	Mehmet Ali Efendi	Malatya	İstifa	Meclise katılmadı
62	Hasan Refet Efendi	Maraş (Kahramanmaraş)	İstifa	11.05.1922
63	İbrahim Ağa (Yaycıoğlu)	Maraş (Kahramanmaraş)	İstifa	Meclise katılmadı
64	Hacı Mehmet Bey (Erten)	Maraş (Kahramanmaraş)	İstifa	Meclise katılmadı
65	Yakup Hamdi Bey (Bozdağ)	Maraş (Kahramanmaraş)	İstifa	21.10.1920
66	Hasan Tahsin Bey	Mardin	Ölüm	12.09.1921
67	Mehmet Rifat Efendi (Börekçi)	Menteşe (Muğla)	İstifa	27.10.1920
68	Ahmet Ziya Bey	Menteşe (Muğla)	İstifa	Meclise katılmadı
69	Hamza Hayati Bey	Menteşe (Muğla)	Ölüm	07.03.1921
70	Mahmut Nedim Bey	Menteşe (Muğla)	Ölüm	21.04.1920
71	Emin Kamili Bey	Menteşe (Muğla)	İstifa	Meclise katılmadı
72	Hacı Ahmet Bey	Menteşe (Muğla)	İstifa	Meclise katılmadı
73	Kasım Nuri Bey	Menteşe (Muğla)	İstifa	Meclise katılmadı
74	Mesut Efendi	Menteşe (Muğla)	İstifa	Meclise katılmadı
75	Mehmet Emin Bey (İnankur)	Mersin	İstifa	Meclise katılmadı
76	Hüseyin Hüsnü Bey (Konay)	Mersin	Genel Kurul kararı ile milletvekilliği düşürüldü	27.10.1920

77	Zeynel Abidin Bey (Bayhan)	Niğde	İstifa	11.10.1920
78	Mustafa Necip Efendi	Niğde	Ölüm	27.12.1920
79	Mehmet Reşit Bey (Pişov)	Saruhan (Manisa)	Genel Kurul kararı ile milletvekilliği düşürüldü	08.01.1921
80	İsmail Hakkı Bey	Saruhan (Manisa)	İstifa	Meclise katılmadı
81	Hafız Mustafa Hayri Bey	Sivas	İstifa	21.10.1920
82	Mehmet Ziya Bey (Bacanak)	Sivas	İstifa	20.07.1920
83	Mehmet İhsan Bey (Sağlam)	Siverek	İstifa	04.10.1920
84	Mehmet Rauf Bey	Siverek	İstifa	27.10.1920
85	Abdullah İzzet Bey	Tokat	Ölüm	31.03.1923
86	Ali Nazım Bey (Öztelli)	Tokat	Genel Kurul kararı ile milletvekilliği düşürüldü	12.05.1921
87	Şeyh Mehmet Şükrü Efendi (Keskin)	Tokat	İstifa	Meclise katılmadı
88	Hoca Fehmi Efendi	Tokat	İstifa	Meclise katılmadı
89	Mehmet İzzet Bey	Trabzon	Ölüm	06.05.1920
90	Ahmet Faik Bey	Trabzon	İstifa	04.10.1920
91	Hüseyin Sabri Efendi (Nemlioğlu)	Trabzon	İstifa etmiş sayıldı	23.09.1920
92	Halil Hamit Bey	Trabzon	İstifa	21.10.1920
93	Ali Şükrü Bey	Trabzon	Ölüm	27.03.1923
94	Hacı Esat Bey	Urfa (Şanlıurfa)	İstifa etmiş sayıldı	09.10.1920
95	Hacı Salih Hayali Efendi	Urfa (Şanlıurfa)	Ölüm	26.01.1922
96	Hacı Mustafa Efendi	Urfa (Şanlıurfa)	İstifa etmiş sayıldı	09.10.1920
97	Tevfik Bey	Van	İstifa etmiş sayıldı	18.09.1920
98	Mehmet Emin Bey (Girdivan)	Van	İstifa etmiş sayıldı	06.07.1920
99	Kamil Efendi (İris)	Van	İstifa	Meclise katılmadı
100	Muhammet Masum Efendi (Arvasi)	Van	İstifa etmiş sayıldı	06.07.1920
101	İsmail Fazıl Paşa	Yozgat	Ölüm	18.04.1921
102	Mehmet Hulusi Efendi (Akyol)	Yozgat	İstifa	14.03.1921

2. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Osman Bey (Osmanbey SELMEN)	Amasya	CHF	İstifa	09.09.1923
2	Ömer Mümtaz Bey (TANBİ)	Ankara	CHF	Ölüm	23.02.1925
3	Halit Paşa	Ardahan	CHF	Ölüm	14.02.1925
4	İzzettin Paşa (ÇALIŞLAR)	Aydın	CHF	İstifa	01.11.1924
5	Zekâi Bey (Aziz Zekâi APAYDIN)	Aydın	CHF	İstifa	18.10.1924
6	Resul Bey	Bitlis	CHF	Ölüm	30.08.1924
7	Ali Hikmet Paşa (AYERDEM)	Bursa	CHF	İstifa	01.11.1924
8	Ferit Bey (Hüseyin Ferit TÖRÜMKÜNEY)	Çorum	CHF	Ölüm	12.03.1925
9	Mehmet Bey (Mehmet Nuri BUDAK)	Diyarbekir	CHF	Ölüm	07.08.1925
10	Ziya Gökalp Bey (Ziya GÖKALP)	Diyarbekir	CHF	Ölüm	25.10.1924
11	Naci Bey (Mehmet Naci KARAALİ)	Elaziz	CHF	İstifa	16.12.1926
12	Hamdi Bey (Mehmet Hamdi ARPAĞ)	Erzincan	CHF	İstifa	26.10.1925
13	Rüştü Paşa (SOYDAN)	Erzurum	CHF/TCF	Ölüm	13.07.1926
14	Arif Bey	Eskişehir	CHF/TCF	Ölüm	03.11.1926
15	Dr. Haydar Bey	Genç	CHF	Ölüm	29.11.1923
16	Cemal Hüsnü Bey (Cemalettin Hüsnü TARAY)	Gümüşhane	CHF	İstifa	10.02.1925
17	Veysel Rıza Bey (ZARBUN)	Gümüşhane	CHF	Ölüm	18.10.1924
18	Abdurrahman Şeref Bey	İstanbul	CHF	Ölüm	18.02.1925
19	Dr. Adnan Bey (Abdülhak Adnan ADIVAR)	İstanbul	CHF/TCF/ Müstakil	İstifa	30.01.1926
20	Ali Fethi Bey (OKYAR)	İstanbul	CHF	İstifa	26.03.1925
21	Fevzi Paşa (Mustafa Fevzi ÇAKMAK)	İstanbul	CHF	İstifa	01.11.1924
22	Hüseyin Rauf Paşa (ORBAY)	İstanbul	CHF/TCF/ Müstakil	İstiklal Mahkemesi kararının TBMM'de okunması	03.11.1926

23	İsmail Canbulat Bey	İstanbul	CHF/TCF	Ölüm	13/14.07.1926
24	Refet Paşa (İbrahim Refet BELE)	İstanbul	CHF/TCF/ Müstakil	İstifa	01.11.1926
25	Süleyman Sırrı Bey (ARAL)	İstanbul	CHF	Ölüm	15.12.1925
26	Fahrettin Paşa (ALTAY)	İzmir	CHF	İstifa	30.10.1924
27	Seyit Bey	İzmir	CHF	İstifa	15.12.1924
28	Ali Sürüri Efendi (Sururi TÖNÜK)	Karahisar-ı Şarki	CHF	Ölüm	30.09.1926
29	Ahmet Mahir Efendi (BALLIK)	Kastamonu	CHF	Ölüm	04.09.1925
30	Nuh Naci Bey (Nuh Mehmet YAZGAN)	Kayseri	CHF	İstifa	22.12.1924
31	Şükrü Naili Paşa (Şükrü Naili Paşa GÖKBERK)	Kırklareli	CHF	İstifa	01.11.1924
32	Ali Rıza Bey (Ali BENLİ)	Kırşehir	CHF	Ölüm	22.04.1926
33	Mahbub Efendi (ERDOĞRU)	Kırşehir	CHF	Ölüm	06.05.1924
34	Ahmet Şükrü Bey	Kocaeli	CHF/TCF	Ölüm	26.07.1926
35	Ahmet Ferit Bey (TEK)	Kütahya	CHF	İstifa	26.10.1925
36	Şeyh Seyfi Efendi	Kütahya	CHF	Ölüm	09.04.1925
37	Tahsin Bey (Mehmet Tahsin HÜDAYİOĞLU)	Maraş	CHF	İstiklal Mahkemesi kararının TBMM'de okunması	07.04.1926
38	Derviş Bey (URAL)	Mardin	CHF	Ölüm	08.04.1925
39	Halil Sıtkı Bey (KUMRU)	Ordu	CHF	Ölüm	25.05.1926
40	Rauf Bey (BENLİ)	Rize	CHF	Ölüm	03.05.1925
41	Abidin Bey	Saruhan	CHF/TCF	Ölüm	13.07.1926
42	Reşat Bey (KAYALIOĞLU)	Saruhan	CHF	Ölüm	20.02.1926
43	Vasıf Bey (Hüseyin Vasıf ÇINAR)	Saruhan	CHF	İstifa	26.10.1925
44	Kemalettin Sami Paşa (Mehmet Kemalettin)	Sinop	CHF	İstifa	19.10.1924
45	Halis Turgut Bey (Memet Halis TARIKAHYA)	Sivas	CHF/TCF	Ölüm	13.07.1926
46	Cudi Paşa	Siverek	CHF	Ölüm	30.07.1924
47	Hüsrev Bey (GEREDE)	Urfa	CHF	İstifa	07.05.1924
48	Yahya Kemal Bey (BEYATLI)	Urfa	CHF	İstifa	23.05.1926

3. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Cemil Bey (AKÇİT-ARICAN)	Bolu	CHF	Ölüm	04.01.1929
2	Avni Paşa (Hüseyin Avni ZAİMLER)	Cebelibereket	CHF	Ölüm	10.03.1930
3	İhsan Bey (ERYAVUZ)	Cebelibereket	CHF	İstifa etmiş sayıldı	26.01.1928
4	Mehmet Sabri Bey (TOPRAK)	Cebelibereket ve Manisa	CHF	İstifa	23.03.1929
5	Dr. İbrahim Tali Bey (İbrahim Ethem ÖNGÖREN)	Diyarbekir	CHF	İstifa	28.12.1927
6	Mithat Bey (Ahmet Mithat KALABALIK)	Diyarbekir/ Manisa	CHF	İstifa	22.12.1927
7	Muhittin Bey (ÇÖTELİ)	Elaziz	CHF	Ölüm	10.08.1928
8	Mustafa Bey (SOLMAZ)	Elaziz	CHF	Ölüm	08.11.1929
9	Ali Ulvi Bey (BAYRAKDAR)	Eskişehir	CHF	Ölüm	29.11.1930
10	Dr. İsmail Besim Paşa (ARDAKUT)	Eskişehir	CHF	Ölüm	15.03.1931
11	Sait Bey	Eskişehir	CHF	Ölüm	12.12.1930
12	Cemal Hüsnü Bey (Cemalettin Hüsnü TARAY)	Gümüşhane	CHF	İstifa	22.09.1930
13	Behiç Bey (Mehmet Behiç ERKİN)	İstanbul	CHF	İstifa	22.11.1928
14	Fuat Bey [Ali Fuat AGRALI(AĞRALI)]	İstanbul	CHF	İstifa	26.03.1931
15	Haydar Bey (YULUĞ)	İstanbul	CHF/SCF/ Müstakil	Devamsızlık sonucu Genel Kurul Kararı	19.01.1931
16	Süreyya Paşa (Ferik Süreyya Paşa İLMEN)	İstanbul	CHF/SCF/ Müstakil	İstifa	15.12.1930
17	Mustafa Necati Bey (UĞURAL)	İzmir	CHF	Ölüm	01.01.1929
18	Bedir Bey (FIRAT)	Kars	CHF	Ölüm	14/15.05.1928
19	İsmail Hakkı Bey (ALTAN)	Kayseri	CHF	Ölüm	05.09.1927
20	Hacı Bekir Efendi (SÜMER)	Konya	CHF	Ölüm	06.12.1927
21	Musa Kâzım Efendi (ONAR)	Konya	CHF	Ölüm	05.12.1930
22	Nevzat Bey (Abdullah Nevzat TANDOĞAN)	Konya	CHF	İstifa	04.11.1929
23	Nurettin Bey (Mehmet Nurittin AKKIN)	Maraş	CHF	Ölüm	28.05.1929
24	Ata Bey (Ataullah ATAY)	Niğde	CHF	Ölüm	01.01.1931
25	Halil Sıtkı Bey (KUMRU)	Ordu	CHF	Ölüm	25.05.1926

26	Adil Bey (Süleyman Adil OKULDAŞ)	Samsun	CHF	İstifa	02.02.1931
27	Nusret Sadullah Bey (AYAŞLI)	Samsun	CHF	İstifa	06.02.1928
28	Tunalı Hilmi Bey (Abdullah Hilmi TUNALI)	Zonguldak	CHF	Ölüm	26.07.1928

4. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Rusen Esref Bey (Mehmet Rusen ÜNAYDIN)	Afyonkarahisar	CHF	İstifa	31.10.1933
2	Ali Bey (KÜTÜKÇÜOGLU)	Ankara	CHF	Ölüm	08.01.1933
3	Halit Ferit Bey (MIHCIOGLU)	Ankara	CHF	Ölüm	05.05.1934
4	Dr. Reşit Galip Bey (Mustafa Reşit BAYMUR)	Aydın	CHF	Ölüm	05.03.1934
5	Ali Şuuri Bey (Şuuri HOŞAFCI)	Balıkesir	CHF	Ölüm	20.07.1934
6	Emin Fikri Bey (ERALP)	Bursa	CHF	Ölüm	13/14.12.1934
7	Samih Rifat Bey (Samih YALNIZGİL)	Çanakkale	CHF	Ölüm	04.12.1932
8	Hüseyin Bey (GÖKÇELİK)	Elaziz	CHF	Ölüm	08.08.1933
9	Memduh Şevket Bey (Mustafa Memduh ESENDAL)	Elaziz	CHF	İstifa	10.06.1933
10	Ahmet Remzi Bey (Hacı Ahmet Remzi GÜRES)	Gaziantep	CHF	İstifa	21.01.1932
11	Ahmet Rasim Bey (ARIK)	İstanbul	CHF	Ölüm	22.09.1932
12	Dr. İbrahim Tali Bey (İbrahim Ethem ÖNGÖREN)	İstanbul	CHF	İstifa	26.04.1934
13	Vasıf Bey (Hüseyin Vasıf ÇINAR)	İzmir	CHF	İstifa	01.06.1932
14	Ali Rıza Bey	Kastamonu	CHF	Ölüm	29.01.1935
15	Hasan Fehmi Bey (TÜMERKAN)	Kastamonu	CHF	Ölüm	18.12.1933
16	Muhtar Bey (Ahmet Muhtar MOLLAOĞLU)	Kastamonu	CHF	Ölüm	03.07.1934
17	Haydar Bey (Ali Haydar AKSOY)	Konya	CHF (Müstakil)	Ölüm	24/25.04.1933
18	Kâzım Hüsnü Bey (Halil İbrahim NAKIPOĞLU)	Konya	CHF	Ölüm	19.02.1934

19	Kemal Zaim Bey (Ahmet Kemal SUNEL)	Konya	CHF	İstifa	04.03.1933
20	Alâettin Bey (Alâattin TİRİTOĞLU)	Kütahya	CHF	Mazbataları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	-
21	Halil Bey (BENLİ)	Kütahya	CHF	Mazbataları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	-
22	Mustafa Bey (BACAK)	Kütahya	CHF (Müstakil)	Mazbataları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	-
23	Rasim Bey (Rasim Celalettin ÖZTEKİN)	Kütahya	CHF	Ölüm	12.12.1933
24	Tevfik Bey	Kütahya	CHF (Müstakil)	Mazbataları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	-
25	Halil Nifli Bey (Halil YARALI)	Manisa	CHF	İstifa	14.05.1931
26	Hikmet Bey (Yusuf Hikmet BAYUR)	Manisa	CHF	İstifa	09.07.1934
27	Mustafa Fevzi Bey (SARHAN)	Manisa	CHF	Ölüm	19.09.1933
28	Yakup Kadri Bey (KARAOSMANOĞLU)	Manisa	CHF	İstifa	27.10.1934
29	Muhittin Nami Bey (Muhittin BASAY)	Muş	CHF	Ölüm	19.11.1932
30	Recai Bey (Mehmet Ricai BAYKAL)	Ordu	CHF	Ölüm	12.12.1933
31	Aziz Hızır Bey (Aziz Işık)	Samsun	CHF	İstifa	17.11.1932
32	Emin Bey (Mehmet GEVECİ)	Samsun	CHF	Ölüm	29.07.1934
33	Rahmi Bey (Apturrahman Rahmi KATOĞLU)	Sivas	CHF	Ölüm	10.10.1934
34	Bekir Lütfi Bey (ÇİFTÇİ)	Tokat	CHF	Ölüm	30.01.1933
35	Mustafa Vasfi Bey (Hacı Mustafa SÜSOY)	Tokat	CHF	Ölüm	11.10.1934
36	Ali Seydi Bey (ARMANER)	Trabzon	CHF	Ölüm	02.08.1933
37	Hakkı Sofu Bey (Hakkı ERBAY)	Trabzon	CHF	Ölüm	20.01.1933
38	Mahmut Bey (ODABAŞI)	Urfa	CHF	Ölüm	10.11.1932
39	Dr. Refet Bey (TOPÇUOĞLU)	Urfa	CHF	Ölüm	18.02.1932
40	Hamdi Bey (Ahmet Hamdi ALTIOK)	Yozgat	CHF	Ölüm	25.12.1933

5. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Mehmet Rasim AKTAR	Ankara	CHF	Ölüm	27.02.1938
2	Mustafa Kemal ATATÜRK	Ankara	CHF	Ölüm	10.11.1938
3	Mahmut Celalettin MENGİLİBÖRÜ	Antalya	CHF	Ölüm	10.07.1938
4	Abidin ÖZMEN	Aydın	CHF	İstifa	11.06.1935
5	Ubeydullah Bey	Bayazıt	CHF	Ölüm	12.08.1937
6	Mithat DENLİ	Bolu	CHF	Ölüm	08.04.1936
7	Osman GÖKTÜRK	Bolu	CHF	Ölüm	11.04.1938
8	Cemalettin Hüsnü TARAY	Bolu	CHF	İstifa	29.01.1938
9	Mustafa Şeref ÖZKAN	Burdur	CHF	Ölüm	10.09.1938
10	Mehmet Esat SAGAY	Bursa	CHF	Ölüm	22.05.1938
11	Mehmet Sami ÜRÜNDÜL	Çankırı	CHF	Ölüm	26.09.1935
12	Mustafa ÖNSAY	Çankırı	CHF(müstakil)/ CHF	Ölüm	08.04.1938
13	Mehmet Rifat ÜNÜR	Çankırı	CHF	Ölüm	23.08.1936
14	Ömer Fehmi NOYLAN	Çoruh	CHF	Ölüm	03.06.1935
15	Mehmet Ali OKAR	Çoruh	CHF	Ölüm	17.07.1935
16	Aziz Zekâi APAYDIN	Diyarbekir	CHF	İstifa	28.06.1935
17	Ahmet Saffet OKAY	Elaziz	CHF	Ölüm	18.05.1938
18	Hasan Tahsin UZER	Erzurum	CHF	İstifa	08.10.1935
19	Necip Asım YAZIKSIZ	Erzurum	CHF	Ölüm	14.12.1935
20	Reşit AĞAR	Gaziantep	CHF	Ölüm	27.04.1935
21	Ali Hikmet AYERDEM	Gaziantep	CHF	Ölüm	22.03.1939
22	Nuri CONKER	Gaziantep	CHF	Ölüm	11.01.1937
23	Hüseyin Nuğman Kemal MENEMENCİOĞLU	Gaziantep	CHF	İstifa	01.12.1937
24	İbrahim DEMİRALAY	Isparta	CHF	Ölüm	29.03.1939
25	Halil Ethem ELDEM	İstanbul	CHF	Ölüm	17.11.1938
26	Şükrü GÖKBERK	İstanbul	CHF	Ölüm	23.11.1936
27	Abdülhak Hâmit TARHAN	İstanbul	CHF	Ölüm	13.04.1937
28	Ahmet Tevfik Rüştü ARAS	İzmir	CHF	İstifa	25.01.1939
29	Kâzım İNANÇ	İzmir	CHF	Ölüm	21.09.1938

30	Yusuf AKÇURA	Kars	CHF	Ölüm	11.03.1935
31	Süleyman DEMİREZEN	Kayseri	CHF	Ölüm	19.01.1937
32	Veli YAŞIN	Kayseri	CHF	Ölüm	22.04.1938
33	Ziya Nuri BİRGİ	Kocaeli	CHF	Ölüm	07.12.1936
34	Mahmut Nedim BOZATIK	Kocaeli	CHF	Ölüm	28.12.1937
35	İbrahim DALKILIÇ	Kütahya	CHF	Ölüm	30.09.1937
36	Mehmet Lütfi KİRDAR	Kütahya	CHF	İstifa	19.10.1936
37	Mehmet Sabri TOPRAK	Manisa	CHF	Ölüm	19.02.1938
38	Mehmet Mithat ALAN	Maraş	CHF	Ölüm	11.09.1936
39	Mehmet Nuri TUNA	Muğla	CHF	Ölüm	23.10.1938
40	Etem TUNCEL	Samsun	CHF	Ölüm	14.05.1938
41	İsmail Müştak MAYAKON	Siirt	CHF	Ölüm	09.10.1938
42	Mahmut SOYDAN	Siirt	CHF	Ölüm	03.12.1936
43	Mehmet Galip ÜSTÜN	Sinop	CHF	Ölüm	12.01.1938
44	Hüsrev GEREDE	Sivas	CHF	İstifa	06.01.1936
45	Faik PERMEK	Tokat	CHF	Ölüm	17.03.1935
46	Mehmet Avni DOĞAN	Yozgat	CHF	İstifa	01.10.1936
47	Mitat ALTIOK	Zonguldak	CHF	İstifa	-
48	Ahmet Celâl Sahir EROZAN	Zonguldak	CHF	Ölüm	18.11.1935

6. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Cemal AKÇIN	Afyonkarahisar	CHP	Ölüm	18.12.1940
2	Aziz İhsan TAV	Ağrı	CHP	Ölüm	07.08.1941
3	Mehmet Ekrem ERGUN	Ankara	CHP	Ölüm	18.12.1942
4	Yahya Galip KARGI	Ankara	CHP	Ölüm	13.05.1942
5	Şakir KINACI	Ankara	CHP	Ölüm	10.05.1940
6	Mehmet Cezmi ERÇİN	Antalya	CHP	Ölüm	24.12.1940
7	Mümtaz KAYNAK	Aydın	CHP	Ölüm	06.02.1940
8	Besim Ömer AKALIN	Bilecik	CHP	Ölüm	19.03.1940
9	Salih BOZOK	Bilecik	CHP	Ölüm	25.04.1941
10	Emin Cemal SUDA	Bolu	CHP	Ölüm	23.11.1940
11	Mehmet Fazlı GÜLEÇ	Bursa	CHP (Müstakil)	İstifa	16.03.1942

12	Yusuf Ziya İSFENDİYAROĞLU	Çankırı	CHP	Ölüm	28.10.1940
13	İsmail Kemal ALPSAR	Çorum	CHP	Ölüm	13.11.1942
14	Ahmet Necip Ali KÜÇÜKA	Denizli	CHP	Ölüm	27.09.1941
15	Mustafa Kâzım SAMANLI	Denizli	CHP	Ölüm	05.02.1941
16	Mehmet Zülfü TİGREL	Diyarbakır	CHP	Ölüm	29.10.1940
17	Mehmet Şerafettin AYKUT	Edirne	CHP	Ölüm	17.05.1939
18	Mehmet Fuat ÇİYİLTEPE	Elazığ	CHP	Ölüm	12.12.1942
19	Saffet ARIKAN	Erzincan	CHP	İstifa	03.08.1942
20	Ahmet İskender ARTUN	Erzincan	CHP	Ölüm	25.07.1942
21	Ahmet Fikri TUZER	Erzurum	CHP	Ölüm	16.08.1942
22	Mustafa Durak SAKARYA	Gümüşhane	CHP	Ölüm	21.10.1942
23	İbrahim DEMİRALAY	Isparta	CHP	Ölüm	29.03.1939
24	Mehmet Cemal MERSİNLİ	İçel	CHP	Ölüm	07.10.1941
25	Hakkı Şinasi EREL	İstanbul	CHP	Ölüm	22.10.1941
26	İbrahim Refik SAYDAM	İstanbul	CHP	Ölüm	07.07.1942
27	Mustafa Sadettin URAZ	İstanbul	CHP	Ölüm	02.02.1943
28	Mustafa BENGİSU	İzmir	CHP	Ölüm	12.02.1942
29	Muhittin AKYÜZ	Kars	CHP	Ölüm	11.11.1940
30	Hüsrev Sami KIZILDOĞAN	Kars	CHP	Ölüm	21.03.1942
31	Hüseyin Hüsnü AÇIKSÖZ	Kastamonu	CHP	Ölüm	27.08.1939
32	Hüseyin Rauf ORBAY	Kastamonu	CHP	İstifa	16.03.1942
33	Mehmet Sadettin SERİM	Kayseri	CHP	Ölüm	14.08.1943
34	Yusuf Ziya SOMER	Kırşehir	CHP	Ölüm	11.06.1940
35	Kemalettin OLPAK	Kocaeli	CHP	Ölüm	19.02.1942
36	Mustafa BACAK	Kütahya	CHP	Ölüm	26.01.1942
37	Osman Nuri KOPTAGEL	Malatya	CHP	Ölüm	22.11.1942
38	Hilmi OYTAÇ	Malatya	CHP	Ölüm	05.10.1942
39	Saim UZEL	Manisa	CHP	Ölüm	08.08.1941
40	Muhittin BİRGEN	Mardin	CHP	Devamsızlık sonucu Genel Kurul Kararı	13.06.1941
41	Hüseyin Avni ERCAN	Muğla	CHP	Ölüm	27.10.1939
42	Ahmet İhsan TOKGÖZ	Ordu	CHP	Ölüm	28.12.1942
43	Ayşe Meliha ULAŞ	Samsun	CHP	Ölüm	17.07.1942

44	İbrahim METE	Seyhan	CHP	Ölüm	14.02.1942
45	İsmail Safa ÖZLER	Seyhan	CHP	Ölüm	28.06.1940
46	Halil Hulki AYDIN	Siirt	CHP	Ölüm	04.06.1940
47	Mehmet Sıtkı ÜKE	Tokat	CHP	Ölüm	22.10.1941
48	Süleyman Sırrı GEDİK	Trabzon	CHP	Ölüm	20.05.1939
49	Ali Saip URSAVAŞ	Urfa	CHP	Ölüm	26.09.1939
50	Mustafa BOZMA	Zonguldak	CHP	Ölüm	30.01.1942
51	Hüsamettin OKAN	Zonguldak	CHP	Ölüm	24.02.1940

7. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Hüsamettin KURAL	Antalya	CHP	Ölüm	26.09.1944
2	Ahmet ESEN	Bilecik	CHP	Ölüm	18.10.1944
3	Ali Fethi OKYAR	Bolu	CHP	Ölüm	07.05.1943
4	İbrahim Necmi DİLMEN	Burdur	CHP	Ölüm	05.03.1945
5	Hasan Rafet CANITEZ	Bursa	CHP	Ölüm	20.07.1946
6	Mehmet Avni DOĞAN	Çankırı	CHP	İstifa	02.08.1943
7	Mustafa Nuri KAYAALP	Çorum	CHP	Ölüm	25.05.1945
8	Yusuf BAŞKAYA	Denizli	CHP	Ölüm	11.06.1945
9	Server Kâmil TOKGÖZ	Denizli	CHP	Ölüm	22.11.1943
10	Hasan Vasıf SOMYÜREK	Giresun	CHP	Ölüm	07.04.1944
11	Hafız Emin İNANKUR	İçel	CHP	Ölüm	30.09.1944
12	Ali Kâmi AKYÜZ	İstanbul	CHP	Ölüm	11.03.1945
13	Galip Bahtiyar GÖKER	İstanbul	CHP	Ölüm	22.09.1945
14	Hüsnü KORTEL	İstanbul	CHP	İstifa	16.03.1946
15	Memed Emin YURDAKUL	İstanbul	CHP	Ölüm	14.01.1944
16	Mahmut Celalettin BAYAR	İzmir	CHP	İstifa	26.09.1945
17	Mahmut Esat BOZKURT	İzmir	CHP	Ölüm	21.12.1943
18	Mehmet Sadettin SERİM	Kayseri	CHP	Ölüm	14.08.1943
19	Mehmet Ragıb AKÇA	Kocaeli	CHP	Ölüm	12.01.1945
20	Mürsel BAKÜ	Kocaeli	CHP	Ölüm	22.09.1945
21	Salâh YARGI (Mehmet Selahattin ORER)	Kocaeli	CHP	Ölüm	01.10.1945
22	Ali Muzaffer GÖKER	Konya	CHP (Müstakil)	İstifa	03.08.1944
23	Mustafa ULUSAN	Konya	CHP	Ölüm	12.03.1943
24	Sadri Etem ERTEM	Kütahya	CHP	Ölüm	13.11.1943
25	Ömer Bedrettin UŞAKLI	Kütahya	CHP	Ölüm	24.02.1946

26	Sadullah GÜNEY	Muğla	CHP	Ölüm	18.06.1945
27	Mahmut Faik SOYLU	Niğde	CHP	Ölüm	18.12.1945
28	Nasuhi ERZURUMLU	Samsun	CHP	Mazbataları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	30.06.1943
29	Süleyman Necmi SELMEN	Samsun	CHP	Ölüm	14.05.1943
30	Mehmet Selâhattin ÇAM	Seyhan	CHP	İstifa	12.12.1945
31	Mustafa Şevket DAĞ	Siirt	CHP	Ölüm	24.05.1944
32	İsmail Hakkı BAŞAK	Sivas	CHP	Ölüm	17.02.1945
33	Yusuf Ziya BAŞARA	Sivas	CHP	Ölüm	19.07.1943
34	Abdurrahman Naci DEMİRAĞ	Sivas	CHP	Ölüm	03.07.1944
35	Hakkı UNGAN	Van	CHP	Ölüm	03.04.1943
36	Hasan KARABACAK	Zonguldak	CHP	Ölüm	14.02.1945
37	Halil TÜRKMEN	Zonguldak	CHP	Ölüm	19.12.1943

8. YASAMA DÖNEMİ

	Adı-Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi	Ayrılış Nedeni	Ayrılış Tarihi
1	Hasan Hilmi ATLIOĞLU	Ankara	CHP	Ölüm	11.02.1948
2	Mehmet Numan AKSOY	Antalya	CHP	Ölüm	20.11.1949
3	Ahmet Emin ARKAYIN	Aydın	CHP	Ölüm	03.01.1948
4	Mehmet Pertev ETÇİOĞLU	Balıkesir	CHP	Ölüm	21.08.1946
5	Arif Hikmet ÖZDEMİR	Bitlis	CHP	Ölüm	17.11.1948
6	Mehmet Zehni ÜLGEN	Bolu	CHP	Ölüm	11.04.1948
7	Sadık Tahsin ARSAL	Bursa	CHP	Ölüm	14.02.1949
8	Saffet ARIKAN	Erzincan	CHP	Ölüm	26.11.1947
9	Behçet Kemalettin ÇAĞLAR	Erzincan	CHP	İstifa	24.01.1949
10	Mehmet Mesut ÇANKAYA	Erzurum	CHP	Ölüm	07.05.1950
11	Mehmet Raif DİNÇ	Erzurum	CHP	Ölüm	30.10.1949
12	Kemalettin KAMÛ	Erzurum	CHP	Ölüm	06.03.1948
13	Mehmet Yavuz ABADAN	Eskişehir	CHP	Mazbataları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	06.12.1946
14	Ahmet Münir AKKAYA	Giresun	CHP	Ölüm	14.11.1947
15	Mehmet Ali Saim ERGENEKON	İçel	DP	Ölüm	08.03.1949
16	Mehmet Sadi BEKTER	İstanbul	CHP	İstifa	04.04.1949

17	Abdurrahman Münip BERKAN	İstanbul	DP	Ölüm	23.06.1949
18	Mustafa Fevzi ÇAKMAK	İstanbul	Bağımsız/ MP	Ölüm	10.04.1950
19	Kâzım KARABEKİR	İstanbul	CHP	Ölüm	26.01.1948
20	Vasil KONOS	İstanbul	DP	İstifa	31.07.1946
21	Burhan Cahit MORKAYA	İstanbul	DP	Mazbatası Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	03.02.1947
22	Mehmet Akil Muhtar ÖZDEN	İstanbul	CHP	Ölüm	12.03.1949
23	Mehmet Recep PEKER	İstanbul	CHP	Ölüm	02.04.1950
24	Zeki Rıza SPOREL	İstanbul	DP	Mazbatası Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	06.12.1946
25	Aziz Samih İLTER	Kars	CHP	Ölüm	02.12.1948
26	Ahmet Hilmi ÇORUK	Kastamonu	CHP	Ölüm	11.12.1947
27	Ziya ORBAY	Kastamonu	CHP	Ölüm	26.10.1948
28	Sait Azmi FEYZİOĞLU	Kayseri	CHP	Ölüm	22.02.1950
29	Nafi Atuf KANSU	Kırklareli	CHP	Ölüm	23.10.1949
30	Mehmet Tevfik TEMELLİ	Malatya	CHP	Ölüm	11.12.1947
31	Rıdvan Nafiz EDGÜER	Manisa	CHP	Ölüm	17.08.1948
32	Şevket Seyfi Paşa DÜZGÖREN	Mardin	CHP	Ölüm	27.12.1948
33	Mehmet Kâzım SEVÜKTEKİN	Mardin	CHP	Ölüm	01.04.1949
34	Abdurrezzak ŞATANA	Mardin	CHP	Ölüm	24.02.1948
35	Abdulbari DEDEOĞLU	Muş	CHP	Ölüm	07.01.1949
36	Ahmet Şevket AKYAZI	Ordu	CHP	Ölüm	01.12.1947
37	Hasan Cavit BELÜL	Rize	CHP	Ölüm	04.03.1950
38	Mehmet Cemil BİLSEL	Samsun	CHP	Ölüm	02.09.1949
39	Zeynel Abidin YURDAKUL	Sivas	CHP	Ölüm	04.01.1950
40	Hüseyin Rahmi APAK	Tekirdağ	CHP	İstifa	03.09.1946
41	Halit Nazmi KEŞMİR	Tokat	CHP	Ölüm	24.03.1948
42	Ali Galip PEKEL	Tokat	CHP	Ölüm	13.03.1949
43	Razi SOYER	Urfa	CHP	Ölüm	19.05.1949
44	Kemal Cenap BERKSOY	Yozgat	CHP	Ölüm	28.11.1949
45	Ahmet SUNGUR	Yozgat	CHP	Ölüm	08.01.1948
46	Mehmet Şinasi DEVRİN	Zonguldak	CHP/ Bağımsız	İstifa	07.11.1949
47	Nuri TARHAN	Zonguldak	CHP	Ölüm	20.03.1950

9. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Cevdet TOPÇU	Amasya	DP	Ölüm	15.06.1953
2	Salâhaddin ÂDİL	Ankara	DP	İstifa	07.07.1953
3	Ahmet Muhtar Talati ERTAN	Bitlis	CHP	Ölüm	30.06.1951
4	Halil Hilmi AYAN	Bursa	DP	Ölüm	15.02.1953
5	Hüsnü AKŞİT	Denizli	DP	Ölüm	18.09.1951
6	Mustafa Fikret KARABUDAK	Denizli	DP	Ölüm	08.10.1952
7	Yusuf Kâmil AKTUĞ	Diyarbakır	DP	Ölüm	05.12.1952
8	İsmail Hakkı ÇEVİK	Eskişehir	DP	Ölüm	12.06.1950
9	Ali Raşit GÜRGEN	Gümüşhane	DP	Ölüm	14.09.1950
10	Salamon ADATO	İstanbul	DP	Ölüm	03.04.1954
11	Mehmet Senihi YÜRÜTEN	İstanbul	DP	Ölüm	20.02.1954
12	Yasin Tahsin COŞKON	Kastamonu	CHP	Mazbatası Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	14.02.1951
13	Mustafa Galip DENİZ	Kastamonu	DP	Ölüm	06.10.1953
14	Ahmet Ehrar KESKİN	Kastamonu	DP	Ölüm	02.12.1952
15	Suat Hayri ÜRGÜPLÜ	Kayseri	DP/Bağımsız	İstifa	10.11.1952
16	Mehmet Ziya BARLAS	Konya	DP	Ölüm	08.03.1952
17	Ömer Rıza DOĞRUL	Konya	DP	Ölüm	13.03.1952
18	Umran Nazif YİĞİTER	Konya	DP	İstifa	14.04.1954
19	Mehmet Şefik TUGAY	Malatya	CHP	Ölüm	03.11.1951
20	Arif Kâzım TAŞKENT	Manisa	DP	İstifa	16.02.1953
21	Ahmet Necip BİLGE	Niğde	DP	İstifa	25.08.1953
22	Remzi Oğuz ARIK	Seyhan	DP/TKP/ Bağımsız	Ölüm	03.04.1954
23	Cevdet Kerim İNCEDAYI	Sinop	CHP	Ölüm	29.05.1951
24	İlhan DİZDAR	Sivas	DP	İstifa	29.02.1952
25	Reşat Şemsettin SİRER	Sivas	CHP	Ölüm	02.10.1953
26	Mahir TÜRKAY	Sivas	DP	Ölüm	29.08.1950
27	Yusuf Ziya TUNTAŞ	Tekirdağ	DP	Ölüm	15.02.1953
28	Nuri Turgut TOPÇUOĞLU	Tokat	DP	Ölüm	04.06.1952
29	Ahmet Teyfik KORAL	Trabzon	CHP	Ölüm	28.07.1951
30	Hacı Ömer CEVHERİ	Urfa	DP	Ölüm	18.11.1952
31	Ahmet Sebati ATAMAN	Zonguldak	CHP	Mazbatası Genel Kurul tarafından reddedilmiştir	07.07.1950
32	Ahmet Esat KERİMOL	Zonguldak	DP	Ölüm	25.05.1952

10. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	Partisi	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	İsmail Saip ÖZER	Afyonkarahisar	DP	Ölüm	03.01.1956
2	Osman Şevki ÇİÇEKDAĞ	Ankara	DP	Ölüm	21.07.1956
3	Şeref Kâmil MENGÜ	Ankara	DP/Bağımsız/ HP	Ölüm	19.03.1956
4	Hüseyin Enver KARAN	Antalya	DP	Ölüm	02.06.1956
5	Ahmet KARAGÜR	Balıkesir	DP	Ölüm	25.09.1957
6	Zihni URAL	Çoruh	DP	Ölüm	26.11.1955
7	Eyüp ŞAHİN	Diyarbakır	DP	Ölüm	04.08.1954
8	Salih Fuat KEÇECİ	Eskişehir	DP	Ölüm	30.06.1955
9	Ahmet Kemal ATAY	İstanbul	DP	İstifa	30.05.1954
10	Hüseyin Arif GÜNGÖREN	İzmir	DP	Ölüm	19.10.1957
11	Ekrem Hayri ÜSTÜNDAĞ	İzmir	DP/Bağımsız/ HP	Ölüm	15.06.1956
12	Muzaffer Âli MÜHTO	Kastamonu	DP	Ölüm	15.09.1955
13	İsmail BERKOK	Kayseri	DP	Ölüm	11.05.1954
14	Osman Nuri DENİZ	Kayseri	DP	Ölüm	14.09.1956
15	Mahmut ERBİL	Kırklareli	DP	Ölüm	17.04.1955
16	Ahmet KINIK	Seyhan	DP	İstifa	12.10.1957
17	Salim SERÇE	Seyhan	DP	Ölüm	13.09.1957
18	Mehmet Sami ORBERK	Trabzon	DP	Ölüm	26.10.1957
19	Sabih DURALI	Zonguldak	DP	İstifa	25.03.1957

11. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Faik Ahmet BARUTÇU	Ankara	CHP	Ölüm	14.03.1959
2	Mehmet Kemal BALTA	Artvin	DP	Ölüm	11.07.1958
3	Mehmet Mücteba IŞTIN	Balıkesir	DP	İstifa	09.05.1960
4	Mehmet Mazlum Yekta TEKSEL	Bursa	DP	İstifa	09.05.1960
5	Osman Nuri ONĞAN	Denizli	DP	Ölüm	10.09.1959
6	Kadrettin OĞUZALICI	Edirne	DP	Ölüm	12.11.1958
7	Kemal ZEYTİNOĞLU	Eskişehir	DP	Ölüm	17.02.1959
8	Hüseyin Nuğman Kemal MENEMENCİOĞLU	İstanbul	DP	Ölüm	15.02.1958
9	Nizamettin Âli SAV	İstanbul	DP	Ölüm	21.01.1959
10	Zeki Cemal BAKİÇELEBİOĞLU	Kastamonu	DP	Ölüm	16.03.1959
11	Bekiri Sıddık PEKKİP	Kırklareli	DP	Ölüm	19.01.1959

12	Sıtkı KORALTAN	Konya	DP	Ölüm	23.06.1958
13	Halil İbrahim ÖZYÖRÜK	Konya	DP	Ölüm	28.02.1960
14	Muhittin ÖZKEFELİ	Kütahya	DP	Ölüm	22.12.1959
15	Abdullah Dilaver ARGUN	Muğla	DP	İstifa	22.07.1958
16	Ali Server SOMUNCUOĞLU	Sinop	DP	Ölüm	17.02.1959
17	Abdulhakim ARVAS	Van	CHP	Ölüm	26.02.1958
18	İsmail Hakkı TUNABOYLU	Yozgat	DP	Ölüm	28.10.1958

12. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Mehmet YAVAŞ	Aydın	AP	Ölüm	29.09.1962
2	Mustafa Süreyya ENDİK	Çanakkale	AP/ BAĞIMSIZ/ CHP	Ölüm	23.05.1965
3	Cevat Turan ÖNDER	Erzurum	YTP/ BAĞIMSIZ/ AP	İstifa	01.04.1963
4	İnayet Şevki MÜRSELOĞLU	Hatay	CHP	Ölüm	13.01.1962
5	Mustafa GÜLCÜGİL	Isparta	AP	İstifa	13.06.1964
6	Mustafa Fuat ARNA	İstanbul	CKMP	Ölüm	21.10.1962
7	Mahmut Rıza BERTAN	İstanbul	AP	Ölüm	10.09.1964
8	Mehmet Ragıp GÜMÜŞPALA	İzmir	AP	Ölüm	06.06.1964
9	Mehmet Avni DOĞAN	Kastamonu	CHP/ BAĞIMSIZ	Ölüm	14.06.1965
10	Mustafa Cemal BABAÇ	Kocaeli	AP	Ölüm	15.05.1963
11	Fevzi Lütfi KARAOSMANOĞLU	Manisa	CHP	İstifa	05.03.1962
12	Kuddusi AYTAÇ	Muş	YTP	Milletvekilliği tutanağı iptal edilmiştir.	11.11.1961
13	Ahmet Cemil KARA	Trabzon	AP	İstifa	06.06.1963
14	Osman Nuri BEŞER	Zonguldak	AP	Üye seçilmeye engel bir suçtan kesin hüküm giyme	21.09.1962[10]
15	Mustafa Suphi KONAK	Zonguldak	CHP	Ölüm	17.11.1964

10 *TBMM Tutanak Dergisi,* D. 12, C. 7, B. 119

13. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Mustafa Selahattin BAYBURA	Adana	AP	Ölüm	21.06.1967
2	Hasan TEZ	Ankara	CHP	Ölüm	21.04.1968
3	Mehmet İhsan AKHUN	Çorum	AP	Ölüm	30.04.1966
4	Aydın Turgut ARTUÇ	Diyarbakır	AP	Ölüm	30.11.1966
5	Mehmet Kamil OCAK	Gaziantep	AP	Ölüm	21.05.1969
6	Budak MURSALOĞLU	Hatay	CHP	Ölüm	12.10.1965
7	Ali Fuat BAŞGİL	İstanbul	AP	Ölüm	17.04.1967
8	Selim Rauf SARPER	İstanbul	CHP	Ölüm	11.10.1968
9	Mehmet DELİKAYA	Malatya	CHP/BAĞIMSIZ	İstifa	01.11.1968
10	Fuat ULUÇ	Mardin	CKMP/BAĞIMSIZ/ AP	Ölüm	24.09.1968
11	Namık Kemal TÜLEZOĞLU	Samsun	AP	İstifa	18.12.1968
12	Hacı Atalay AKAN	Urfa	CHP	Ölüm	31.01.1967

14. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Nevzat GÜNGÖR	Ağrı	AP	Ölüm	18.12.1971
2	Hacı Osman BÖLÜKBAŞI	Ankara	MP/BAĞIMSIZ	İstifa	09.09.1973
3	Hacı Osman SOĞUKPINAR	Ankara	CHP	Ölüm	20.09.1973
4	Hasan AKÇALIOĞLU	Antalya	AP	Ölüm	20.07.1973
5	Süleyman ÇİLOĞLU	Antalya	AP/BAĞIMSIZ/DP	Ölüm	20.07.1973
6	Yüksel MENDERES	Aydın	AP/BAĞIMSIZ/DP	Ölüm	08.03.1973
7	Ahmet Halit DALLI	Bursa	AP	Ölüm	22.05.1971
8	Yusuf İzzettin AZİZOĞLU	Diyarbakır	YTP	Ölüm	01.05.1970
9	Mustafa HARMANCIOĞLU	Edirne	AP	İstifa	31.08.1970
10	Mehmet AYTUĞ	Elazığ	CHP	Ölüm	02.12.1972
11	Ömer Faruk SANAÇ	Elazığ	AP	Ölüm	06.03.1971
12	Mehmet ASLAN	Hatay	CHP	Ölüm	09.08.1971
13	İsmail Nihat ERİM	Kocaeli	CHP	İstifa	10.10.1971
14	Bekir Sami İLHAN	Malatya	BP	Ölüm	10.12.1969
15	Mustafa İsmet İNÖNÜ	Malatya	CHP	İstifa	20.11.1972
16	Abdurrahim TÜRK	Mardin	BAĞIMSIZ/AP	Ölüm	19.04.1973
17	Selâhattin Hakkı ESATOĞLU	Nevşehir	CHP	Ölüm	08.08.1970
18	Yaşar AKAL	Samsun	CHP	Ölüm	30.09.1973
19	Kâmran EVLİYAOĞLU	Samsun	CHP/BAĞIMSIZ/AP	Ölüm	17.10.1972
20	Vehbi MELİK	Urfa	CHP	Ölüm	23.05.1973
21	Kevni NEDİMOĞLU	Zonguldak	AP	Ölüm	25.02.1973

15. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Yavuz ACAR	Amasya	AP	Ölüm	18.02.1974
2	İsmail Hakkı KETENOĞLU	Ankara	AP	Ölüm	03.06.1977
3	Kemal Ziya ÖZTÜRK	Aydın	AP/DP/ BAĞIMSIZ	Ölüm	19.09.1976
4	Sadrettin ÇANGA	Bursa	CHP	Ölüm	13.01.1974
5	Fuat AVCI	Denizli	AP	Ölüm	15.04.1977
6	İbrahim Ethem GÜNGÖR	Eskişehir	AP	Ölüm	23.05.1975
7	Davut AKSU	Kars	CHP	Ölüm	08.12.1976
8	Mehmet BIYIK	Niğde	DP	Ölüm	13.12.1974
9	Mehmet Sait ERBİL	Ordu	CHP	Ölüm	07.08.1975
10	Mehmet Remzi ARSLANTÜRK	Trabzon	CHP	Ölüm	10.10.1975
11	Necati AKSOY	Urfa	CHP	İstifa	12.04.1975
12	Sadık Tekin MÜFTÜOĞLU	Zonguldak	AP	Ölüm	14.06.1975

16. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Ahmet Hamdi ÇELEBİ	Ankara	CHP	Ölüm	24.08.1979
2	Mutlu MENDERES	Aydın	AP	Ölüm	01.03.1978
3	Mehmet Emin DALKIRAN	Bursa	AP	Ölüm	22.12.1979
4	Ahmet Hamdi SANCAR	Denizli	AP	Ölüm	05.07.1980
5	Mehmet İlhami ERTEM	Edirne	AP	Ölüm	04.04.1978
6	Malik YILMAN	Hatay	CHP	Ölüm	15.04.1980
7	Yusuf Ziya URAL	İçel	CHP	Ölüm	29.08.1980
8	Nihat KAYA	İstanbul	AP	Ölüm	07.10.1979
9	Abdurrahman KÖKSALOĞLU	İstanbul	CHP	Ölüm	15.07.1980
10	Durmuş Ali ÇALIK	Konya	CHP	Ölüm	19.09.1979
11	Mustafa Kubilây İMER	Konya	AP	Ölüm	12.06.1979
12	Ahmet Atıf AKIN	Manisa	AP	Ölüm	29.11.1977
13	Hasan Fehmi İLTER	Muğla	CHP	Ölüm	04.06.1978

17. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Ahmet Kemal AYDAR	Ankara	HP/SHP	Ölüm	25.11.1985
2	Ali Kemal ERDEM	Burdur	ANAP	Ölüm	05.02.1985
3	Hayrettin OZANSOY	Diyarbakır	HP/SHP/Bağımsız	Ölüm	03.11.1987
4	Galip DENİZ	Gaziantep	MDP/Bağımsız	Ölüm	06.03.1986
5	Mucip ATAKLI	İstanbul	HP	Ölüm	19.11.1984
6	Kemal ÖZER	İstanbul	HP/SHP/Bağımsız/ SHP	Ölüm	19.11.1986
7	Mahmut AKKILIÇ	İzmir	HP	Ölüm	06.01.1985
8	Rıfat BAYAZIT	Kahramanmaraş	MDP/Bağımsız	Ölüm	30.07.1986
9	Kemal OR	Konya	ANAP	Ölüm	21.10.1987
10	Mustafa İZCİ	Manisa	MDP	Ölüm	13.10.1985
11	İsmail ÖZDAĞLAR	Manisa	ANAP	İstifa	05.03.1986
12	Emin ALPKAYA	Niğde	MDP	Ölüm	22.03.1985
13	Gülami ERDOĞAN	Samsun	ANAP	Ölüm	20.12.1985
14	Yusuf Ziya KAZANCIOĞLU	Trabzon	HP/SHP/Bağımsız/ Halk P/Bağımsız/ DSP	Ölüm	27.05.1987
15	Sinan Fevzi FIRAT	Zonguldak	MDP	Ölüm	08.04.1986

18. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Arif AĞAOĞLU	Adıyaman	ANAP	Ölüm	28.06.1990
2	Zeynal ASLAN	Adıyaman	ANAP	Ölüm	02.07.1990
3	Zekeriya BAHÇECİ	Antalya	DYP	Ölüm	07.02.1990
4	Mehmet ÖZALP	Aydın	ANAP	Ölüm	09.11.1990
5	Mithat BALAK	Çorum	ANAP	Ölüm	08.09.1988
6	Mahmut KEPOLU	Diyarbakır	ANAP	Ölüm	28.04.1988
7	Kâmran KARAMAN	Hatay	ANAP	Ölüm	04.06.1990
8	Mustafa Murat SÖKMENOĞLU	Hatay	DYP	İstifa	27.12.1989
9	Turgut ÖZAL	İstanbul	ANAP	Cumhurbaşkanı seçilme	31.10.1989
10	Mehmet AYDIN	Samsun	ANAP	Ölüm	26.05.1990
11	Mehmet Abdurrezak CEYLAN	Siirt	DYP	Ölüm	29.03.1989

19. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Mahmut KILINÇ	Adıyaman	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/ Bağımsız/DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
2	Kemal TABAK	Adıyaman	SHP/Bağımsız/CHP	Ölüm	15.09.1993
3	İbrahim Melih GÖKÇEK	Ankara	RP	Belediye Başkanlığını tercih etme	08.09.1994
4	Nizamettin TOĞUÇ	Batman	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
5	Mümin GENÇOĞLU	Bursa	ANAP	Ölüm	07.02.1993
6	Mehmet Hatip DİCLE	Diyarbakır	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
7	Ahmet Fehmi IŞIKLAR	Diyarbakır	SHP	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	17.08.1993
8	Sedat YURTDAŞ	Diyarbakır	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/ Bağımsız/DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
9	Leyla ZANA	Diyarbakır	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
10	Süleyman Sami DEMİREL	Isparta	DYP	Cumhurbaşkanı seçilme	16.05.1993
11	Temel GÜNDOĞDU	İstanbul	ANAP	Ölüm	24.04.1994
12	Adnan KAHVECİ	İstanbul	ANAP	Ölüm	05.02.1993
13	Mehmet SİNCAR	Mardin	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/ Bağımsız/DEP	Ölüm	04.09.1993
14	Ahmet TÜRK	Mardin	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
15	Mehmet Ali YİĞİT	Mardin	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994

16	Sırrı SAKİK	Muş	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
17	Zübeyir AYDAR	Siirt	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
18	Naif GÜNEŞ	Siirt	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
19	Orhan DOĞAN	Şırnak	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
20	Selim SADAK	Şırnak	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994
21	Remzi KARTAL	Van	SHP/Bağımsız/ÖZEP/ Bağımsız/HEP/Bağımsız/ DEP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatma kararı	30.06.1994

20. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Hasan Hüseyin CEYLAN	Ankara	RP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin RP'yi kapatma kararı	22.02.1998
2	Ahmet TEKDAL	Ankara	RP	Anayasa Mahkemesinin RP'yi kapatma kararı	22.02.1998
3	Şerif ÇİM	Bilecik	DSP/Bağımsız/ DYP	Ölüm	20.09.1998
4	Bahattin ŞEKER	Bilecik	DYP	Milletvekili tutanağı iptal edilmiştir.	16.03.1999
5	Avni AKYOL	Bolu	ANAP	Ölüm	30.09.1999
6	Abdulkadir CENKÇİLER	Bursa	DYP	Ölüm	08.04.1997
7	Mehmet Ali ALTIN	Kırşehir	ANAP	Ölüm	06.12.1996
8	Şevket KAZAN	Kocaeli	RP	Anayasa Mahkemesinin RP'yi kapatma kararı	22.02.1998

9	Necmettin ERBAKAN	Konya	RP	Anayasa Mahkemesinin RP'yi kapatma kararı	22.02.1998
10	Yahya USLU	Manisa	DYP	Ölüm	24.04.1998
11	Şevki YILMAZ	Rize	RP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin RP'yi kapatma kararı	22.02.1998
12	İbrahim Halil ÇELİK	Şanlıurfa	RP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin RP'yi kapatma kararı	22.02.1998
13	Bekir SOBACI	Tokat	RP/Bağımsız/ FP	Anayasa Mahkemesinin RP'yi kapatma kararı	22.02.1998
14	Eyüp AŞIK	Trabzon	ANAP	İstifa	27.10.1998
15	Cevdet AYDIN	Yalova	DYP	Ölüm	17.03.1999

21. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Avni AKYOL	Bolu	ANAP	Ölüm	30.03.1999
2	Sıtkı TURAN	Çanakkale	MHP	Ölüm	12.12.1999
3	Ali Rıza SEPTİOĞLU	Elazığ	DYP	Ölüm	04.09.2001
4	Mehmet Bedri İNCETAHTACI	Gaziantep	FP	Ölüm	21.11.1999
5	Namık Kemal ATAHAN	Hatay	DSP	Ölüm	10.11.2001
6	İsmail AYDINLI	İstanbul	DSP	Ölüm	30.04.2002
7	Ayşe Nazlı ILICAK	İstanbul	FP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin FP'yi kapatma kararı	05.01.2002
8	Merve Safa KAVAKCI[11]	İstanbul	FP	Vatadaşlığın kaybı sonucu kesinleşen mahkeme kararı	14.03.2001
9	Abdullah Turan BİLGE	Konya	DSP	Ölüm	29.01.2001
10	Ahmet DERİN	Kütahya	FP/Bağımsız/ SP	Ölüm	26.07.2002
11	Kadir GÖRMEZ	Kütahya	MHP	Ölüm	07.09.1999
12	Nizamettin SEVGİLİ	Siirt	ANAP	Ölüm	15.03.2000
13	Mehmet Feyzi ŞIHANLIOĞLU	Şanlıurfa	DYP	Ölüm	30.01.2001
14	Bekir SOBACI	Tokat	FP/Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin FP'yi kapatma kararı	05.01.2002

11 16.05.1999 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan, Bakanlar Kurulunun 13.05.1999 tarih ve 99/12827 sayılı Kararı ile vatandaşlıktan çıkarılmıştır. Anayasanın 66. ve 76. maddeleri ile Türk Vatandaşlığı Kanunu hükümlerine göre milletvekili seçilme yeterliliğini kaybettiği hususu TBMM Başkanlığınca 14.03.2001 tarihinde Genel Kurulun bilgisine sunulmuştur.

22. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Cemal KAYA	Ağrı	CHP/Bağımsız/ AK Parti	İstifa	26.04.2005
2	Mehmet Melik ÖZMEN	Ağrı	AK Parti	Ölüm	09.07.2005
3	Ali DİNÇER	Bursa	CHP	Ölüm	18.04.2007
4	Ömer ABUŞOĞLU	Gaziantep	AK Parti/ Bağımsız/ANAP	Ölüm	02.04.2007
5	Kemal DERVİŞ	İstanbul	CHP	İstifa	17.05.2005
6	Nezir BÜYÜKCENGİZ	Konya	CHP	Ölüm	03.01.2007
7	Halil İbrahim YILMAZ	Kütahya	AK Parti	Ölüm	27.07.2004
8	İlyas Sezai ÖNDER	Samsun	CHP	Ölüm	20.05.2007
9	Memet Fadıl AKGÜNDÜZ	Siirt	Bağımsız	Milletvekilliği tutanağı iptal edilmiştir	03.11.2002
10	Ekrem BİLEK	Siirt	CHP	Milletvekilliği tutanağı iptal edilmiştir	03.11.2002
11	Mervan GÜL	Siirt	AK Parti	Milletvekilliği tutanağı iptal edilmiştir	03.11.2002
12	İlyas ARSLAN	Yozgat	AK Parti	Ölüm	20.10.2006

23. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Özlem ÇERÇİOĞLU	Aydın	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	07.04.2009
2	Aysel TUĞLUK	Diyarbakır	Bağımsız/DTP/ Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DTP'yi kapatma kararı	31.12.2009
3	Mehmet Cihat ÖZÖNDER	İstanbul	MHP	Ölüm	26.07.2007
4	Osman Gazi YAĞMURDERELİ	İstanbul	AK Parti	Ölüm	02.08.2008
5	Abdullah GÜL	Kayseri	AK Parti	Cumhurbaşkanı seçilme	28.08.2007

6	Ahmet TÜRK	Mardin	Bağımsız/DTP/ Bağımsız	Anayasa Mahkemesinin DTP'yi kapatma kararı	31.12.2009
7	Muhsin YAZICIOĞLU	Sivas	Bağımsız/BBP	Ölüm	25.03.2009
8	Gündüz Suphi AKTAN	İstanbul	MHP	Ölüm	19.11.2008
9	Mustafa KUŞ	Şanlıurfa	AK Parti	Ölüm	18.11.2010
10	Hamza YANILMAZ	Elazığ	AK Parti	Ölüm	22.03.2011

24. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Parti**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Murat BOZLAK	Adana	HDP	Ölüm	04.01.2015
2	Menderes M. Tevfik TÜREL	Antalya	AK Parti	Belediye Başkanlığını tercih etme	06.04.2014
3	Ahmet Edip UĞUR	Balıkesir	AK Parti	Belediye Başkanlığını tercih etme	07.04.2014
4	Şerafettin ELÇİ	Diyarbakır	KADEP	Ölüm	25.12.2012
5	Recep GÜRKAN	Edirne	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	07.04.2014
6	Kazım KURT	Eskişehir	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	07.04.2014
7	Fatma ŞAHİN	Gaziantep	AK Parti	Belediye Başkanlığını tercih etme	07.04.2014
8	Recep Tayyip ERDOĞAN	İstanbul	AK Parti	Cumhurbaşkanı seçilme	28.08.2014
9	Enver YILMAZ	İstanbul	AK Parti	Belediye Başkanlığını tercih etme	08.04.2014
10	Ferit Mevlüt ASLANOĞLU	İstanbul	CHP	Ölüm	16.05.2014
11	Mehmet Siyam KESİMOĞLU	Kırklareli	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	07.04.2014
12	Ahmet TÜRK	Mardin	BAĞIMSIZ	Belediye Başkanlığını tercih etme	08.04.2014
13	Sırrı SAKİK	Muş	BDP	Belediye Başkanlığını tercih etme	09.06.2014
14	Harun ÇAKIR	Ordu	AK Parti	Ölüm	28.10.2011
15	Gültan KIŞANAK	Siirt	BDP	Belediye Başkanlığını tercih etme	07.04.2014

26. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Parti**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Leyla ZANA	Ağrı	HDP	Devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı	11.01.2018
2	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	9.05.2017
3	Abdulkadir YÜKSEL	Gaziantep	AK Parti	Ölüm	25.09.2017
4	Selma IRMAK	Hakkari	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	19.04.2018
5	Şafak PAVEY	İstanbul	CHP	İstifa	25.10.2017
6	Ahmet YILDIRIM	Muş	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	27.02.2018
7	Besime KONCA	Siirt	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	3.10.2017
8	Osman BAYDEMİR	Şanlıurfa	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	19.04.2018
9	İbrahim AYHAN	Şanlıurfa	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	27.02.2018
10	Faysal SARIYILDIZ	Şırnak	HDP	Devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı	27.07.2017
11	Ferhat ENCU	Şırnak	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	6.02.2018
12	Tuğba HEZER ÖZTÜRK	Van	HDP	Devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı	27.07.2017
13	Figen YÜKSEKDAĞ ŞENOĞLU	Van	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	21.02.2017

27. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Parti**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Yakup TAŞ	Adıyaman	AK Parti	Ölüm	06.02.2023
2	Mevlüt ÇAVUŞOĞLU	Antalya	AK Parti	Bakan olarak atanma	09.07.2018
3	Deniz BAYKAL	Antalya	CHP	Ölüm	11.02.2023
4	Tanju ÖZCAN	Bolu	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	10.04.2019
5	Kazım ARSLAN	Denizli	CHP	Ölüm	7.06.2019
6	Adnan Selçuk MIZRAKLI	Diyarbakır	HDP	Belediye Başkanlığını tercih etme	16.04.2019
7	Musa FARİSOĞULLARI	Diyarbakır	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	4.06.2020
8	Semra GÜZEL	Diyarbakır	HDP	Devamsızlık sonucu Genel Kurul kararı	22.12.2022

9	Erdin BİRCAN	Edirne	CHP	Ölüm	18.11.2018
10	Abdulhamit GÜL	Gaziantep	AK Parti	Bakan olarak atanma	9.07.2018
11	Leyla GÜVEN	Hakkari	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	4.06.2020
12	İsmet UÇMA	İstanbul	AK Parti	Ölüm	11.10.2021
13	Mehmet MUŞ	İstanbul	AK Parti	Bakan olarak atanma	21.04.2021
14	Berat ALBAYRAK	İstanbul	AK Parti	Bakan olarak atanma	9.07.2018
15	Kadri Enis BERBEROĞLU[12]	İstanbul	CHP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	4.06.2020
16	Süleyman SOYLU	İstanbul	AK Parti	Bakan olarak atanma	9.07.2018
17	Markar ESEYAN	İstanbul	AK Parti	Ölüm	16.10.2020
18	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK Parti	Ölüm	18.11.2021
19	Ayhan BİLGEN	Kars	HDP	Belediye Başkanlığını tercih etme	12.04.2019
20	Ömer Faruk GERGERLİOĞLU[13]	Kocaeli	HDP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	17.03.2021
21	Fatma KAPLAN HÜRRİYET	Kocaeli	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	29.04.2019
22	Lütfi ELVAN	Mersin	AK Parti	Bakan olarak atanma	10.11.2020
23	Ahmet Eşref FAKIBABA	Şanlıurfa	BAĞIMSIZ	İstifa	26.10.2022
24	Bedia ÖZGÖKÇE ERTAN	Van	HDP	Belediye Başkanlığını tercih etme	10.04.2019
25	Bekir BOZDAĞ	Yozgat	AK Parti	Bakan olarak atanma	29.01.2022

28. YASAMA DÖNEMİ					
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Parti**	**Ayrılış Nedeni**	**Ayrılış Tarihi**
1	Abdurrahman TUTDERE	Adıyaman	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	04.04.2024
2	Burcu KÖKSAL	Afyonkarahisar	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	03.03.2024
3	Şerafettin Can ATALAY	Hatay	TİP	Kesin hükmün Genel Kurulda okunması	30.01.2024
4	Murat KURUM	İstanbul	AK Parti	Bakan olarak atanma	02.07.2024
5	Hasan BALTACI	Kastamonu	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	05.04.2024
6	Ahmet ÖNAL	Kırıkkale	CHP	Belediye Başkanlığını tercih etme	04.04.2024
7	Hasan BİTMEZ	Kocaeli	SAADET P	Ölüm	14.12.2023

12 Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu hak ihlali kararı uyarınca kesin hükmün ortadan kalktığı anlaşıldığından, Kadri Enis Berberoğlu milletvekilliği sıfatını 11.02.2021 tarihli 46'ncı Birleşim'de tekrar kazanmıştır.

13 Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu hak ihlali kararı uyarınca kesin hükmün ortadan kalktığı anlaşıldığından, Ömer Faruk Gergerlioğlu milletvekilliği sıfatını 16.07.2021 tarihli 104'üncü Birleşim'de tekrar kazanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Üye Sayısındaki Artışlara İlişkin Çizelge[14]

2. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Nafiz Bey (Mehmet Nafız AKTIN)	Amasya	CHF
2	Ali Bey (KÜTÜKÇÜOGLU)	Ankara	CHF
3	Tahsin Bey (Hasan Tahsin UZER)	Ardahan	CHF
4	Mitat Bey (Mithat AYDIN)	Aydın	CHF
5	Dr. Reşit Galip Bey (Mustafa Reşit BAYMUR)	Aydın	CHF
6	Muhittin Nami Bey (Muhittin BASAY)	Bitlis	CHF
7	Nurettin Paşa (Mehmet Nurettin İbrahim)	Bursa	CHF
8	Ziya Bey (Ahmet Ziya TONGUÇ)	Çorum	CHF
9	Cavit Bey(Abdulkadir Cavit EKİN)	Diyarbekir	CHF
10	Dr. İbrahim Tali Bey (İbrahim Ethem ÖNGÖREN)	Diyarbekir	CHF
11	Süleyman Bey (KARAKAYA)	Elaziz	CHF
12	Abdülhak Bey (İbrahim Abdülhak FIRAT)	Erzincan	CHF
13	Bahri Bey (SARITEPE)	Erzurum	CHF
14	Ali Ulvi Bey (BAYRAKDAR)	Eskişehir	CHF
15	Muhittin Bey (TEMOÇİN)	Genç	CHF
16	Cemal Hüsnü Bey (Cemalettin Hüsnü TARAY)	Gümüşhane	CHF
17	Behiç Bey (Mehmet Behiç ERKİN)	İstanbul	CHF
18	Edip Servet Bey (Mustafa Edip TÖR)	İstanbul	CHF
19	Fuat Bey (Ali Fuat AĞRALI)	İstanbul	CHF
20	Hakkı Şinasi Paşa (İsmail Hakkı EREL)	İstanbul	CHF
21	Haydar Bey (YULUĞ)	İstanbul	CHF
22	İhsan Paşa (SÖKMEN)	İstanbul	CHF
23	Tevfik Kâmil Bey (KOPERLER)	İstanbul	CHF
24	Ziyaettin Bey (Zeya KARAMÜRSEL)	İstanbul	CHF
25	Kâmil Bey (Mustafa Kâmil DURSUN)	İzmir	CHF
26	Münir Bey (Ahmet Münir AKKAYA)	İzmir	CHF
27	Osmanzade Hamdi Bey (Ahmet Hamdi AKSOY)	İzmir	CHF
28	Ali Rıza Bey (Rıza)	Karahisar-ı Şarki	CHF
29	Ali Nazmi Bey (ÖZÜGÜR)	Kastamonu	CHF
30	Zeki Bey Bey (Ahmet Zeki KARAKİMSELİLER)	Kayseri	CHF
31	Şevket Bey (Şefket ÖDÜL)	Kırklareli	CHF
32	Lütfi Müfit Bey(Müfit Lütfi ÖZDEŞ)	Kırşehir	CHF
33	Refik İsmail Bey (Mehmet Refik KAKMACI)	Kırşehir	CHF

14 Bu çizelge Birinci Dönem Meclis Albümü (1920-1923), TBMM Albümü (1920-2010) 1. 2. ve 3. Ciltler ile TBMM Kanun ve Kararlar Bilgi Sistemi'nde yer alan verilerin derlenmesi ile oluşturulmuştur.

34	Ragıb Bey (Mehmet Ragıb AKÇA)	Kocaeli	CHF
35	Faik Bey (Mahmut Faik SOYLU)	Kütahya	CHF
36	Hâkim Rıza Bey (Mehmet Rıza DİNÇAY)	Kütahya	CHF
37	Nurettin Bey (Mehmet Nurittin AKKIN)	Maraş	CHF
38	Ali Rıza Bey (ERTEN)	Mardin	CHF
39	Hasan Cavit Bey (Hasan Cavit BELUL)	Rize	CHF
40	Nafiz Bey (Mehmet Nafiz DUMLU)	Saruhan	CHF
41	Saim Bey (UZEL)	Saruhan	CHF
42	Yaşar Bey (Mehmet Yaşar ÖZEY)	Saruhan	CHF
43	Recep Zühtü Bey (SOYAK)	Sinop	CHF
44	Şemsettin Bey (Mehmet Şemsettin GÜNALTAY)	Sivas	CHF
45	Halil Fahri Bey (GÜRMEN)	Siverek	CHF
46	Refet Bey (Mehmet Refet ÜLGEN)	Urfa	CHF
47	Refet Bey (TOPÇUOĞLU)	Urfa	CHF

3. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Asaf Bey (Süleyman Asaf İLBAY)	Bilecik	CHF
2	Hasan Cemil Bey (ÇAMBEL)	Bolu	CHF
3	Mehmet Sabri Bey (TOPRAK)	Cebelibereket	CHF
4	Naci Paşa (Abdüllâtif Naci ELDENİZ)	Cebelibereket	CHF
5	Kâzım Paşa (Mehmet Kâzım SEVÜKTEKİN)	Diyarbekir	CHF
6	Mithat Bey (Ahmet Mithat KALABALIK)	Manisa	CHF
7	Rüştü Bey (Mehmet Rüştü BEKİT)	Diyarbekir	CHF
8	Ahmet Saffet Bey (Ahmet OKKAY)	Elaziz	CHF
9	Fazıl Ahmet Bey (Fadıl Ahmet AYKAÇ)	Elaziz	CHF
10	Ali Fethi Bey (OKYAR)	Gümüşhane	CHF
11	Abdülhak Hâmit Bey (Abdulhak Hâmit TARHAN)	İstanbul	CHF
12	Vasıf Bey (Hüseyin Vasıf ÇINAR)	İzmir	CHF
13	Faik Bey (Faik BERMEK)	Kars	CHF
14	Reşit Bey (Mustafa Reşit ÖZSOY)	Kayseri	CHF
15	Kemal Zaim Bey (Ahmet Kemal SUNEL)	Konya	CHF
16	Zühtü Bey (Mehmet Zühtü DURUKAN)	Konya	CHF
17	Behçet Bey (Yusuf Behçet GÜCER)	Maraş	CHF
18	Hasan Fahri Bey (GÜLER)	Ordu	CHF
19	Nusret Sadullah Bey (AYAŞLI)	Samsun	CHF
20	Celâl Sahir Bey (Ahmet Celâl EROZAN)	Zonguldak	CHF

4. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Dr. Ziya Nuri Paşa (Ahmet Ziya Paşa BİRGİ)	Afyonkarahisar	CHF
2	Aka Gündüz Bey (Enis Avni AKAGÜNDÜZ)	Ankara	CHF
3	Rasim Serattar Bey (Mehmet Rasim AKTAR)	Ankara	CHF
4	Abidin Bey (ÖZMEN)	Aydın	CHF
5	İsmail Hakkı Bey (UZMAY)	Bolu	CHF
6	Ahmet Cevat Bey (EMRE)	Çanakkale	CHF
7	Fuat Ziya Bey (Mehmet Fuat ÇİYİLTEPE)	Elaziz	CHF
8	Nuri Bey (CONKER)	Gaziantep	CHF
9	Kemal Turan Bey (Ahmet Kemalettin TURAN)	Isparta	CHF
10	Alâettin Cemil Bey (İbrahim Alâettin Cemil TOPCUBASI)	İstanbul	CHF
11	Ali Sadettin Bey [Ali ÇAVLUM (BARLAS)]	İstanbul	CHF
12	Mitat Bey (Mehmet Mithat DAGDEMİR)	İstanbul	CHF
13	Sadettin Rıza Bey (Mustafa Sadettin URAZ)	İstanbul	CHF
14	Ziyaettin Bey (Zeya KARAMÜRSEL)	İstanbul	CHF
15	Kâzım Pasa (İNANÇ)	İzmir	CHF
16	Muhtar Bey (Ahmet Muhtar MOLLAOĞLU)	Kastamonu	CHF
17	Ali Fuat Pasa (CEBESOY)	Konya	CHF
18	Ali Muzaffer Bey (GÖKER)	Konya	CHF
19	Memet Bey (Mehmet SOMER)	Kütahya	CHF
20	Naşit Hakkı Bey (Mustafa Naşit ULUĞ)	Kütahya	CHF
21	Hikmet Bey (Yusuf Hikmet BAYUR)	Manisa	CHF
22	Tahir Bey (Mehmet Tahir HİTİT)	Manisa	CHF
23	Naki Bey (Mehmet Naki YÜCEKÖK)	Muş	CHF
24	Ali Canib Bey (YÖNTEM)	Ordu	CHF
25	Ruşeni Bey (Hasan Ruşeni BARKIN)	Samsun	CHF
26	Resai Bey (ERİŞKEN)	Tokat	CHF
27	Ali Seydi Bey (ARMANER)	Trabzon	CHF
28	Fatin Bey (Hüseyin Fatin GÜVENDİREN)	Trabzon	CHF
29	Behçet Bey (Ali Behçet GÜNAY)	Urfa	CHF
30	Yahya Kemal Bey (BEYATLI)	Yozgat	CHF

5. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Arİf BAYTIN (İsmail Arif BAYTİN)	Ankara	CHF
2	Muammer ERİŞ (Mehmet Muammer ERİŞ)	Ankara	CHF
3	Cezmi ERÇİN (Mehmet Cezmi ERÇİN)	Antalya	CHF
4	Hulûsi ALATAS (Ahmet Hulûsi ALATAS)	Aydın	CHF
5	Hüsamettin KURAL	Bayazıt	CHF
6	Osman GÖKTÜRK	Bolu	CHF
7	Ali Fethi OKYAR	Bolu	CHF
8	Hasan Rıza SOYAK	Burdur	CHF
9	Naci TINAZ (Ahmet Naci TINAZ)	Bursa	CHF
10	Fazıl Nazmi ÖRKÜN [Hasan Fazıl RÜKÜN (ÖRKÜN)]	Çankırı	CHF
11	Hatice ÖZGENER	Çankırı	CHF
12	Hüseyin Cahit YALÇIN	Çankırı	CHF
13	İhsan KURTKAN (Mehmet İhsan KURTKAN)	Çoruh	CHF
14	Fethi ALTAY (Mehmet Fethi ALTAY)	Elaziz	CHF
15	Pertev DEMİRHAN (Sait Pertev DEMİRHAN)	Erzurum	CHF
16	Saim Ali DILEMRE (Mehmet Saim DİLEMRE)	Erzurum	CHF
17	Memet Ali AĞAKAY	Gaziantep	CHF
18	Hüseyin Nuğman Kemal MENEMENCİOĞLU	Gaziantep	CHF
19	Kazım KARABEKİR	İstanbul	CHF
20	Şükrü Ali ÖGEL	İstanbul	CHF
21	Mustafa Reşat MİMAROĞLU	İzmir	CHF
22	Mehmet Fuat KÖPRÜLÜ	Kars	CHF
23	Mehmet Faik Baysal	Kayseri	CHF
24	Mehmet Sadettin SERİM	Kayseri	CHF
25	Ali Sait AKBAYTUĞAN	Kocaeli	CHF
26	İbrahim DIBLAN	Kocaeli	CHF
27	Hüseyin Rahmi GÜRPINAR	Kütahya	CHF
28	Mustafa Vedit UZGÖREN	Kütahya	CHF
29	Ahmet Faik KURTOĞLU	Manisa	CHF
30	Sadullah GÜNEY	Muğla	CHF
31	Mehmet Fahri ENGİN	Samsun	CHF
32	Naki BEKMEN	Siirt	CHF
33	Mehmet Ali KURTOĞLU	Siirt	CHF
34	İsmail Hakkı VERAL	Sinop	CHF
35	Akif Öztekin ERDEMGİL	Sivas	CHF
36	Mehmet Sıtkı ÜKE	Tokat	CHF
37	Mustafa Celâl ARAT	Yozgat	CHF
38	Süleyman Necati GÜNERİ	Zonguldak	CHF

6. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Şevket Raşit HATİPOĞLU	Afyonkarahisar	CHP
2	Mehmet Kemal DOĞAN	Ağrı	CHP
3	Mehmet Nihat ANILMIŞ	Ankara	CHP
4	Mehmet Ekrem ERGUN	Ankara	CHP
5	Nurullah Esat SUMER	Antalya	CHP
6	Agâh Sırrı LEVENT	Aydın	CHP
7	Kasım GÜLEK	Bilecik	CHP
8	Celâl Sait SİREN	Bolu	CHP (Müstakil)
9	Mustafa Talât SİMER	Bursa	CHP
10	Ali Haydar GÜNVER	Denizli	CHP
11	Ömer Behçet UZ	Denizli	CHP
12	Ahmet Şükrü EMED	Diyarbakır	CHP
13	Mehmet Temel Nücünü GÖKSEL	Edirne	CHP
14	Safiyüttin ERDEM	Erzincan	CHP
15	İbrahim Şükrü SÖKMENSÜER	Erzincan	CHP
16	Bekir Sıtkı KUNT	Hatay	CHP
17	Abdullah MURSALOĞLU	Hatay	CHP
18	Ahmet Hamdi SELÇUK	Hatay	CHP
19	Abdülgani TÜRKMEN	Hatay	CHP
20	Ahmet Remzi ÜNLÜ	Isparta	CHP
21	İsmail Hakkı ÜLKMEN	İstanbul	CHP
22	Hüseyin Hulki CURA	İzmir	CHP
23	Etem İzzet BENİCE	Kars	CHP
24	Mehmet Cevat DURSUNOĞLU	Kars	CHP
25	Mustafa Hayrullah DİKER	Kastamonu	CHP
26	Hasan Hüseyin ÜLKÜ	Kırşehir	CHP
27	Mehmet Suphi ARTEL	Kocaeli	CHP
28	Aşir ATLI	Kütahya	CHP
29	Ali Rıza ARTUNKAL	Manisa	CHP
30	Mehmet Selâhattin ÇAM	Seyhan	CHP
31	Ahmet Kutsi TECER	Seyhan	CHP
32	Halit Nazmi KEŞMİR	Tokat	CHP
33	Mehmet Şerif BİLGEN	Trabzon	CHP
34	Razi SOYER	Urfa	CHP
35	Mehmet Emin ERİŞİGİL	Zonguldak	CHP
36	Hâzım Atıf KUYUCAK	Zonguldak	CHP

7. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Mehmet Mesut ÇANKAYA	Antalya	CHP
2	Mehmet Kemalettin SUN	Bilecik	CHP
3	Abdullah ALPTOĞAN	Bolu	CHP
4	Mehmet Edip ALPSAR	Çorum	CHP
5	Mehmet Cemil ÇALGÜNER	Denizli	CHP
6	Mehmet Abidin EGE	Denizli	CHP
7	İhsan GÜRAK	Giresun	CHP
8	Hamdullah Suphi TANRIÖVER	İçel	CHP
9	Kemal Cenap BERKSOY	İstanbul	CHP
10	Mekki Hikmet GELENBEĞ	İstanbul	CHP
11	Niyazi İsmet GÖZCÜ	İstanbul	CHP
12	Muhittin ÜSTÜNDAĞ	İstanbul	CHP
13	Hasan Şevket ADALAN	İzmir	CHP
14	Hüseyin Sedat DİKMEN	İzmir	CHP
15	Cafer TÜZEL	Kayseri	CHP
16	Ahmet Faik ABASIYANIK	Kocaeli	CHP
17	İsmail Nihat ERİM	Kocaeli	CHP
18	Şükür OKAN	Kocaeli	CHP
19	Mehmet Fatin GÖKMEN	Konya	CHP
20	Emin TOKTAR	Kütahya	CHP
21	Mehmet Abidin ÇAKIR	Muğla	CHP
22	Mehmet Rifat GÜRSOY	Niğde	CHP
23	Mehmet Cemil BİLSEL	Samsun	CHP
24	Mehmet İhsan EZGÜ	Samsun	CHP
25	Memet Emin KILIÇÇIOĞLU	Siirt	CHP
26	Mahmut Eşref DİZDAR	Sivas	CHP
27	Fikri ERBUĞ	Sivas	CHP
28	Ahmet Hulusi GÖKDALAY	Sivas	CHP
29	Yusuf Nihat BERKER	Van	CHP
30	İbrahim Rebi BARKIN	Zonguldak	CHP
31	Ali Rıza İNCEALEMDAROĞLU	Zonguldak	CHP

8. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Sabrİ AKIN	Aydın	CHP
2	Mehmet Ziya GEBOLOĞLU	Bitlis	CHP
3	Rauf BAYINDIR	Erzincan	CHP
4	Osman Nahit PEKCAN	Erzincan	CHP
5	Şakir İBRAHİMHAKKIOĞLU	Erzurum	CHP
6	Kemal ZEYTİNOĞLU	Eskişehir	DP
7	Tevfik EKMEN	Giresun	CHP
8	Ali MENTEŞOĞLU	İçel	CHP
9	Mahmut Ekrem AMAÇ	İstanbul	CHP
10	Ali Rıza ARI	İstanbul	CHP
11	Mehmet Sadi BEKTER	İstanbul	CHP
12	Nikola FAKAÇELLİ	İstanbul	CHP
13	Osman Atıf ÖDÜL	İstanbul	CHP
14	Mim Kemal ÖKE	İstanbul	CHP
15	Mehmet Akil Muhtar ÖZDEN	İstanbul	CHP
16	Fevzi AKTAŞ	Kars	CHP
17	Mehmet Adil TOKÖZLÜ	Kastamonu	CHP
18	Abdülbaki Ahmet Ziyaettin TÜMTÜRK	Kastamonu	CHP
19	Esat DOĞAN	Malatya	CHP
20	Mehmet Kâmil BORAN	Mardin	CHP
21	Mehmet Şemsettin EKMEN	Mardin	CHP
22	Yusuf Sıtkı MARDİN	Mardin	CHP
23	Hamdullah DAYİ	Muş	CHP/Bagımsız/DP
24	Arif Hikmet ONAT	Ordu	CHP
25	Reşit ÖNDER	Tokat	CHP
26	Mustafa ÖZDEN	Tokat	CHP
27	Hasan ORAL	Urfa	CHP
28	Mehmet Fahri AKGÖL	Yozgat	CHP

9. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Nail GEVECİ	Aydın	DP
2	Mehmet Cevat ÜLKÜ	Aydın	DP
3	Mehmet Mücteba IŞTIN	Balıkesir	DP
4	Hasan Yümni ÜRESİN	Bilecik	DP
5	Nusrettin BARUT	Bitlis	DP
6	Kenan YILMAZ	Bursa	DP
7	Mehmet Nusret KİRİŞÇİOĞLU	Çanakkale	DP

8	Baha AKŞİT	Denizli	DP
9	Ekrem BAYSAL	Eskişehir	DP
10	Abdulhadi HÜSMAN	İstanbul	DP
11	Mehmet Seyfeddin ORAN	İstanbul	DP
12	İbrahim Pertev ARAT	İzmir	DP
13	Ziya TERMEN	Kastamonu	DP
14	Elvan KAMAN	Kırşehir	DP
15	Mustafa Natık POYRAZOĞLU	Muğla	DP
16	Ahmet Muhtar ACAR	Sinop	CHP
17	Ahmet Esat KERİMOL	Zonguldak	DP

13. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Mustafa Kemal ÇETİNSOY	Adana	AP
2	İhsan Nazmi TOMBUŞ	Çorum	AP
3	Abdüllâtif ENSARİOĞLU	Diyarbakır	AP
4	Şemsettin MURSALOĞLU	Hatay	AP
5	Mehmet Mustafa GÜRPINAR	İstanbul	AP
6	Hüsamettin KÖRAN	Urfa	AP

15. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Yavuz ACAR	Amasya	AP
2	Orhan KAYIHAN	Amasya	CHP
3	Ali ELVERDİ	Bursa	AP
4	Mehmet İsmet ANGI	Eskişehir	AP
5	Hüseyin Avni KAVURMACIOĞLU	Niğde	AP
6	Necati AKSOY	Urfa	CHP
7	Halil MİLLİ	Urfa	AP
8	Ahmet Sebati ATAMAN	Zonguldak	AP

16. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Selâhattin ACAR	Aydın	AP
2	Ahmet İNCEOĞLU	Edirne	AP
3	Şaban KARATAŞ	Konya	AP
4	Süleyman ÇAĞLAR	Manisa	AP
5	Ünat DEMİR	Muğla	AP

17. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Vahit Melih HALEFOĞLU	Ankara	ANAP
2	Mahmut SÖNMEZ	Bingöl	ANAP
3	Sait EKİNCİ	Burdur	ANAP
4	Hasan Celal GÜZEL	Gaziantep	ANAP
5	Hüseyin Hüsnü DOĞAN	İstanbul	ANAP
6	Erdal İNÖNÜ	İzmir	SHP
7	Ümit CANUYAR	Manisa	DYP
8	Sümer ORAL	Manisa	DYP
9	Akın GÖNEN	Niğde	ANAP
10	Ahmet Hüsamettin CİNDORUK	Samsun	DYP
11	Köksal TOPTAN	Zonguldak	DYP

22. YASAMA DÖNEMİ			
	Adı-Soyadı	**Seçim Çevresi**	**Partisi**
1	Öner ERGENÇ	Siirt	AK Parti
2	Öner GÜLYEŞİL	Siirt	AK Parti
3	Recep Tayyip ERDOĞAN	Siirt	AK Parti

YASAMA VERİLERİ VE İSTATİSTİKLER

2024 YILI YASAMA VE DENETİM VERİLERİ[1]

YASAMA FAALİYETLERİ

Kanun Teklifleri

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına milletvekillerince 39'u milletlerarası andlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin olmak üzere 946 kanun teklifi sunulmuştur. 91 kanun teklifi komisyonlarda görüşülerek Genel Kurul gündemine girmiş ve 44 teklif kanunlaşmıştır. Hâlen 80 kanun teklifi gündemde, 2.844 kanun teklifi ise ilgili komisyonlardadır. Anılan tarihler arasında 5 kanun teklifi, teklif sahibi milletvekillerince geri alınmıştır.

6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hukuk sistemimize giren "Cumhurbaşkanı tarafından sunulan kanun teklifi" müessesesi kapsamında 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına Cumhurbaşkanı'ndan 2 kanun teklifi gelmiş olup söz konusu kanun teklifleri kanunlaşmıştır.

Kanunlar ve Kararlar

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 46 kanun ve 39 TBMM kararı kabul edilmiştir.

Kanun Hükmünde Kararnameler

Önceki yasama dönemlerinden 273 KHK 28'inci Yasama Dönemine intikal etmiştir. Hâlihazırda komisyonlarda 273 KHK bulunmaktadır.

Yasama Dokunulmazlığı Tezkereleri

01 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında Başkanlığa 104 yasama dokunulmazlığı tezkeresi gelmiş olup 17'si işlemdedir.

Hâlihazırda Karma Komisyonda 827 yasama dokunulmazlığı tezkeresi bulunmaktadır.

1 Bu bölümde yer alan "hâlen", "hâlihazırda" gibi ifadeler, 2024 yılı sonuna (31.12.2024) işaret etmektedir.

Kanun Teklifi Taslağı Hazırlama ve İnceleme Çalışmaları

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında, milletvekillerinin talepleri doğrultusunda 38'i milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına ilişkin olmak üzere 354 kanun teklifi taslağı hazırlanmış, milletvekilleri tarafından hazırlanmış olan 67 kanun teklifi taslağı ise TBMM Başkanlığına sunulmadan önce kanun yapım tekniği bakımından incelenmiştir.

Ayrıca 36'sı milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi olmak üzere 969 kanun teklifi incelenmiş, 37 komisyon raporu tetkik edilmiş ve 46 kanun okunarak son incelemesi yapılmıştır.

TBMM Başkanlığına sunulan kanun teklifleri, bilgi formu hazırlanarak kanun yapım tekniğine uygunluk yönünden incelenmiş; kanun tekliflerine ait komisyon raporları ile kabul edilen kanunlar yazım hataları ve kanun yapım tekniğine uygunluk açısından gözden geçirilmiştir.

Kanun ve Karar Bilgi Sistemi

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 23'ü uluslararası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına ilişkin olmak üzere 46 kanun ve 39 TBMM kararının "Kanun ve Karar Bilgi Sistemi"ne girişi yapılmıştır. Anılan kanunlarda yer alan 513 çerçeve kanun maddesi ile kanunlarda yapılan değişiklikler yerlerine işlenmiştir. Aynı zamanda 655 kanun maddesinin detayları; genel gerekçe ve madde gerekçeleri, komisyon raporları, Genel Kurul görüşme tutanakları, değişiklik önergeleri, önergelerde bulunan gerekçe ve imzası bulunan milletvekili isimleri, görüşmelerdeki soru-cevap işlemlerinin sisteme girişi yapılmıştır.

19 Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin sisteme girişi yapılmış olup kararnamelerde yer alan 183 çerçeve madde ile yapılan değişiklikler yerlerine işlenmiştir.

Kanunlarda süre, kapsam, oran ve yüzdelerde değişiklik yapan, bazı andlaşmaların yürürlük tarihini belirleyen ve fakültelerin kurulmasına/kaldırılmasına/isimlerinin değiştirilmesine ilişkin 61 Cumhurbaşkanı kararı (bu kararlar için gerekli 181 dipnot) ve 64 tebliğ (bu tebliğler için gerekli 140 dipnot) yerlerine işlenmiştir.

21'i Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde, 56'sı kanunlarda olmak üzere 77 Anayasa Mahkemesi iptal kararı da sisteme işlenmiştir.

TBMM resmî internet sitesinde sunulan kurumsal mevzuat çerçevesinde 1 yönetmelik (2 madde) ve 1 yönerge (6 madde) değişikliği işlenmiştir.

DENETİM FAALİYETLERİ

Yazılı Soru Önergeleri

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına 14.765 yazılı soru önergesi sunulmuştur.

Söz konusu yazılı soru önergelerinin 121'i Gelen Kâğıtlara girmeden önce soru sahibi milletvekilleri tarafından geri alınmış, 132'si Anayasa ve İçtüzük hükümlerine aykırı oldukları gerekçesiyle iade edilmiş, 68'i ise mükerrer geldiğinden işleme konulmamıştır. 925 yazılı soru önergesinin inceleme işlemleri devam etmektedir.

İşleme alınan 13.519 yazılı soru önergesinden 1'i Gelen Kağıtlara girdikten sonra önerge sahibi milletvekili tarafından geri alınmıştır. 1.824'ü süresi içinde ve 6.667'si süresi geçtikten sonra olmak üzere 8.491'i cevaplanmıştır. 818 yazılı soru önergesinin on beş günlük cevaplanma süresi devam etmektedir. Süresi geçtikten sonra cevaplandırılanlar hariç olmak üzere 4.209 yazılı soru önergesinin süresi içinde cevaplandırılmadığı Gelen Kâğıtlarda ilan edilmiştir.

Bunların dışında, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında, söz konusu tarih aralığından önce verilmiş olan yazılı soru önergelerine ait 65'i süresi içinde ve 2.433'ü süresi geçtikten sonra olmak üzere 2.498 önerge cevabına ilişkin işlemler gerçekleştirilmiştir.

TBMM Başkanlığına Sorular

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında TBMM Başkanı'na 55 yazılı soru önergesi yöneltilmiştir.

Söz konusu yazılı soru önergelerinin 2'si Gelen Kâğıtlara girmeden önce soru sahibi milletvekili tarafından geri alınmış, 5'i Anayasa ve İçtüzük hükümlerine aykırı oldukları gerekçesiyle iade edilmiştir. İşleme alınan 48 yazılı soru önergesinin; 44'ü süresi içinde cevaplanmıştır. 4 yazılı soru önergesinin on beş günlük cevaplanma süresi devam etmektedir.

Bunların dışında, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında, söz konusu tarih aralığından önce verilmiş olan yazılı soru önergelerinden 15'i cevaplandırılmıştır.

Genel Görüşme Önergeleri

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına 40 genel görüşme önergesi sunulmuştur.

Bu genel görüşme önergelerinden 1'i Anayasa ve İçtüzük hükümlerine uygun bulunmadığından iade edilmiştir.

İşleme alınan 39 genel görüşme önergesinden 7'si üzerinde görüşmeler gerçekleştirilmiş olup bu önergelerin 6'sı üzerinde genel görüşme açılması kabul edilmiş, 1'i üzerinde genel görüşme açılması reddedilmiştir. 32 genel görüşme önergesi ise Genel Kurul gündeminde yer almaktadır.

Meclis Araştırması Önergeleri

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına 1.445 Meclis araştırması önergesi sunulmuştur.

Bu Meclis araştırması önergelerinin 45'i Anayasa ve İçtüzük hükümlerine uygun bulunmadığından iade edilmiş, 3'ü imza sayısının 20'nin altına düşmesi nedeniyle Gelen Kâğıtlara girmeden işlemden kaldırılmış ve 6'sı mükerrer olduğundan işleme konulmamıştır. 7 Meclis araştırması önergesinin inceleme işlemleri devam etmektedir.

İşleme alınan 1.384 Meclis araştırması önergesinin 28'i üzerinde görüşmeler gerçekleştirilmiş ve Meclis araştırması açılması kabul edilmiş olup 5 Meclis araştırması komisyonu kurulmuştur. 1.356 Meclis araştırması önergesi Genel Kurul Gündeminde yer almaktadır.

Meclis Soruşturması Önergeleri

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında Meclis soruşturması önergesi verilmemiştir.

KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Anayasa Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında toplantı yapmamıştır.

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 27 kanun teklifi; tali komisyon olarak 6 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon; Başkan veya üyeler düzeyinde, görev alanı ile ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında çeşitli organizasyonlara ve toplantılara katılmış, meslek ve sivil toplum kuruluşları ve yabancı heyetler ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 1 toplantı gerçekleştirilmiştir. 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında Karma Komisyon Başkanlığına yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında 96 Cumhurbaşkanlığı tezkeresi havale edilmiştir.

31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla Karma Komisyonda bulunan yasama dokunulmazlığı tezkeresi sayısı 827'dır.

Adalet Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 4 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 216; tali komisyon olarak 56 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak 4 kanun teklifini görüşerek karara bağlamıştır. Tali komisyon olarak havale edilmiş olan kanun tekliflerinden 10'u esas komisyon tarafından görüşüldüğü, esas olarak havale edilen 1 kanun teklifi doğrudan Genel Kurul gündemine alındığı için komisyonda bulunan işlerden çıkarılmıştır.

Komisyon, 12 Kasım 2024 tarihinde Türkiye Adalet Akademisine bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Millî Savunma Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 2 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 12, tali komisyon olarak 28 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon esas komisyon olarak 1 kanun teklifini görüşerek karara bağlamıştır.

Komisyona tali olarak havale edilmiş olan kanun tekliflerinden 4'ü esas komisyon tarafından görüşüldüğü için komisyonda bulunan işlerden çıkarılmıştır.

Komisyon Başkanı'nı 3 büyükelçi ve 7 yabancı heyet ziyaret etmiştir.

Komisyon Başkanı ve beraberindeki heyetler; Azerbaycan Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Belçika Krallığı, Gürcistan Cumhuriyeti,

Macaristan Cumhuriyeti ve Moğolistan Cumhuriyeti'ne olmak üzere 6 resmî ziyarette bulunmuştur.

Komisyon, anılan tarih aralığında savunma ve güvenliğe ilişkin konularda kurum ve kuruluşlardan bilgi almak ve yürütülen faaliyetleri yerinde incelemek amacıyla Lalahan'da Savunma Sanayi Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü'ne ve Kayseri'de Savunma Sanayii kamu kuruluşlarına yönelik 2 çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

İçişleri Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 1 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 115; tali komisyon olarak 141 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak 1 kanun teklifini görüşerek karara bağlamıştır.

Komisyona tali komisyon olarak havale edilmiş kanun tekliflerinden 9'u esas komisyon raporunu verdiği için; 1'i doğrudan Genel Kurul gündemine alındığı için, 1'i geri alındığı için komisyonda bulunan işlerden çıkarılmıştır.

Komisyon, başkan veya üyeler düzeyinde görev alanı ile ilgili toplantılara katılmış; çeşitli meslek ve sivil toplum kuruluşları ve heyetlerle görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Dışişleri Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 6 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 40; tali komisyon olarak 5 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, söz konusu tarih aralığında esas komisyon olarak 71 kanun teklifini görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Dışişleri Komisyonu bünyesinde kurulan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonu 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 2 toplantı gerçekleştirmiştir.

Komisyonun 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında dış ilişkiler kapsamında gerçekleşen faaliyetleri şunlardır:

- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Cezayir'in Ankara Büyükelçisi'ni Kabulü (11 Ocak 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Hırvatistan Dışişleri Bakanı ile Görüşmesi (16 Ocak 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Adalet ve Demokrasi Forumu Heyetini Kabulü (17 Ocak 2024)
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin KKTC Cumhuriyet Meclisi İdari, Kamu ve Sağlık İşleri Komisyonu Heyetiyle Görüşmesi (24 Ocak 2024)
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Kuveyt Millî Meclisi Kuveyt-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubunu Kabulü (25 Ocak 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Rusya Federasyonu'nun Ankara Büyükelçisi'ni Kabulü (1 Şubat 2024)
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Birleşik Krallık Ziyareti (7-8 Şubat 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Kırgızistan Bakanlar Kurulu Başkanı ile Görüşmesi (9 Şubat 2024)
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Cezayir Ziyareti (13-15 Şubat 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Kosova Parlamentosu Dışişleri ve Diaspora Komisyonu ile Görüşmesi (20 Şubat 2024)
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Libya Parlamentosu Libya-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu ile Görüşmesi (20 Şubat 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Marmara Grubu Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı'nın 27. Avrasya Ekonomi Zirvesi'ne Katılımı (21 Şubat 2024), İstanbul
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Abhaz Dernekleri Federasyonu Başkanı ve Beraberindeki Heyeti Kabulü (22 Şubat 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Antalya Diplomasi Forumu'na Katılımı (1-3 Mart 2024)

- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Birleşik Krallık Avam Kamarası İşçi Partisi Gölge Dışişleri Bakanı'nı Kabulü (4 Mart 2024)
- Dışişleri Komisyonu Üyesi Seda GÖREN BÖLÜK'ün AB'nin ODGP ve OGSP Parlamentolar Arası Konferansı'na Katılımı (3-5 Mart 2024), Brugge,Belçika
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın AB Uluslararası Özel Temsilcisi Büyükelçi ve Avrupa Birliği-Türkiye Delegasyonu Başkanı'nı Kabulü (13 Mart 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Küba Başbakan Yardımcısı ile Görüşmesi (13 Mart 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın ABD'nin Ankara Büyükelçisi'ni Kabulü (17 Nisan 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın TÜSİAD Fransa Çalışma Grubunu Kabulü (19 Nisan 2024)
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Fildişi Sahili Parlamentosu Fildişi Sahili - Türkiye Parlamentolar arası Dostluk Grubunu Kabulü (22 Nisan 2024)
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin TDT Üye Ülkeleri Dışişleri Komisyonları Toplantısına Katılımı (24- 27 Nisan 2024), Bakü, Azerbaycan
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın ABD Ziyareti (27 Nisan-4 Mayıs 2024), Vaşington, ABD
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Danimarka Ziyareti (14-16 Mayıs 2024), Kopenhag, Danimarka
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Norveç Ziyareti (22-24 Mayıs 2024), Oslo, Norveç
- Arnavutluk AB İşleri Komisyonunun Türkiye Ziyareti (28 Mayıs 2024), Ankara
- Atlantik Konsey ABD Kongresi Uzmanlarından Oluşan Heyetin Türkiye Ziyareti (28 Mayıs 2024)

- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın İngiltere Yunus Emre Enstitüsü Yetkililerini, İngiliz Milletvekillerini ve İş İnsanlarını Kabulü (29 Mayıs 2024)
- İzlanda Dışişleri Komisyonunun Türkiye Ziyareti (29-30 Mayıs 2024), Ankara
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Mısır Ziyareti (9-10 Haziran 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Japonya Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı ile Görüşmesi (8 Temmuz 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın İrlanda Temsilciler Meclisi Dışişleri ve Savunma Ortak Komisyonu Başkanı ile Görüşmesi (18 Temmuz 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Slovakya'nın Ankara Büyükelçisi'ni Kabulü (24 Temmuz 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Karadağ Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı ile Görüşmesi (8 Ağustos 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Rusya Federasyonu Devlet Duması Dışişleri Komitesi Başkanı ile Görüşmesi (27 Ağustos 2024)
- Slovenya Parlamentosu Dış Politika Komisyonu Heyetinin Türkiye Ziyareti (7-9 Ekim 2024)
- TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Fransa Senatosu'nun Dışişleri, Savunma ve Silahlı Kuvvetler Komisyonu Heyeti ile Görüşmesi (10 Ekim 2024)
- TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Letonya Dışişleri Bakanı ile Görüşmesi, (22 Ekim 2024)
- Dışişleri Komisyonunun Türkmenistan-Türkiye Parlamentolararası Dostluk Grubu Heyeti ile Görüşmesi (24 Ekim 2024)
- Dışişleri Komisyonu Heyetinin Karadağ Ziyareti (3-5 Kasım 2024)
- İtalya Senatosu Dışişleri ve Savunma Komisyonu Başkanı ve Beraberinde Heyetin Türkiye Ziyareti (18-19 Kasım 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Konsolosluk, Parlamento ve Yurtdışındaki İranlılar İşlerinden Sorumlu İran Dışişleri Bakan Yardımcısı'nı Kabulü (12 Kasım 2024)

- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Kırgızistan'ın Ankara Büyükelçisi'ni Kabulü (13 Kasım 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Pakistan'ın Ankara Büyükelçisini Kabulü (20 Kasım 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Norveç'in Ankara Büyükelçisi'ni Kabulü (20 Kasım 2024)
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın İtalya Dışişleri ve Uluslararası İş birliği Bakanlığı ile İtalya Uluslararası Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Tarafından Düzenlenen Akdeniz Diyalogları Parlamenter Forumu'na Katılımı (25-26 Kasım 2024), Roma, İtalya
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi'ni Kabulü (28 Kasım 2024)
- Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan Parlamentoları Dışişleri Komisyonları Üçlü Toplantısı'nın Dokuzuncu Toplantısı (3-4 Aralık 2024), Ankara
- Türk Devletleri Teşkilatı Üyesi ve Gözlemci Ülkelerin Ankara'daki Temsilcileri ve TÜRKSOY Genel Sekreteri ile Toplantı (5 Aralık 2024), Ankara
- Dışişleri Komisyonu Başkanı ve Beraberindeki Heyetin Azerbaycan'ı Ziyareti (6-8 Aralık 2024), Bakü, Azerbaycan
- Dışişleri Komisyonu Başkanı'nın Avrupa Milletleri Federal Birliği (FUEN) Türk Azınlıkları/Toplulukları Çalışma Grubu (TAG) Başkanı'nı Kabulü (27 Aralık 2024)

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 63; tali komisyon olarak 36 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak "Öğretmenlik Mesleği Kanunu Teklifi"ni görüşerek karara bağlamış ve raporunu TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon, Başkan veya üyeler düzeyinde görev alanı ile ilgili meslek, sivil toplum kuruluşu, sendikalar ve yabancı heyetler ile çeşitli görüşmeler gerçekleştirmiş; 2 yurt dışı çalışma ziyaretinde bulunmuştur.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 4 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona, esas komisyon olarak 21; tali komisyon olarak 13 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, "Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı 2023 Yılı Sayıştay Raporunu" görüşmüş, esas komisyon olarak 3 kanun teklifini görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon, görev alanı ile ilgili yurt içinde çeşitli toplantılara katılmış, yerli ve yabancı heyetleri kabul ederek görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Çevre Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 1 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 9; tali komisyon olarak 6 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon; Başkan veya üyeler düzeyinde, görev alanı ile ilgili yurt içinde organizasyonlara ve toplantılara katılmış, çeşitli meslek ve sivil toplum kuruluşları ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 4 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 47; tali komisyon olarak 248 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak 2 kanun teklifini görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 4 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 19; tali komisyon olarak 45 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak "Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"ni görüşerek karara bağlamış ve raporunu TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon ayrıca görev alanı ile ilgili konularda çeşitli kurum ve kuruluşlarla istişare toplantıları düzenlemiş ve heyetleri kabul etmiştir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 20; tali komisyon olarak 33 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak 3 kanun teklifini görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon ayrıca 1 yurt içi çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Dilekçe Komisyonu

Dilekçe Komisyonuna, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 8.397 başvuruda bulunulmuş olup bunların dağılımına ilişkin bilgiler aşağıdaki şekildedir:

Başvurunun Alınma Şekline Göre Dilekçe Sayıları

Başvuru Şekli	Dilekçe Sayısı	Oranı (%)
e-Dilekçe	6.825	81,28
Posta	533	6,35
KEP	1.000	11,91
Elden	19	0,23
Milletvekili	6	0,07
Kurum İçi	6	0,07
Faks	8	0,10

*1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında e-Dilekçe Sistemine 44.325 kişi kaydolmuştur. Hâlihazırda programa kayıtlı kişi sayısı 407.142'dir.

Bu başvurulardan 6.094'ü şahsi imzalı dilekçe olmakla birlikte, toplu imza ile yapılan 2.130 başvuruya imza atarak katılan kişi sayısı 235.003 olmuştur.

Başvuru Yapanlara Göre Dilekçe Sayıları		
Başvuru	**Dilekçe Sayısı**	**Oranı (%)**
Gerçek Kişilerden Gelen	8.360	99,56
Kadınlardan Gelen	2.200	26,20
Erkeklerden Gelen	6.160	73,36
Tüzel Kişilerden Gelen	37	0,44

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında Dilekçe Komisyonuna yapılan başvurular konular itibarıyla değerlendirildiğinde; en fazla başvurunun "Çalışma ve Sosyal Güvenlik" ile "Adalet Hizmetleri" konularında olduğu görülmektedir. Ayrıca Komisyona en fazla İstanbul, en az ise Tunceli ilinde ikamet eden vatandaşlar tarafından başvuru yapılmıştır.

Gelen Başvurularda Konuları İtibarıyla İlk 5 Konu		
Konu	**Dilekçe Sayısı**	**Oranı (%)**
Çalışma ve Sosyal Güvenlik	1.523	18,14
Adalet Hizmetleri	1.505	17,92
Vergi ve Mali İşlemler	470	5,6
Komisyon Başvuru İşlemleri	450	5,5
Şehircilik, Konut/Barınma	309	3,68

Adresler İtibarıyla En Fazla Başvuru Gelen 3 İl		
İl	**Dilekçe Sayısı**	**Oranı (%)**
İstanbul	1.660	19,77
Ankara	1.015	12,09
İzmir	511	6,09

Adresler İtibarıyla En Az Başvuru Gelen 3 İl		
İl	**Dilekçe Sayısı**	**Oranı (%)**
Tunceli	4	0,05
Bartın	6	0,07
Çankırı	6	0,07

Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanı

Başkanlık Divanı, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında gerçekleştirdiği 18 toplantıda 7.304 dilekçe hakkında görüşülemeyeceğine ilişkin 4.723 karar almıştır. Ayrıca 123 dilekçe mevzuata uygun olmadığından ya da mükerrer olması sebebiyle işlemden kaldırılarak hıfz olunmuştur.

Genel Kurul Çalışmaları

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK), 2024 yılı içerisinde 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

22-23 Temmuz 2024 tarihlerinde Isparta ili Eğirdir ilçesi Yeşilada Mahallesi ile Sütçüler ilçesi Kasımlar köyünde, 4-6 Kasım 2024 tarihlerinde Aydın ve Muğla ili sınırları içindeki Bafa Gölü ve Antik Latmos Bölgesi'nde yerinde incelemeler yapılmıştır.

Alt Komisyonlar

1. İlköğretim ile Ortaöğretim Kurumlarında Akran Zorbalığının Araştırılması ve Alınabilecek Önlemlerin Belirlenmesi Alt Komisyonu

2. Türkiye'de Finansal Okuryazarlığın Yaygınlaştırılması ve Düzeyinin Artırılması Alt Komisyonu

Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyonda 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 5 Karma Alt Komisyon toplantısı ve 4 Karma Komisyon toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Karma Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından sunulan "2023 Yıllık Raporu" üzerinde görüşmelerini tamamlamış ve bunun sonucunda hazırladığı "2023 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Raporu" nu 14 Haziran 2024 tarihinde TBMM Başkanlığına sunmuştur. 142 Sıra Sayısı ile bastırılan Rapor, Genel Kurul gündeminin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer almıştır.

Karma Komisyonun 24 Ekim 2024 tarihinde yapılan toplantısında, Başdenetçi aday adayları dinlenmiş, ardından yapılan seçimde en çok oyu alan 3 kişi Kamu Başdenetçisi adayı olarak belirlenmiştir. Karma Komisyonca gösterilen 3 aday içerisinden, Genel Kurulun 12 Kasım 2024 tarihli 17'nci Birleşiminde yapılan seçim sonucunda Mehmet AKARCA Kamu Başdenetçisi olarak seçilmiştir.

Karma Komisyonun 24 Ekim 2024 tarihli toplantısında "12 Kamu Denetçisi Adayını belirlemek üzere bir alt komisyon" oluşturulmasına karar verilmiştir. Söz konusu Alt Komisyon, 12 Kamu Denetçisi Adayını belirleyerek 31 Ekim 2024 tarihinde Karma Komisyona sunmuştur. Karma Komisyonun 13 Kasım 2024 tarihli toplantısında; 12 Kamu Denetçisi Adayının dinlenmesinin ardından yapılan seçimde Özcan YILDIZ, Abdullah Cengiz MAKAS, Fatma BENLİ YALÇIN ve Ertunç Erkan BALTA Kamu Denetçisi olarak seçilmiştir.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 1 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında Komisyon bünyesinde kurulu alt komisyonlar, Anayasa'nın 165'inci maddesi ile 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkındaki Kanun uyarınca, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların müessese,

bağlı ortaklık ve iştiraklerinin 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları ile faaliyetlerinin denetimlerini gerçekleştirmiştir.

Bu kapsamda;

- Komisyon, 9 Ekim 2024 tarihinde "Başkanlık Sunuşları ve Alt Komisyon Bilgilendirme Toplantısı" gündemi ile toplantı gerçekleştirmiştir.

- Komisyon bünyesinde kurulu alt komisyonlar, 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları üzerindeki çalışmaları kapsamında, 12 Kasım 2024 - 4 Aralık 2024 tarihleri arasında 13 toplantı gerçekleştirmiştir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 6 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona tali komisyon olarak 25 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyona, söz konusu tarih aralığında insan haklarının ihlale uğradığına dair iddiaları içeren 3.972 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan, 209'u işleme alınmamıştır. İşleme alınan başvuru sayısı 3.763'tür. Başvurular arasında ilk sıralarda; ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerden gelen başvurular ile yargı mercilerinin kararlarından memnuniyetsizliğe ilişkin konular yer almaktadır. Bunların yanı sıra başvurular; kolluk uygulamaları, sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklı şikâyetler, maddi yardım talepleri, sağlık ve eğitim hizmetlerinden şikâyet, yasal düzenleme ve yerinde inceleme talepleri gibi hususları içermektedir.

Komisyon, 15-18 Eylül 2024 tarihlerinde; İsrail'in 7 Ekim 2023 tarihinde başlayan Filistinli sivilleri hedef alan saldırılarının ve ağır insan hakları ihlallerinin durdurulması amacıyla, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliğinde temaslarda bulunmak üzere İsviçre'ye inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir.

Yine aynı konuda Komisyon, 15-17 Ekim 2024 tarihlerinde, İngiliz Parlamentosundaki muhatapları ve kamu makamları ile görüşmeler gerçekleştirmek, Türk ve Müslüman sivil toplum örgütleriyle istişarelerde bulunmak üzere İngiltere'ye inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir.

Komisyon, 22 Kasım 2024 tarihinde; kamuoyunun ve TBMM'nin de gündeminde olan, İstanbul'daki bazı özel hastanelerin yenidoğan ünitelerine sevk edilen bebek acil hastalarına sağlanan sağlık hizmetlerinin niteliği ve bebeklerin

ölümüne neden olan şüphelilerin yargılanmakta olduğu davayı takip etmek üzere İstanbul'a inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir.

Komisyon, 26-27 Aralık 2024 tarihlerinde, kamuoyunun ve TBMM'nin de gündeminde olan Narin GÜRAN cinayetine ilişkin olarak Diyarbakır 8'inci Ağır Ceza Mahkemesinde devam eden yargılamayı takip etmek üzere Diyarbakır'a inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir.

Komisyon bünyesinde 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında faaliyet gösteren alt komisyonlar şunlardır:

1. Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu

2. Çocuk Hakları Alt Komisyonu

3. Göç ve Uyum Alt Komisyonu

4. Avrupa Ülkelerinde Yükselen Irkçılık ve İslamofobi İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonu

5. İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu Doğu Kudüs, Batı Şeria ve Abluka Altındaki Gazze'de Yaşayanlarla Bir Bütün Hâlinde Filistinlilere Uyguladığı Ayrımcılık Politikaları, İnsan Hakları ve Uluslararası İnsancıl Hukuk İhlallerinin İncelenmesi Alt Komisyonu

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 1 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona 2 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon Başkanı, Romanya'nın Ankara Büyükelçisi Stefan TINCA, AP üyeleri Clara AGUILERA ve Inma RODRIGUEZ-PINERO, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesinden müteşekkil heyeti ve Polonya'nın Ankara Büyükelçisi Maciej LANG'ı kabul etmiştir.

Komisyon ayrıca anılan tarihler arasında Kosova Parlamentosu Dışişleri Komisyonu Başkanı Arbereshe Kryeziu HYSENI başkanlığında bir heyete, Arnavutluk Meclisi Avrupa Birliği İşleri Komisyonu Başkanı Jorıda TABAKU ve beraberindeki heyete, İzlanda Parlamentosu Dışişleri Komisyonu Başkanı Diljá Mist EİNARSDÓTTİR ve beraberindeki heyete ve Almanya Federal Meclisi

AB İşleri Komisyonu Üyesi Gunther KRICHBAUM ve beraberindeki heyetinin yaptığı çalışma ziyaretlerine ev sahipliği yapmıştır.

Anılan tarih aralığında Komisyon üyelerinden müteşekkil heyetler, 14-15 Ocak 2024 tarihlerinde Belçika'nın Namur kentinde gerçekleştirilen "71'inci COSAC (Avrupa Birliği Parlamentoları Avrupa İşleri Komisyonları Konferansı) Başkanlar Toplantısı" ile Brüksel'de yapılan 24-26 Mart 2024 tarihlerinde 71'inci Genel Kurul Toplantısına, 12-14 Mayıs 2024 tarihlerinde Karadağ'ın başkenti Podgoritsa'da gerçekleştirilen "19. İstikrarı Sağlama ve İşbirliği Sürecinde Yer Alan Ülke Parlamentoları Avrupa Entegrasyonu/İşleri Komisyonları Konferansı (COSAP) Toplantısı"na, 28-29 Temmuz 2024 tarihlerinde yapılan Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de gerçekleştirilen 72. COSAC Başkanlar Toplantısı ile 27-29 Ekim 2024 tarihlerinde aynı yerde yapılan COSAC Genel Kurul Toplantısına, 03-05 Kasım 2024 tarihlerinde Sırbistan'ın başkenti Belgrad'da gerçekleştirilen 20. COSAP Toplantısına katılmıştır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 7 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona; tali komisyon olarak 65 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyona anılan tarihler arasında 5 bireysel başvuru yapılmıştır.

Komisyon, 20 Şubat 2024 tarihinde Almanya'ya 1 çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Komisyon;

- 8 Mart 2024 tarihinde Brüksel Avrupa Parlamentosu'na
- 15 Mart 2024 tarihinde BM Kadının Statüsü Komisyonu 68. Toplantısı'na
- 12 Nisan 2024 tarihinde BM Nüfus ve Kalkınma 8. Uluslararası Parlamenterler Konferansı'na
- 4 Mayıs 2024 tarihinde Bakü Uluslararası Kültürlerarası Diyalog Forumu'na
- 13-14 Mayıs 2024 tarihinde Semerkant Asya Kadın Forumu'na

- 22-24 Eylül 2024 tarihinde New York Kadın Siyasi Liderler (WPL) Toplantısı'na
- 10-13 Kasım 2024 tarihinde İzlanda'da düzenlenen 7. Reykjavik Küresel Forumu'na
- 25 Kasım 2024 tarihinde TİHEK Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Adalete Erişim Mekanizmaları Paneli'ne

katılım sağlamıştır.

Ayrıca Komisyon tarafından;

- 5-6 Temmuz tarihinde İstanbul Kadın Liderler Toplantısı ile 5 Aralık 2024 tarihinde "Türk Kadınının Seçme Seçilme Hakkının 90. Yıldönümü Programı" düzenlenmiş,
- İçişleri Bakanlığı GAMER (Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi Başkanlığı) Merkezi ziyaret edilmiş,
- 21 Mayıs 2024 tarihinde Almanya Çalışma ve Sosyal İşler Bakan Yardımcısı Milletvekili Anette KRAMME; 16 Mayıs 2024 tarihinde BM Genel Sekreter Yardımcısı ve Kadın Birimi (UN WOMEN) İcra Direktörü Sima Sami BAHOUS ve beraberindeki heyet; 16 Ocak 2024 tarihinde Gürcistan Ombudsmanı Levan IOSELIAN ve beraberindeki heyet kabul edilmiştir.

Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 7 toplantı gerçekleştirmiştir.

Komisyon, bu toplantılarda 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunun Ek 2'nci maddesi uyarınca kendisine havale edilen "*Devlet İstihbarat Hizmetleri ile Güvenlik ve İstihbari Nitelikteki Faaliyetlere İlişkin 2023 Yılı Raporu*"nu yürütme ve ilgili kurum temsilcilerinin katılımıyla görüşmüştür. Söz konusu Yıllık Rapor için hazırlanan Komisyon Raporu, Komisyonda kabul edilerek TBMM Başkanlığına sunulmuştur.

Dijital Mecralar Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 6 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 3; tali komisyon olarak 1 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon; Başkan veya üyeler düzeyinde, görev alanı ile ilgili olarak çeşitli organizasyonlara ve toplantılara katılmış, meslek kuruluşları, kamu kurumları ve sektör temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Meclis Araştırması Komisyonları

1. Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 4 Temmuz 2023 tarihli 10'uncu Birleşiminde alınan karar ile kurulan Komisyon 22 üyeden oluşmaktadır. Çalışmalarına 17 Ekim 2023 tarihinde başlayan Komisyon, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 2 toplantı ve 3 yerinde inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir. Komisyon rapor yazım çalışmaları devam etmektedir.

2. Erzincan'ın İliç İlçesindeki Bir Altın Madeninde Meydana Gelen Kazanın Tüm Yönleriyle Araştırılması ve Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 14 Şubat 2024 tarihli 60'ıncı Birleşiminde alınan karar ile kurulan Komisyon 22 üyeden oluşmaktadır. Çalışmalarına 18 Nisan 2024 tarihinde başlayan Komisyon, 13 toplantı ve 3 yerinde inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir. Komisyon rapor yazım çalışmaları devam etmektedir.

3. Yapay Zekânın Kazanımlarına Yönelik Atılacak Adımların Belirlenmesi, Bu Alanda Hukuki Altyapının Oluşturulması ve Yapay Zekâ Kullanımının Barındırdığı Risklerin Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 2 Ekim 2024 tarihli 2'nci Birleşiminde alınan karar ile kurulan Komisyon 22 üyeden oluşmaktadır. 31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla Komisyon üye seçimi aşamasındadır.

4. Çocukların Her Türlü Şiddet, İhmal ve İstismardan Korunarak Akıl, Ruh ve Beden Sağlıklarının Gelişimi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 8 Ekim 2024 tarihli 4'üncü Birleşiminde alınan karar ile kurulan Komisyon 22 üyeden oluşmaktadır. Çalışmalarına 20 Kasım 2024

tarihinde başlayan Komisyon, 31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla 3 toplantı ve 1 yerinde inceleme gerçekleştirmiştir. Komisyon çalışmaları devam etmektedir.

5. Kadınların Her Türlü Şiddet ve Ayrımcılığa Maruz Kalmalarının Önlenerek Bu Alandaki Mevcut Düzenlemelerin Gözden Geçirilmesi ve Alınması Gereken Ek Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 10 Ekim 2024 tarihli 6'ncı Birleşiminde alınan karar ile kurulan Komisyon 22 üyeden oluşmaktadır. Çalışmalarına 21 Kasım 2024 tarihinde başlayan Komisyon, 31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla 7 toplantı ve 1 yerinde inceleme gerçekleştirmiştir. Komisyon çalışmaları devam etmektedir.

6. Bazı Özel Sağlık Kuruluşlarında Yaşanan Bebek Ölümlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılması, Özel Sağlık Kuruluşlarının Yenidoğan, Çocuk, Engelli ve Yaşlılarla İlgili Bakım Servislerindeki Uygulamalarının ve Mevzuatın İncelenerek Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 22 Ekim 2024 tarihli 10'uncu Birleşiminde alınan karar ile kurulan Komisyon 22 üyeden oluşmaktadır. Çalışmalarına 20 Kasım 2024 tarihinde başlayan Komisyon, 31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla 2 toplantı gerçekleştirmiştir. Komisyon çalışmaları devam etmektedir.

KANUNLAR VE KARARLAR BAŞKANLIĞINA İLİŞKİN VERİLER VE BAŞKANLIĞIN BAŞLICA FAALİYETLERİ[2]

PERSONEL DURUMU

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığında; 1 başkan, 5 başkan yardımcısı, 103 yasama uzmanı, 15 yasama uzman yardımcısı, 1 uzman, 11 şef, 50 memur, 3 şahsa bağlı kadrolu personel ve 1 geçici personel (4/B) olmak üzere 190 personelle hizmet verilmektedir.

Bunlardan 2 yasama uzmanı yurt dışı dil eğitiminde, 1 yasama uzmanı aylıksız izinli olup 15 yasama uzmanı, 1 müşavir ve 1 şef ilgili mevzuat çerçevesinde birim dışında görev yapmaktadır.

MALİ BİLGİLER

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı, mal ve hizmete ilişkin ihtiyaç taleplerini kendine ayrılan bütçe ödeneklerinden karşılamaktadır. 2024 yılında tüketime yönelik mal ve malzeme alımları için 12.000 TL, yurt içi/yurt dışı geçici görev yollukları için 1.500.000 TL, büro ve iş yeri mal ve malzeme alımları 2.000 TL, etüt-proje bilirkişi ekspertiz ve ilan giderleri 7.000 TL, temsil ve tanıtma giderleri için 2.000.000 TL olmak üzere 3.521.000 TL bütçe ödeneği tahsis edilmiştir. Söz konusu bütçe ödeneğinin 3.521.000 TL'si harcanmış olup bütçe gerçekleşme oranı %100'dür.

EĞİTİM FAALİYETLERİ

Anayasa ve İçtüzük çerçevesinde, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının görev ve sorumluluk alanında bulunan yasama ve denetim faaliyetlerine ilişkin olarak talepte bulunan sivil toplum örgütü üyeleri, üniversite öğrencileri, milletvekili danışman ve sekreterleri ile ülkemize ziyarette bulunan yabancı ülke parlamento çalışanlarına sunumlar yapılmaktadır.

Bu kapsamda, 1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında, düzenlenen kurum içi ve kurum dışı yasama bilgilendirme eğitimlerinde Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı idarecileri ile 53 yasama uzmanı tarafından sunumlar yapılmış; 70

2 Bu bölümde yer alan bilgiler, 2024 yılına ilişkin olup 31.12.2024 tarihi itibarıyla derlenmiştir.

personel tarafından uluslararası kuruluşların proje eğitimleri, paydaş kurum tanıtımları, kurumsal arşiv yönetimi, kamu ihale mevzuatı, harcırah, taşınır mal yönetimi, EBYS ve program bütçe sistemi gibi konularda düzenlenen eğitimlere katılım sağlanmıştır.

BİLGİ EDİNME BAŞVURULARINA YANITLAR

1 Ocak 2024 - 31 Aralık 2024 tarihleri arasında vatandaşlardan gelen ve Kanunlar ve Kararlar Başkanlığını ilgilendiren 70 bilgi edinme başvurusunun 64'ü cevaplandırılmış olup 2024 yılı sonu itibarıyla 6'sının işlemleri devam etmektedir.

YAYINLAR

İlgili kanunlarda yapılan değişiklikler doğrultusunda; *Seçim Kanunları ve Siyasi Partiler Kanunu Kitapçığı* 2024 yılının Ocak ayında, *Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu Kitapçığı* 2024 yılının Ocak ve Temmuz aylarında, *Türkiye Büyük Millet Meclisi ile İlgili Kanunlar Kitapçığı* ise 2024 yılının Temmuz ayında güncellenerek yeniden basılmıştır.

YASAMA DÖNEMLERİ İTİBARIYLA KANUN TEKLİFİ İADELERİ

Yasama Dönemi	TBMM Başkanlığına Sunulan Kanun Teklifi Sayısı*	TBMM Başkanlığı Tarafından İade Edilen Kanun Teklifi Sayısı	Oran
24	2852	9	%0,32
25	596	0	%0,00
26	2301	23	%1,00
27	4773	33	%0,69
28**	2844	9	%0,32

*Hesaplamaya; kanun tasarıları, kanun hükmünde kararnameler ve uluslararası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulma tasarıları/teklifleri dâhil edilmemiştir.

**28. Yasama Dönemi'ne ait veriler, 31/12/2024 tarihine kadardır.

KANUN TEKLİFİ TASLAĞI HAZIRLAMA TALEPLERİ İLE KANUN TEKLİFİ DÜZELTME VE İNCELEME FAALİYETLERİNE İLİŞKİN VERİLER

(31/12/2024 tarihi itibarıyla)

28. YASAMA DÖNEMİ*		TOPLAM
Hazırlanan Kanun Teklifi Taslağı	480 (Kanun Teklifi) + 48 (Uluslararası Andlaşma)	**528**
Düzeltilen Kanun Teklifi Taslağı	111	**111**
İncelenen Kanun Teklifi	1475 (Kanun Teklifi) + 46 (Uluslararası Andlaşma)	**1521**

*28. Yasama Dönemi'ne ait veriler, 31/12/2024 tarihine kadardır.

2024 YILI		TOPLAM
Hazırlanan Kanun Teklifi Taslağı	316 (Kanun Teklifi) + 38 (Uluslararası Andlaşma)	**354**
Düzeltilen Kanun Teklifi Taslağı	67	**67**
İncelenen Kanun Teklifi	933 (Kanun Teklifi) + 36 (Uluslararası Andlaşma)	**969**

28. YASAMA DÖNEMİ* KANUN TEKLİFİ TASLAĞI HAZIRLAMA TALEPLERİNİN SİYASİ PARTİLERE GÖRE DAĞILIMI

Siyasi Parti/Siyasi Parti Grubu	Kanun Teklifi Talebi Sayısı	Oran
Adalet ve Kalkınma Partisi	7	%1,46
Cumhuriyet Halk Partisi	214	%44,58
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi	95	%19,79
Milliyetçi Hareket Partisi	11	%2,29
İYİ Parti	41	%8,54
Saadet Partisi	23	%4,79
Demokrasi ve Atılım Partisi	47	%9,79
Hür Dava Partisi	8	%1,67
Yeniden Refah Partisi	6	%1,25
Türkiye İşçi Partisi	8	%1,67
Emek Partisi	1	%0,21
Demokratik Sol Parti	2	%0,42
Demokrat Parti	2	%0,42
Bağımsız	15	%3,13
TOPLAM	**480**	**%100**

*28. Yasama Dönemi'ne ait veriler, 31/12/2024 tarihine kadardır.

2024 YILI KANUN TEKLİFİ TASLAĞI HAZIRLAMA TALEPLERİNİN SİYASİ PARTİLERE GÖRE DAĞILIMI

Siyasi Parti/Siyasi Parti Grubu	Kanun Teklifi Talebi Sayısı	Oran
Adalet ve Kalkınma Partisi	2	%0,63
Cumhuriyet Halk Partisi	122	%38,60
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi	65	%20,57
Milliyetçi Hareket Partisi	8	%2,53
İYİ Parti	32	%10,13
Saadet Partisi	18	%5,70
Demokrasi ve Atılım Partisi	41	%12,9
Hür Dava Partisi	7	%2,22
Yeniden Refah Partisi	3	%0,95
Türkiye İşçi Partisi	1	%0,32
Emek Partisi	1	%0,32
Demokrat Parti	1	%0,32
Bağımsız	15	%4,75
TOPLAM	**316**	**%100**

YASAMA DÖNEMLERİNE GÖRE DENETİM ÖNERGELERİ SAYILARI

Denetim Yolları	18. Dönem	19. Dönem	20. Dönem	21. Dönem	22. Dönem	23. Dönem	24. Dönem	25. Dönem	26. Dönem	27. Dönem	28. Dönem*	Eğilim
Yazılı Soru Önergeleri	2.202	7.550	6.950	8.424	23.360	21.220	70.848	3.168	32.181	82.968	22.928	
Genel Görüşme Önergeleri	46	69	38	30	37	26	85	5	35	90	62	
Meclis Araştırması Önergeleri	151	247	313	294	434	1.113	3.355	155	3.043	7.399	2.290	
Meclis Soruşturması Önergeleri	4	25	46	5	13	3	14	1	2	0	0	

* 31.12.2024 tarihi itibarıyla

28. YASAMA DÖNEMİNİN 1.,2. VE 3. YASAMA YILLARINDA İŞLEME ALINAN DENETİM ÖNERGELERİ

Yazılı Soru Önergeleri

	1. YY	2. YY	3. YY	Dönem
İşleme Alınan	4.873	11.999	4.283	21.155
Gelen Kağıtlar Listesine Girdikten Sonra Geri Alınan	1	1	0	2
Süresi İçinde Cevaplanan	1.533	1.871	210	3.614
Süresi Geçtikten Sonra Cevaplanan	2.722	7.446	1.350	11.518
Cevaplanmayan	617	2.681	1.809	5.107
15 Günlük Cevaplanma Süresi Devam Eden	0	0	914	914

Genel Görüşme Önergeleri

	1. YY	2. YY	3. YY	Dönem
İşleme Alınan	14	30	17	61
Genel Görüşme Açılması Kabul Edilen	0	7	0	7
Genel Görüşme Açılması Kabul Edilmeyen	2	1	0	3
Gündemde Bulunan	12	22	17	51

Meclis Araştırması Önergeleri

	1. YY	2. YY	3. YY	Dönem
İşleme Alınan	359	1.444	412	2.215
Kabul Edilen	6	10	19	35
Gündemde Bulunan	353	1.434	393	2.180

28. YASAMA DÖNEMİ YAZILI SORU, MECLİS ARAŞTIRMASI VE GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİNİN YASAMA YILLARINA GÖRE DAĞILIMLARI[1]

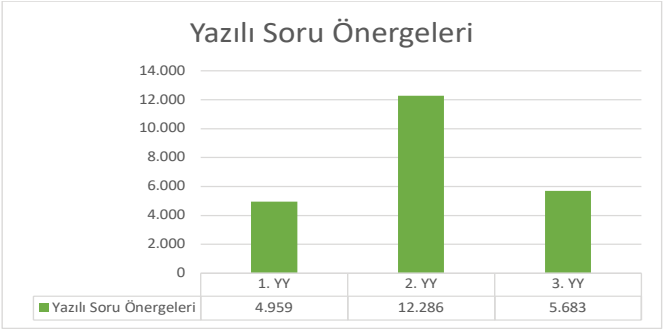

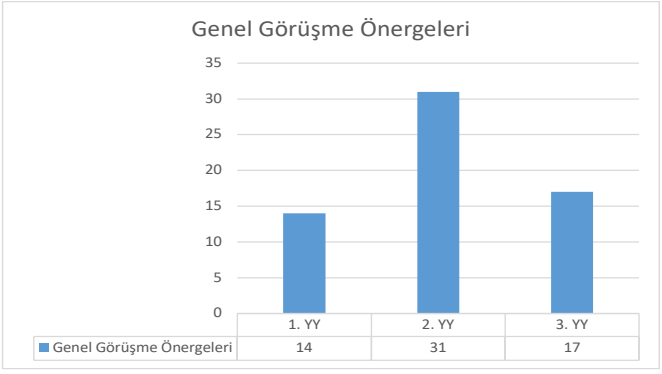

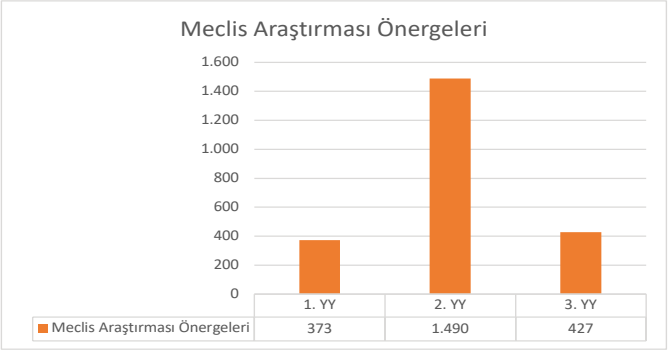

1 İşleme alınan önergeler ile mükerrer, Gelen Kâğıtlara girmeden geri alınan, iade edilen ve inceleme aşamasında bulunan önerge sayılarının toplamları gösterilmektedir. (31.12.2024 tarihi itibarıyla)

2024 YILI DİSİPLİN CEZASI UYGULAMALARI											
Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin		Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma İçin Verilen Süre
	Adı-Soyadı	Parti Grubu/Partisi*	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi*	
1	Sırrı SAKİK	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti)	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak (İçt.157/2)	28	2	107	24.07.2024	Bekir BOZDAĞ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
2	Yüksel Selçuk TÜRKOĞLU	İYİ Parti	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak (İçt.157/2)	28	2	107	24.07.2024	Bekir BOZDAĞ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
3	Ahmet ŞIK	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Kınama	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek ve hareketler yapmak (İçt.160/3)	28	2	114	16.08.2024	Numan KURTULMUŞ** (Başkan)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
4	Fehmi Alpay ÖZALAN	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Kınama	Mecliste gürültü ve kavgaya sebep olmak (İçt.160/5)	28	2	114	16.08.2024	Numan KURTULMUŞ** (Başkan)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
5	Saliha Sera KADIGİL	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak (İçt.157/2)	28	3	35	15.12.2024	Gülizar BİÇER KARACA (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.

* Milletvekillerinin üyesi olduğu siyasi partiler veya parti grupları, disiplin cezalarının uygulandığı tarihteki durumu göstermektedir.
** Disiplin cezasını gerektiren fiil Meclis Başkanvekili Bekir Bozdağ'ın yönettiği oturumda gerçekleşmiş, ancak disiplin cezası Meclis Başkanı Numan Kurtulmuş'un yönettiği oturumda verilmiştir.

2024 YILINDA YÜRÜTME ADINA GENEL KURUL'DA YAPILAN KONUŞMALAR*						
Mevzuat	**Tarih**	**Dönem/Yıl (Birleşim)**	**Konu**	**Bakan/Cumhurbaşkanı**	**Unvan**	**Süre**
İçt. 59/2	16.01.2024	28/2 (49.B.)	Irak ve Suriye'nin kuzeyindeki operasyonlar başta olmak üzere terörle mücadele faaliyetleri hakkında	Yaşar GÜLER	Milli Savunma Bakanı	23 dk.
İçt. 59/2	16.01.2024	28/2 (49.B.)	Irak ve Suriye'nin kuzeyindeki operasyonlar başta olmak üzere terörle mücadele faaliyetleri hakkında	Hakan FİDAN	Dışişleri Bakanı	17 dk.
Anayasa 104/3	01.10.2024	28/3 (1.B.)	Türkiye Büyük Millet Meclisi Yasama Yılı açılış konuşması	Recep Tayyip ERDOĞAN	Cumhurbaşkanı	42 dakika 20 saniye
İçt. 59/2	08.10.2024**	28/3 (4.B.)	İsrail'in Lübnan'ı işgal girişimi ve bölgede yaşanan gelişmeler hakkında	Hakan FİDAN	Dışişleri Bakanı	30 dk.
İçt. 59/2	08.10.2024**	28/3 (4.B.)	İsrail'in Lübnan'ı işgal girişimi ve bölgede yaşanan gelişmeler hakkında	Yaşar GÜLER	Milli Savunma Bakanı	30 dk.

* Bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerinin görüşmeleri kapsamındaki konuşmalar, çizelgeye dâhil edilmemiştir.
** 08.10.2024 tarihli 4'üncü Birleşim'de Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ve Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler tarafından yapılan konuşmalar kapalı oturumda gerçekleşmiştir.

2024 YILINDA TBMM BAŞKANLIĞINA SUNULAN YASAMA DOKUNULMAZLIĞININ KALDIRILMASINA İLİŞKİN DOSYALAR

Sıra No	Esas Numarası	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	Üyesi Olduğu Parti[1]
1	3/843	Mehmet TAHTASIZ	ÇORUM	CHP
2	3/844	Cem AVŞAR	TEKİRDAĞ	DEVA
3	3/845	Selim TEMURCİ	İSTANBUL	SAADET
4	3/851	Ahmet ŞIK	İSTANBUL	TİP
5	3/852	Hüseyin OLAN	BİTLİS	DEM Parti
6	3/853	Hüseyin OLAN	BİTLİS	DEM Parti
7	3/854	Hüseyin OLAN	BİTLİS	DEM Parti
8	3/855	Pervin BULDAN	VAN	DEM Parti
9	3/856	Salihe AYDENİZ	MARDİN	DEM Parti
10	3/857	Sırrı Süreyya ÖNDER	İSTANBUL	DEM Parti
11	3/871	Filiz KILIÇ	NEVŞEHİR	MHP
12	3/872	Suat ÖZÇAĞDAŞ	İSTANBUL	CHP
13	3/873	Fahri ÖZKAN	KIRKLARELİ	CHP
14	3/874	Onur DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	DEM Parti
15	3/875	Hasan ÖZTÜRKMEN	GAZİANTEP	CHP
16	3/876	Onur DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	DEM Parti
17	3/893	Burcugül ÇUBUK	İZMİR	DEM Parti

1 Milletvekilinin 31/12/2024 tarihi itibarıyla üyesi olduğu siyasi partidir.

Sıra No	Esas Numarası	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	Üyesi Olduğu Parti[1]
18	3/894	Meral DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	DEM Parti
19	3/895	Mustafa SARIGÜL	ERZİNCAN	CHP
20	3/896	Keskin BAYINDIR	BATMAN	DBP
21	3/897	Mehmet Faruk PINARBAŞI	ŞANLIURFA	AK Parti
22	3/898	Mehmet Faruk PINARBAŞI	ŞANLIURFA	AK Parti
23	3/899	Semih IŞIKVER	ELAZIĞ	MHP
24	3/900	Lütfü TÜRKKAN	KOCAELİ	İYİ Parti
25	3/901	Sırrı SAKİK	AĞRI	DEM Parti
26	3/902	Burak AKBURAK	İSTANBUL	İYİ Parti
27	3/915	Ahmet Tuncay ÖZKAN	İZMİR	CHP
28	3/916	Meral DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	DEM Parti
29	3/917	Cemal ENGİNYURT	İSTANBUL	Bağımsız
30	3/918	Mustafa Baki ERSOY	KAYSERİ	MHP
31	3/919	Mahir POLAT	İZMİR	CHP
32	3/920	Cengiz ÇİÇEK	İSTANBUL	DEM Parti
33	3/921	Turhan ÇÖMEZ	BALIKESİR	İYİ Parti
34	3/933	Burcugül ÇUBUK	İZMİR	DEM Parti
35	3/940	Mehmet Zeki İRMEZ	ŞIRNAK	DEM Parti
36	3/941	Gülderen VARLİ	VAN	DEM Parti
37	3/943	Osman Cengiz ÇANDAR	DİYARBAKIR	DEM Parti
38	3/944	Salihe AYDENİZ	MARDİN	DEM Parti

Sıra No	Esas Numarası	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	Üyesi Olduğu Parti[1]
39	3/945	Burak AKBURAK	İSTANBUL	İYİ Parti
40	3/946	Yüksel ARSLAN	ANKARA	Bağımsız
41	3/947	Sabahat ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	DEM Parti
42	3/949	Gökan ZEYBEK	İSTANBUL	CHP
43	3/950	Cemal ENGİNYURT	İSTANBUL	Bağımsız
44	3/952	Ahmet Tuncay ÖZKAN	İZMİR	CHP
45	3/953	Ayten KORDU	TUNCELİ	DEM Parti
46	3/954	Özgür KARABAT	İSTANBUL	CHP
47	3/955	Turan Taşkın ÖZER	İSTANBUL	CHP
48	3/956	Cengiz ÇİÇEK	İSTANBUL	DEM Parti
49	3/957	Bülent KAYA	İSTANBUL	SAADET
50	3/958	Türkan ELÇİ	İSTANBUL	CHP
51	3/959	Cemal ENGİNYURT	İSTANBUL	Bağımsız
52	3/960	Süleyman BÜLBÜL	AYDIN	CHP
53	3/961	Ömer Faruk GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	DEM Parti
54	3/962	Ömer Faruk GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	DEM Parti
55	3/963	Cemal ENGİNYURT	İSTANBUL	Bağımsız
56	3/964	Yılmaz HUN	IĞDIR	DEM Parti
57	3/965	Nejla DEMİR	AĞRI	DEM Parti
58	3/973	Cemal ENGİNYURT	İSTANBUL	Bağımsız
59	3/974	Hüseyin YILDIZ	AYDIN	CHP

Sıra No	Esas Numarası	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	Üyesi Olduğu Parti[1]
60	3/975	Kamuran TANHAN	MARDİN	DEM Parti
61	3/976	Mehmet Mustafa GÜRBAN	GAZİANTEP	İYİ Parti
62	3/979	Özgür ÖZEL	MANİSA	CHP
63	3/980	Mehmet Mustafa GÜRBAN	GAZİANTEP	İYİ Parti
64	3/981	Ali Mahir BAŞARIR	MERSİN	CHP
65	3/982	Özgür ÖZEL	MANİSA	CHP
66	3/983	Veli AĞBABA	MALATYA	CHP
67	3/984	Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	DEM Parti
68	3/985	Ahmet ŞIK	İSTANBUL	TİP
69	3/986	Ahmet ŞIK	İSTANBUL	TİP
70	3/987	Cemal ENGİNYURT	İSTANBUL	Bağımsız
71	3/988	Tuncer BAKIRHAN	SİİRT	DEM Parti
72	3/989	Turhan ÇÖMEZ	BALIKESİR	İYİ Parti
73	3/990	Özgür ÖZEL	MANİSA	CHP
74	3/991	Özgür ÖZEL	MANİSA	CHP
75	3/992	Özgür ÖZEL	MANİSA	CHP
76	3/993	Sümeyye BOZ ÇAKI	MUŞ	DEM Parti
77	3/994	Gülderen VARLİ	VAN	DEM Parti
78	3/995	Nevroz UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	DEM Parti
79	3/996	Mehmet Zeki İRMEZ	ŞIRNAK	DEM Parti
80	3/997	Ömer Faruk GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	DEM Parti

Sıra No	Esas Numarası	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	Üyesi Olduğu Parti[1]
81	3/998	Cemal ENGİNYURT	İSTANBUL	Bağımsız
82	3/999	Ferit ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	DEM Parti
83	3/1000	Öznur BARTİN	HAKKARİ	DEM Parti
84	3/1001	Mehmet Zeki İRMEZ	ŞIRNAK	DEM Parti
85	3/1002	Ali Mahir BAŞARIR	MERSİN	CHP
86	3/1003	Cemal ENGİNYURT	İSTANBUL	Bağımsız
87	3/1004	Özgür ÖZEL	MANİSA	CHP
88	3/1006	Kadri Enis BERBEROĞLU	İSTANBUL	CHP
89	3/1007	Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	DEM Parti
90	3/1008	Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	DEM Parti
91	3/1009	Veli AĞBABA	MALATYA	CHP
92	3/1010	Mehmet Rüştü TİRYAKİ	BATMAN	DEM Parti
93	3/1011	Ali Mahir BAŞARIR	MERSİN	CHP
94	3/1012	Dursun Müsavat DERVİŞOĞLU	İZMİR	İYİ Parti
95	3/1013	Özgür ÖZEL	MANİSA	CHP
96	3/1014	Sinan ÇİFTYÜREK	VAN	DEM Parti
97	3/1015	Sabahat ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	DEM Parti
98	3/1016	Mahir POLAT	İZMİR	CHP
99	3/1017	Ali BOZAN	MERSİN	DEM Parti
100	3/1018	Gülizar BİÇER KARACA	DENİZLİ	CHP
101	3/1019	Ömer Faruk HÜLAKÜ	BİNGÖL	DEM Parti

Sıra No	Esas Numarası	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	Üyesi Olduğu Parti[1]
102	3/1020	Ayten KORDU	TUNCELİ	DEM Parti
103	3/1021	Ali Mahir BAŞARIR	MERSİN	CHP
104	3/1022	Veli AĞBABA	MALATYA	CHP

2024 YILINDA BOŞALAN ÜYELİKLER

Sıra No	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Parti Grubu	Üyelik Bitiş Tarihi	Boşalma Nedeni
1	Hatay	Şerafettin Can ATALAY	TİP	30.01.2024	Anayasa'nın 84'üncü maddesi uyarınca (kesin hüküm giyme)
2	Afyonkarahisar	Burcu KÖKSAL	CHP	03.04.2024	Belediye başkanlığını tercih etme
3	Kırıkkale	Ahmet ÖNAL	CHP	04.04.2024	Belediye başkanlığını tercih etme
4	Adıyaman	Abdurrahman TUTDERE	CHP	04.04.2024	Belediye başkanlığını tercih etme
5	Kastamonu	Hasan BALTACI	CHP	05.04.2024	Belediye başkanlığını tercih etme
6	İstanbul	Murat KURUM	AK Parti	02.07.2024	Anayasa'nın 106'ncı maddesi uyarınca (bakan olarak atanma)

6216 SAYILI KANUN'UN 39'UNCU MADDESİ GEREĞİNCE[1] ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE GÖNDERİLEN İPTAL DAVASI DİLEKÇESİ BİLDİRİMLERİ (2024 YILI) (KANUNLAR)

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
1	12/1/2024-1360021	28/2	25/10/2023 tarihli ve 7464 sayılı Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	3'üncü, 4'üncü, 9'uncu, 13'üncü, 14'üncü, 15'inci, 16'ncı, 23'üncü, 25'inci, 28'inci ve 29'uncu maddelerinde yer alan çeşitli ibare ve cümleler	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	22/12/2023-2023/196	Plan ve Bütçe Komisyonu
2	24/1/2024-1367218	28/2	7/11/2023 tarihli ve 7471 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	2'nci, 7'nci, 9'uncu, 10'uncu ve 11'inci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle ve bentler	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	4/1/2024-2024/5	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
3	12/2/2024-1377654	28/2	22/11/2023 tarihli ve 7474 sayılı Aile ve Gençlik Fonu Kurulması Hakkında Kanun	2'nci, 5'inci ve 7'nci maddelerinde yer alan bazı ibare, cümle ve fıkralar	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	7/1/2024-2024/22	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

[1] 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 39'uncu maddesinin dördüncü fıkrası hükmü: "İptal davalarında Mahkemece esasın incelenmesine karar verilmesi hâlinde, dava dilekçesi ile ekleri Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı ile iptal davası açmaya yetkili siyasi parti gruplarına gönderilir. Bu makamlar, iptal davasıyla ilgili yazılı görüşlerini değerlendirilmek üzere Mahkemeye bildirebilirler."

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
4	29/2/2024-1377654	28/2	25/12/2023 tarihli ve 7490 sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu	4'üncü maddesinde yer alan bir fıkra	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	31/1/2024-2024/42	Plan ve Bütçe Komisyonu
5	13/3/2024-1396960	28/2	27/12/2023 tarihli ve 7491 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	15'inci, 19'uncu, 29'uncu, 31'inci, 38'inci, 39'uncu, 40'ıncı, 48'inci, 50'nci, 51'inci, 69'uncu, 77'nci ve 83'üncü maddelerinde yer alan bazı ibare, cümle ve fıkralar ile 63'üncü, 71'inci, 75'inci maddeleri	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	19/2/2024-2024/54	Plan ve Bütçe Komisyonu
6	22/4/2024-1412732	28/2	25/1/2024 tarihli ve 7495 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	1'inci, 2'nci, 6'ncı ve 9'uncu maddelerinde yer alan bazı ibare ve cümleler ile 8'inci maddesi	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	18/3/2024-2024/70	Plan ve Bütçe Komisyonu

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
7	16/5/2024-1429202	28/2	21/2/2024 tarihli ve 7496 sayılı Sağlıkla İlgili Bazı Kanunlarda ve 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	5'inci, 6'ncı, 7'nci, 8'inci, 9'uncu, 15'inci, 17'nci, 18'inci, 19'uncu, 23'üncü, 24'üncü, 25'inci ve 26'ncı maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle ve bentler ile 8'inci ve 13'üncü maddeleri	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	24/4/2024-2024/91	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
8	14/6/2024-1444999	28/2	2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	4'üncü, 13'üncü, 15'inci, 16'ncı, 24'üncü, 33'üncü, 34'üncü ve 35'inci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle, bent ve fıkralar	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	7/5/2024-2024/98	Adalet Komisyonu
9	19/7/2024-1454139	28/2	17/4/2024 tarihli ve 7500 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	1'inci, 4'üncü, 5'inci, 6'ncı ve 7'nci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle ve fıkralar	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	11/6/2024-2024/125	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
10	31/7/2024-1467524	28/2	2/5/2024 tarihli ve 7501 sayılı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	2'nci, 4'üncü, 6'ncı, 7'nci, 8'inci, 13'üncü, 14'üncü ve 15'inci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle, bent ve fıkralar ile 1'inci ve 3'üncü maddeleri	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	26/6/2024-2024/133	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
11	31/7/2024-1467524	28/2	23/5/2024 tarihli ve 7511 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	3'üncü, 4'üncü, 6'ncı, 18'inci ve 21'inci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle ve fıkralar	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	19/7/2024-2024/146	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
12	31/7/2024-1467524	28/2	30/5/2024 tarihli ve 7512 sayılı Dışişleri Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Kanunu	3'üncü, 5'inci, 6'ncı ve 9'uncu maddelerinde yer alan çeşitli ibare ve bentler ile 7'nci maddesi	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	19/7/2024-2024/147	Plan ve Bütçe Komisyonu
13	10/9/2024-1491455	28/2	12/6/2024 tarihli ve 7517 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	8'inci, 11'inci, 14'üncü, 17'nci, 18'inci, 19'uncu, 33'üncü, 36'ncı, 37'nci, 43'üncü, 50'nci, 52'nci ve 54'üncü maddelerinde yer alan çeşitli ibare, bent ve fıkralar	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	15/8/2024-2024/149	Milli Savunma Komisyonu

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
14	10/9/2024-1491455	28/2	26/6/2024 tarihli ve 7518 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	3'üncü, 4'üncü, 7'nci, 9'uncu, 13'üncü ve 14'üncü maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle ve fıkralar	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	15/8/2024-2024/150	Plan ve Bütçe Komisyonu
15	10/9/2024-1491455	28/2	30/7/2024 tarihli ve 7527 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci, 8'inci, 9'uncu, 13'üncü ve 14'üncü maddelerinde yer alan çeşitli ibare ve bentler ile 16'ncı maddesi	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	15/8/2024-2024/151	Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu
16	10/9/2024-1491455	28/2	4/7/2024 tarihli ve 7519 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	5'inci, 6'ncı, 7'nci, 9'uncu, 10'uncu, 11'inci, 13'üncü, 14'üncü, 16'ncı, 22'nci, 24'üncü, ve 27'nci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle ve fıkralar ile 19'uncu maddesi	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	29/8/2024-2024/160	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
17	4/10/2024-1504993	28/2	18/7/2024 tarihli ve 7521 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	2'nci, 3'üncü, 6'ncı, 8'inci, 16'ncı, 20'nci, 25'inci, 29'uncu ve 30'uncu maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle, bent ve fıkralar	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	19/9/2024-2024/170	Adalet Komisyonu

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
18	25/10/2024-1519940	28/2	28/7/2024 tarihli ve 7524 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	4'üncü, 18'inci, 19'uncu, 20'nci, 27'nci, 28'inci, 31'inci, 34'üncü, 42'nci, 44'üncü, 51'inci ve 56'ncı maddelerinde yer alan çeşitli ibare, bent, fıkralar ile 1'inci ve 26'ncı maddeleri	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	26/9/2024-2024/172	Plan ve Bütçe Komisyonu

6216 SAYILI KANUN'UN 39'UNCU MADDESİ GEREĞİNCE ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE GÖNDERİLEN İPTAL DAVASI DİLEKÇESİ BİLDİRİMLERİ (2024 YILI) (CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ)

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası
1	12/1/2024-1360021	28/2	153 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	3'üncü, 4'üncü ve 6'ncı maddeleriyle değiştirilen çeşitli CBK'ların bazı madde ve bentleri ile ekli (1) ve (2) sayılı listeler	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	8/12/2023-2023/193
2	12/1/2024-1360021	28/2	154 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	2'nci, 3'üncü ve 4'üncü maddeleri	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	22/12/2023-2023/197
3	12/2/2024-1377654	28/2	157 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	5'inci maddesiyle 1 sayılı CBK'ya eklenen bazı fıkralar ve 6'ncı maddesi ile ekli (1) ve (2) sayılı listeler	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	17/1/2024-2024/23

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası
4	14/6/2024-1444999	28/2	158 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	1'inci, 26'ncı, 28'inci, 29'uncu, 35'inci ve 38'inci maddeleri	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	16/5/2024-2024/106
5	19/7/2024-1454139	28/2	159 sayılı Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Kadro İhdas Edilmesine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	1'inci maddesi ile ekli liste	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	29/5/2024-2024/115
6	10/9/2024-1491455	28/2	161 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	3'üncü, 11'inci, 16'ncı ve 20'nci maddeleriyle değiştirilen çeşitli CBK'ların bazı fıkra, bent ve cümleleri ile 4'üncü maddesi	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	15/8/2024-2024/148

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası
7	25/10/2024-1519940	28/2	162 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	1'inci ve 3'üncü maddeleri	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	26/9/2024-2024/171
8	13/12/2024-1547447	28/3	163 numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	6'ncı ve 14'üncü maddeleri	Var	Esas	En fazla üyeye sahip ikinci siyasi parti grubu	4/12/2024-2024/190

DİSİPLİN CEZASI UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÇİZELGE[1]

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
1	Saliha Sera KADIGİL	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	28	3	35	15.12.2024	Gülizar BİÇER KARACA (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
2	Fehmi Alpay ÖZALAN	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	İktidar	TBMM	Kınama	Mecliste gürültü ve kavgaya sebep olmak	28	2	114	16.08.2024	Bekir BOZDAĞ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
3	Ahmet ŞIK	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Muhalefet	TBMM	Kınama	Mecliste gürültü ve kavgaya sebep olmak	28	2	114	16.08.2024	Bekir BOZDAĞ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
4	Yüksel Selçuk TÜRKOĞLU	İYİ Parti	Muhalefet	TBMM	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	28	2	107	24.07.2024	Bekir BOZDAĞ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
5	Sırrı SAKİK	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti)	Muhalefet	TBMM	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	28	2	107	24.07.2024	Bekir BOZDAĞ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
6	Sırrı SAKİK	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (HEDEP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Başka bir vekile hakaret etmek	28	2	34	13.12.2023	Bekir BOZDAĞ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
7	Ahmet ŞIK	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Muhalefet	TBMM	Kınama	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	27	6	67	1.03.2023	Haydar AKAR (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.

[1] Bu çizelgenin ilk biçimi Yasama Uzmanı Soner Çakar tarafından hazırlanıp *Türkiye Büyük Millet Meclisi Çalışmalarında Disiplin Sorunu* başlıklı Yasama Uzmanlığı Tezinde yayımlanmış, daha sonra Yasama Uzman Yardımcıları Büşra Nur Tilkioğlu, Elif Nur Yazar Murat, Melek Açık, Mustafa Burak Yıldız ve Regaip Bolat tarafından gözden geçirilip güncellenerek burada yayımlanan son biçimini almıştır. Çalışmada; Danışma Meclisi, Milli Güvenlik Konseyi, Temsilciler Meclisi, Milli Birlik Komitesi ve Kurucu Meclis Birleşimlerindeki disiplin cezalarına yer verilmemiş; disiplin cezalarına ilişkin bilgiler Tutanak Özetleri, Tutanak Dergisi Cilt Fihristleri ve Tutanak Dergilerinden derlenmiştir.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
8	Fahrettin YOKUŞ	İYİ Parti	Muhalefet	TBMM	Kınama	Mecliste gürültü ve kavgaya sebep olmak	27	6	30	6.12.2022	Haydar AKAR (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
9	Zafer IŞIK	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	İktidar	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Fiili saldırıda bulunmak	27	6	30	6.12.2022	Haydar AKAR (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
10	Ömer Faruk GERGERLİOĞLU	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Kınama	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	27	6	30	6.12.2022	Haydar AKAR (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
11	Atila SERTEL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	27	6	29	5.12.2022	Mustafa ŞENTOP (Başkan)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma için 10 dakika söz verilmiş, başka bir milletvekili tarafından savunma gerçekleştirilmiştir.
12	Saliha Sera KADIGİL SÜTLÜ	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Muhalefet	TBMM	Kınama	Genel Kurulun çalışma düzenini ve huzurunu bozucu döviz, pankart ve benzeri materyali getirmek ve kullanmak	27	5	39	17.12.2021	Mustafa ŞENTOP (Başkan)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma için 5 dakika süre verilmiş, başka bir milletvekili tarafından savunma gerçekleştirilmiştir.
13	Nusrettin MAÇİN	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak	27	5	30	8.12.2021	Süreyya Sadi BİLGİÇ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
14	Gülizar BİÇER KARACA	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	27	4	62	23.03.2021	Süreyya Sadi BİLGİÇ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
15	Eyüp ÖZSOY	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	İktidar	TBMM	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	27	4	33	16.12.2020	Süreyya Sadi BİLGİÇ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
16	Ahmet ŞIK	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Uyarma	Cumhurbaşkanına hakaret etmek	27	3	109	8.07.2020	Celal ADAN (Başkanvekili)	Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	Savunma için 10 dakika süre verilmiş, başka bir milletvekili tarafından savunma gerçekleştirilmiştir.
17	Mensur IŞIK	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten bir birleşim geçici çıkarma cezası	Konuşmasında kullandığı bazı ifadeler nedeniyle	27	3	56	13.02.2020	Süreyya Sadi Bilgiç (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
18	Mustafa Levent KARAHOCAGİL	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	İktidar	TBMM	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	27	2	84	28.05.2019	Celal ADAN (Başkanvekili)	Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	Savunma yapılmamıştır.
19	Hayrettin NUHOĞLU	İYİ Parti	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	27	2	78	15.05.2019	Levent GÖK (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
20	Musa FARİSOĞULLARI	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	27	2	30	12.12.2018	Mustafa ŞENTOP (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
21	Yasin ÖZTÜRK	İYİ Parti	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Başka bir milletvekiline hakaret etmek	27	2	28	10.12.2018	Binali YILDIRIM (Başkan)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
22	Ahmet ŞIK	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Konuşmasında kullandığı bazı ifadeler nedeniyle	27	1	8	23.07.2018	Mustafa ŞENTOP (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Başka bir milletvekili tarafından savunma gerçekleştirilmiştir.
23	Musa ÇAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Konuşmasında kullandığı bazı ifadeler nedeniyle	26	3	69	12.03.2018	Ayşe Nur BAHÇEKAPILI (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmıştır.
24	Özgür ÖZEL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma	Şahsiyatla uğraşmak ve sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	26	3	47	10.01.2018	Ayşe Nur BAHÇEKAPILI (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma için 1 dakika süre verilmiş olup milletvekili tarafından savunma niteliğinde olmayan açıklamalar yapılmıştır.
25	Osman BAYDEMİR	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Konuşmasında kullandığı bazı ifadeler nedeniyle	26	3	36	13.12.2017	Ayşe Nur BAHÇEKAPILI (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma için 10 dakika süre verilmiş olup milletvekili tarafından savunma niteliğinde olmayan hitap şeklinde açıklama yapılmıştır.
26	Ertuğrul KÜRKCÜ	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	26	2	101	6.06.2017	Ahmet AYDIN (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
27	Garo PAYLAN	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Ermeni soykırımı iddiaları ile ilgili sözleri	26	2	57	13.01.2017	Ahmet AYDIN (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma hakkı için 2 dakika süre verilmiştir ve savunma başka bir milletvekili tarafından gerçekleştirilmiştir.
28	Alican ÖNLÜ	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	26	1	106	23.06.2016	Mehmet Akif HAMZAÇEBİ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
29	Tanju ÖZCAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	26	1	82	27.04.2016	Ahmet AYDIN (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma hakkı için 5 dakika süre verilmiştir ancak milletvekili savunmasını gerçekleştirmemiştir.
30	Akif EKİCİ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Cumhurbaşkanına hakaret etmek	26	1	49	1.03.2016	Pervin BULDAN (Başkanvekili)	Halkların Demokratik Partisi (HDP)	Savunma yapılmamıştır.
31	Lütfü TÜRKKAN	Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Cumhurbaşkanına ve Başbakana hakaret etmek	24	5	69	4.03.2015	Şükran Güldal MUMCU (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
32	Kamer GENÇ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Konuşmaktan men cezası	Görüşülmekte olan konudan ayrılmak	24	4	102	12.06.2014	Ayşe Nur BAHÇEKAPILI (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	İçtüzüğün 66'ncı maddesinin ikinci fıkrası konuşmaktan men cezası çerçevesinde savunma hakkını düzenlemediği için milletvekilinin savunması alınmamıştır.
33	Kamer GENÇ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Oturumu yöneten Başkanvekiline hakaret etmek	24	4	78	17.04.2014	Ayşe Nur BAHÇEKAPILI (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma için 10 dakika süre verilmiş, savunma gerçekleştirmiştir.
34	Oktay SARAL	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Fiili saldırıda bulunmak	24	4	51	23.01.2014	Sadık YAKUT (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
35	Özdal ÜÇER	Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	24	4	33	16.12.2013	Ayşe Nur BAHÇEKAPILI (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Milletvekiline savunma yapıp yapmayacağı sorulmuş, süre belirtilmemiş ancak milletvekilinin üyesi olduğu parti Genel Kurul Salonunu terk ettiği için savunma gerçekleştirilmemiştir.
36	Kamer GENÇ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Cumhurbaşkanına hakaret etmek	24	3	130	4.07.2013	Sadık YAKUT (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma için 10 dakika süre verilmiş, savunma yapılmıştır.
37	Zeyid ASLAN	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	24	3	98	30.04.2013	Meral AKŞENER (Başkanvekili)	Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	Savunma için söz hakkı verilmiş, süre belirtilmemiş ancak milletvekili Genel Kurul Salonunda bulunmadığı için savunma gerçekleştirilmemiştir.
38	Kamer GENÇ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	24	3	97	25.04.2013	Şükran Güldal MUMCU (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma başka bir milletvekili tarafından gerçekleştirilmiştir.
39	Lütfü TÜRKKAN	Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	24	3	19	9.11.2012	Sadık YAKUT (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma hakkı için 10 dakika süre verilmiştir ancak milletvekili savunmasını gerçekleştirmemiştir.
40	Altan TAN	Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Şahsiyatla uğraşmak	24	2	72	29.02.2012	Mehmet SAĞLAM (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
41	Kamer GENÇ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Konuşmaktan men cezası	Görüşülmekte olan konudan ayrılmak	24	2	17	10.11.2011	Sadık YAKUT (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	İçtüzüğün 66'ncı maddesinin ikinci fıkrası konuşmaktan men cezası çerçevesinde savunma hakkını düzenlemediği için milletvekilinin savunması alınmamıştır.
42	Sırrı SAKIK	Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	23	4	130	7.07.2010	Nevzat PAKDİL (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmıştır.
43	Mehmet Şevki KULKULOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Başbakana hakaret etmek	23	4	94	25.04.2010	Sadık YAKUT (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
44	Kamer GENÇ	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	23	4	90	21.04.2010	Sadık YAKUT (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
45	Kamer GENÇ	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	23	4	42	25.12.2009	Mehmet Ali ŞAHİN (Başkan)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	Savunma yapılmamıştır.
46	Mahmut YILBAŞ	Doğru Yol Partisi (DYP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Çalışma düzenini bozmak	20	4	61	22.03.1999	Uluç GÜRKAN (Başkanvekili)	Demokratik Sol Parti (DSP)	Savunma için 5 dakika süre verilmiş ve savunma yapılmıştır.
47	Halit DUMANKAYA	Anavatan Partisi (ANAP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	19	4	136	7.07.1995	Kamer GENÇ (Başkanvekili)	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Savunma yapılmamıştır.
48	Hasan KORKMAZCAN	Anavatan Partisi (ANAP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	19	4	136	7.07.1995	Kamer GENÇ (Başkanvekili)	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
49	Oğuzhan ASİLTÜRK	Refah Partisi (RP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	19	4	135	6.07.1995	Kamer GENÇ (Başkanvekili)	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Savunma yapılmamıştır.
50	Oğuzhan ASİLTÜRK	Refah Partisi (RP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	19	4	121	8.06.1995	Kamer GENÇ (Başkanvekili)	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Savunma yapılmamıştır.
51	Zeki ÜNAL	Refah Partisi (RP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Başkanlık Divanına fiili müdahale etmek	19	4	120	7.06.1995	Kamer GENÇ (Başkanvekili)	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Savunma yapılmıştır.
52	Turhan TAYAN	Doğru Yol Partisi (DYP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Konuşma düzenine uymamak	19	4	61	23.12.1994	Hüsamettin CİNDORUK (Başkan)	Doğru Yol Partisi (DYP)	Milletvekilince yapılan savunma üzerine cezanın kaldırılmasına karar verilmiştir.
53	Seyit Osman SEVİMLİ	Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	19	4	57	19.12.1994	Mustafa KALEMLİ (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
54	Hüseyin ERDAL	Refah Partisi (RP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	19	4	25	27.10.1994	Kamer GENÇ (Başkanvekili)	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Savunma yapılmıştır.
55	Mahmut ÖZTÜRK	Doğru Yol Partisi (DYP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	19	2	39	11.12.1992	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma sonrası cezası kaldırılmıştır.
56	Ahmet SAYIN	Doğru Yol Partisi (DYP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	19	2	38	10.12.1992	Hüsamettin CİNDORUK (Başkan)	Doğru Yol Partisi (DYP)	Savunma yapılmamıştır.
57	Kadri GÜÇLÜ	Doğru Yol Partisi (DYP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Hakaret etmek	19	1	80	26.05.1992	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
58	Kamer GENÇ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	19	1	8	28.11.1991	Yıldırım AVCI (Başkanvekili)	Doğru Yol Partisi (DYP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
59	Ömer BARUTÇU	Doğru Yol Partisi (DYP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Hakaret etmek	18	4	104	9.04.1991	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
60	Kamer GENÇ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Hakaret etmek	18	4	102	3.04.1991	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
61	Rıza YILMAZ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	18	4	102	3.04.1991	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
62	Mehmet Turan BAYAZIT	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	İkinci kez kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	18	4	64	15.01.1991	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
63	Mehmet Turan BAYAZIT	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	18	4	64	15.01.1991	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
64	Salih SÜMER	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	18	4	64	15.01.1991	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
65	Mahmut ALINAK	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	18	4	57	23.12.1990	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
66	Mahmut ALINAK	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Kınama cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	18	4	57	23.12.1990	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
67	Kamer GENÇ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	18	4	4	6.09.1990	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Milletvekiline savunma yapması için söz verilmiş ve savunmaya ilişkin herhangi bir süre belirtilmemiştir. Milletvekili savunmasını yaparken, Başkan genel hükümlere göre 10 dakika süresi olduğunu ve bu sürenin dolduğunu belirtmiş, savunmasını bitirmesini talep etmiştir. Milletvekili ısrarla kürsüyü terk etmeyince, Başkan birleşimi kapatmıştır.
68	Ömer ÇİFTÇİ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma Cezası	Sükûneti bozmak	18	4	4	6.09.1990	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
69	Kamer GENÇ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Hakaret etmek ve kürsüyü işgal etmek	18	3	98	4.04.1990	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
70	Yaşar YILMAZ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	18	3	91	20.03.1990	Yılmaz HOCAOĞLU (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
71	İbrahim DEMİR	Doğru Yol Partisi (DYP)	Muhalefet	TBMM	Görüşülmekte olan konunun bitimine kadar konuşmaktan men cezası	Görüşülmekte olan konudan ayrılmak	18	2	50	22.12.1988	E. Yıldırım AVCI (Başkanvekili)	Doğru Yol Partisi (DYP)	İçtüzüğün 67'nci (Bu hüküm güncel olarak İçtüzüğün 66'ncı maddesinde yer almaktadır.) maddesinin ikinci fıkrası konuşmaktan men cezası çerçevesinde savunma hakkını düzenlemediği için milletvekilinin savunması alınmamıştır.
72	İrfan DEMİRALP	Doğru Yol Partisi (DYP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	18	2	43	15.12.1988	İlyas AKTAŞ (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
73	Alpaslan PEHLİVANLI	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Hakaret etmek	18	1	67	11.05.1988	Arif Hüdai ORAL (Başkanvekili)	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Milletvekili savunma yapmak için söz hakkı talep etmiş ancak bu talebi karşılanmamıştır.
74	Ömer ÇİFTÇİ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	18	1	37	18.03.1988	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
75	Rıza YILMAZ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	18	1	37	18.03.1988	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Yapılan savunma sonrası cezası kaldırılmıştır.
76	Ahmet Esat KIRATLIOĞLU	Doğru Yol Partisi (DYP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	18	1	16	2.02.1988	E. Yıldırım AVCI (Başkanvekili)	Doğru Yol Partisi (DYP)	Savunma yapılmıştır.
77	Nevzat YAĞCI	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Uyarma Cezası	Sükûneti bozmak	17	5	2	9.09.1987	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
78	Mahmud ALTUNAKAR	Doğru Yol Partisi (DYP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Meclise hakaret etmek	17	4	70	26.02.1987	Arif Şevket BİLGİN (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
79	Münir SEVİNÇ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Konuşma düzenine uymamak	17	4	68	24.02.1987	Arif Şevket BİLGİN (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma için söz hakkı verilmiş. Savunma yapılmamış, ancak milletvekili yerinden savunma mahiyetinde sayılabilecek birkaç söz söylemiştir.
80	Hüseyin Aydın ARVASİ	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	17	4	47	20.12.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
81	Özgür BARUTÇU	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Hakaret ve kavgaya sebebiyet vermek	17	4	47	20.12.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
82	Yılmaz DEMİR	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	17	4	47	20.12.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
83	Yılmaz DEMİR	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Oturumu yöneten Başkanvekiline hakaret etmek	17	4	14	15.10.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
84	Şükrü YÜZBAŞIOĞLU	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Kınama cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	17	4	4	4.09.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
85	İsmail ÜĞDÜL	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	17	4	2	2.09.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
86	Halit Barış CAN	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma Cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	17	3	117	10.07.1986	Arif Şevket BİLGİN (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
87	Yılmaz DEMİR	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Fiili saldırıda bulunmak ve Mecliste gürültü ve kavgaya sebebiyet vermek	17	3	100	1.05.1986	Özer GÜRBÜZ (Başkanvekili)	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Savunma yapılmıştır.
88	Yılmaz DEMİR	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	17	3	77	11.03.1986	Arif Şevket BİLGİN (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
89	Ömer KUŞHAN	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	17	3	77	11.03.1986	Arif Şevket BİLGİN (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
90	Ayhan FIRAT	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	17	3	76	6.03.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
91	Hakkı ARTUKARSLAN	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	17	3	74	4.03.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
92	Ömer KUŞHAN	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	17	3	63	22.01.1986	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
93	Cüneyt CANVER	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	17	3	55	25.12.1985	Sabahattin ERYURT (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
94	Salim EREL	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek, Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	17	3	48	18.12.1985	Arif Şevket BİLGİN (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
95	Yılmaz DEMİR	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Kaba konuşmak ve müzakereleri ihlal etmek	17	3	48	18.12.1985	Arif Şevket BİLGİN (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
96	Hasan ALTAY	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten bir birleşim geçici çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	17	3	44	14.12.1985	Arif Şevket BİLGİN (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamış, ancak milletvekili yerinden savunma mahiyetinde sayılabilecek birkaç söz söylemiştir.
97	Abdurrahman Necati KARA'A	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	17	3	8	25.09.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
98	Şükrü BABACAN	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	17	2	115	15.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
99	Berati ERDOĞAN	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Müzakerelerin heyecanını artırmak	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
100	Fecri ALPASLAN	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
101	Günseli ÖZKAYA	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Kınama cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
102	Günseli ÖZKAYA	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Meclisten bir birleşim geçici çıkarma cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
103	İlhan AŞKIN	Anavatan Partisi (ANAP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
104	Münir SEVİNÇ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
105	Münir SEVİNÇ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
106	Münir SEVİNÇ	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten bir birleşim geçici çıkarma cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmıştır.
107	Onural Şeref BOZKURT	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
108	Onural Şeref BOZKURT	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Kınama cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
109	Onural Şeref BOZKURT	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Meclisten bir birleşim geçici çıkarma cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	17	2	114	14.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
110	Cüneyt CANVER	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	17	2	113	13.06.1985	Abdulhalim ARAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
111	Mehmet Turan BAYAZIT	Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	17	2	104	28.05.1985	Ledin BARLAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
112	Onural Şeref BOZKURT	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	17	2	104	28.05.1985	Ledin BARLAS (Başkanvekili)	Anavatan Partisi (ANAP)	Savunma yapılmamıştır.
113	Ahmet SAYIN	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	16 (5)	2	99	5.06.1979	Ali Fuat EYÜBOĞLU (Başkanvekili)	Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	Savunma yapılmamıştır.
114	İbrahim Etem EZGÜ	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Meclise ve Başkanlığa hakaret etmek	16 (5)	2	45	7.02.1979	Memduh EKŞİ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma için söz hakkı verilmiş ve başka bir milletvekili tarafından savunma gerçekleştirilmiştir.
115	Yücel DİRİK	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	15 (4)	4	56	26.02.1977	Memduh EKŞİ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
116	Nurettin KARSU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	15 (4)	3	140	6.10.1976	Ahmet ÇAKMAK (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
117	Mehmet ÖZKAYA	Adalet Partisi (AP)	İktidar	Millet Meclisi	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	15 (4)	3	66	25.02.1976	İ. Etem KILIÇOĞLU (Başkanvekili)	Demokratik Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
118	Mustafa Asri ÜNSÜR	Adalet Partisi (AP)	İktidar	Millet Meclisi	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	15 (4)	3	47	29.01.1976	Memduh EKŞİ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamış, ancak milletvekili yerinden savunma mahiyetinde sayılabilecek birkaç söz söylemiştir.
119	Yüksel ÇAKMUR	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	15 (4)	2	36	6.02.1975	Rasim HANCIOĞLU (Başkanvekili)	Millî Selamet Partisi (MSP)	Savunma yapılmıştır.
120	Yılmaz HOCAOĞLU	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	15 (4)	1	62	4.04.1974	Memduh EKŞİ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
121	Feyzullah DEĞERLİ	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	15 (4)	1	62	4.04.1974	Memduh EKŞİ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
122	Necati KALAYCIOĞLU	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Sükûneti ihlal etmek ve hakarette bulunmak	14 (3)	3	42	18.02.1972	Vahit BOZATLI (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmıştır.
123	Hidayet İPEK	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Sükûneti ihlal etmek ve hakarette bulunmak	14 (3)	3	42	18.02.1972	Vahit BOZATLI (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmıştır.
124	Samet GÜLDOĞAN	Bağımsız	Bağımsız	Millet Meclisi	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	14 (3)	3	18	20.12.1971	Sabit Osman AVCI (Başkan)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
125	Mustafa Vedat ÖNSAL	Bağımsız	Bağımsız	Millet Meclisi	Meclisten iki hafta çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	14 (3)	2	182	21.10.1971	Talât KÖSEOĞLU (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
126	Hasan KORKMAZCAN	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Meclisten iki hafta çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	14 (3)	2	182	21.10.1971	Talât KÖSEOĞLU (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
127	Hüseyin ABBAS	Adalet Partisi (AP)	İktidar	Millet Meclisi	İki uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	14 (3)	2	21	14.12.1970	Fikret TURHANGİL (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
128	Celâl KARGILI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Millet Meclisi	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	14 (3)	2	19	9.12.1970	Talât KÖSEOĞLU (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
129	Orhan VURAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Başbakana hakaret etmek	14 (3)	1	54	12.03.1970	Ferruh BOZBEYLİ (Başkan)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmıştır.
130	İhsan KABADAYI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	13 (2)	4	55	18.02.1969	Nurettin OK (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
131	Şaban ERİK	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	13 (2)	4	54	17.02.1969	Nurettin OK (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
132	Kasım ÖNADIM	Adalet Partisi (AP)	İktidar	Millet Meclisi	Kınama cezası	Hakaret etmek ve sözle tehditte bulunmak	13 (2)	4	52	15.02.1969	İsmail ARAR (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
133	S. Faruk ÖNDER	Millet Partisi (MP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Hakaret etmek ve sözle tehditte bulunmak	13 (2)	4	52	15.02.1969	İsmail ARAR (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
134	Rıza KUAS	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Muhalefet	Millet Meclisi	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	13 (2)	4	31	17.01.1969	Nurettin OK (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
135	Ali KARCI	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Muhalefet	Millet Meclisi	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	13 (2)	3	87	2.10.1968	Nurettin OK (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
136	Nihat DİLER	Yeni Türkiye Partisi (YTP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Meclisten iki birleşim çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	13 (2)	2	99	10.05.1967	Ahmet BİLGİN (Başkanvekili)	Millet Partisi (MP)	Savunma yapılmıştır.
137	İhsan ATAÖV	Adalet Partisi (AP)	İktidar	Millet Meclisi	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	13 (2)	1	101	24.06.1966	Ahmet BİLGİN (Başkanvekili)	Millet Partisi (MP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
138	İhsan ATAÖV	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Millet Meclisi	Kınama cezası	Hakaret etmek ve kavga çıkarmak	12 (1)	3	86	8.04.1964	Ferruh BOZBEYLİ (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
139	Ali Rıza AKBIYIKOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	İktidar	Millet Meclisi	Kınama cezası	Hakaret etmek ve kavga çıkarmak	12 (1)	3	86	8.04.1964	Ferruh BOZBEYLİ (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmıştır.
140	Naci GACIROĞLU	Adalet Partisi (AP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	19	29	4.02.1980	Cengizhan YORULMAZ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
141	Niyazi ÜNSAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	18	49	20.03.1979	Osman SALİHOĞLU (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
142	Mehmet KILIÇ	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	İki uyarma cezası	Hakaret etmek	1	18	46	26.02.1979	Sırrı ATALAY (Başkan)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
143	Fevzi Hakkı ESATOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	18	40	10.02.1979	Cengizhan YORULMAZ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
144	Fevzi Hakkı ESATOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	18	36	6.02.1979	Mehmet ÜNALDI (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
145	İsmail ÇATALOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	18	32	2.02.1979	Sırrı ATALAY (Başkan)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamış, ancak milletvekili yerinden savunma mahiyetinde sayılabilecek birkaç söz söylemiştir.
146	M. Macit ZEREN	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	18	32	2.02.1979	Sırrı ATALAY (Başkan)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
147	M. Macit ZEREN	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma) cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	17	64	8.06.1978	Mehmet ÜNALDI (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
148	Mehmet FEYYAT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	17	64	8.06.1978	Mehmet ÜNALDI (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
149	Mehmet FEYYAT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	İki uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	17	25	7.02.1978	Sırrı ATALAY (Başkan)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
150	Cahit DALOKAY	Adalet Partisi (AP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	17	16	12.01.1978	Rahmi ERDEM (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
151	Beliğ BELER	Adalet Partisi (AP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	İki uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	16	45	24.03.1977	Ergün ERTEM (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
152	Kemal KILIÇOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	İki uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	16	32	7.02.1977	Rahmi ERDEM (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
153	Kemal KILIÇOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Kınama cezası	İki kez uyarma cezasına rağmen gereğini yapmamak	1	16	32	7.02.1977	Rahmi ERDEM (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
154	Mehmet FEYYAT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	15	22	6.01.1976	Kâzım KANGAL (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmıştır.
155	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Cumhuriyet Senatosundan üç birleşim çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	1	14	68	24.06.1975	Mehmet ÜNALDI (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmıştır.
156	Mehmet FEYYAT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	1	14	59	22.05.1975	Zihni BETİL (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
157	Niyazi ÜNSAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	13	51	27.04.1974	Mehmet ÜNALDI (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma için söz hakkı verilmiş ve başka bir milletvekili tarafından savunma gerçekleştirilmiştir.
158	Yiğit KÖKER	Adalet Partisi (AP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	İki uyarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	1	11	79	19.07.1972	Hayri MUMCUOĞLU (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
159	Salim HAZERDAĞLI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	İki uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	11	25	1.02.1972	Mehmet ÜNALDI (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
160	Kâmil KARAVELİOĞLU	Diğer(**)	Tabii Üye	Cumhuriyet Senatosu	İki uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	10	103	18.08.1971	Mehmet ÜNALDI (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
161	Ekrem ÖZDEN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	1	10	43	23.02.1971	Macit ZEREN (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
162	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Cumhuriyet Senatosundan üç birleşim çıkarma cezası	Hakaret etmek ve kavga çıkarmak	1	9	83	25.06.1970	Mehmet ÜNALDI (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
163	Mehmet Ali DEMİR	Yeni Türkiye Partisi (YTP)	Muhalefet	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	4	84	13.05.1965	Fikret TURHANGİL (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmamıştır.
164	Mustafa Yılmaz İNCEOĞLU	Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP)	İktidar	Cumhuriyet Senatosu	Uyarma cezası	Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak	1	4	33	29.01.1965	Muhittin KILIÇ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
165	Celâl KARGILI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM Birleşik Toplantısı	Kınama Cezası	Meclisi küçük düşürücü beyanda bulunmak	1	11	17	19.07.1972	Kemal Ziya ÖZTÜRK (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmıştır.
166	Turhan ÖZGÜNER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM Birleşik Toplantısı	Kınama Cezası	Kürsüde konuşan hatibe müdahale etmek	1	9	3	17.12.1969	Nurettin OK (Başkanvekili)	Adalet Partisi (AP)	Savunma yapılmıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
167	Abdullah KELEŞOĞLU	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	69	25.05.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
168	İbrahim US	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	69	25.05.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
169	İbrahim İMİRZALI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
170	Âsaf SARAÇOĞLU	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
171	Rıza TEKELİ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
172	Abdullah KÖKSAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
173	Hıfzı Oğuz BEKATA	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
174	Emin SOYSAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
175	Ali YENİARAS	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
176	Arslan BORA	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
177	Arslan BORA	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
178	Arslan BORA	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Kınama cezasını gerektiren hareketlerde ısrar etmek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Milletvekiline kınama cezasıyla ilgili savunma yapması için söz verilmiş fakat savunması esnasında söylediği sözlerden dolayı Meclisten üç birleşim çıkarma cezası verilmiştir. Bu cezaya ilişkin ayrıca savunma yapılmamıştır.
179	Cemal TÜZÜN	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Hakaret etmek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
180	Enver KAYA	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Karşılıklı konuşmak ve sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
181	Ferda GÜLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
182	Ferda GÜLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
183	Hamdi ÖNER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	İki uyarı cezasının ardından sükûneti ihlale devam etmek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
184	Kâmil TABAK	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
185	M. Yılmaz METE	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
186	Mehmet Ali CERİTOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Karşılıklı konuşmak ve sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
187	Mehmet Zeki TOLUNAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Hakaret etmek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
188	Melih Kemal KÜÇÜKTEPEPINAR	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
189	Melih Kemal KÜÇÜKTEPEPINAR	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
190	Osman KAVRAKOĞLU	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
191	Zeki TULUNAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	62	29.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
192	Adil SAĞIROĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
193	Ahmet ÜSTÜN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
194	Ali Rıza AKBIYİKOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
195	Avni DOĞAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
196	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
197	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	11	3	61	27.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
198	Ferda GÜLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	11	3	61	27.04.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
199	İsmet İNÖNÜ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten oniki birleşim çıkarma cezası	Konuşmasında kullandığı ifadeler nedeniyle	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
200	Mehmet DELİKAYA	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
201	Nihat SARGINALP	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
202	Nurettin AKYURT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
203	Osman EROĞLU	Hürriyet Partisi (HP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
204	Reşit ÖNDER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
205	Suphi BAYKAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
206	Tevfik ÜNSALAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
207	M. Yaşar ALHAS	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	Mahmut GOLOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
208	Yaşar ALHAS	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	61	27.04.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
209	Faruk AYANOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	11	3	59	20.04.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
210	Mehmet KARTAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarı cezası	Sükûneti bozmak	11	3	59	20.04.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
211	Ferhan ARKAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarı cezası	Sükûneti bozmak	11	3	59	20.04.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
212	Fethi ÇELİKBAŞ	Hürriyet Partisi (HP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten oniki birleşim çıkarma cezası	Meclise hakaret etmek	11	3	59	20.04.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
213	Osman BÖLÜKBAŞI	Cumhuriyetçi Millet Partisi (CMP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Meclise hakaret etmek	11	3	59	20.04.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
214	Hasan ERDOĞAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	58	4/18/1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
215	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	58	4/18/1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
216	Hasan ERDOĞAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	58	18.04.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
217	Hasan ERDOĞAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten altı birleşim çıkarma cezası	Milletvekiline çanta atmak	11	3	58	18.04.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
218	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	58	18.04.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
219	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten oniki birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	58	18.04.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
220	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	11	3	58	18.04.1960	Refik KORALTAN	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
221	Enver KAYA	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	50	28.02.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
222	Suphi BAYKAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	11	3	50	28.02.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
223	Ferda GÜLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	11	3	49	27.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
224	Kasım GÜLEK	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma Cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	11	3	49	27.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
225	Abdullah YAYCIOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	49	27.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
226	Rıza TEKELİ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	11	3	48	26.02.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
227	Suphi BAYKAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	11	3	48	26.02.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
228	Emin SOYSAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	11	3	46	24.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
229	Kamil SÜRENKÖK	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	İki uyarma cezasına rağmen aynı hareketlerde bulunmak	11	3	46	24.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
230	Selim SOLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	11	3	46	24.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
231	Fethi ÇELİKBAŞ	Hürriyet Partisi (HP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	39	17.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
232	İsmail İNAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	38	16.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
233	Kemali BEYAZIT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten oniki birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	37	15.02.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
234	Naşit FIRAT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma Cezası	Sükûneti bozmak	11	3	37	15.02.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
235	Emin SOYSAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	37	15.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
236	Ömer BAŞEĞMEZ	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma Cezası	Sükûneti bozmak	11	3	37	15.02.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
237	Nevzat ARMAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Hakaret etmek	11	3	37	15.02.1960	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
238	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	37	15.02.1960	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
239	Selim SOLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Hakaret etmek	11	3	35	10.02.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır
240	Selim SOLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	11	3	33	5.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
241	Mehmet Ali ARIKAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	33	5.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
242	Kadir KOCAELİ	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	33	5.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
243	Melih Kemal KÜÇÜKTEPEPINAR	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Uyarma cezasını gerektiren hareketlerin tekerrürü	11	3	33	5.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
244	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	32	3.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
245	Selim SOLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	11	3	32	3.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
246	Selim SOLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Söz söylemekten yasaklama cezası	Görüşülmekte olan konudan ayrılmak	11	3	32	3.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
247	Mehmet HAZER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	32	3.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
248	Yaşar GÜMÜŞEL	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	32	3.02.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
249	Esat Mahmut KARAKURT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	25	18.01.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
250	Esat Mahmut KARAKURT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	3	25	18.01.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
251	Esat Mahmut KARAKURT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	3	25	18.01.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
252	Nüvit YETKİN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	25	18.01.1960	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
253	Mehmet HAZER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	24	15.01.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
254	Yaşar GÜMÜŞEL	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	24	15.01.1960	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
255	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	16	18.12.1959	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
256	Suphi BAYKAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten oniki birleşim çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	11	3	16	18.12.1959	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
257	Suphi BAYKAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	10	4.07.1959	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
258	Selim SOLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten oniki birleşim çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	11	3	10	4.07.1959	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
259	Ferda GÜLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Bir uyarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	11	3	10	4.07.1959	İlhan SİPAHİOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
260	İsmail İNAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	3	7	27.11.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
261	Ferid MELEN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	83	20.07.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
262	Şahap KİTAPÇI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	83	20.07.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma talep edilmesine karşın kullandırılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
263	Şahap KİTAPÇI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Söz söylemekten men	Sükûneti bozmak	11	2	83	20.07.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma talep edilmesine karşın kullandırılmamıştır.
264	Ahmet ÜSTÜN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	83	20.07.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
265	Sezai AKDAĞ	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	83	20.07.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
266	Sait ERDİNÇ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	83	20.07.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
267	Sait ERDİNÇ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Meclis çalışmalarını engellemek	11	2	83	20.07.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma talep edilmesine karşın kullandırılmamıştır.
268	Turhan FEYZİOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	83	20.07.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
269	Hamdi BAŞAK	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	82	17.07.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
270	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	82	17.07.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
271	Mehmet Ali ARIKAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	82	17.07.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
272	Nevzat ARMAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	82	17.07.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
273	Nihat SARGINALP	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten oniki birleşim çıkarma cezası	Oturumu yöneten Başkanvekiline hakaret etmek	11	2	82	17.07.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
274	Nüvit YETKİN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten dört birleşim çıkarma cezası	Söz verilmediği halde kürsüyü işgal ederek gürültüye sebebiyet verme ve Başkanlık Divanına hakaret etmek	11	2	67	13.05.1959	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Ceza verildikten hemen sonra oturum kapatılmıştır. Sonraki oturumda savunma talep edilmesine karşın kullandırılmamıştır.
275	Suphi BAYKAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten beş birleşim çıkarma cezası	Meclise hakaret etmek, Genel Kurul çalışmalarını engellemek	11	2	67	13.05.1959	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
276	Turhan FEYZİOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten beş birleşim çıkarma cezası	Başkanlık Divanına hakaret etmek	11	2	67	13.05.1959	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
277	Hamza EROĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	66	11.05.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
278	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	66	11.05.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
279	Mustafa ALTINDOĞAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Çalışma düzenini bozmak	11	2	51	23.03.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
280	Sadettin YALIM	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	47	27.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
281	Fethi ÇELİKBAŞ	Hürriyet Partisi (HP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	46	26.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
282	Fethi ÇELİKBAŞ	Hürriyet Partisi (HP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Sükûneti bozmak	11	2	46	26.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
283	Hüseyin BALIK	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	46	26.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
284	Hüseyin BALIK	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama	Meclis Başkanlığına hakaret	11	2	46	26.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
285	Asaf SARAÇOĞLU	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	46	26.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
286	Sait ERDİNÇ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	46	26.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
287	Avni URAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	46	26.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
288	Osman EROĞLU	Hürriyet Partisi (HP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	46	26.02.1959	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
289	Şahap KİTAPÇI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	45	25.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
290	Ömer BAŞEĞMEZ	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Sükûneti bozmak	11	2	45	25.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
291	Ahmet FIRAT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Meclis Umumi Heyetinde yapılmasına imkân olmıyan bir hareketi yapmak suretiyle Yüksek Heyete karşı saygısızlık	11	2	45	25.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
292	Nihat SARGINALP	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	3 uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	45	25.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
293	Arif Hikmet ONAT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	45	25.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
294	Yaşar ALHAS	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten bir birleşim çıkarma cezası	Meclis Umumi Heyetinde yapılmasına imkân olmıyan bir hareketi yapmak suretiyle Yüksek Heyete karşı saygısızlık	11	2	45	25.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
295	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	43	23.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
296	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Sükûneti bozmak	11	2	43	23.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
297	Suphi BAYKAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	43	23.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
298	Osman ALİŞİROĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	43	23.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
299	Nihat SARGINALP	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	43	23.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
300	Hasan ERDOĞAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Hakaret	11	2	42	22.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
301	İbrahim GÜRGEN	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	41	21.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
302	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	41	21.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
303	Muslihittin Yılmaz METE	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	37	13.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
304	Şahap KİTAPÇI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	3 uyarma cezası	Sadet dışına çıkmak ve propoganda yapmak + Karşılıklı konuşmak	11	2	37	13.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
305	Necati TANYOLAÇ	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Karşılıklı konuşmak ve sükûneti bozmak	11	2	37	13.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
306	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	37	13.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
307	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Söz söylemekten men edilmek	Sükûneti bozmak	11	2	37	13.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
308	Mehmet Ali ARIKAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	37	13.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
309	Fethi ÇELİKBAŞ	Hürriyet Partisi (HP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Hakaret etmek	11	2	37	13.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
310	Emin SOYSAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	37	13.02.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
311	Ali YENİARAS	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	2	27	21.01.1959	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
312	Asım EREN	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Gürültüye sebebiyet vermek ve Meclis Başkanlığına saygısızlık	11	2	12	8.12.1958	Mahmut GOLOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
313	Enver KAYA	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	87	21.08.1958	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
314	Ali Rıza AKBIYIKOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	87	21.08.1958	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
315	Nihat SARGINALP	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	87	21.08.1958	Refik KORALTAN (Başkan)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
316	Hakkı KURMEL	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Birleşimde katip üye olmasına karşın söz almaksızın konuşması sebebiyle savunma yapılmamıştır.
317	Vacid ASENA	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	İki uyarma cezası	Fiili saldırıda bulunmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
318	Ferda GÜLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
319	Esat Mahmut KARAKURT	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
320	Nihat SARGINALP	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
321	Hamza EROĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
322	Arslan BORA	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
323	Asım EREN	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	3 uyarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma talep edilmesine rağmen kullandırılmamıştır.
324	Asım EREN	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Kınama cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma talep edilmesine rağmen kullandırılmamıştır.
325	Faik Ahmed BARUTÇU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Kürsüde bulunan hatibe hakaret etmek	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
326	Hilmi SOYDAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	3 uyarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma talep edilmesine rağmen kullandırılmamıştır.
327	Hilmi SOYDAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma talep edilmesine rağmen kullandırılmamıştır.
328	Mustafa ALTINDOĞAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
329	Mustafa ALTINDOĞAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
330	Turgut GÖLE	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	85	25.06.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
331	Ferda GÜLEY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Hükümete hakaret etmek	11	1	71	23.05.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
332	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	1	71	23.05.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
333	Nihat SARGINALP	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	66	9.05.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
334	Asım EREN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	11	1	66	9.05.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
335	Mehmet KARTAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	11	1	48	27.02.1958	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
336	Mehmet HAZER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Başka bir milletvekiline hakaret etmek	11	1	47	26.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Oylamadan sonra savunma yapılmıştır.
337	Mehmet HAZER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim geçici çıkarma cezası	Meclis Başkanlığına hakaret etmek	11	1	47	26.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Oylamadan sonra savunma yapılmıştır.
338	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	46	25.02.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
339	Mehmet HAZER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	46	25.02.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
340	Halil TURGUT	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	44	23.02.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
341	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	44	23.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
342	Şahap KİTAPÇI	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	44	23.02.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
343	Agah EROZAN	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	44	23.02.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
344	Melih Kemal KÜÇÜKTEPEPINAR	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten beş birleşim çıkarma cezası	Cumhurbaşkanına hakaret etmek	11	1	44	23.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma bizzat yapılmıştır.
345	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Cumhurbaşkanına hakaret etmek	11	1	44	23.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
346	Hasan TEZ	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Söz söylemekten yasaklama cezası	Cumhurbaşkanına hakaret etmek	11	1	44	23.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
347	Melih Kemal KÜÇÜKTEPEPINAR	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Kınama cezası	Genel Kurul çalışmalarını engellemek	11	1	43	22.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Sonraki oturumda savunma yapılmıştır.
348	Emin SOYSAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	43	22.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
349	Murat Ali ÜLGEN	Demokrat Parti (DP)	İktidar	TBMM	Uyarma cezası	Hatibin konuşmasına müdahale etmek	11	1	43	22.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
350	Mehmet HAZER	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	11	1	43	22.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
351	Hamza EROĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	43	22.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
352	Fahri KARAKAYA	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	43	22.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
353	Mehmet KARTAL	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	43	22.02.1958	Agâh EROZAN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
354	Osman ALİŞİROĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	41	20.02.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
355	Mehmet Ali ARIKAN	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	35	7.02.1958	İbrahim KİRAZOĞLU (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
356	Suphi BAYKAM	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Söz söylemekten men edilmek	Görüşülmekte olan konudan ayrılmak	11	1	10	4.12.1957	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
357	Turhan FEYZİOĞLU	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Hükümete hakaret etmek	11	1	10	4.12.1957	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmıştır.
358	Sırrı ATALAY	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	10	4.12.1957	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
359	Ali YENİARAS	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	11	1	10	4.12.1957	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma yapılmamıştır.
360	Hüseyin BALIK	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten iki birleşim çıkarma cezası	Gürültüye sebebiyet vermek	11	1	10	4.12.1957	Fikri APAYDIN (Başkanvekili)	Demokrat Parti (DP)	Savunma talep edilmesine rağmen kullandırılmamıştır.
361	Ahmet TAHTAKILIÇ	Millet Partisi (MP)	Muhalefet	TBMM	Uyarma cezası	Sükûneti bozmak	8	5	8	23.11.1949	Feridun Fikri DÜŞÜNSEL (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.
362	Ahmet Kenan SİLİVRİLİ	Bağımsız	Bağımsız	TBMM	Meclisten bir birleşim çıkarma cezası	Hakaret etmek	8	4	66	7.04.1949	Feridun Fikri DÜŞÜNSEL (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma, başka bir milletvekili (Ahmet OĞUZ) tarafından yapılmıştır.
363	Ahmet TAHTAKILIÇ	Millet Partisi (MP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Meclise hakaret etmek	8	4	25	29.12.1948	Raif KARADENİZ (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmıştır.
364	Kemal ÖZÇOBAN	Demokrat Parti (DP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten üç birleşim çıkarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	8	4	19	15.12.1948	Feridun Fikri DÜŞÜNSEL (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmıştır.
365	Sadık ALDOĞAN	Demokrat Parti (DP)	Muhalefet	TBMM	Meclisten çıkarma cezası	Çalışma düzenini bozmak	8	2	65	28.05.1947	Feridun Fikri DÜŞÜNSEL (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	Savunma yapılmamıştır.

Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin				Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi		Savunma Durumu
	Adı-Soyadı	Partisi(*)	Siyasi Konumu(*)	Meclisi	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/ Başkanvekili	Partisi(*)	
366	Salih Efendi	-	-	TBMM	Meclisten onbeş gün çıkarma cezası	Meclisin çalışma düzenini bozmak	1	3	47	4.06.1922	Feridun Fikri DÜŞÜNSEL (Başkanvekili)	-	Savunma yapılmamıştır.
367	Salih Efendi	-	-	TBMM	İki uyarma cezası	Sükûneti bozmak	1	2	125	10.12.1921	Hasan Fehmi Beyefendi (Başkanvekili)	-	Savunma yapılmamıştır.
368	Süreyya Bey	-	-	Meclis-i Mebusan	Kınama (Takbih) cezası	Başka bir vekile hakaret etmek	2	1	46	21.07.1912	Halil Beyefendi (Başkanvekili)	-	Savunma yapılmamıştır.
369	Hallacyan Efendi	-	-	Meclis-i Mebusan	Uyarma cezası	Söz verilmediği halde konuşmak	2	1	46	21.07.1912	Halil Beyefendi (Başkanvekili)	-	Savunma sonrası cezası kaldırılmıştır.
370	Ali Osman Bey	-	-	Meclis-i Mebusan	Uyarma cezası	Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek	2	1	11	26.05.1912	Hallacyan Efendi (Başkanvekili)	-	Savunma sonrası cezası kaldırılmıştır.
371	Lütfi Fikri Bey	-	-	Meclis-i Mebusan	Kınama cezası	Söz kesmek ve şahsiyata dokunur söz söylemek	1	4	31	21.12.1911	Ahmet Rıza Beyefendi (Başkan)	-	Savunma yapılmamıştır.
372	Yorgiyadis Efendi	-	-	Meclis-i Ayan	Kınama cezası	Müzakereleri engellemek	1	2	70	17.05.1910	Sait Paşa(Başkan)	-	Savunma yapılmıştır.

1946'DAN GÜNÜMÜZE TBMM SEÇİMLERİNİN YENİLENMESİNE İLİŞKİN KANUNLAR VE KARARLAR[1]

Seçim Kararının Alındığı Tarih	Kararın Alınma Usulü	Genel Seçim Tarihi
10.06.1946[2]	1498 Numaralı Meclis Kararı	21.07.1946
11.09.1957	2084 Numaralı Meclis Kararı	27.10.1957
05.04.1977[3]	644 Numaralı Meclis Kararı	05.06.1977
17.10.1987[4]	3404 Sayılı Kanun	29.11.1987
24.08.1991	3757 Sayılı Kanun	20.10.1991
27.10.1995 27.10.1995[5]	4125 Sayılı Kanun 384 Numaralı Meclis Kararı	24.12.1995
30.07.1998 31.07.1998	590 Numaralı Meclis Kararı 4381 sayılı Kanun	18.04.1999
31.07.2002	745 Numaralı Meclis Kararı	03.11.2002
03.05.2007	891 Numaralı Meclis Kararı	22.07.2007
03.03.2011	987 Numaralı Meclis Kararı	12.06.2011
24.08.2015	Cumhurbaşkanı Kararı	01.11.2015
20.04.2018	1183 Numaralı Meclis Kararı	24.06.2018
10.03.2023	Cumhurbaşkanı Kararı	14.05.2023

1 Çizelgeyi hazırlayan: Burçin FARIMAZ YALÇIN - Yasama Uzman Yardımcısı (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Komisyonlar Bürosu-I). Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Burçin FARIMAZ YALÇIN, *Parlamento Hukukumuzda Seçimlerin Yenilenmesi ve Sorun Alanları*, TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Yayımlanmamış Araştırma Raporu, Ankara, 2024.

2 1924 Anayasası döneminde 1946 seçimlerine kadar tek partili rejim söz konusudur. 10 Haziran 1946 tarihli Birleşimde kabul edilen ve seçimlerin yenilenmesine dayanak oluşturan önergede "Yeni kanuna göre bir dereceli seçim yapılmak üzere" şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir. Bkz. *TBMM Tutanak Dergisi*, 10.06.1946, D.7, C. 24, B.61, s.81-87

3 1961 Anayasası'nın yürürlükte kaldığı 1961-1980 yılları arasında 5 genel seçim dönemi vardır. Bu seçim dönemlerinden dördüne yasama dönemi bitirilerek gidilmiş, 5 Haziran 1977'deki seçim için ise 644 sayılı Millet Meclisi Genel Seçimlerinin Yenilenmesine İlişkin Millet Meclisi Kararı alınmış, yasama döneminin bitimine 3 ay kala Millet Meclisi, Anayasa'nın 69'uncu maddesi uyarınca seçimlerin yenilenmesine karar vermiştir. Bkz. *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 05.04.1977, D.4, C:26 B:76, s. 383.

4 9 Ekim 1987 tarihli E.1987/23 ve K.1987/27 numaralı Anayasa Mahkemesi kararı ile 3403 sayılı Seçim Kanunu'nun bazı maddeleri iptal edilmiş ve seçimler belirlenen tarihte yapılamamıştır. Bu seçimlerin tarihi, sonradan 3404 sayılı Kanun ile yeniden belirlenmiştir.

5 Meclis, 4125 sayılı Kanun'un Anayasa Mahkemesince iptal edilebileceği endişesini taşıdığı için seçim tarihini belirleme hususunda söz konusu Kanun'un yanı sıra bir Meclis kararı da almıştır. Bkz. *TBMM Tutanak Dergisi*, 27.10.1995, D.19, YY.5, B.16, s.147-176.